

Myšlenky a rady

vzdělaným jinochům na uvážanou.

Napsal
P. Adolf v. Doss,
kněz Tovaryšstva Ježíšova.

Přeložil
Dr. Tomáš Korec.

Mládenče, tobě pravím : Vstaň!
Luk. 7, 14.

BRNO.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinů rajhradských.

Knihá třetí.

POKROK.

1. Ježíš — král.

Půjdu s tebou, kamkoliv půjdeš
Mat. 8, 19.

„Jsi opravdu králem?“ tázal se kdysi Pilát Ježíše. — „Tak jest, ty díš, já jsem.“¹⁾

Ano, křesťanský jinochu, — Ježíš jest králem, Ježíš jest tvým králem.

I ty jsi vykoupen za velikou cenu,²⁾ za cenu jeho krve drahocenné, — i o tobě platí slovo apoštolovo: „Vy nejste již svoji;“³⁾ ty jsi Ježíšův, Ježíš je tvým páne, tvým králem!

Tato pravda, drahý jinochu, jest důležitá! —

Jest-li Ježíš tvým králem, jsi mu zavázán oddaností, věrností, láskou; jest-li Ježíš, dím, tvým králem, tož je poslušnost upřímná a obětavá, tvou povinností, ty jsi jeho poddaným.

Než, co by ti bylo činiti, byl-li by Ježíš i tvým vojevůdcem?

Pak by ti bylo na jeho povel jako vojínu vytrhnouti do boje a bitvy, — s ním

1) Jan 18, 37. — 2) 1 Korint. 6, 20. — 3) 1 Korint. 6, 19.

bojovati na život a na smrt, vytáhnouti na
v ý b o j a o b r a n u.

A vskutku jest Ježíš tvým vojevůd-
cem, jestiž on králem válečným. Nepřišel
jsem poslat pokoje, ale meč.¹⁾

Zajisté tedy jsi vojínem tohoto krále,
vojínem rodem a povoláním. Pracuj
jako dobrý bojovník Ježíše Krista.²⁾

Nevidíš, že vojevůdce tvůj táhne do
boje, dobýti celého světa, podmaniti jej sobě
a svému Otci nebeskému?

Ovšem, Ježíš by byl králem mírumi-
lovným, kdyby se mu neopíral vzdorný
nepřítel, kdyby se mu poddalo všechno
ochotně a úplně. Než — protiví se hřích a
co s hřichem souvisí, přičí se panství
d u c h ů z l ý c h.

Hřích prvních rodičů spáchán. Ihned
přislíben Vykupitel; zlo má býti opět ze
světa vyhubeno a země Bohu získána. Ovšem
začíná vlastní a opravdový boj a zápas vtě-
lením Syna Božího zde na zemi; teď zuří
nejdivočěji. A i na dále trvati bude v roz-
machu neumenšeném a neustane až na sklon-
ku časů. Panovati a bojovati musí Ježíš,
dokud nepřemožen kdejaký nepřítel. Napo-

1) Mat. 10, 34. — 2) 2 Tim. 2, 3.

sled ze všech skolena bude smrt.¹⁾ Neboť všechno jest jemu poddáno. — Ano, bojovati musí Ježíš, dokud neodevzdal říše své Pánu a Bohu svému, dokud nevyplenil, kde co pekelného a odbojného.²⁾

Tedy panství hříchu chce vyvrátiti tvůj král, musí je vyvrátiti král tvůj — v tobě a všude. Proto sestoupil Ježíš s nebe na zemi, po tom bažil v naučcích svých, za tím se nesli skutkové jeho. To jest účelem válečné jeho výpravy; k tomu dovolává se tvé pomoci a vším právem doufá, že vytrhneš za praporem jeho. Pojď a následuj mne, dí.³⁾ Kdo mne následovati chce, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.⁴⁾

Následování Krista, — přední povinnost křesťana. Není na výmluvu ani stáří ani stav. Kdo křesťanem se zove, Kristovým jest bojovníkem. Ke všem pravil: Kdo mne následovati chce, ten zapři sebe sám.⁵⁾

Do tebe, milený jinochu, naděje se Ježíš Kristus následování ochotnějšího, věrnější oddanosti, bojechtivosti ohnivější, vřelejšího

1) 1 Korint. 15, 25. 26. — 2) 1 Korint. 15, 24. —

3) Luk. 5, 27. — 4) Mat. 16, 24. — 5) Luk. 9, 23.

zápalu a nadšení, činnější účasti v díle, tvé a tvých bratří spáse zasvěceném.

Nuže, všímej si povelu svého krále! Podpaš bedra oděním božím. Následuj vůdce svého na všech cestách ctnosti a spravedlivosti, na nichž se ti stal předchůdcem.¹⁾ Reči: Mistře, půjdu za tebou, kamkoliv půjdeš.²⁾ Ty jsi cesta, pravda a život:³⁾ jak bych mohl na této cestě zblouditi? Jak bych se mohl mýliti, touto pravdou jsa veden? Jak bych mohl umříti, spojen s tímto životem? Vždyť i rány nemohou v tomto boji než k životu vésti; vždyť byla tobě, ty nepřemožitelný reku, i smrt cestou k životu! Vždyť vím, všemocný kníže a velikomyslný, že mi nic není činiti, nic trpěti, co bys ty sám napřed nebyl vykonal a vytrpěl. Každý krok na této příkré cestě znamená krvavými šlépějemi, jež jsi ty zanechal. Věhlasná to tedy cesta, cesta spolehlivá, — cesta spásy, cesta ke slávě!

Jen zmužile tedy, duše má! Pohleď na krále svého, na krále mocného, silného, udatného až na smrt, vítězného reka. Jím

1) Efes. 6, 11. — 2) Mat. 8, 19. — 3) Jan 14, 6.

chráněn, jím veden, dosáhneš jistě neporušitelné koruny slávy.¹⁾ Ale — pomni, že odměna dává se dle bojovnosti, obětavosti, odvahy a vytrvalosti; nikdo nebývá korunován, leč by řádně bojoval,²⁾ to jest zmužile a vítězně a až do konce a za věc dobrou a zbraní dovolenou.

2. Ctnost a ctnostnost.

V Kristu choďte, vkořenění a vzdělání na něm. Kol. 2, 6. 7.

Jest velmi důležité, drahý jinochu, aby pojmy tvé o ctnosti a ctnostnosti byly správné.

Snad máš za to, že ctnost jest लेकर který dobrý skutek?

Domníváš se, že ctnost a jakési zbožné výkony, o nichž mnohdy srdce ani neví, jsou totéž?

Či dokonce jest ti ctností ona tak zvaná počestnost, vystříhání se hrubších přestupků, zvláště oněch, jež zjevně se jeví?

Nesprávné to, ledabylé pojmy.

Předně tedy věz, že křesťanská ctnost ani za mák nemá společného s onou poctivostí, jež se opírá o mínění a pohnutky

1) 1 Petr 5, 4. — 2) 2 Tim. 2, 5.

čistě lidské a jediné za lidskou chválou a uznáním se nese; kořeny zmíněné ctnosti křesťanské jsou ušlechtilejší, vpouštějí se hlouběji a plodivost jejich jest mocnější a úrodnější.

Jest ovšem též ctnost přirozená, a sice jistá příchýlnost a nálada k dobrým skutkům, jež povstávají výhradně ze schopností a příčin přirozených, výlučně na pohnutkách přirozených spočívají, ale též jenom na přirozenou odměnu právo mají.

Avšak ty jsi stvořen pro cíl nadpřirozený a najisto si přeješ dosíci jednou nadpřirozené odplaty; pročž běží ti o ctnost nadpřirozenou, o ctnost, jež vyplývá z pohnutek vyšších, k níž se povznésti můžeme jen nadpřirozenou milostí, jež však též právě proto nároky má na odplatu věčnou.

A nač jsi křesťanem, nejednáš-li křesťanský, to jest ve sjednocení s Kristem, svou hlavou, a jako Kristus, tvá hlava?

Pohnutkami našich činů bývají: smyslný chtíč, rozum, duch Kristův.

Jednati pouze z podnětů smyslných jest jednati po způsobu tvorů nerozumných.

Rozumně jednati jest lidsky jednati.

Skutky, jež pocházejí z ducha Páně, jež vykonány jsou dle ducha Kristova, to jsou skutky křesťanské.

Učinil-li Bůh Otec Ježíše Krista naší hlavou a ustanovil-li ho nad celou církví, jež jest tělem¹⁾ jeho, musíme naprosto jednati jako údové Ježíše Krista; musíme v něm choditi, v něm vkořeněni a vzděláni na něm.²⁾

Ctnost není též jednotlivý dobrý skutek. Ctnost jest ustálenost ve skutečích mravně dobrých, jež mají Boha za poslední cíl.

Ctnost jest cosi trvalého, jest to ustavičná snaha, činiti, co Bohu líbezno.

Ctnost jest tedy více než nálada, více než nahodilá vlastnost, více než přehavé, okamžikové nadšení.

Ctnost jest tedy činností, ctnost jest hýbadlem a pružinou denního života. Jest to táž svědomitost, jakou se vyznačuje ctnostný v konání svých povinností k Bohu a v modlitbě, hlavní to službě boží, s jakou se věnuje zájmům svých bližních a s jakou koná povinnosti, jež mu ukládá jeho stav.

1) Efes. 1, 22. 23. — 2) Kolos. 2, 6. 7.

Ctnost jest modlitba, záležející ve skutečích, jest úcta boží, jest to služba boží, klanění se v práci, jest obět činův a utrpení.

Rád bys věděl, co jest ctnost? Pohlédni na Spasitele svého. Každá ctnost, jež není jako jeho ctnost, jest ctností planou, je ctností, jež klame a klamána bývá, slovem: není ctností. Právě, aby nás ctnosti naučil, sestoupil Syn Boží s nebe na zemi.

Nečiním-li skutkův Otce svého, nevěřte mi, dí Ježíš Židům.¹⁾

Ježíš činí tedy skutky Otce svého. Ježíš jedná z moci Otce svého, Ježíš jedná z vůle Otce svého.

Mysl jeho zanáší se Bohem, vůle jeho koná vůli boží. Ježíš nečiní ničeho, aby se lidem zalíbil; nevole lidská mu nepřekáží činiti, co Bohu líbezno.

Modlitba Ježíšova není pouhým citlivým ústkářstvím. On jeví lásku činy a skutky. Úplná odevzdanost do vůle boží, neomezená láska k lidstvu, obětování sebe sama až na smrt, viz, jak sličně sdružuje se modlitba Ježíšova se skutky jeho.

1) Jan 10, 37.

Ježíš vyplňuje zákon; ale příděch lásky jest to, jenž dodává této poslušnosti ceny a života. Litera zabíjí, ale Duch oživuje.¹⁾

Snažení Ježíšovo nese se za věcmi nebeskými. Svůj pobyt na zemi považuje za dobu, jež mu určena, by zveleboval slovy a skutky svého Otce.

Ježíš dopřává přirozenosti své jediné toho, čeho jí nezbytně třeba a co by užitečno bylo, aby dovršil poslání své na této zemi. Přes tyto meze nesahají starosti, jež má o svůj vlastní život.

Ježíš odevzdává se úplně do vůle boží, — Bohu odporoučí svou čest, svůj pokoj, své blaho, — Bohu nechává starost o potřeby, jichžto vyžaduje jeho přirozenost lidská.

Ježíš neopovrhne bohatstvím, ale výše si váží chudoby; Ježíš neodsuzuje některých rozkoší, ale vykazuje jim přísné meze a pro sebe nevolí než utrpení, pronásledování a kříž; Ježíš nezamítá vážnosti a cti, ale vyhýbá se jim a raději má úkryt, všednost, pokoření. Všechno toto podřizuje vůli boží, ale rozhoduje se svobodně pro opak, dává zároveň na jevo,

1) 2 Korint. 3, 6.

jak s v ů d n ý m a n e b e z p e č n ý m z b o ž í m
jsou věci zmíněné.

Ježíš odsuzuje přísněji ony, hříchy, a kárá naléhavěji ony přestupky, jež svědčí o větší zaslepenosti ducha a o větší pokaženosti srdce. Shovívavý ke slabým, ostře kárá zarytce a zlomyslníky. Pokrytecká spravedlivost je mu nadě vše nenáviděnou a věrnost, jež jest jen strojená šalba, jest mu ohavností.

Obcování Ježíšovo jest šlechetné, prostinké, upřímné, laskavé. Ježíš všem vším se stal.¹⁾ Láska přivedla ho s nebe na zemi, láska provází ho ve všem jeho obcování s lidmi.

Slabé stránky svých bližních snáší s nevýslovnou trpělivostí. Ježíš jest sdílný, lidumilný, blahosklonný, útrpný; chodí, dobře čině;²⁾ každý jeho krok — požehnáním.

Pronásledování ho nezmohou; nejrozhročenějším nepřátelům mužně, beze strachu vstříc kráčí; vždy vydává svědectví o pravdě;³⁾ pravda a jeho neúhonný život jsou jedinkými zbraněmi. Protivníky své má za

1) 1 Korint. 9, 22. — 2) Skut. ap. 10, 38. —

3) Jan 18, 37.

vykonavatele božské spravedlivosti; trpí, odpouští, umírá, — obět za katany své.

Vidíš, co jest ctnost, drahý jinochu? Je ctnost povrchností? náladou? pouhým prchavým zápallem? něčím chvilkovým?

Nuže, rozjímej pozorně o Spasiteli svém a číň po takovém vzoru.¹⁾

3. Prostředky k dosažení pravé ctnosti.

Království nebeské násilí trpí, a ti
kteříž násilí činí, uchvacují je.
Mat. 11, 12.

Nic drahocenného nelze dosíci zde na této zemi bez boje, tož ani bez ctnosti; boj s porušenou přirozeností, boj s peklem, boj se světem.

Chceme-li dosíci pravé, důkladné ctnosti, třeba užívati prostředků, ba užívati násilí.

Nelekej se, jinochu, mluvím-li o násilí. Dobro tak vznešené, jako jest ctnost, odplata tak výborná, jako jest blaženost věčná, jest boje hodna.

Ano, království nebeské trpí násilí, — ale ti, jež násilí činí, je též uchvacují.²⁾

1) 2 Mojž. 25, 40. — 2) Mat. 11, 12.

Rád bys se stal ctnostným? Musíš chtít, ano, — chtít.

Tento prvý prostředek nezdá se býti nesnadným. A přece: — jako je tento prostředek nejnevyhnutelnější a nejzávažnější ze všech ostatních, tak je též nejnesnadnější; neboť tento prostředek vyžaduje celého člověka, vztahuje se na čas, okolnosti, příležitosti, — nevyklučuje zhola nic, nevyhýbá se ni žádné oběti, ničeho se neleká.

Ó což je ta pravá vůle, vůle upřímná, nerozkouskovaná, rozhodná, pevná, tak řídkým zjevem!

Ty chceš, někdo jiný též chce, — ale jak velikánský je možná rozdíl mezi vůlí tvou a vůlí jeho!

Kolik marnivých, planých tužbiček nenazýváme chtěním! Přátí si není ještě chtít; dnes začítí a zítra přestatí, není chtít; něco činití a ne to, co třeba činití, a ne všechno, co by bylo činití, to není ještě chtít.

Divíš se, že jsi v dobrém posud tak málo prospěl; rei mi, připadlo ti už kdy pořádně chtít?

Ó můj Bože, dodej mně slabému jinochu rozhodné vůle! Uděl mně zbabělému

vůle zmužilé! Dopřej mně rozkouskovatě-
lému vůle celé! Ušetřij mně vrtkavému
vůle vytrvalé!

Kdo ctnosti dosíci chce, tomu jest se
dále dobře pozorovati. Neobezřetnost,
těkavost, povrchnost jest překážkou
ctnosti. —

Svědomy cosi povídá; ty neslyšíš. Hlas
boží mluví; ty si ho nevšímáš. Pán by rád
byl tvým učitelem, rád by tě vychovával,
vedl; než ty jsi zaměstnán na sta jinými
věcmi, jeho hlas nedoráží až k tobě, jeho
výstrahy se nehledíš, jeho naléhavých pro-
sb neslyšíš.

Tedy klidně si vésti, ovládati se, pře-
mrštěné obraznosti přistříhnouti kříd-
la, vrozené nevázanosti vykázati meze,
jednati s opatrností, rozvahou a chladně, to
jest výtečný prostředek dosíci důkladné
ctnosti, jež se ničemu více nepříčí než di-
vokosti, roztřepanosti a životu bezduchému,
podobnému bezduchému stroji.

Touto klidností a rozvahou nabudeš
času pohlížeti ve všem konání na Ježíše,
svého božského učitele, osvojiti si jeho smý-
šlení, pozorovati jej v jednání jeho. Jak
mi jest to a ono činiti, abych se jemu stal
podobným?

Takové užitečné myšlenky jsou naprosto neznámy těm, již zmítání bouří života, nebo stržení proudem všedního lopocení nemají poklidu, již nikdy nejsou svoji, vždy jen zevnějškem se obírají.

Ó můj Spasiteli, jak znám — a přece neznám tvůj život, tvé obcování na zemi!

Zdá se mi, jako bys ani nebyl žil pro mne! A přece k vůli mně podnikl jsi všechno, co jsi učinil. Třeba všechno bylo jen částí onoho jediného, velikolepého díla božského, díla vykoupení, jež otevřelo nebe: tož byl každinký, i nejmenší skutek skutkem vykoupení, určeným ukázati cestu, jež do nebe vede.

Příklad dal jsem vám, díš, abyste, jakožto já jsem učinil, i vy činili.¹⁾

A jak poučnými jsou mi, můj Spasiteli, právě léta mládí tvého! Právě abys mně v mládí mém byl vzorem, ztrávil jsi mládí své v poměrech nejvšednějších, vyhýbáš se věcem nevšedním a pěstíš ctnosti, jež výhradně a povýtečně můj věk zdobí.

Laskavý učiteli, vštěp mi srdce učelivé; osvět mne, abych viděl, — posilni mne, abych konal!²⁾

1) Jan 13, 15. — 2) 3 Král. 3, 9.

V pravdě můj Pán a Bůh jsi ty, jenž užitelným věcem učíš,¹⁾ — věcem užitečným pro život, věcem užitečným pro věčnost!

Vésti mne chceš po cestách, po nichž choditi mám. A, — ostříhám-li vnuknutí tvých --, rozvodní se klid můj jako řeka a spravedlivost má se rozhojní jako vlny mořské. Ovoce ctností mých rozmnoží se jako písek na břehu a dobří skutkové vzrostou množstvím šterku a jméno mé nezahyne a nebude potřeno před tváří tvou.²⁾

4. Oko víry.

Spravedlivý u víře své živ bude.
Hab 2, 4.

Víru vyznávati a dle víry žítí není totéž.

Věříš; ale žiješ též dle víry?

Jako se liší mrtvé tělo od těla živého, tak liší se duše, jež pouze víru vyznává, od duše, jež dle víry žije.

Proto dí Písmo svaté, že spravedlivý u víře své živ bude³⁾; spravedlivý ne-

1) Isai. 48, 17. — 2) Isai. 48, 18. 19. —

3) Hab. 2, 4.

umřel, ale žije; život je v něm, on koná, jako v pravdě živý, z víry a ve víře.

Z víry jednati není nic jiného, než pravdami našeho svatého náboženství tak býti proniknut, že nám ve všem, co činíme, na oči se staví a jsou měřítkem našich myšlenek, řečí a skutků.

Přijde na tebe nějaké pokušení: hned si vzpomeneš, že jsi stvořen, abys Bohu sloužil, že Bůh je tvým Pánem a velitelem, tvým dobrodincem a Otcem, jemuž se znelíbí, jehož uraziti bylo by zlem největším, nejhorším neštěstím.

Povstane v tobě touha po nedovolené rozkoši; ihned začneš přirovnávati chvilkovou smyslnou radost a blaženost k nekonečné věčnosti. Pod sebou zříš rozevřenou propast pekelnou, nad sebou palmy a koruny, jež připraveny jsou od věčnosti těm, kteří zvítězí.

Doráží na tě svět a na sta preludův a vidin mihotá se před tebou; ó vím, díš, že způsobá tvá pomíjí.¹⁾ Věci nebeské jediné mají cenu, — nač bych bažil po tretkách pozemských?

Vře snad v tobě vášeň, bouří se mladá

1) 1 Korint. 7, 31.

krev, osten těla mučí tě; Bůh mne vidí, pomyslíš si; jeho čistočisté oko se dívá na mne; ó — raději umřítí, než dopustiti se tohoto pychu před tváří Páně!¹⁾

Snad tě svírá jakýsi bol; oko tvé bezděky pozvedne se k obrazu Ukřižovaného. Tato podobnost s Ježíšem jako balsám tě oblažuje, těší; ty netoužíš sestoupiti s kříže; — jen ještě více pal, muč, díš, jen ještě více! — a pomine bolest.

Potkáš se u lidí s nevděkem, lidé na tebe zapomínají; ubližují ti, nespravedlivě s tebou nakládají; jsem-li jen přítelem božím, díš, — jeho přátelství trvá věčně!

Najednou se ti omrzí všechno a nejvíce — konati věrně, navlas, horlivě a vytrvale povinnosti stavu svého; než již pozvedl jsi zraku svého vzhůru k nebi: Bůh to chce, myslíš si v duchu; Bůh mne uvedl do těchto poměrů, z lásky k němu vykonám ochotně všechno; a což — nečeká mne někdy odpočinek věčný? Stihne tě veliké neštěstí! — Dvě věci vím na jisto, díš: — Bůh ví, co se teď děje, a miluje mne nekonečně; Bůh by mohl odvrátiti to, co mne zdrcuje, a přece toho

1) 1 Mojž. 39, 9.

nečiní, — pročez nemůže býti to, co mne potkalo, než mně ku prospěchu. Buď vůle tvá, staniž se dle úradků božích, podvoluji se ve všem; miluji-li Boha, musí mi všechno napomáhati k dobrému.¹⁾

Jindy tě bolí, jiným podřizenu býti. Ihned ti připadne slovo apoštolovo, že všechna vrchnost z Boha jest,²⁾ že tedy všichni tvoji představení z á s t u p c o v é b o ž í jsou.

Přirozenost činí rozdíl mezi bližními; opanují tě pocity nelaskavosti. Nikoliv, díš, — všichni lidé jsou dle podobenství a obrazu božího, všichni jsou vykoupeni za touž cenu, všichni jsou mými bratřími. Cožkoliv jsem učinil nejmenšímu z nich, Kristu jsem učinil.³⁾

V srdci tvém probudí se žízeň po pomstě; — rychle otevře se ucho tvé, — poslouchá, slyší slova Spasitelova: — Otče, odpusť jim, nevědí, co činí!⁴⁾

Hle, takto žije spravedlivý z víry, ve víře. Víra jest jeho duchovním zdrojem života. Jeho myšlenky, city, řeči, skutky řídí se věrou, slovem božím, naukou a životem Ježíše Krista.

1) Řím. 8, 28. — 2) Řím. 13, 1. — 3) Mat. 25, 40. — 4) Luk. 23, 34.

Tím způsobem se víra stává užitečnou, — přestává býti pouhým kapitálem a přináší úroky, ničí zlo, rozsévá dobro, rozňuje ke skutkům nebeským a stává se pramenem nesčetných zásluh tomu, kdo dle ní žije.

Jsou-li pravdy svatého náboženství pouze něčím vedlejším, nás jen poněkud se dotýkajícím, nejsou vlastně ničím. Trochu pohádek, několik planých vět a nic více.

Věk jinošský, jako již je náchylen prchavým dojmům, těkavosti, zvláště rád utlumuje vyšší život víry, nedá víře volně se rozvíjeti.

Jaké opory našel by jinoch u víře! jaký základ v bouřích věku svého!

Ó živo te víry, kdy oživnu tebou! Co mi konečně zbude z mé víry, křesťanské, když mi pravdy svatého náboženství jen známy jsou, ale nezasahují a nevnikají do života mého! Nic než jméno a odpovědnost!

Věřím, můj Bože, ale — doplň vírou mou, rozmnož ji,¹⁾ učíš ji plodnou!

1) Mar. 9, 23.

5. Zbožnost.

Pobožnost ke všemu užitečná.

1 Tím. 4, 8.

Slovu „zbožnost“ se namnoze nerozumí a proto tak mnozí zbožnosti se vysmívají, ba nenávidí ji a pronásledují.

Pravá, čistá zbožnost je věcí vznešenou, krásnou, sličnou, drahocennou.

Zbožným býti a zbožným se tvářiti není totéž.

Pobožnůstkářství je pokrytectví, je nezvedenost, jest obyčejně klamání sebe a jiných.

Zbožnost je skutečnost; zakládá se na zřetelném poznání poměru, v jakém my lidé jsme k Bohu.

Zbožnost pravá jest pojítkem mezi námi a Bohem, mezi stvořením a tvůrcem, dítkami a otcem a učí nás o Bohu mysliti, mluvíti, pro něho jednati, jak toho tento poměr žádá.

Ano, pravá zbožnost, pravá láska k Bohu spočívá na této zásadě: Bůh jest můj Stvořitel, můj pán, můj dobrodinec, mé všecko; jemu se klaněti, jej oslavovati, jemu děkovati, jej vzývati jest mým životním úkolem. Chváliž, duše má, Hospodina, a

všechno, což ve mně jest, jméno svaté jeho;¹⁾ též všechny, kosti mé, mé tělo, moji smyslové ať zvolají v pokloně: Hospodine, kdož jest jako ty?²⁾

Jsme povinni Bohu se klaněti, — přece vším však v srdci svém; potom, jakožto bytosti ne pouze duchové, též zevně smysly tělesnými.

Jsme povinni klaněti se ne pouze citlivůstkářstvím nebo jen krásnými slovy, nýbrž hlavně podrobující vůli svou nejsvětější vůli boží.

Zmíněná shoda mezi životem a modlitbou, jež se rtů splývá a ze srdce se rodí, jest podstatou, zkušebným kamenem všeliké zbožnosti, neb aspoň korunou a perlou vši zbožnosti.

Ano, člověk v pravdě zbožný jest ctnostným, aneb aspoň na cestě ke ctnosti vedoucí, — a sice nejenom k vůli milostem, jež z modlitby se řinou, nýbrž všeobecně k vůli oné podřízenosti, jíž si povědom jest vzhledem k Bohu svému.

Vyhledává tedy pobožnost sebe?

Nikoli, předně a hlavně Boha.

Proto nezávisí pravá zbožnost na citech

1) Žalm 102, 1. — 2) Žalm 34, 10.

a představách a necení dle těch věcí z dar anebo ne z dar své modlitby. Pobožnost, již uznamenati a cítiti lze, jest jí věcí nahodilou, ač vítanou; Bůh požaduje zbožnosti pravé; a zdrojem této zbožnosti jest víra.

Pravá zbožnost dovede i Boha pro Boha opustiti; neboť jejím základním kamenem jest oddanost, obětavost, milování obětavé. Vůle boží jest jejím vodítkem.

Pravá zbožnost nepřesycuje se zbožnými cvičeními na úkor povinných výkonů stavu nebo čisté lásky k bližnímu.

Než pravá zbožnost umí též časem tak hospodařiti, aby povždy povinné úctě boží a touze srdce našeho s Bohem v modlitbách těsněji se sjednotiti zadost učinila.

Pravá zbožnost nespokojuje se modlitbou ve vlastním slova smyslu, ale dává činům onen nebeský směr, jenž proměňuje život v ustavičnou modlitbu.¹⁾

Pravá zbožnost neštítí se ničeho více nežli pouhého odříkávání modlitbiček. Kdož pak by více pravdu miloval než ona? Pochopuje zcela jasně, že Bůh jest duch a že chce způsobem bytosti své přiměřeným,

1) 1 Thes. 5, 17.

tedy především v duchu a v pravdě uctíván býti.¹⁾

Pravá zbožnost se nehonosí. Nerada se ukazuje; vyhýbá se zvláštnostem. Ovšem dává Bohu, co božího jest²⁾ a nestydí se ani za modlitbu, ani za zevnější, uctivé chování při modlitbě; ale ví, že Bůh zvláště na srdce patří.

Pravá zbožnost není svéhlavá. Ráda se podrobuje. Ráda se nechá vésti, poučovati a řídí se zvláště ve věcech niterného života se týkajících moudrou radou a zkušeným rádcem. Nepodceňuje nebezpečství, ve které slabost lidská a sebedůvěra i na cestě ctnosti upadnouti mohou. Poddává se náměstkům božím tím ochotněji, čím více nedůvěruje přeludům ducha zlého, jenž se nezřídka proměňuje v anděla světla.³⁾

Pravá zbožnost se nevypíná nad jiné; rozhodně potírá myšlenky samolibé a sebelásku.

Pravá zbožnost není rozmarná; nemodlí se proto, že sama chce, anebo že se jí na jednu zalíbilo. Vyhledáváť Boha.

Pravá zbožnost není netrpělivá. Nena-

1) Jan 4, 24. — 2) Mat. 22, 21. — 3) 2 Korint. 11, 14.

kládá s bližním tvrdě. Nenávidí-li zlého na bližním proto, že i Bůh zla nenávidí, přece bližního miluje a přeje mu dobré. Umíní-li si, pokud možná pomoci zbloudilé ovečce na cestu ctnosti, přece nevnucuje nikomu svých způsobů, svých cvičení duchovních.

Pravá zbožnost není z a m r a č e n a. Či je možná, by duše zbožná, jež neustále se zhlíží ve slunci spravedlnosti; jež ustavičně obcuje s Bohem, jenž je světlo samo, jehož tmy neobsáhly,¹⁾ člověk zbožný by se mračil? Nikoli, veselost, pravá radost jsou právě hlavními příznaky a výkvěty, čisté zbožnosti. Boha míti v srdci, Boha v mysli, Boha na rtech, žíti v Bohu a s Bohem, — a m r a č i t i se, býti zasmušilým, jiné odpuzovati?

Pravá zbožnost nebývá družkou o t r o c k é b á z n ě. Bázeň boží jest ovšem počátkem moudrosti;²⁾ ale zbožnost bojí se z lásky a miluje z bázně.

Pravá láska obcuje s Bohem o t e v ř e n ě, dětinně, upřímně; ani památky po nucenosti a chladnosti. Ovšem má se na pozoru, aby její důvěrnost s Bohem neklesla do všednosti a lehkovážnosti, anebo

1) 1 Jan 1, 5. — 2) Přísl. 9, 10.

nepodobala se poměru mezi lidmi rovnými a takovými, jižto si sebe neváží.

Pravá zbožnost nezapírá nikdy ryzosti svých zásad a důstojnosti svých činů. V kostele a v modlitbách vážný, soustředěný, pohroužen v Boha, není člověk zbožný ani v proudu života těkavý, rozpustilý, světácký a vášnivý. Tyto protivy vzbuzují, o tom jest přesvědčen, odpor a pohoršení, plodí nepřátele boží a odcizují mnohdy Bohu i ty, jižto se mu již blížili.

Pravá zbožnost jest tedy v celém rozsahu svém bohoslužbou v širším i v užším smyslu slova, bohoslužbou v jednání — dle rozličných poměrů toho kterého stavu, bohoslužbou ve smýšlení, — spočívající na nezměnitelné snaze Nejvyššího uctívati a jeho nejsvětější vůli se zalíbiti.

Ó jak neprávě smýšlíme nezřídka o zbožnosti! Kéž nikdy nemusíš, ó Bože, o nás říci: Lid tento ctí mne rty, srdce pak jejich daleko ode mne jest. A přece bychom tě uctívali jenom ústy, kdyby činy naše vinily slova ze lži.

Myslíš, jinochu, že zbožnost v ten smysl a rozum vyložená zasluhuje potupy, jaké se jí, — zvláště od lidí tvého věku, dostává?

Což není to křivda, zbožnosti spílati jmény, jako jsou: pokrytectví, podlízavost, nesnášenlivost, zamračenost, nechutenství?

Oprav, uznáš-li toho potřebu, i své vlastní názory. Vystříhej se, zbožnosti a lidem zbožným se posmívati; tvůj výsměch stal by se tvým vlastním žalobníkem a vinil by tě buď z nerozumů nebo ze zlomyšlnosti.

Nestyď se toužiti po takové zbožnosti.

Není nic čestnějšího než taková zbožnost. Nic užitečnějšího než taková zbožnost. O ní řečeno: Zbožnost ke všemu jest užitečna.¹⁾ Ke všemu jest užitečna, — slyšel jsi?

Ona jest medem života. V obcování s Bohem jest útěcha pro všecko. Nebudou zkráceni v ničem ti, kteří hledají Boha.²⁾ Dobrým jest Hospodin těm, kteří po něm touží, duši, která ho vyhledává.

Co vzmuží tak mnohého sklíčeného člověka, co bývá tak mnohemu náhradou za nevděk lidský? Jsou to slova útěchy, jež skýtá zbožnost a vědomí, zakládající se na zbožnosti, že má nárok na život věčný.

Zbožnost zušlechťuje život a dodává mu

1) 1 Tim. 4, 8. — 2) 1 Tim. 6, 6. — 3) Luk.

čeny. Pobožnost jest ke všemu užitečna, majíc zaslíbení života nynějšího i budoucího.¹⁾

Ano, převelikým ziskem jest pobožnost.²⁾ Netušená bohatství, milosti, požehnání, přátelství boží, život věčný ukrývají se v ní.

A jak užitečna jest pobožnost obzvláště jinochovi!

Jestíť ona tím, co hasí a utlumuje žár mladistvých vášní.

Jestíť ona záštitou proti zhoubným útokům světa i pekla.

V ní a skrze ni ničí se zárodky neřestí; ctnosti se rozhojňují, rozvíjejí a uzrávají.

Ježíš — dítě se modlí, Ježíš — jinoch se modlí, koná nejdokonaleji povinnosti k Bohu, svému Otci nebeskému; prospívá věkem i moudrostí před Bohem i před lidmi³⁾

Viz pravzor svůj, jinochu, a čiň podobně!

Ano, vynasnažuj se státi se pobožným, hled' si zbožnosti!

1) 1 Tim. 1, 8. 2) 1 Tim. 6, 6. 3) Luk. 2, 52.

Jinoch zbožný, jaká to radost pro nebe!
Jinoch zbožný, jaká to perla pro zemi!
Jinoch zbožný, — jaká to nadějná
chlouba společnosti lidské, odchován v dů-
věrném obcování s Bohem!

Jinoch zbožný, — nebude to i jinoch
věrný v povinnostech, věrný povolání
svému?

Jinoch zbožný, — není to též jinoch čistý?

Jinoch zbožný, — není to též jinoch
přívětivý, mírný, snášenlivý, milý, způ-
sobný, líbezný?

Hospodine, sešli Ducha svého,¹⁾ Ducha
nábožnosti a bohulibosti!²⁾ Dej nám poko-
lení pobožné, mladé, a obnovena bude tvár-
nost země.³⁾

6. Důvěra v Boha.

Doufej v Hospodina celým srdcem
svým. Pís. 3, 5.

Jak často pozbývám mysl, buď, že
pohlížím na cestu, již jsem vykonal, nebo
že se dívám na pout ještě zbývající a uva-
žuji těžkosti nastávající!

Kolik let ztraceno! kolik skutků zlých

1) Žalm 103, 30. — 2) Isai. 11, 2. 3) Žalm
103, 30.

jsem spáchal! kolik dobrých zanedbal! Co ještě je činiti! co zužitkovati, co vyzískati! A já slaboch! Já zaslepen! A nepřátelé spásy mé kolem dokola!

Synu můj, jen zmužile! Důvěřuj ve mne, Boha svého, z celého srdce svého.¹⁾ Bázlivostí ani minulého nenapraviš, ani budoucího si nezajistíš.

Bojácnost podlamuje sílu, trhá vytrvalost, kalí zrak, utlumuje voňný vzlet.

Což jsem ti ještě nedokázal své moci a dobroty? Když jsi ještě nebyl, stvořil jsem tě, a když jsi ode mne zbloudil, vyhledal jsem tě a přivedl zase zpět. Sebe samého vydal jsem za tebe,²⁾ — sebe, Nekončného, za tebe, křehkého tvora.

Prostředků jsem ti dal bez počtu, abys dobýti si mohl života a hojněji jej míti.³⁾

Tvá nedůvěra mne uráží, tvá úzkoprost se mi protiví. Což není milost má dosti mocná⁴⁾ klestiti tobě cestu, býti ti průvodkyní, dovésti tě až k cíli?

A což má zaslíbení se snad nevyplní? A co jsem častěji rozhodněji přislíbil, nežli že neopustím těch, již důvěřují a dou-

1) Přísl. 3, 5. — 2) Galat. 2, 20. — 3) Jan 10, 10. — 4) 2 Korint. 9, 8.

fají ve mne?¹⁾ — Já jsem Hospodin a neměním se.²⁾

Hle, počínáš si právě tak jako učedník malověrný,³⁾ jenž sice po vodách kráčel, ale s bázní a jenom na svou slabost mysle.

Nebohý člověče! mým tvorům důvěřuješ, jim věříš, od nich čekáš pomoci a podpory, — než mně, všemocnému Stvořiteli, se nechceš svěřiti a rámě mé nezdá se ti býti dostatečným!

Ó té zaslepenosti lidské! Což nejsou tvorové všichni malomocní, měnliví, já jenom beze změny od věků do věků? Což nepodobají se třtině slabounké, jež praskne, sotva se o ni opřeš, a ruku pronikne a probodne ji?⁴⁾

Či mají tvorové něco z sebe? Jsem-li však já zdrojem všeho dobra, pakli každé dání výborné a každý dar ode mne jest,⁵⁾ proč se neutíkáš ke mně, jenž ti jedině ve všem — vším býti chceš a mohu?

A kdo zná nepřátele tvé spásy lépe než já? a kdo si přeje více, abys jim nepodlehl, než já? Ó neboj se, — „Bůh zástupů“ jest jméno mé.⁶⁾

1) Žalm 33, 23. - 2) Mal. 3, 6. — 3) Mat. 14, 31. — 4) Is. 36, 6. - 5) Jak 1, 17. 6) Is. 51, 15.

Nuže, kráčeť, jinochu, srdnatě ku předu; předchází tě hlas Boha tvého. Vrhni se jemu do náručí,¹⁾ on ti bude v pravdě otcem, záštitou, vůdcem k cíli života tvého.

Důvěra tvá budiž nemění než všemohoucnost a dobrota boží. Jako jest jisto, že křehký člověk ze sebe nezmůže ničeho: tak jisto jest, že skrze Boha zmůže všechno.²⁾

Pročež uteku se k tobě, tebe si zamíluj, Bože silný! Ty jsi mou tvrzí, mým útočištěm, mým ochráncem. Můj Bože, pomocníku můj, v tebe důvěřuji! Mým obráncem jsi ty a rohem spasení mého a ty se mne ujmeš.³⁾

7. Láska k bližnímu.

Nejmilejší, milujme se vespolek,
neboť láska jest z Boha.
1. Jan 4, 7.

Bližního ne nenáviděti nedostačí.

Nejmilejší, milujme se vespolek;⁴⁾ — toť jest heslo křesťanství, onoho svatého, nebeského náboženství, jež nás lidi pozdvihuje vysoko nad přirozené náklon-

1) Žalm 54, 23. — 2) Filip 4, 13. — 3) Žalm 17, 2. 3. — 4) 1 Jan 4, 7.

nosti, pojí nás svazky nadpřirozenými a vykazuje nám stanovisko, jaké nám přináleží na základě poměrů, dle nichž nás Ježíš Kristus navzájem a k sobě uvedl.

Nové přikázání dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já jsem miloval vás, abyste i vy se vespolek milovali. Po tom všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni ke druhým.¹⁾

Tedy Ježíš Kristus mne miloval? Miloval a vydal za mne sebe.²⁾

Ježíš Kristus obětoval sebe sama spravedlnosti Otce nebeského, vzal na se hříchy mé; muky nevyslovitelné snášel za mne z vůle svobodné; zemřel na kříži za mne; Ježíš Kristus ustanovil památku umučení svého, nejsvětější Svátost oltářní, a z lásky, ke mně neustále dlí ve stánku svatém.

Tak miloval Ježíš; já však mám bližního svého tak milovati, jak Ježíš miloval mne; ano, i já se mám obětovati za svého bližního, i já mám s bližním svým sdíleti, co mám; mé srdce, mé ruce, mé jmění a zboží měly by býti i pro bližního mého.

1) Jan 13, 34. 35. — 2) Galat. 2, 20.

Ještě i jinou stránku jeví nám Ježíš v lásce k bližnímu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.¹⁾

Jak miluji sebe? Miluji se jen časem? Miluji se jen chladně, ledabylo? Miluji se vytrvale, miluji se upřímně. Odpuzuji od sebe všechno, co zlého, přeji sobě všeho, co jen dobrého, a bez únavy se starám, abych si tolik dobrého nastřádal a blaho své tak pojistil, seč jenom síly, mé jsou. Tak miluji sebe; bližního svého mám tedy milovati jako sebe samého, — to jest: láska, již chovám k sobě, musí býti lásce k bližnímu ne-li rovna, aspoň podobna.

Než abys se mohl k té lásce vyšinouti, nedostačí než pohnutka nadpřirozená. A tato pohnutka — jest láska boží, láska k Bohu. Křesťanská láska k bližnímu jest z Boha: miluje v bližním Boha a bližního v Bohu a pro Boha²⁾; vidí v bližním obraz a podobenství boží; nalézá v něm duši vykoupenou krví Ježíše Krista; bližní jest jí údem mystického těla Ježíšova, spoluoprávněným dědicem království nebeského. —

1) Mat. 19, 19. — 2) 1 Jan 4, 7.

Láska k bližnímu jeví se jen málo komu v pravém světle.

Najdeš lidi, jimž láska k bližnímu a lidumilnost je totéž; než rozdíl mezi nimi není menší nežli mezi skutečností a preludem; nenajdeš tu vyššího základu života. Lidumilnost, — plané slovo, studená ruka, prázdne, ztuhlé srdce.

Jiní milují zase jenom ty, jižto se jim navzájem koří a klanějí, jižto jim dobře činí, neb od nichž se aspoň dobrodiní nadějí. Ani tato láska není nadpřirozená. Milujete-li jenom ty, kteří vám dobře činí, jakou odplatu míti budete? Zdaliž i publikáni toho nečiní?¹⁾ A budete-li pozdravovati toliko bratří svých, což více činíte? Zdaliž i pohané toho nečiní?

Jiní milují jenom ty, jižto buď jen pro povahu svou, neb i jen pro zevnější způsoby se jim zamlouvají. Ani zmínky o pohnutkách nadpřirozených. Takovým způsobem, z pouhé lásky smyslné miluje i nemá tvář, anebo miluje člověk i kterýkolvěk předmět, obraz, květinu, živočicha.

Jiní milují jenom ty, s nimiž obcují. Úzká to srdce, duše omezené, skrblicí, se-

¹⁾ Mat. 5, 46.

vření do úzkých mezí těla a krve, lidé, jižto lásky k Bohu posud nepoznali! Kdyby Bůh miloval jen sobě rovné, — ubohé lidstvo, jak by se ti vedlo?

Láska má ovšem vyšší a nižší stupně, poněvadž všichni lidé nemají stejných nárokův a práv na lásku naši. Předně tedy dobrodinci a pokrevenstvo — a jim v čele rodičové. Potom následují příbuzní, přátelé a soudruhové a k nim druží se ti, jižto z nouze o pomoc naši volají a se ucházejí.

Ano, jest rozdíl v osobách, rozdíl v lásce; ale tento rozdíl není libovolný!

Neřesti nenáviděti, — člověka milovati. Toť ovšem nesnadno na téže osobě, — ale nemožno to není. Tak toho vymáhá pořádek, tak velí Bůh. Tak činí sám Otec nebeský, jenž slunci velí vzházeti na dobré i zlé a déšť dává na spravedlivé i zlé.¹⁾

Viděl bys rád úplný obraz pravé křesťanské lásky?

Láska trpělivá jest, dobrotivá jest; láska nezávidí, nečiní ničeho na chloubu, nenadýmá se, není ctižádnostivá, nehledá co jejího jest, nevzpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale raduje se pravdě; všechno

1) Mat. 5, 45.

snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká. Láska nikdy nevypadá.¹⁾

Nuže, pokus se, drahý jinochu, tak milovati! Poznáváš, že běží o skutky, o lásku živou. Synáčkové moji, nemilujmež slovem, ani jazykem, ale skutkem a pravdou!²⁾ Tak nás Bůh miloval a miluje stále; my však máme býti napodobovateli božími a choditi v lásce, jakož i Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v obětování a obět Bohu k vůni rozkošné.³⁾

Přední překážkou pravé lásky k bližnímu je nezřízená samoláska. Tím se stává, že bližního buď vůbec nemilujeme, že milujeme jen sebe, — anebo jej milujeme, poněvadž právě z této lásky máme užitek.

Míníš srdce své vydati v plen tomuto sobectví již v mládí svém, aby tím dříve vyprahlo a vyschlo, otupělo? Rád bys rozdělával, co Bůh nerozděluje, — Bůh, jenž nevzhledáje k přednostem a darům, jichž se rozličným tvorům měrou rozličnou dostává z příčin nám nepovědomých, všechny láskou pravou, otcovskou, nezištnou a nestrannou miluje a nás dítkami svými nazývá?⁴⁾

1) 1 Kor. 13, 4—8. — 2) 1 Jan 3, 18. — 3) Efes. 5, 2. — 4) Žalm 81, 6.

Kdo lásky nemá, je podoben modle bezduché, jež nikdy nedává, vždy bere; bydlí ve stáncích zlatem se skvoucích, pýchá trpytnými drahokamy, trůní v oblacích kadidel, koupá se v krvi obětí a přijímá poklony ve dne v noci; ale nic neodplácí, nic nevyslyší, ničeho neudělí, neochraňuje, nic nedovede spasiti.

Kdo má lásku, je podoben slunci jasnému, líbeznému, vznešenému slunci, jež osvětluje, ohřívá, oplozuje, svítí všem a rozlévá všude požehnání! Zlatem posypá doškové střechy skromňounkých chýžek, třepením zlatým vroubí cimbuří pyšných hradů; vznáší se nad strmými stěnami horských útesů, zabíhá plesem v údolí a nížiny; jeho úsměv a dech rozehřívá ňadra, ze srdce vyluzuje plesání a radost.

Ó duše lásky, oživ a rozplameň mé srdce mladé!

Ó kéž jsem též, jako bývali první křesťané, o nichž i pohané s chválou říkali: Ejhle, jak se milují!

8. Svatá poddajnost.

Mladší poddáni buďte starším.
1 Petr 5, 5.

Bože můj, dal jsi mi rodiče a představené, aby mne na místě tvém vedli a k cíli mému mne doprovázeli.

Jak n e m o u d ř e jednám, patře na představené své jen okem lidským!

Jak převráceně si počínám, nekonaje rozkazů jejich, nebo konaje všechno jen z otrocké bázlivosti a z ohledů lidských!

Poslušnost, — tajuplné slovo, jež málokdo pochopí a zřídka kdo, pochopiv, v životě ve skutek uvádí!

Poslušnost, — slovo nenáviděné, kámen pohoršení, slovo značící nízkost, slabotu, zbabělost!

Tvůj příklad, dobrý Ježíši, byl tedy jen bláznovstvím, a nadarmo psáno o tobě a o mládí tvém: A Ježíš sestoupil s nimi a přišel do Nazareta a byl jim poddán.¹⁾

Vyznávám, že se mé samolásce protiví vůli cizí přijati za vůli svou, na cizí povel to a to činiti, byť i proti vůli své.

Vyznávám, že se pýcha má vzpírá zříti

1) Luk. 2, 51.

jiné nad sebou, závislým býti, na cizí pokyn býti k službám.

Ale, — což snad převrátím pořádek světový? Podaří se mi odstraniti rozdíly stáří, vyhladiti ony poměry závislosti, jež Bohem samým ustanoveny jsou, — poměry, jež udržují lidskou společnost v souladu věčném?

Čím jsem já, mladý člověk, že bych se rád vymanil ze jha poslušnosti? Či nejsem právě já pro svou nezkušenost, pro svou malomocnost odkázán na jiné, již mé vědomosti, mou vůli takřka doplňují?

Co by ze mne asi bylo, kdyby se mne nikdo neujal a mne nepoučoval?

A slušelo by se na mé mládí tak se vypínati a nikoho nad sebou netrpěti? Teprve jsem na svět vkročil a nemám, čím bych prospěl jiným; ani věkem, ani zásluhami nedobyl jsem si práva poroučeti. A mimo to, kdo se nenaučil poslouchati, není hoděn poroučeti.

Nicméně byl bych na omylu, kdybych pouhé němé vyplnění rozkazů měl za poslušnost.

Aby se stala poslušnost křesťanskou ctností, musí býti proniknuta duchem víry.

Kdo mně poroučí? Oprávněná vrchnost

na místě božím, -- rodičové, učitelové, duchovní a světská vrchnost, jež dle mého stavu a povolání nade mnou stojí. Neboť není mocnosti leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou.¹⁾

Jak bych si ulehčil poslušnost, kdybych neviděl ve svých představených jen pouhé lidi! Bůh to chce, měl bych si říci, — a tato myšlenka by mi pomohla vykonati i věci nejněsnadnější, i nejodpornějším rozkazům s radostí zadost učiniti.

Bůh to chce! — Kdož by neposlechl pokorně, rád, bez okolků, ve všem, běží-li o rozkaz tak vznešeného a mocného Pána?

Bůh to chce! — Kdož by neuposlechl s ochotou a s radostí, běží-li o přání tak dobrého, laskavého Otce, tak štědrého dobrodince?

Bez této stránky nadpřirozené nemůže naše poslušnost býti ani dosti všeobecnou, ani vytrvalou, ani účinnou a statečnou.

Bez této stránky nadpřirozené bude naše poslušnost velmi často a zvláště v případech nesnadných trpka, plna muk a nesnesitelná.

Bez této stránky nadpřirozené pozbývá poslušnost veškeré zásluhy, poněvadž od-

1) Řím. 13, 1.

měna nadpřirozená náleží jenom nadpřirozeným skutkům. Pravím vám, vzali odplatu svou;¹⁾ tak by se řeklo někdy i o těch, jižto pouze z pohnutek lidských vůli představených svých konali; ti dostali své povinnosti, aby ušli výčitkám, pohaně, trestu. Bídna to odměna, — kdežto poslušnost, zakládajíc se na víře, stává se zdrojem nebeských pokladů, zušlechťuje poslušného, obohacuje a korunuje ho vítězstvím.²⁾

Ode dneška tedy budu dbáti věrněji napomenutí apoštolova: Mladší, poddáni buďte starším.³⁾

Poslouchati — pro Boha jest čestno, jest záslužno; nač bych se nechal svěsti zdánlivou svobodou a pravé svobody se zba-voval, pravé svobody, záležející v tom, že dáváme Bohu, což božího jest, a císaři, což císařovo?⁴⁾

Poslouchati nezneuctuje, ale zneuctuje neposlouchati ze sobectví, z pýchy, z tvrdohlavosti anebo z podobných pohnutek, pochodících z lidských vášní.

Kristus byl poslušen, poslušen až k

1) Mat. 6, 2. — 2) Přísl. 21, 2. 3) 1 Petr 5, 5.
— 4) Luk. 20, 25.

smrti kříže, — a já bych se nechtěl pokořiti, nechtěl uznati oprávněné vrchnosti, nechtěl vykonávati rozkazů, jež směřují k mému prospěchu a udržují pořádek v rodině, církvi a říši?

9. Mírumilovnost.

Buďte vespolek dobrotivi, milosrdní, odpouštějící jeden druhému.
Efes. 4, 32.

Křesťanská přívětivost a mírumilovnost, dvě to ctností neméně potřebných než líbezných, potkávají se v mladické bujarosti s nemalým odporem.

Jak vře ta mladá krev! Rychle se rozbouří a strhne neostražitě srdce jinochovo k nevoli, hněvu a zlosti.

Často dostačí přemalá nepatrná urážka, abys se rozhořčil, abys se nechal strhnout k myšlenkám nelaskavým, ke hněvu, k výrokům nerozvázným, k řečem vzdorným, k nadávkám, k vyhrůžkám, k násilí a bezpráví.

Vášeň rádí a panuje, hlasu rozumu neslyšeti; rozčilenost vládne celým člověkem; počne hádka, nepřátelství, mluví se řeči a konají skutky, jež vzbuditi může jen slepá rozkvašenost.

Jako vichřice zmocní se hněv srdce neostražitého. Z nenadání nakupí se temné mraky, hřmí, bouře v zápětí. Tak daleko přivede hněvivost! — Ducha k rozhněvání snadného kdož bude moci snéstí?¹⁾

Často však přivodí onen zarytý hněv, ona utajovaná zlost, jež hnízdívá v jednotlivých převrácených srdcích, něco mnohem horšího. Dni, neděle, ba ještě déle vře mysl jedem hněvu otrávená. Běda, propukne-li náhle onen uzavřený, do vnitř obrácený vřed!

Hněvivost jest matkou přemnohých béd a neštěstí.

Hněvivost jest překážkou mnohého dobra.

Na takové sopečné půdě nemůže zkvétati ctnost. Ctnost daří se na půdě klidné, na základech lásky; kde není lásky, tam není klidu. Kde panují žárlivost a svárli-
vost, tam nestálost, rozervanost a všeliký zlý skutek.²⁾

Co tedy činiti? Každý ať bdí nad sebou starostlivě, zvláště kdo své dráždivosti si povědom jest a již častěji v srdci svém podobné bouře zvedati se viděl.

1) Přísl. 18, 14. — 2) Jak. 3, 16.

Jinochu! Nepouštěj se do sváru. A byl-li bys již povahou svou svárlivý, náležel-li bys k oněm nevydařeným povahám, jež ani nejmenšího snést nemohou, jsi-li z těch, jižto v úsudcích svých přenáhlení, v řeči nerozvážní, rychlí k činům násilným, křiklaví, drsní, umínění, již všude hádky působí, kam jen vkročí; byl-li bys z těch lidí, jejichž ruce proti všem¹⁾ jako Ismaelova: ó pro tichost a mírnost Kristovu²⁾ opánuj sebe sama, dráždí-li a škádlí-li tě jiní, nespílej, snaž se aspoň mlčeti, pamětliv slov Písma sv.: Rtové blázna vplétají se ve sváry³⁾ a: Ústa blázna plodí sváry; čest jest to však člověku, když se varuje svárů.⁴⁾

Než ani ty nesmíš svárů počínati. Nepokoušej tedy nikoho nevčasnými narážkami, trpkostmi, řečmi dvojakými, zlomyslnými poznámkami, neohrabanými nájezdy na jeho čest, pohanami, výčitkami, odporováním!

Střez se též co možná, zvláště za přítomnosti jiných dráždivých lidí, neopatrných poznámek a výroků, jež by, špatně porozuměny, snadno rozpor zploditi mohly. Pohoršuje-li pokrm bratra mého, nebudu jísti

1) 1 Mojž. 16, 12. — 2) 2 Korint. 10, 1.

3) Přísl. 18, 6. — 4) Přísl. 20, 3.

masa na věky, abych bratra svého nepohoršil.¹⁾

A ještě jednou: Jsi-li podněcován ke hněvu, doráží-li někdo nespravedlivě na tebe, snaž se zůstatí chladným, klidným; nerozčiluj se, nenech se svéstí k rozhorlenosti, ale hled' hádku urovnati slovy mírnými; odpověď měkká zkrocuje hněv, řeč tvrdá vzbuzuje prehlivost.²⁾

Nemysli, že tě takové počínání zneuctívá. Kdo zůstane sebe mocen, stojí vždy výše než ten, kdo se sváry a třenicemi snižuje a největší slabost, „nebýti sebe mocen“, na jevo dává.

Bezprávím, možno-li, se vyhnouti, nevšímáti si jich, tvářiti se, jako bychom jich nepozorovali, nestarati se o ně, snadno je zapomenouti, toť rozumnější, chytřejší, šlechetnější a záslužnější, než se dohněvati, spílati, vyhrožovati; a to tím více, poněvadž příklad Pána Ježíše dodává mírnosti rázu pravé šlechetnosti, jenžto, když mu zlořečili, nezlořečil, když trpěl, nehrozil, ale vydával se soudícímu ho nespravedlivě.³⁾

To jest pravá šlechetnost, toť mysl reko vná, toť velikomyslnost!

1) 1 Kor. 8, 13. — 2) Přísl. 15, 1. — 3) 1 Petr 2, 23.

Děti se sváří, muž se chová klidně; slabí se zapomínají a bývají tím více opovrhováni; silní se dovedou opanovati a získají si tím větší vážnosti.

Budme vespolek dobrotivi, milosrdni, odpouštějíce jeden druhému, jakož i Bůh skrze Krista odpustil nám.¹⁾

Ovšem, mnoho jest nám snáseti,²⁾ a bez konce jest křehkosti; než právě proto se nazývají pokojní, to jest ti, již ani míru a poklidu cizího nerušili, ani svého si rušiti nenechali, syny božími,³⁾ to znamená: následovníky, přáteli, miláčky onoho Boha, jenž jest milovník míru a pro mír svého jednorozeného Syna na tento svět seslal!⁴⁾

Jak důležitá jest mírumilovnost pro život pozdější, — jak důležitá pro život rodinný, jak důležitá pro pospolitý život, jak důležitá pro obec a stát!

Nejnebezpečnějším členem společnosti lidské jest svárlivec, štváč, muž sporů milovný, jenž vše ve zlé vykládá, jenž vždy po svém soudu jedná, jenž všude první slovo mluvití chce, jenž kde koho uráží a sám snadno uražen bývá, jenž ničím se

1) Efes. 4. 32. — 2) Galat. 6, 2. — 3) Mat. 5, 9. — 4) 1 Kor. 14, 33.

nespokojí, do všeho se míchá, sám však nedopustí, aby se kdo o něho staral. — Hnusné to sobectví! Ode všech se domáháti míru, nikomu však ho nepřáti! —

A je-li nesnadno divokou povahu zkrotiti: jest ovoce našeho snažení tak sladké, že se nemáme báti ani největších obětí, abychom ho dosáhli.

Ovoce ducha jest: Láska, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobročinnost, dlouhočekání, tichost, věrnost, mírnost, zdrželivost, čistota.¹⁾

10. Odpuštění bezpráví.

Člověk proti člověku drží hněv a od Boha hledá usdruvení.

Sirach 28, 3.

Nic není nesnadnějšího přirozenosti naší než milovati ty, již to nám ukřivdili. Proti tomu se vzpouzí všechna povaha, vzpouzí se uražená pýcha, vzdoruje srdce a domáhá se svého práva.

A platí-li příkaz lásky k bližnímu i pro nepřátele: vysvítá, jak dokonalý jest zákon křesťanský a jak zušlechťuje ve-

1) Gal. 5, 22. 23.

škerého člověka, potlačuje všechnu snahu nezřízenou.

Kdo jest naším bližním? Každý člověk. — Každý, kdo se honosí touž přirozeností lidskou, pro koho jednorozený Syn Boží člověkem se stal, trpěl a umřel, komu zaslíbena táž odplata věčná: jest mým bližním. — Tím, že nás někdo zdánlivě nebo skutečně urazil, nepozbýváme této stejné přirozenosti a téhož určení.

Bližního však musíme milovati. Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.¹⁾

Aby pak nikomu z křesťanův ani na mysl nepřipadlo výjimky si dovoliti, mluvil Spasitel náš Ježíš Kristus zjevně a důrazně o lásce k nepřátelům: Já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře číňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám, abyste byli synové Otce svého, jenž je v nebesích.²⁾ — Ježíš připomíná rozdíl mezi jindy a nyní, mezi naučením svým a výroky lidí: — ale já pravím vám. Ježíš uzavírá toto nevyhnutelné odpuštění křivd učiněných do modlitby, které učí apoštoly své,

1) Gal. 5, 14. — 2) Mat. 5, 44, 45.

jako podmínku dosíci žádaného prominutí vlastních vin: odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.¹⁾

Není to j a s n ě řečeno?

Co se tebe týče, drahý jinochu, myslím, že netřeba mluviti o závažných křivdách a urážkách, jež by měly v zápětí veliké následky, o bezpráví na statku a štěstí, o útocích na život a jmění.

Teď tě pohněvá neopatrně prohozené slovo, jindy tě dopálí opomenutí zdvořilosti a dvornosti; někdy odepře se ti nějaká libůstka, jindy nedostane se ti doufané pochvaly; přehlédli tě, — snad vyvráceno mínění tvé; zle pojatý žert, nelaskavé slovo tě rozhořčilo.

A takové a podobné tretky by dostačily, aby rozdvojena byla srdce, rozdmýchány city nepřátelské, aby začaly trpké výčitky, sváry, násilí, hněv, zášť, pomsta?

Či nevidíš, že je to obyčejně jen uražená marnivost, s o b e c t v í, žárlivost, jež plodí, — jak ty díš —, onen s p r a v e d l i v ý hněv?

Ty předstíráš urážku na cti, nevěrnost, opovrhování přátelstvím; kůyby i Bůh byl vůči nám tak citlivým, kdyby i o n se

1) Mat. 6, 12.

nechal tak nesnadno pohnouti k útrpnosti, kdyby i on tak pomalu na křivdy zapomínal, kdyby i on tak dloho v srdci je choval — — —!

Kolikráte nespoleháme na boží lásku a shovívavost: ale náš bližní musí trpce pykat za každé přenáhlení, křivda splácí se křivdou, nikdy mu již nedopřejeme v srdci svém bývalé přednosti.

Člověk setrvává ve hněvu proti svým bližním a od Boha očekává prominutí a odpuštění? S člověkem, jenž totéž jest, co on sám, nemá útrpnosti, — a prosí za odpuštění hříchů svých?¹⁾

Ó pomni na konec svůj a odlož nepřátelství, nebo hnis a nepřátelství nastávají dle přikázání božího.²⁾

Bud' pamětliv bázně boží a nehněvej se na bližního svého. Pomni na smlouvu Nejvyššího a pohrdni nevědomostí bližního.³⁾

Odpusť bližnímu svému, který tobě škodí, a pak, když se modlíš, hříchové tvoji rozvázání budou.⁴⁾

Kdo se chce mstít, u Pána najde pomstu, a hřichy jeho chovaje zachová.⁵⁾

1) Sir 28, 3. 4. — 2) Sir. 28, 6. 7. — 3) Sir. 28, 8. 9. — 4) Sir. 28, 2. — 5) Sir. 28, 1.

Ty, díš: O pomstě není ani památky; nepřejí svému nepříteli zlého; my se jen zkrátka nebudeme o sebe starati.

Ó toho neutěšeného slova, jímž ukrýváš žluč svou! — Jest lhostejnost — láska? A — jest-li to jen lhostejnost! Než to jest rozkvašenost zle utajovaná, je to vzpomínka stálá na učiněné bezpráví, je to náklonnost urážku oplatiti při nejbližší příležitosti.

Nehodný učedníku toho, jenž na kříži ještě za tebe, za něhož trpěl, se modlil: Otče, odpusť m u, — neví co činí!¹⁾

Byl bys se odvážil ve stavu dobrovolné nevole, udržovaného nepřátelství, horoucí závisti přistoupiti ke stolu Páně, abys se sjednotil s ním, jenž všecek láska jest s ním, jenž chce, abys i ty miloval?²⁾ Nikoliv, tak nevděčně jsi ještě nikdy nezneuctil svátosti lásky!

Nesmím se zahoditi, díš; — nesmím se v posměch vydávati; jest mi mu dokázati, že on chybil. — Tedy ty se domáháš svého práva? Nuže dobrá; Bůh se domáhá též svého. Já však dím: miluj nepřítel svého.³⁾ Bůh hájí práva svého, abys

1) Luk. 23, 34. — 2) 1 Jan 4, 19. — 3) Mat. 5, 14.

ho neurážel svou nesmířlivostí a abys miloval, koho on miloval a koho on ze své lásky nevyklučuje.

Dalek toho zlé spláceti zlým, nenech se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým.¹⁾

Nemsti se sám, ale ponechej pomstu tomu, jenž o sobě dí: Mně pomsta, já odplatím, dí Pán.²⁾

Ba naopak: — ale lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej, žízni-li, dej mu pít, nebo to čině, uhlí řeřavé shrnuješ na hlavu jeho.³⁾

Jinochu, nenech vzpláti v sobě hněva proti někomu. Nedopusť nikdy, aby se vkradly do srdce tvého myšlenky zlé, trpké dojmy, škodolibé tužby, úmysly nelaskavé. Zde je ti předejiti i nejnevinnější zátky.

Nelíbí se ti něco na bližním tvém? Pomni, že i ty máš své chyby a že i jiní shovívavi býti musí k tobě a snášeti tvé poklesky. Ano, — nesme jeden druhého bříme a tak naplníme zákon Kristův.⁴⁾

Byl jsi uražen? Zlé zlým spláceti jest ďábelské; dobré dobrým spláceti jest

1) Řím. 12, 21. — 2) Řím. 12, 19. — 3) Řím. 12, 20. — 4) Galat. 6, 2.

lidské, jest rozumné; zlé dobrým spláceti, toť skutek královský, božský.

Ó povznes se, jinochu, k této výši a následuj Boha svého v lásce neobsáhlé! Buď šlechetným! Vymaň se z úzkých mezi srdce lidského a jednej božsky!

Teď však vejdi, příteli, do nitra svého a zkoumej smýšlení své vůči tomu a onomu. Není tu hněvu, není tu záští? Nehnízdí tu nevole? Neukrývá se pomstychtivost? Jsi ke všem hezky srdečným a dokazuješ skutky, že si všichni dobyli lásky v srdci tvém?

Slunce nezapadej nad hněvivostí tvou!¹⁾ Smiř se — brzy, upřímně, úplně.

Viz, den tvého soudu se blíží, buď hotov odpustiti, abys našel i ty soudce hotového prominouti!

11. Nevyhnutelná povinnost lásky.

Nestyď se za bližního svého v pádu jeho, aniž zdržuj slova v čas vysvobození, neskrývej moudrosti své v kráse její. Str. 4 27, 28.

Kdybys na pouti své zbloudil na scestí, nepřál bys si najítí někoho, kdo by ti ukázal pravou cestu?

Zachovej se i vzhledem k bližnímu

1) Efes. 4, 26.

tak, jak ti v případě zmíněném radí nezkažená láska k sobě samému. On zbloudil; dal se na cesty, jež buď naprosto k poslednímu cíli nevedou, nebo jen oklikami! — Ty o tom víš; ty jsi s ním buď spřízněn anebo spřátelen, máš právo říci svobodně svůj soud, pokárati, poraditi; a ty mlčíš? Ty se na to díváš, jak bratr tvůj víc a více od cíle se uchyluje, jak své záhubě rychleji a rychleji vstříc pádí, jak vzrůstá jeho duševní nesnáze a nebezpečství?

Kdo by měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého, an trpí nouzi, a zavřel by vnitřnosti své před ním: kterak láska boží zůstává v něm?¹⁾

Tato slova, platící o hmotných potřebách a nouzích lidí chudobných, platí ještě víc o duchovních potřebách bližního, o oněch největších nebezpečstvích, v nichž žije zbloudilá duše, — býti zbavenu posledního cíle na vždy.

A přece jest asi velmi málo přikázání v křesťanské mravouce, proti nimž by se v srdci jinochově shledalo tolik předsudků, jako proti zmíněné povinnosti bratrského napomenutí.

1) 1 Jan 3, 17.

I nejzachovalejším jinochům nelze často dokázati, že je nelaskavo, ba přečasto i nesvědomyto nepřekaziti zlého, když jim to možná.

Ó, jak přemnozí, jichž slovo by se nebylo potkalo s nezdarem, nechají se zastrašiti nemoudrou bázni, lidským studem, zle vykládanou shovívavostí, anebo politování hodnou lhostejností! Nebozí! mysleli, že se vyhnou nějaké nepřijemnosti, že bližního ušetří pokoření nebo nemilé ostudy, — ale v pravdě uvalují na sebe těžkou zodpovědnost a bližnímu činí křivdu, již nikdy nenahradí.

Přikázání, cizí hříchy překaziti, jest ovšem dáno hlavně představeným:¹⁾ než je to též přikázání všeobecné lásky k bližnímu a platí v jistém smyslu pro všechny křesťany.

Aby nás zmíněné přikázání zavazovalo, předpokládá se ovšem ne pouze domněnka, nýbrž skutečný přestupek, skutek aneb očividné nebezpečství, do něhož se bližní náš vrhnouti chystá.

Mimo to potřebí, bychom měli oprávně-

1) Mat. 18, 16.

něnou naději nebo pravděpodobnost, že se náš bližní polepší.

Konečně nesmí vzejíti pro mne těžká, veliká škoda z napomenutí dobře míněného.

To jsou podmínky všeobecně závaznosti onoho přikázání.

Pravá láska však není tak vypočítavá. Ovšem spočívá na opatrnosti; než spása bližního činí ji vynalézavou. Mluví šetrně, avšak upřímně; shovívavě, ale zmužile; tiše, ale vážně, důrazně.

Kolik jinochů zahyne nešťastně proto, poněvadž mezi těmi, již se přáteli jeho zovou, ni jeden nemá ani lásky ani zmužilosti říci: příteli, pozor! — Příteli, nemýlím-li se, stává se cesta tvá sráznou; bezpochyby jsi upadl na scestí a pádíš do záhuby. Příteli, služby boží stávají se ti protivnými, odcizuješ se svému náboženství; tvá víra se zdá kolísati. Příteli, tyto dvojsmyslné řeči se mi nelíbí. Příteli, onen spolek nezplodí nic dobrého, ona společnost se pro tebe nehodí, ona kniha nesluší tobě. Příteli, povinnosti tvé se ti staly lhostejnými. Příteli, stáváš se nesnášenlivým, pyšným. Příteli, vzpamatuj se, přístup opět k stolu Páně, kdež jsi již drahně časů nebyl; vyhledej si dobrého zpovědníka,

posilni se opět chlebem života! Příteli drahý, změň se!

Slovo lásky hladí vrásky, — dí přísloví, a pouhá starostlivost anebo zastaralý předsudek, jenž často pochodí z podceňování bližního, nesmí nám býti na závalu, aby-chom nevykonali skutek lásky k bližnímu.

Zdá-li se mnohdy, že slovo jest ne-
včasno, pak ještě není mlčením učiněno
povinnosti zadost.

Správný pořádek odkazuje nás v určitéch případech důležitějších k jinému prostředku. Ježíš Kristus udává nám jej, mluvě o napomínání bližního s úmyslem zamezení nepřátelství: Zhřešil-li by pak proti tobě bratr tvůj, jdi a potresci ho mezi tebou a jím samým. Uposlechne-li tebe, získal jsi bratra svého: pakli tě neuposlechne, přijmi k sobě jednoho nebo dva, by v ústech dvou anebo tří svědků stálo každé slovo; pakli jich neuposlechne, pověz církvi,¹⁾ to jest představeným, vrchnostem, jež odpomoci mohou a mají.

Udavačství jest pod sluncem nejohavnější. Pro maličkosti povyk činiti, představené obtěžovati, přátele hněvati, — ne-

1) Mat. 18, 15—17.

rozum dětský. Běží-li však o důležité věci, o spásu nesmrtelné duše, — snad ne jedné, nýbrž mnohých duší nesmrtelných: tu neber nikdo na sebe zodpovědnosti neužití prostředku, jež podává rozum, odporoučí zvyk lidí šlechetných a schvaluje častý zdar.

Ó nestyď se, jinochu, za bližního svého v pádu jeho, aniž zadržuj slova v čas vysvobození, — snad můžeš jej zachrániti.¹⁾

Pro lásku, již jsi povinen sám sobě, pro tužbu, již chováš a chovati máš, aby nikdo nevčasným, zbabělým mlčením k záhubě tvé věčné nepřispíval: mluv, kdy mluvíti jest, a zachraň, kdy zachrániti můžeš.

12. Pravé přátelství.

Kdo rychle věří, lehkého jest srdce
a umenšen bude. Sir. 19, 4.

Je to slovo, jehož se více zneužívá, než přátelství? Přátelství jest zástěrou sobectví, zjištnosti, zástěrou smyslnosti.

Pravé přátelství jest křesťanská láska, zušlechtěná, věnovaná z příčin nejčist-

¹⁾ Sir. 4, 28. 29.

ších buď jednomu, nebo jen několika bližním, od těchto opěťovaná.

Smyslný člověk dí: Miluji tě. Než miluje v pravdě jen krásnou postavu, zevnějšek, uhlažené způsoby, výmluvnost, povahu veselou, miluje snad neřest aneb aspoň náklonnost k neřesti.

Sobecký přítel dí: Miluji tě. Avšak miluje vlastně jen peníze, uznání a pochvalu, miluje přízeň, výhody, dobrodiní a dary, vzájemnou splátku.

Přítel opravdový dí: Miluji. A miluje přede vším pro nějakou vlastnost duševní; miluje — nejen v úmyslu čistém, nýbrž i dobrém; miluje k vůli mravnímu prospěchu, jehož doufá dosíci pro sebe a pro přítele z tohoto vzájemného přátelství, miluje jako sebe samého, aby onoho mravního prospěchu oba dosáhli.

Ano, — přátelství proměňuje se v to, proč přítele milujeme.

Miluješ-li přítele k vůli zlému anebo z té příčiny, abys, obcuje s přítelem, zlé páchatí mohl, jest přátelství vaše zlé.

Miluješ-li z marnivosti, je přátelství tvé marné.

Miluješ-li k vůli dobrému, je přátelství dobré.

Rozličné tedy, mohou býti věci, jež přítele a přítele pojí: záměry, hříšné; marnivost; účel mravný, svatý.

Dobré přátelství a pravé pochodí, jak řečeno, z dobra, směřuje k dobru, spočívá na dobru.

Důvod, proč bližního zvláště milujeme, jest jeho zvláštní, neobyčejná láskyhodnost; než kdo je více hoden lásky nežli ctnostný?

Účel, za němž se tato zvláštní láska odnáší, jest blaho toho, jež milujeme; většího dobra však není nad ctnost, není potřebnějšího.

Měřítkem konečně pravého přátelství a pravé lásky jest jen ctnost. Kdo k vůli příteli Boha uráží, ten opovrhne Bohem a jedná nerozumně a proti výslovnému přikázání božimu: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vši mysli své a ze vši síly své.¹⁾ Přítel tedy nesmí k vůli příteli anebo ve prospěch přítele ničeho činiti, co je v odporu se ctností.

A teď považ, jinochu, kolik přátelství je pravých!

¹⁾ Luk. 10, 27.

Odczírej od oněch přátelství, jež jsou spíše nepřátelstvími, poněvadž jsou ke vzájemnému pohoršení, záhubě; jeden druhého svádí, kazí a vrhá do propasti pekelné; odczírej od přátelství oněch, jež jsou spíše planným i hříčkami, poněvadž veškeren cíl vyšší jest vyloučen; jež jsou vypočítány jen na okamžik, jež spočívají jen na zevnějšku, na nahodilých vlastnostech, na základě pomíjejícím; — kolik přátelství zůstane?

Láska! Láska! celý svět klinká i pje o lásce, všechno hlásá lásku, — ale kolik je tu lásky nečisté, jen přirozené, svůdné, sobecké, nízké, jež nepřestojí vážné zkoušky, — a ta si osvojuje vznešený název: láska!

Jako kdyby se chtěl krvavý, dýmavý plamen smolnic přirovnávati ke stříbrnému, čistounkému lesku měsíčnímu, tak přátelství smyslné proti čistému.

Kdo touží milovati ohnivěji než mladík? Kdo však musí býti ostražitější v lásce nežli jinoch?

Jinochu, ostříhej srdce svého a ne dej se jati osidlem očí svých.¹⁾ — Nevěř své obrazivosti. Nedůvěřuj před časem citům. Čekej! Zkoušej!

1) Jud. 9, 13.

Ovšem, přátelství do bré jest věcí šlechetnou; ale zlé — záhubnou.

Dvé srdcí se pojí; jsou-li obě zkažena, je to jako bys lil olej do ohně, jako když dvě bystřin prudkých se hrne do jediného koryta; jest jen jedno zkažené, — co je pravdě podobnější: nakazí se jablko zdravé nahnílým anebo naopak? — a jsou-li obě dobrá, i tu třeba opatrnosti, rady, zdrženlivosti! Již mnohé přátelství čistě začalo, ale hanebně dokončilo.¹⁾

Nevěř tedy, běží-li o přátelství, každému. Kdo rychle věří, lehkého jest srdce a umenšen bude.²⁾

Nikdy neuzavírej přátelství s tím, na němž jsi buď již neřest shledal, aneb aspoň stopy nectnosti pozoruješ. Přítel bláznů jim podobný učiněn bude.³⁾

Ani těm nevěnuj srdce svého, na nichž nenalézáš zvláštní dokonalosti.

Neuzavírej přátelství, jež ti neskytá naděje, že by tě zlepšilo. Kdo vyhledává v přátelství jen svého prospěchu nebo jen jakéhosi ukojení, jež pochodívá z toho, že milujemè a býváme milováni, ten neza-

1) Galat. 3, 3. — 2) Sir. 19, 4. — 3) Přísl. 13, 20.

sluhuje lásky tvé; ani ten jí není hoděn, kdo se o tvé pravé blaho, blaho duševní, nestará, jen tobě lichotí, tvé chyby mlčky schvaluje, z nich buď pro sebe kořistí, nebo je podporuje.

Věř této zásadě: Kdo není přítelem božím, není ani tvým. Nadarmo doufáš, že prospěje tobě, kdo sobě škodí, poněvadž Boha nenávidí; marnost nadíti se věrnosti u toho, kdo Bohu není věren.

Řídké jest přátelství pravé — na světě přeplněném sobectvím, zlomyslností, nízkostí!

Blažen jsi, našel-li jsi přítele pravého, dobrého. Příklad věrný jest ochrana mocná a kdož jej nalézá, nalézá poklad.¹⁾

Nic dražšího nad věrného přítele, a bezcenny jsou zlata a stříbra poklady proti dobrotě a věrnosti jeho. Kdo se bojí Pána, nalezne též dobré přátelství, poněvadž jeho přítel dle něho bude,²⁾ společně prospívati budou na cestě ctnosti a v srdci budou sjednoceni.

Jako jest nesnadno pravého přítele najíti, tak je též důležité nalezeného zachovati. Neupřímnost, nedůvěra, žárlivost

1) Sir. 6, 14. — 2) Sir. 6, 15-17.

a hněvivost se slabují přátelství a seslabené rozduvují. Bez vzájemného sebezapírání přátelství brzy se rozpadne! —

Bože, jenž jsi nám dal srdce lásku vyhledávající, po lásce prahnoucí a v lásce blažené, ostříhej srdce mé všeho klamného, škodlivého, tobě nemilého přátelství! Usouzeno-li mi však přítele pravého nalézt, požehnej sám tomuto svazku a propůjč, ať sáhá až na okraj hrobu, ba ještě dále až na postupní trůnu tvého!

13. Pracovitost.

Člověk rodí se ku práci a pták
k létání. Job 5, 7.

Práce, — tvrdé, drsné slovo! Ano, práce značí námahu, strasti, utrpení.

Zaměstnávat se — není pracovat.

Ovšem, kdo pracuje, jest zaměstnán; ale nelze říci o každém, kdo je zaměstnán, že též pracuje.

Jsou určité výkony, jež se více podobají zahálce než práci.

Pracovati znamená vykonávat něco nescsnadného.

Pracuje, kdo za jistým účelem buď duševní nebo tělesné síly a schopnosti, neb obé zároveň namáhá.

Není každá práce stejně nesnadná; a jsou práce, ježto, buď že samy sebou snadny jsou, nebo že jsme nabyli již určité zručnosti, nejsou spojeny s námahou zvláštní; než přece potkává se každá práce s odporem ve zkažené přirozenosti lidské, kteréžto se protiví veškeré namáhání opravdové, vážné a ustavičné.

Dosti těž zaměstnání, jež unavují; než vinu toho nelze ani tak přikládati vynaloženým silám, jako spíše tomu, že setrváváme v těžce práci a že síly naše ochabují.

Než musím pracovati?

Ovšem, drahý jinochu! Prikázání tomu to podřízen každý člověk. Ku práci rodí se člověk, jako pták k létání.¹⁾

Od té doby, kdy se člověk Bohu zprotivil, kdy zpupně k němu promluvil: „nebudu sloužiti“,²⁾ kdy násilně se zmocnil toho, co mu zapovězeno Hospodinem; kdy si přivlastnil vládu a moc nad tvory, jež mu jen v určité míře podřízeny byly: vzbouřilo se veškerenstvo proti němu a teď jest mu za trest v potu tváře své vzdělávati půdu, v potu tváře jest mu do-

1) Job 5, 7. — 2) Jer. 2, 20.

bývati i sebe menších plodů, jak hmotných, tak i duchovních. Ano, jen potem tváře nakypříš půdu skálotvrdou; ani jedinkého ovoce bez práce a potu, ani jedinkého požitku bez namáhání! A ještě případněji platí slova ta o vzdělání a zušlechtění tělesném a duševním!

V potu tváře své jísti budeš chléb svůj.¹⁾ — Slyšíš rozsudek svůj? Rozsudek tento vynesen nad praotcem a zároveň i nad námi a od té doby rodí se ku práci člověk, jako k létání pták,²⁾ to jest: práce náleží v jistém smyslu ku přirozenosti lidské, — člověk se práci vyhnouti nemůže a nesmí, jest na ni odkázán, — a vyhýbá-li se jí, ničí sebe sama, zbavuje se své přirozenosti, pohrává si životem svým, pohrdá štěstím, obrazem božím a oddává se nečinnosti, nechává své schopnosti zakrněti.

Kde, v kterém oboru, jenž nepřesahuje sil lidských, vykonáno něco pořádného a kloudného bez práce, pilnosti a námahy?

Nezříš mozolů na dlaních rolníkových, jenž stěží dobývá si bezstarostného života? Nepozoruješ vrásek pracného snažení, jež vryty jsou na čele důmyslného vynálezce,

1) 1 Mojž. 3, 19. — 2) Job 5, 7.

věhlasného umělce, mocného mistra v řeči a myšlení? Nevidíš v ýbojce, jehož krev s potem se snoubí? Nevíš, že učenec noci probdí u knih svých, aby vnikl do tajných hlubin vědy? Pravé vzdělání, pravé zušlechťení -- nemožno jest bez práce, bez námahy, bez boje! —

Než můj stav, mé poměry mě onlouvají, že mi netřeba pracovati. Jiní pracovali pro mne; štěstí pracovalo za mne. Jsem zámožný, mohu žítí bezstarostně; mám, čeho potřebuji.

Myslíš? — Nehodný potomku lepších předkův, opravňuje tě šlechtých otců píle a pečlivost k nečinnosti, zahálce a lenosti? A což, nesluší se, abys to, co jsi od jiných obdržel, s jinými sdílel? Nsluší se, abys způsobem rozumným a dovoleným též jmění své si zajistil?

Než já jsem posud mlád. Tak mlád a již se lopotiti? Kdy mi bude dopřáno života užívati?

Mlád? -- Právě proto naléhá příkaz pracovitosti zvláštní vahou. Nač dána ti ta síla mladická, nač ona jarost bujná? Abys jich použil!

A co znamená života užívati? Znamená to jednati proti příkázání

božím u? Znamená to mařiti úradky boží pro zřetelnosti? Znamená to ruce křížem v klín složiti a lenivě z toho žíti, co jiní v potu práce si zasloužili? — Znamená to mzdu napřed vyplacenou promrhati a na práci povinnou nepamatovati? — Znamená to činiti, co činiti zapovězeno, nebo nečiniti, co přikázáno? Znamená to zakopávati hřivny, jichž jenom v mládí nabýti lze, hřivny, jež právě mládí zúročiti má? Znamená to oddávati se zahálce, vrhati se v nebezpečenství, bídě zahynouti?

Užívati? — Je život na užívanou? Užívá a hoduje poutník na cestě, nebo až u cíle své cesty, na místě odpočinku, doma?

Užívati? — Jest užívati uchýliti se od cíle svého, nebo bráti se za ním jen oklikami a nebezpečnými, sráznými stezkami, kde nebezpečenství duši hrozí? — Pravý požitek sobě připravil, kdo věrně dostál svým povinnostem, kdo se neštítíl obětí, kdo je si vědom, že vykonal vůli boží, kdo si vydobyl práva na odplatu věčnou, jež záleží ve věčném, nekonečném odpočinku v Bohu a u Boha.

Užívati! — Užíval Ježíš Kristus? Pracoval, trpěl, odložil odpočinek až pro onen život; napřed řekl: Dokonáno

jest;¹⁾ dokonal jsem dílo, kteréž jsi mi dal, abych činil.²⁾

Užívali svatí? — užívali rekovní mučedníci, neúnavní apoštolové, první kajníci, ostražitě panny, vyznavači plni sebezapření a ohnivé, po činech prahnoucí lásky?

Vzhůru, jinochu, zmuž se! — dej se bez prodlení na cestu a rozsívej ve jménu Páně símě své.³⁾ Jistě se dočkáš dne, ve který se rozraduje srdce tvé pohledem na vlnící se osení, — den žní —, den převeliké odplaty!

A nastává-li zde snad neskoro ten den, ten den žní, a daleko se býti zdá zahalen mlhami tohoto slzavého údolí: tož jistě nastane tam na onom světě, — den odpočinku, den bez soumraku, věčné jaro, den věčného plesání.⁴⁾

A lépe jest zajisté zde na zemi pracovati a tam na nebi odpočívati, než zde hodovati a tam snášeti věčné muky! Dí se totiž o zatracených: Dým muk jejich vystupovati bude na věky věků, nebudou míti odpočinutí ani ve dne, ani v noci.⁵⁾

1) Jan 19, 30. — 2) Jan 17, 4. — 3) Žalm 125, 6. — 4) Žalm 125, 5. — 5) Zjev. 14, 11.

Tam nahoře však — věčný mír! Od této chvíle, praví Duch, odpočinou od prací svých.¹⁾ Skutkové, jež s sebou přinášejí, připravují jim onen věčný odpočinek, jehož teď požívají.

Potom řekneš: Maličko pracoval jsem a našel jsem odpočinek věčný.²⁾ Řekneš: Obrátiž se duše má, v odpočinutí věčné; neboť Hospodin dobře učinil tobě. Neboť vytrhl duši mou ze smrti, oči mé od slz, nohy mé od pádu. Líbiti se budu Hospodinu v krajině živých.³⁾

14. Zmužilost.

Spravedlivý jako základ věčný.
Přísł. 10, 25.

Třtinou klátí větéřkové a ohýbají ji sem tam. Měkký vosk, — jak jej chceš, tak jej máš; dodáš-li mu toho tvaru, dobře, pakli jiného, také dobře.

V písku zmizí snadno stopy a kde byla brázda, jest za chvílku násyp.

Mužnost není pohřešovati oné dobře spořádané samostatnosti, jež uhne jen rozumným důvodům a vskutku lepšímu poznání.

1) Zjev. 14, 13. — 2) Sir. 51, 35. — 3) Žalm 114, 7—9.

Mužnost není nechati se ovládati každým dojmem, nechati se ovládati jedině srdcem, obrazivostí, náladou, prchavými libůstkami, nedati srdci určitého, stálého útvaru a rázu.

Mužce nedůstojno po všem se sháněti, všeho se chápati a sotva začato, opět přestati, dle předsevzetí nejednati, žádného rozhodnutí neuskutečniti, žádné překážce se nepříti.

Dosti povah tak prchavých a těkavých, že nesnadno je popsati. Dnes hody, zítra kvílení; dnes jasno, zítra zamračeno, hned za dobrým, hned za zlým, — někdy divoce, jindy s nechutí, věčné kolísání, nekonečná kolébačka, povahy, jež sobě samým hádankou jsou nerozluštitelnou. Takoví lidé zmítáni bývají na moři života jako lodice bez kormidelníka.

Věz, o bláznů řečeno, že se mění jako měsíc,¹⁾ o spravedlivém, že stojí pevně jako základ věčný.²⁾

Dosti povah tak měkkých, že sotva cos přejde bez hlubokého dojmu. O jinochu, o muži ani památky! Nejružnější dojmy střídají se tu; bázlivost, odhodlanost;

1) Sir. 27, 12. — 2) Přisl. 10, 25.

nadšení, malomyslnost. Na vše se přilepí srdce; jest ovšem vnímavo i pro dobré, avšak zlé vrývá se mnohem hlouběji do nitra jeho.

Tato změkčilost, zženštilost proniká celého člověka, — poznáš ho po chůzi, zevnějších způsobech, pohledu, řeči, pohybech!

Jak snadné vítězství, oboří-li se na takovou povahu svůdný nepřítel!

Dosti povah těkavých; vnuknutí a milosti boží nenalézají vnímavé půdy. Vnitřní hlas svědomí, spasitelná napomenutí, dobré příklady, — všechno to bez účinku; ničeho nevšímáno, nic neplněno.

Politování hodné povahy! Nesnadno ustáliti je a proměnit; vyžadují železné vytrvalosti a píce!

Nejsou však nenapravitelný!

Jinochu, nezoufej! — opravdové snaze podaří se všechno, i věci nejtěžší.

Uznej především jenom svou slabost.

Potom hled' vystopovati její jednotlivé úkazy a zjevy.

Odhodlej se aspoň na čas pozorně sebe sama zkoumati a bojuj vždy obnovenými — ne novými — předsevzetími proti poznanému poklesku.

Zvykni si jednati s rozvahou a

klidně. Nikdy ne přenáhleně a zbrkle, a z toho, co činíš, sebe sama zkoušej.

Nedej nikdy citům převládati; vynasnažuj se býti pánem srdce svého.

Stálost nesmí se přemrštovati ve svéhlavost, pevnost nikdy ne ve tvrdost, vždy má býti po ruce důvod i k rozhodnutí a činu, i k odvolání a ustoupení.

Platí-li však toto všechno o činnosti tvé všeobecně, tož také především o zbožnosti.

Protivná jest sentimentální zbožnost.

Nedokonalá jest zbožnost, lpící jen na věcech zevnějších a na pouhých citech.

Planá jest zbožnost, jež se sytí jen dojmy cítěnými.

Ovšem i zbožnost cítěná, to jest spojená s jistými smyslovými dojmy, jest oprávněna v jistém smyslu; jestiť darem Ducha svatého a jest často výtečným zdrojem ctnosti. Sluší však rozeznávati i jistou zbožnost srdce, — nazveme ji mlisavá zbožnost —, kteráž pravé ctnosti se přičí a škodí. Nadýmá mysl, srdce však nepozvedá; shání se po duševních lahůdkách, nemá však žádného zdravého jídla; klame a bývá klamána; je nechutná, samolibá,

planá, Bohu a lidem protivná, všem se přičí, jen sobě samé nikoliv.

Rád bys věděl, v čem záleží ten ráz mužný ve zbožnosti? V tom, že vůle, ježto je zdrojem mužnosti, úplně ovládá a řídí službu boží.

Běží-li o to, vyplniti přikázání boží, — jest hotova.

Běží-li o to, bojovati boj za dobrý mrav a za ctnost, — jest hotova.

Běží-li o to, přemoci překážky, jež se v cestu staví tomu, co za nejlepší uznala, jest hotova.

Pravá mužnost nepovrhne zevnějšími cvičeními, ale řídí je a pořádá dle rozličných povinností stavu, hledí se vyhnouti nápadným přívěškům, nenávidí pouhého zdání a přetvářky a přihlíží především k niternému smýšlení, zasahuje do srdce, chápe se obětí, pracuje, zápasí, vítězí.

Je to veliký požadavek, jinochu milý, takové mužnosti pro srdce své dobýti?

Začni aspoň, pokus se! Pozvedni unavených rukou a zemdlených kolen.¹⁾

Děti dost, slabochů dost; ty buď mužem a zahanbi, mlád léty, ty, již se vyspě-

1) Žid. 12, 12.

lými zovou, dle skutků však a smýšlení nejsou.

Svět potřebuje mužů! Klinkání o kráse, hezká slova citlivůstkářství a písničkářství ho nespasí, ale práce, činy. Ne snilkováním a rozplýváním se v citech stali se svatí svatými, ale bojem, zápasy, utrpením a sebezapíráním.

Nuže, jednej mužně a posilni srdce své.¹⁾

15. Svatá čistota.

Ó jak krásné jest plémě čistotné
ve skvělosti Moudr. 4, 1.

Ó jak krásné jest plémě čistotné ve své skvělosti! Nesmrtelná jest památka jeho: neboť i u Boha známé jest i u lidí. Když přítomno jest, následují ho, a když se vzdáli, žádají ho, a na věky korunovaně slaví vítězství, dobyvši odplatu bojů neposkvrněných.²⁾ Vznešená to pochvala z úst Ducha svatého, věnovaná ctnosti čistoty!

Nebe tedy kochá se pohledem na duše čistotné; se zálibou patří na ně.

Bůh je duch; přirozenosti, podstatě

¹⁾ Žalm 26, 14. — ²⁾ Moudr. 4, 1—2.

božské podobnějším se stává čistotný, jenž přemohl tělo své.

Andělé jsou duchové; jak se radují nebešťané, dosáhne-li smrtelník toho, čeho oni bez námahy jako daru přirozeného nabylí, tuhým zápasem a jako ctností?

U lidí vymáhá čistotnost úcty. Není ani jedinkého člověka sebe zvrhlejšího, jenž by aspoň v nitru svém s úctou nepatřil na ctnost, po níž sám se neodvážil bažiti.

Každý stav má svou zvláštní čistotnost, to jest každému stavu jest vykázán určitý stupeň čistoty dle rozličných poměrův a povinností.

Čistotnost jinochova jest povšechná, všestranná. Jemu přede všemi přikázáno vládnouti nádobou svou ve svatosti a ve cti.¹⁾

Posvátná to přednost věku mladistvého, moci zdobiti se všestranně ctností, jižto se podivují nebesa i země, — ctností líbeznou, bez nížto všechny ostatní pozbývají svého lesku; ctností v znešenou, jež dodává těm, kdo se jí honosí, rovné důstojnosti se svatými v nebi, bohatou tak, že o ní říci možno: Spolu pak

1) 1 Thes. 4, 4.

s ní přišlo mi všechno dobré a nesčíslná čest skrze ruce její.¹⁾

Právem jest lilie odznakem čistoty; neboť nejen že bělostí svou mile okojímá, ale též výbornou vůní balzámovou vzácnou jest rozkoší čichu lidskému.

Právě tak září líbezná ctnostnost a dýše rajskou vůní a naplňuje rozkoší ženi-cha nebeského, o němž dí Písmo sv., že pase mezi liliemi,²⁾ a vábí jej do srdce mladistvého, jež se stává v pravdě zahradou boží.

Předností čistoty jest, že krásou a leskem svým je k ozdobě duše a zároveň k okrase těla.

Pohled' nevinnému do oka; — jaká to záře! jaká to utajená velikost! jaký to odlesk čistoty boží! Tak nezáří ani čistounké nebe jarní, tak neperlí se ani krůpěj rosy v paprscích ranního slunce, tak průhledný není žádný potůček, tak by hleděli jen andělé, kdyby vzali na sebe podobu lidskou! Blahoslavení neposkvrnění na cestě tohoto života, kteří chodí v zákoně Hospodinově.³⁾

Ano, čistotnost zušlechťuje tělo. Zdá se, jako by tato ctnost vůní svou pronikala

1) Moudr. 7, 11. — 2) Pís. Sal. 2, 16. -- 3) Žalm 118, 1.

zemskou schránku tělesnou a září svou pozvedala tělo lidské, utvořené z hlíny, k leposti a vznešenosti nebeské.

Ale mnohem více zušlechťuje čistotnost duši! Zde jest rozum, čím býti má, — vládcem; tělo jest, čím býti má, — poddaným; zde vládne přirozený pořádek. Tento soulad bývá ovšem udržován mnohdy ne bez boje a sebezapření; avšak právě to je zdrojem nepopsatelného štěstí. Žádost nezřízená nesmí vejíti do srdce toho, nedovolenou snahu zamítne; uvnitř soulad, vně ostražitost, bázeň boží všude, — svatý mír, sladký klid, blažená bezpečnost!

Jaké důstojnosti dodává čistotnost duši, poznáš nejlépe, pohlédneš-li na zpustlost, již působí nečistota v duši lidské. Jak ponižuje člověka! v jaké otroctví jej vrhá! na roveň jej staví zvířeti!

Jaký to rozdíl mezi duší čistou a nečistou!

Nečistota zbavuje lidské přirozenosti, čistota staví člověka na roveň s anděly.¹⁾

Ovšem jest jakýsi rozdíl mezi andělem v nebi a mezi andělem na zemi, — než je to rozdíl v blaženosti a ne ve ctnosti.

1) Mat. 22, 30

A z té příčiny jest sice čistotnost andělova blaženější: než palma vítězství za rekovnou udatnost přísluší andělu v těle. Čistotnost, ježto kvete již zde na tomto světě smrti, v tomto smrtelném životě, jest obrazem slávy a nesmrtelnosti na onom světě; čistotný žije již zde uprostřed těch omamujících svatebních hodů život, jenž se vede jen v oněch blažených říších, kde jen duše čistotné stojí u trůnu beránkova, a proto požívá již na této zemi oné blaženosti nebeské.

A věz, jinochu, že čistotu provází mnoho jiných ctností. Pokora jest základem čistoty, mravnost strážkyní její. Čistota není bez sebezapření a mírnosti. Čistota nebývá bez lásky, bez důvěry v Boha, bez zbožnosti.*)

Líbezná kytice ctností, nebi krádství, zemi na rozkoš, peklu na postrach!

Náboženství požehnané, jež takovou ctnost, líbeznou a bohatou, rodíš a odchováváš, skrze ni člověka sobě samému opět vracíš, jemu dobýváš práva na dědictví nebeské a srdce očištěné božským životem oživuješ! —

*) Obšírně jedná o čistotě „Perla ctností“, knížka od téhož spisovatele.

A které jsou odměny, jichž sobě získává tato ctnost? Odměny? — kdo je vypočte, jinochu, kdo vypíše?

Posud tyto milosti a dary, jež Bůh duši čisté udílí, dle zalíbení, jaké má Bůh, duch nejčistší, v čisté duši.

Bojům, jež nám bojujati jest, chceme-li zachovati čistotu, bojům, bez kterých, po většině, čistoty není, bude přiměřená odměna, vítězství, koruna.

Kdo miluje čistotu, pro milost rtů svých, bude míti přítele krále.¹⁾

Viz, jak Bůh duším čistým se be dává! Neboť oni na Boha patřiti budou.²⁾

Viz, jak je vyznamenává, jak je k sobě volá a dává jim odpočinouti na nadrech svých jako svému učedníku nejmiřejšímu.³⁾

Viz, jim připravuje takořka zvláštní nebe, zdobí je zvláštními rouchy, zvláštními znameními a odznaky a vykazuje jim místo nejbližší Beránka.⁴⁾

Viz, jak je učí písním, jimž se nikdo naučiti nemůže leč rtové panenští.⁵⁾

Ano, kdo miluje čistotu srdce, má příte-

1) Přísl. 22, 11. — 2) Mat. 5, 8. — 3) Jan 21, 20. — 4) Zjev. 14, 4. — 5) Zjev. 14, 3.

lem krále, nejvyššího krále, miláčkem, věčným ženichem. Jeden duch s Bohem jest, kdo po něm touží sebezapíráním, vystříháním se nečistoty a smyslnosti.¹⁾

Nebe čistotných, jak krásné jsi! Místo vyvolené, jako vznešené témě hory, jako svatostánek!

Kdo vstoupí na horu Hospodinovu, anebo kdo bude státi na jeho svatém místě? Nevinný rukama a čistého srdce!²⁾

16. Niterná ostražitost.

Všelikou stráží ostříhej srdce svého,
nebo z něho život pochází.
Přís. 4, 23.

Zůstane-liž pláným ono podivení, jež v tobě, jinochu, vzbuzuje čistota, ona ctnost, která sebe rovné nemá?

Nikoliv! Nuže jednej! Hleď za jistiti svou čistotu, pakli jsi ji dosud zachoval, a dobyl-li jsi opět nešťastně pozbyté, vynasnaž se jí přiměřenými prostředky ostříhati.

Rád bys předešel tomu nebezpečství co nejrážněji? Buď ostražitým; střež se obíratí se zlými myšlenkami.

1) 1 Korint. 6, 17. — 2) Žalm 23, 4.

Vynoří-li se v mysli tvé nečistý obraz, povstane-li nečistá žádost, zmitá-li zlá vášně srdcem tvým: odepři sluchu, na místě přetrhni, odvrát duševní zrak a upři jej na něco lepšího neb aspoň na něco lhostejného.

Kdo nedbá dáti výhost zlým myšlenkám, tresce sebe sama nemilosrdně a dává podnět ke sterým pokleskům.

Snad roznítí se nepovšimnutá jiskra ve zhoubný požár a běda, jakmile se výheň zmožla!

Žel Bohu, tolik jest lidí, jižto nod myšlenkami svými nebdí, majíce za to, že za to nebudou zodpovědni! — Bláznovství!

Svévolná nečistá myšlenka, úmyslně vzbuzená, vědomě chovaná, je těžkým hříchem a může ještě k těžšímu hříchu vésti a často též vede!

A je možná čistota, jež by se vystříhala jen nečistých skutků, ducha však nečistými myšlenkami prznila?

Či nevidí Bůh i nitra lidského? Nezkoumá srdce a ledví?¹⁾ Nezarmucuje ho převelice poskvrnění bytosti tak vznešené, jako jest duše?

Ostříhej tedy, synu můj, stráží všelikou

1) Žalm 7, 10. —

srdce svého!¹⁾ Z něho pochodí život, ale též -- smrt a záhuba věčná! Ze srdce pocházejí zajisté zlá myšlení, vraždy, cizoložství, smilství a ostatní neřesti!²⁾

Zapud' myšlenky nedovolené, utlum trestuhodné žádosti: a nedopustíš se zlých skutků, nevzroste símě zlého zrna.

17. Ostříhání smyslu.

Zdaliž nevíte, že údové vaši jsou chrám Ducha svatého?

1 Kor. 6, 19.

Dvě nejpřednější strážkyně svaté čistoty jsou: stud a mravnost.

Prvá zapuzuje nebezpečenství blízka, tato pak vzdálenější.

Stydlivost jest tedy, úcty hodná kněžna, jížto Bůh sám svěřil chrám těla našeho. Pečlivou ostražitostí hlídá těch posvátných oltářů. Jakmile se začíná na nich rozněcovati nečistý plamen, povstane ustrašena a udušuje bez prodlení zrádný žár.

Mravnost, způsobilost stojí stále na strážu u brány chrámu a nenechá vejíti neúprosnou přísností nikomu, kdožkoli zamýšlí onen posvátný svatostánek zneuctíti,

1) Přísl. 4, 23. --- 2) Mat. 15, 19.

anebo rušiti onen svatý poklid, jenž se tam rozhostil.

Ano, chrámem jest, jinochu, tělo tvé. Nevíte-liž, že chrám boží jste a Duch svatý přebývá ve vás? Poskvrní-li kdo chrám boží, toho zatratí Bůh.¹⁾ Zdaliž nevíte, že údové vaši jsou chrám Ducha svatého, jenž jest ve vás, ježž máte od Boha a nejste svoji?²⁾

Stydlivost udává meze nepřístojné svobodě. Buď samotén anebo před jinými, má vždy způsobný jinoch úctu před sebou samým. Každý pohled, každý pohyb, každé jednání odměřeno jest svědomitě dle zákonů nejčistší mravnosti a počestnosti. Co činí, to se nemusí styděti světla božího. Neustále tane mi na mysli: Na všelikém místě oči Hospodinovy spatřují dobré i zlé;³⁾ pramálo prospělo by mi ukryvati před očima lidskýma, co odkryto leží před Bohem všudypřítomným.

Nestydatý člověk však aneb aspoň vědomě neopatrný dovoluje si buď samotén aneb i před soudruhy věci, jež se nejčistšímu oku božímu protíví, nad nimiž slzí an-

1) 1 Korintt. 3, 16. 17. 2) 1 Korint. 6, 10.

— 3) Přísl. 15, 3.

děle, ochránci pozemšťanů; věci, jež lidem čistotným studem barví tvář, skutky, jež ke smutné záhubě vésti mohou a často i vedou.

M r a v n o s t u t l u m u j e z v ě d a v o s t trestuhodnou nebo nebezpečnou. Zvláště bdí pak způsobný jinoch nad očima svýma.

Smyslové jsou vchody do srdce našeho a proto stává se srdce naše rejdištěm všemožných vášní, jakmile bezstarostní nebo zrádní strážcové domácím nepřátelům zbraň dodají a s nimi se spojí.

N e m r a v n ý k o u l í v š u d e o č i m a . N i c m u n e u j d e ; v š e c h n o b y r á d v i d ě l , v ě d ě l , s l y š e l . O d e p ř í t i s i n ě c h e h o , t o h o n e d o v e d e . N a d s v ý m i s m y s l y b d í t a k m á l o , j a k o n a d s r d c e m s v ý m . A p o n ě v a d ů ů o č i a u š i o t e v ř e n y j s o u v š e m d o j m ů m , v n i k a j í j i m i i v ě c i n e b e z p e č n é . P r á v ě p r o t o j e s t m u č a s t o v o l a t i : B ě d a , v s t o u p i l a s m r t s k r z o k n a n a š e ! ¹⁾ A n o , v e š l a d o d o m ů n a š i c h , a b y v y h u b i l a m a l i č k é z v e n k u , m l á d e n c e z u l i c .

Jinochu, naříkáš si často, že jistá pokušení jsou prudká; nejsi tím nikdy sám vinen?

Býváš o p a t r n ý ?

1) Jer. 9, 21.

Bdí rozum tvůj nad očima, ušima, nad celým zevním člověkem, pamatuješ na všudy přítomnost nejsvětějšího, nejčistšího Boha?

Buď ubezpečen, tvá čistotnost jest v největším nebezpečení, chrám těla tvého jest blízek poskvrnění, jakmile přestane v něm vládnouti ona přísná kněžka, jakmile neostříhá bran ona svědomitá strážkyně.

Buď ubezpečen, že čistoty, jížto jsi snad pozbyl, nenabudeš opět, poskvrněný chrám nedosáhne bývalé důstojnosti a cti, neočistí-li ho ona vznešená kněžka, nevrátíš-li jí práv jejich, nezdojíš-li stráží na prahu chrámu a nezajistíš-li sobě věrnosti jejich nejprísnějšími zákony.

Je možná, by jinoch nestoudný, drzý, rozpustilý, smyslný neupadl do nemravnosti?

Je možná, by jinoch způsobný, ostražitý, v sebe uzavřený, bedlivý se nestal též čistotným?

Nos tedy Boha v těle svém; oslavuj ho mravností a svatostí.¹⁾

Bojáceným býti nemusíš, ale svědomitým a přísným. Co hříchem není.

1) 1 Korint. 6, 20.

za hřích nepovažuj, — avšak co s hříchem souvisí a ke hřichu vede, toho rozhodně nech! Nebýti pokoušenu není v moci tvé, — avšak můžeš předejít a vyhnouti se, abys k pokušení s á m příležitosti nedával, nebo neopatrností svou nenechal je vzrůstatí.

Mimo to nezapomínej, že i ctnost čistoty se dá z dokonaliti. Dokonalost čistoty jako ctnosti neznamená prostým býti všech pokušení: ale býti vždy víc a více nepřístupným, míti vždy větší a větší odpor proti nečistotě, vždy víc a dokonaleji střežití smyslů svých, vždy mužněji bojovati proti tělu a zlým žádostem.

A jak jsem zvěděl, že nemohu jinak býti zdrženlivým, leč by mi to Bůh dal, přistoupil jsem k Pánu a prosil jsem ho ze všech vnitřností svých o pomoc a sílu.¹⁾

Ó Bože, milovniče čistoty, dej mi srdce a mysl opovrhující rozhodně hnusnými rozkošemi tělesnými.

Zbodniž bázní svou tělo mé,²⁾ a před očima máma nechať mi předchází přítomnost tvá, jež mne povzbuzuje a k uctivosti napomíná.

Ó Bože mladosti mé, ať mne nepotopí

1) Moudr. 8, 21. — 2) Žalm 118, 120.

proudové vody, aniž mne potopí hlubina, ani zavře nade mnou propast hnusné nepravosti úst svých!¹⁾

Uděl mně ctnost neposkvrněné čistoty, jež mne činí líbezným před očima tvýma, dobývá zde netušeného poklidu mysli, zajišťuje na onom životě skvoucí koruny, zdobí mládí mé a plodí ovoce zralé moudrosti.

Nač mi bude moudrost lidská v těle poskvrněném a — nač poklady pozemské bez této hřivny nebeské, bez něuhonné čistoty?

Bože můj, — zamiluji si ji ode dneška, milovati ji budu, tu ctnost líbeznou, nad zdraví a krásu a za světlo míti ji budu a následovati neuhasitelné světlo její.²⁾ Panno panen, přispěj mi, a ty sv. Josefe, Panny nejčistší ženichu čistotný, pomoz, pomoz, můj svatý Anděle strážný! Ó přimlouvejte se za mne, vy čistotní svatí všichni, abych v této svaté ctnosti vytrval a v ní se denně zdokonaloval!³⁾ Amen.

1) Žalm 68, 16.
16, 5.

2) Moudr. 7, 10.

3) Žalm

18. Pokora.

Kde jest pokora, tu i moudrost.
Přisl. 11, 2.

Pokora honosí se dvěma krásnými přednostmi: jest základem a okrasou ostatních ctností.

Bez pokory není žádná ctnost pevná, bez pokory není žádná ctnost krásná.

Bez pokory jest každá ctnost jen pouhým zdáním; bez pokory jest každá ctnost nejista.

Čím vyšší stavba, tím hlubší základy. To platí i o ctnosti.

Čím nádhernější jsou kde klenoty ctností, tím nezbytnější koruna všech, pokora.

Kde jest pokora, tu i moudrost,¹⁾ to jest pokoru provází vznešené a líbezné ctnosti, jako jsou: moudrost, nábožnost, láska, mírnost, poslušnost, mravnost.

Pokorný zaujal náležitě postavení vzhledem k Bohu. Pane, od tebe mám všechno; jak bych se mohl chlubit, že jsem od tebe nevzal?²⁾ Veliký jsi ty a činíš divné věci: ty jsi Bůh sám.³⁾ Ty, jsi nekonečný a

1) Přisl. 11, 2. — 2) 1 Korint. 4, 7. — 3) Žalm 85, 10.

od věků. Já jsem maličký, nepatrný, a stvořil jsi mne ty v čase, jsem malomocen, — křehounký tvor, prach a popel.

Pokorný neupírá bližnímu jeho práv. Jsem větší než bratr můj? A mám-li i konečně přednosti, jichž on nemá: není-liž to od Boha, že jemu odepřel, co mně uštedřil?

Pokornému nebývá nesnadno poslechnouti. S radostí přijímá rozkazy jiných, vykonává je svědomitě a je vždy hotov podejmouti se i nesnadnějších služeb. Poslední místečko je mu nejmilejší, zřítí všechny ostatní nad sebou je mu útěchou.

Pokorný se nepřeceňuje, ale bývá sobě vždy povědom své nedostatečnosti a vida, že se mu mnohých věcí nedostává, rád jiným přednost dává. Čím jsem dle rodu svého? čím jsem z boží milosti, na kom jsem závislým? kdo má právo rozhodnouti nade mnou na čas a věčnost?

Jinochu, proč nejsi pokornější? Proto, že sama sebe jsi nepoznal!

Odkud jsi? Kdo jsi? Co jsi vykonal již na této zemi? Nikdy, jsi se nedopustil zlého? Nebylo nebe svědkem hanby tvé? Co vykonáno již pro Boha? Kde jsou tvoji dobří skutkové? Kde, hrdinné činy, pro nebe?

Co z tebe bude po smrti? Ještě se

nerozdělili pod zemí červové o tělo tvé, a již jsi i na zemi zapomenut! Tvé jméno neznámo, tvá sláva začíná blednouti jako ta zvučná planá slova, jež vyryta jsou na mramorovém pomníku tvém. —

Jinochu, pochop konečně svou křehkost! Přesvědč se aspoň jednou náležitě o tom, že ze sebe nejsi nic, z h o l a n i c!

Tato myšlenka tě zdrcuje? Nikoliv! Právě to jest velikost tvá, nemíti ničeho bez toho, jenž jest velikost sama.

Pokora sluší jinochu.

Pokorou se stává jinoch líbezným, milým. Pokora jest matkou prostnosti, otevřenosti, skromnosti.

Pokora zachovává nás v čistotě; neboť pokorný se vyhýbá nebezpečstvím, poněvadž zná svou slabotu, a používá prostředků, jež jsou s to, aby zachránily nejútlejší všech ctností. Pýcha však předchází pád a klestí cestu k bezedné propasti neřesti.¹⁾

Pokora usnadňuje poznání; neboť pokorný jest učenlivý, nedůvěruje sobě a rád přijímá radu a poučení.

Pokorný jest velikomyslný, scho-

1) Přísl. 11, 2.

pen velikých činů, podniká i věci ne-
snadné. Schopen jest zajisté větších obětí,
kdo nevyhledává sebe sama, než ten, jenž je
sevřen v úzkých hranicích svého sobectví.

Pokorný požívá klidu. Pokorný nezná
závisti, nechová proti nikomu zášti, neza-
mýšlí pomsty.

Pokorný jest vždy šťasten. Jemu se
neděje nikdy bezpráví, nediví se neštěstí
a nezdaru podniků; nezlořečívá; nepozbývá
mysli, nezoufá. Doufá, důvěřuje a čeká; těší
se, že ponížením svým zvětšuje slávu boží,
a hotov jest k obětem sebe větším. Není ne-
štěstí tak trpkého, aby ho snést nemohl;
líbá ruku, jež jej kárá, věda, že je to ruka
nejlaskavějšího a nejlepšího Otce. —

Pokory však nenabudeš rozmysleje
a rozjímaje pouze o její líbeznosti.

Nejlepším učitelem i této ctnosti jest
cvi k.

Odlož všechno, co hledaného a nepřiro-
zeného v šatstvu a chování, v řeči a pohy-
bech. Prostě, nenuceně, zpřímá,
mužně.

Zapud myšlenky samolibé, vzpomín-
ky, záměry, tužby; utlumuj je, povstávají-li,
zapud, vracejí-li se.

Nemluv stále jen o sobě. Nesháněj se

po marné chvále lidské a nezarmucuj se, byl-li jsi pohaněn.

Vyhledávej ve všem jen větší slávu boží a považuj za svatokrádež zdobiti svou hlavu věncem slávy, jenž přísluší jedině Bohu.¹⁾

Uráží-li tě jiní, zachovej klid; vždy mlč v době rozčilení a nenadsazuj velikosti učiněné křivdy.

Pros často o pokoru, o pokoru, kteréž se nebešťané na Marii tak podívovali a za niž se jí dostalo největší odměny, jaká tvoru smrtelnému udělena býti může.

Ale především uč se pokoře od Ježíše, jenž nás výslovně napomíná: — Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem;²⁾ — uč se pokoře rozjímáním, uč se pokoře přiměřenou četbou.

Ó pokoro, ty ukrytá, ale právě proto drahocenná ctnosti, kéž si tebe víc a více vážím, po tobě vždy neúnavněji toužím, tebe si víc a více zamiluji a vyvolím za hlavní ctnost srdce svého!

1) 1 Tim. 1, 17. — 2) Mat. 11, 29.

15. Pokora povyšuje.

Za pyšným jde ponížení: ale pokorného duchem přijme sláva.
I řís. 29, 23.

„Pokora snižuje.“ — Nerozumná to řeč! Ozvěna to řeči nerozvázné, jež kdysi nebem zavzněla: Vstoupím na výsost oblaku, budu podobný Nejvyššímu.¹⁾

Řeč lživá; je to výmluva bázlivé samolásky, jež by se nerada namáhala toužiti po této nejvznešenější všech křesťanských ctností!

Nikoliv, jinochu, nevěř! Právě naopak: pokora povyšuje. Duch svatý výslovně dí: Za pyšným jde ponížení, ale pokorného duchem přijme sláva.²⁾

Pokory nesmíš ovšem zaměnit s malomyslností a úzkoprsostí.

Pokora, — ona pokora, jižto Ježíš Kristus učil a kterou svatí a světice boží zachovávali —, odhaluje nám ve světle viry vlastní nicotu naši a nevysiovnou chudobu. Patříce na vlastní slabost, začínáme nedůvěřovati sobě samým. Myšlenka: ze sebe ničeho nemám, ze sebe ničím nejsem, nutí, nás Bohu jedinému ve všem vzdávati čest

1) Is. 14, 14. — 2) Příklad. 29, 23.

a jen tomu přikládati váhy, co on za veliké a důležité má.

Úplně lhostejno jest mi, dí pokorný, co svět vznešeným a čestným nazývá. Není to všechno marnost? Je možná velikost bez Boha? Vyhledával Ježíš Kristus za života svého velikosti jiné?

Proč opovrhoval bych bližním svým, dí u sebe pokorný, že se mu nedostává jistých vlastností, jež svět vysoce cení? Není Bůh, jenž mu jich odepřel a možná právě proto, aby je nahradil mnohem vznešenějšími? Ať se leskne bližní můj, ať jest bohat, ať hoduje, — s radostí přeji mu jeho štěstí; s radostí jsem posledním, zapomenutým: vím, co mne činí velkým: má nízkost, poznám-li ji opravdově.

Pokorný doufá a důvěřuje v Boha; na něho jediné spoléhá. V Bohu jen něčeho se naděje, ba všeho se naděje,¹⁾ poněvadž naději svou skládá ve Všemohoucího.

Viz, to jest pokora; a pokora by byla ponížením?

Pokora jest opravdovost, a opravdovost není nikdy bez velikosti.

1) Filip. 4, 13.

Pokora jest síla v Bohu, — a síla i moc boží jsou věci veliké.

Ano, pokora p o v y š u j e. Zušlechtuje duši, poněvadž ji udržuje u vědomí její vznešené závislosti na Bohu a že od něho stvořena jest. Pokora vrací duši její pravou vznešenost, zbavujíc ji její velikosti dělané, zdánlivé, pozemské. Pokora dává místo zdání skutečnost, místo skořápky jádro, místo třpytného skla démant.

Pokora r o z š i ř u j e srdce. Meze názorů časných mizí, předsudky lidské klesají, záměry nebeské razí si cestu.

Pokora není b á z l i v á. Hospodin osvětlení mé, a spasení mé, kohož se budu báti? On jest mou záštitou, v ruce jeho položil jsem všechno, — koho se budu strachovati? Byť se postavili proti mně vojenští stavové, nebude se báti srdce mé. Byť povstal proti mně boj, v tomť já doufati budu.¹⁾

Pokora dodává o d v a h y. Lidské překážky nejsou jí ničím. Nerozumná bázlivost a marnivá sebedůvěra ustoupily svatému zápalu, neblomné důvěře v Boha. Jen do toho, — k větší cti a slávě boží —, dí pokorný s odvahou; nic mi nemůže překážeti,

¹⁾ Žalm 26, 1. 3.

leč Bůh; nebo v něm vytržen budu z pokušení a v Bohu mém překročím zeď.¹⁾

Rád bys věděl, kdo se vlastně poníží, kdo je v pravdě malým, nepatrným, politování hodným? — Pyšný!

Je podlízavý, lichotný, úlisný a neštítí se všemožných úskoků, jen aby dosáhl přízvělně lidské. Jak často používá nejnečestnějších prostředků, jen aby soka svého odstranil! Podvod, pomluva, zrada, násilí, — všechno dobré pro něho. Všecek je zaujat jen sebou samým. Jaká to samolibost v pohybech, pohledech, řečích! Jaká nadutost! Všude se tlačí do předu, shání se po titulech, zdvořilůstkách, vyznamenáních. Dotkne-li se někdo jeho cti, učiněno-li mu nějaké bezpráví, umenšena-li jeho důstojnost, neděje-li se všechno dle jeho rozumu, hotové neštěstí!

Ó té titěrné zbabělosti! A to je velikost?

O všem tom nemá pokorný ani zdání; povýšen nade všechny tyto slabosti lidské, s útrpností patří na ty otroky zle pochopené cti.

Lidé nemohou ovšem aspoň vniterně

1) Žalm 17, 30.

nechtí toho, jenž sebe sama nechtí a vši poctou lidskou opovrhuje.

A jaká pocta očekává pokorného tam na onom světě? Jest snad mezi oněmi knížaty nebeskými, jenž by nebyl býval pokorný? Náleží snad nebe pyšným? Nikoliv, — úzká jest jeho brána,¹⁾ tou se nadutý neprotlačí!

A tak splňuje se slovo Páně: — každý, kdo se povyšuje, bude ponížen; a kdo se poníží, bude povýšen.²⁾

20. Veselá mysl.

Mysl veselá činí včesk kvetoucí; duch smutný vysušuje kosti.
Přisl. 17, 22.

Je smutnost, jež zlá jest, Boha uráží, sebe samu mučí, ctnost utlumuje, neřest usnadňuje.

Je smutnost, jež jest dobrá, — smutnost spasitelná. Zdá se býti trpkou, avšak není bez útěchy. Podobá se bouři, jež zemi zalévá úrodným deštěm a ukazuje protrhanými mráčky modrounké nebe.

Smutnost, vyplývající z vášně, jest drsná, sklíčená, nepokojná, urvalá; mysl pod-

1) Mat. 7, 14. — 2) Luk. 18, 14.

rývá a snadno se přemrští v rozervanost. Nezřídka podobá se divoce vzkypělému moři, jehož vlny zpěněné k' nebi se týčí a se hřmotem zpět do propasti klesající na novo pěny, chrlí.

Smutnost jest někdy i přirozená. Je to smutnost povah velmi citlivých, jež mnohdy skoro bez příčiny se ročilují trapnými myšlenkami a oddávají se smutným citům. Tu nastává duševní temnota; vůle pozbývá nadvlády; na srdci jakoby kámen ležel; obrazivost provádí své čarodějství... Podivný stav! Člověk zasmušile kráčí životem a sám v sobě se ztrácí.

Tento druh duševní zamračenosti, tato těžkomyslnost objevuje se u mládeže nynější mnohem častěji, ač svět pln veselostí, zábáv a prostředků vyhovujících všemožným tužbám smyslnosti lidské. Avšak právě to jest příčinou všeho zla. Tužeb a přání je mnoho, ukojení rozkoše trvá jen okamžik, protivné osudy štěstí a neštěstí jsou rychlé, přechody náhlé a srázné, pohodech nastává příliš spěšně osudná prázdnota.

Považ jen nynější přemrštěnost z m ě k čilého vychování, jež se zahrnídilo ve vyšších rodinách, kde všechno směřuje jen

k tomu, aby rozdrúždilo smysly; považ, kolika potřebám si zvykají již v ranném mládí, viz, jak před časem mládež uváděna bývá do života veřejného, — a pochopíš všechny zmíněné zjevy.

Kolik je povah pevných u mládeže naší? Kolik pak se jich maně poddává úplně nahodilým dojmům; kolik jich dává v plen přehnaným představám a nezřízeným citům své nejlepší niterné síly a schopnosti; kolik se jich stává neschopnými pro veliký úkol životní! O těch platí slovo Ducha sv.: V šel ik á r á n a jest zármutek srdce,¹⁾ a: Jako mol rouchu a červ dřevu: tak zármutek škodí člověka srdci.²⁾

Mnohé zahubil zármutek a není užitku v něm.³⁾

Sebezapření a důvěra v Boha jsou nejlepšími prostředky mysl zarmoucenou rozveseliti.

Této zamračenosti není v srdci jinocha ctnostného. Veselá mysl, klid, úsměv jsou odznaky a květy srdce ctnostného.

Veselá mysl je předností mladého věku. Nikdo nemá práva usmívati se, těšiti

1) Sir. 25, 17. — 2) Přisl. 25, 20. — 3) Sir. 30, 25.

se, leč kdo doufati může, že jest ve stavu milosti boží. Otrok hříchu, nepřítel boží ať se třese a běduje, ať se hrozí, pomyslí-li na propast pekelnou, jež se rozevívá pod jeho nohama.

Veselá mysl v pravém slova smyslu spočívá na čistotě srdce, vykvétá z útěchyplné naděje: já jsem přítelem božím.

Kořenem pravé veselé mysli jest utěšená myšlenka: Bůh jest mým Otcem, on mne miluje, o mne se stará, všechno, cožkoliv mne potká, řídí k mému prospěchu.

Podporou pravé veselé mysli jsou útěchyplné pravdy, jež nám na mysl uvádí naše svaté náboženství; myšlenka na všudypřítomnost boží osvěžuje srdce; nescetná naučení, jež nám skýtá církev svatá, dodávají nám mysli; naděje na blaženost věčnou pohýbá srdce k plesání.

Veselá mysl záleží tedy předně v niterném poklidu. Nižádné mraky nezakalují mysli, neb aspoň nebývají nikdy tak husty, aby jich slunný paprsek občerstvující důvěry v Boha nepronikl a nerozptýlil.

Veselá mysl jeví se též na venek. Srdce veselé obráží se v rysech tváře. Tvář

jest klidna, oko jasné, čelo hladké, chování určité, chůze čerstvá.

Veselá mysl není však bez jisté přísnosti, kde přísnosti potřebí; než mírní ji, zbavujíc ji přirozené drsnoty, a vykazuje jí určité meze.

Veselá mysl se ráda svěřuje. Veselý člověk jest otevřený, přívětivý, mluvný. Žert a nálada nejsou v ruce jeho šípy poraňujícími; na nejvýše jsou to střely, jejichž neškodný hvizd obveseluje.

Veselá mysl nepotřebuje hluku a řádění, má-li se ukázati. Vždyť je zdrojem jejím rovnováha a soulad duševní a proto jeví se též bez přílišnosti. Toť právě hlavní známkou pravé veselosti: sebou vládnouti a z této vlastní nadvlády v pokoji se těšiti.

Mysl veselá činí věk kvetoucí, duch smutný vysušuje kosti.¹⁾

Sluší tedy, především mladému věku veselost zachovati, chce-li slouiti věkem kvetoucím.

Střez se hříchu a především nečistoty: — a odstranil jsi největší překážku pravé a trvalé veselosti.

Utlumuj vášně a především náruživost

1) Přísl. 17, 22.

nejmocnější — a porazil jsi úhlavního nepřítele poklidu srdce.

Buď nábožným a přitul se k Pánu Bohu: — a dobyl jsi sobě živého pramene neustávající radosti a útěchy. —

Bázeň Páně obveseluje srdce a dává veselí i radost a dlouhost dnů.¹⁾

21. Zotavení.

Vyrážej se a hrej a vykonávej úmysly své, ale ne ve hříších.
Sir. 32, 15. 16.

Kdo vážně a věrně koná povinnosti svého stavu, potřebuje čas od času zotavení.

Nepozbude pružnosti i nejsilnější tetiva, byla-li dlouho napnutá?

V těchto věcech zachovávatí pravou míru je velikou moudrostí.

Zotavení líbí se přirozenosti naší, kdežto vážná práce a povinnost se jí nezamlouvají. Právě proto jsme náchylni i co do způsobu i co do míry zotavení zabíhati do přílišností.

A což jinoch, jenž života důležitosti ještě nepoznal? Toho odpuzuje od povin-

1) Sir. 1, 12.

ností jeho přirozená těžkavost, náchylnost ke smyslným požitkům vrhá jej v náručí hříšných rozkoší a jimi snaží se jej ukojiti.

Přesmutné símě života, hříčky, plýtvání časem v rozpustilosti a veselí, kdežto Písmo svaté dí: Ti, kteříž se slzami rozsévají, s plesáním žíti budou.¹⁾

Veď si rozumně, milý jinochu; zachovávej v odpočinku nevinnost, míru.

Ano, odlož občas vážné zaměstnání, hrej a raduj se a vyrážej se, ale ne ve hříších a pýše.²⁾

Především musí býti příčina zotavení tvého dobrá. Touto příčinou jest právě práce a povinnost tvá, k nížto tě náležitě povyražení činí schopnějším. Zaměstnání nepřetržité práci nepřidá. Poodpočiň si tedy a posilni se k dílu novému.

Vyražení tvé budiž nevinné.

Střez se toho, co by duši tvé škodilo.

Vyhýbej se všemu, co mysl tvou rozčiluje, co srdce pobuřuje.

Vyhýbej se všemu, co zavdává příčinu k nelaskavosti, hádkám, třeničím a svárům.

Vyhýbej se všemu, co ducha roztr-

1) Žalm 125, 5. — 2) Sir. 32, 15. 16.

itým činí, tak že jen stěží stává se způ-
obilým ku práci a modlitbě.

Vyhýbej se všemu, co rozněcuje ná-
uživosti, lakomství, nenávist, marnivost,
nastivost.

Vyhýbej se všemu, co vodívá k nezří-
zeným náklonnostem, anebo bývá příčinou
nejhorších rozmařilostí.

Nepouštěj se do hry o velikou cenu,
leboť potom hráti budeš jen pro zisk, hra
e stane nebezpečnou, rozčilující; naložíš ne-
vatě jměním chudobě určeným. Vsaď do
hry jen tolik, — hrá-li se vůbec o peníze
—, kolik s dobrým svědomím obětovati mů-
žeš, vždy k tomu přihlížeje, abys vyšších
povinností nezameškal, skutku svého nelito-
val, nedal pohoršení, nedopustil se hříchu.

Hry, jež končí slzami, vydávají svě-
lectvi, že se hrálo náruživě, aby se jen uko-
ily náruživosti.

Při hře bdi sám nad sebou.

Nebud' nestálým anebo trpkým. Vy-
hráš-li, nedráždi svých protivníků vychlou-
váním; prohráš-li, nepozbývej myslí a ve-
losti. Dvojnásob vyhrává, kdo si umí při
vítězství ziskati mírností a způsobilostí i lásku
k úctu bližního.

Hráč vášnivý se protíví všem. Hráč

lí bez ný, vždy, stejné myslí, — zjev nečastý; a kdo touto vlastností se honosí, do- byl si ctnosti sebezapření a ušlechtilé srdce.

Vracíš-li se ode hry klid en, vesel, bez lítosti a výčitek svědomí: vyhrál jsi, byť i ztrátu jsi utrpěl.

Vyražení tvá nesmí trvati příliš dlouho, protože bys nedošel onoho cíle, jenž odpočinek čini dovoleným a užitečným.

Kdo hraje přes příliš, činí ze hry za- městnání a zbavuje ji právě toho, čím hra hrou jest.

Hra, jež přesahuje dovolenou míru, ne- může zotaviti. Hra dlouhá unavuje, dráždí, zarmucuje; napotom potřebí i ode hry odpočinouti, kdežto ona nám měla po práci poskytnouti zotavení.

Přílišnost ve hře bývá původem trestu- hodné náchylnosti ke hře. Této náru- živosti se poddávají jinochové velice snadno. Tato náchylnost plodivá pak ztrátu času, nezřízenou snahu po výhře, zbavuje ducha záliby v zaměstnání vážnějším, vzbuzuje ne- chuť ku práci, bdluzuje mysl od ní a napl- ňuje hlavu myšlenkami titěrnými a nepří- slušnými.

Práce, modlitba, jídlo, spánek a odpo- činek, dí duchaplný jakýsi muž, jsou věci

tak důležité jako pět prstů na ruce naší: ale malíčkem je hra, odpočinek. Kdo umí nejlépe používatí těchto prstů, ten plní nejdokonaleji úradky, nekonečně moudré a dobrotivé prozřetelnosti.

Viz, jinochu, co ti radí rozum a náboženství vzhledem k zotavení vůbec a hře zvláště.

Každý odpočinek musí zakoupen býti prací: jen v tom případě jest dovolen a jen tehdy chutná. Kdo se neunavil ve službách povinností svých, nemá práva na odpočinek; neboť účelem odpočinku jest nahraditi vynaložené síly.

Hráč, jenž neokusil práce, anebo více hrá než pracuje, jest marnotratníkem, ba dím: zlodějem; onť si přivlastňuje, co mu nenáleží, promrhává statek nejvzácnější, — čas. —

Žítí jedině požitku, hru hrou, rozkoš rozkoší ukracovati jest nedůstojno člověka, jenž jest stvořen k věcem důležitějším, vážnějším.

Dovoliti si vyrazení, abys povinnosti své náležitě mohl konati, ku práci byl čestnějším, k vážným činům schopnějším, to velí zdravý rozum a schvaluje Bůh sám, to bývá zdrojem ctností a zásluh.

Nuže, raduj se, jinochu, v mládí svém a přešej srdce tvé ve dnech svých; žij, jak se srdci tvému líbí, a jak vidí oči tvé; ale věz, že snadné jest před Bohem odplatiti jednomu každému dle cest jeho.¹⁾

22. Způsobnost.

Oděv těla a smích a chod člověka
L. vypravuji o něm. Sir. 19, 27.

Ctnost je někdy i drsná; a možno, že někteří v ní docházejí svatosti.

Po většině však bývá ctnost líbez n á a její zásluhou bývá, rozšiřuje-li se království boží na zemi. —

Jak hezky sluší z p ů s o b n o s t vzdělanému jinochu! Jak povyšuje ho mravnost, činí jej líbez n ý m a povzbuzuje jiné k n á s l e d o v á n í !

Přirovnáš-li ctnost k u p e r l e, je způsobnost vzácným o k r a j e m, jenž ji objímá, oko utěšeně poutá a cenu klenotu toho zvyšuje.

Uhlazenost ve způsobech a ctnost s o u v i s í těsně v s p o l e k.

Obě pocházejí z jediného kořene, ze s e-

1) Sir. 11, 28.

bez apření, obě bojují proti společnému nepříteli, proti sobectví.

Ovšem podvolí se i světák, aby se světu zalíbil, mnohým obětím, jež nebývají vždy snadny. Rád se vtěsnává do úzkých způsobův a zvyků společenských, zapírá své názory a náklonnosti, jichž snad jindy hájí a jimž se oddává; nedovoluje si zvláštností, nevšímá si urážek, dává jiným přednost, zamlčuje, co by rád řekl, a mluví, co by rád zamlčel; a to vše, jen aby se zalíbil světu; aby zachoval své postavení, aby mohl stoupati výše, ano, aby toho dosáhl, za odměnu lidskou stává se obětí marnosti své, svého sobectví, lidské přízně otrokem.

Zcela jinak vede sobě ctnostný. I on se neštítí obětí, ba vydává sebe sama v obět, ale — z lásky a k vůli Bohu. Zachoval-li jen čistotu svědomí svého, jež se nedá prodati, poněvadž patří Nejvyššímu; ve všem ostatním snaží se býti všem vším.¹⁾ Rád se spokojí málem z lásky k jiným, je povolným, kde může, necpe se do předu; ač si vede svobodně, nikoho neuráží; chválí, co chvály zasluhuje, a musí-li buď z povin-

1) Kor. 9, 22.

nosti, nebo z moudrých ohledů, nebo z lásky pohaněti někoho, přec zmírňuje slova svá přívětivostí, sdílností a útrpností; je veselý, a přece ne rozpustilý, úslužný, hotov pomoci, a přece zachovává důstojnost; mezi staršími je skromný, mezi vrstevníky přívětivý, mezi poddanými blahosklonný, laskavý.

Ó lásko, jak veliká moc tvá! Sebezapření, kdo vypoví sílu tvou!

A taková způsobnost, jež spočívá na takových pohnutkách a vykoupěna bývá tolikými oběťmi, by nebyla pravá, opravdová?

Což není nekonečně daleka onoho umělkovaného nátěru, onoho hladkého lesku, onoho dvorného poklonkování, jež nás chladně ovívá, setkáme-li se s ním, poněvadž pochodí ze srdce mrtvého, odumřelého lásce, ze srdce sobeckého, jež jest beze všeho vyššího života?

Zdvořilost, způsobnost, jemná vzdělanost a uhlazenost mravů jsou jen v té míře záslužny, pokud z lásky pochodí a k lásce se odnášejí. Je-li jejich zdrojem pravé sebezapření; zakládají-li se na oné lásce k bližnímu, k níž nás navádí víra sama, zasluhují pochvaly, jsou bohulibý a záslužny.

Pouhá pochvala dvorného společníka nebo vzdělaného muže není ani dostatečný, ani důstojný podnět ctnosti, ježto jen láskou zušlechtěna jsouc nabývá rázu křesťanského

Proto právě, že způsobnost z lásky pochodí a lásku zvětšuje, hled' si jí vydobýti, v kterémkoliv stavu postaven budeš. Osvoj si ji z lásky k Bohu, ostříhej sebe sama a následuj jiných, v pravdě vzdělaných.

Velmi mnohých poklesků proti lásce se vystříháš, odložíš-li všechno, co se nesnáší se způsobností. Ano i sobě samému vyzískáš mnoho, poněvadž se naučíš i k sobě chovati jakousi úctou.

Není nedůstojno k vůli způsobnosti přihlížeti i k věcem malým a nepatrným. V oděvu, chodu, pohledech, chování, postavě, řeči, všude bdi nad sebou.

Ani Písmo svaté, nejvážnější to kniha všech knih, neopomíjí pravidel slušnosti a způsobnosti, jimiž nás učí někdy moudrosti, jindy lásce. A jakkoli směřují k celému zevnějšku našemu, přece povýtečně dotýkají se údu nejvíce zneužívaného, — jazyka.

Po vzezření poznává se muž a z potkání tváře smyslný poznán bývá. Oděv těla

a smích zubův a chod člověka vypravují o něm.¹⁾

Oči bláznů v končinách země.²⁾

V ústech bláznů je srdce jejich: a v srdci moudrých jsou ústa jejich.³⁾

Člověk moudrý pomlčí do času, ale nedočkavý a neopatrný času nezachovají.⁴⁾

Kdo prve odpovídá, než vyslyší, ukazuje, že je blázen a zahanbení hoden.⁵⁾

Kdož mnohých slov užívá, urazí duši svou; a kdož sobě moc osobuje neprávě, v nenávisti bude.⁶⁾

Blázen ve smíchu povyšuje hlasu svého: muž pak moudrý sotva se zticha zasměje.⁷⁾

Bláznovství člověka je poslouchati skrze dvěře: ale opatrný měl by to za pohanění.⁸⁾

Blázen oknem nahlédati bude do domu: muž pak vycvičený vně postojí.⁹⁾

Mládenče, mluv sotva ve své potřebě.

Byl-li bys dvakrát otázan, měj hlavu odpověď tvá.

Ve mnohých věcech buď jako nevědoucí a poslouvej mlče, také i otazuj se.

1) Sir. 19, 26. 27. — 2) Přísl. 17, 24. — 3) Sir. 21, 29. 4) Sir. 20, 7. 5) Přísl. 18, 13. — 6) Sir. 20, 8. 7) Sir. 21, 23. — 8) Sir. 21, 27. — 9) Sir. 21, 26.

Uprostřed velikomocných nebuď opovázlivý: a kdež jsou starci, nemnoho mluv.¹⁾

A mezi mnohými sedl-li jsi, nevztahuj prve než oni ruky své, aniž první žádej píti.²⁾ Neříkej takto: mnoho je toho, což předloženo; pamatuj, že jest zlé oko nešlechetné.³⁾

Nestiskuj se na hodech. Vyrozuměj věcem bližního sám po sobě. Požívej jako člověk střídmý těch věcí, které se tobě předkládají: abys nebyl v nenávisti, kdybys mnoho jedl. Přestaň první pro kázeň a nebuď přílišný, abys snad neurazil.⁴⁾

A což snad Spasitel náš Ježíš Kristus ve způsobnosti nezanechal nám příkladu?

Jak líčí nám jej již proroci?

Nebude křičeti, ani nebude přijímati osoby, ani nebude slyšán vně hlas jeho. Třtiny zlomené nezetře a knotu hořícího neuhásí a podle pravdy povede soud. Nebude smutný ani bouřlivý.⁵⁾

A jak líbezného obcování jeho na zemi!

Tichý a pokorný srdcem⁶⁾ dobývá sobě

1) Sir. 32, 10—13. — 2) Sir. 31, 21. — 3) Sir. 31, 13. 14. — 4) Sir. 31, 17. — 5) Is. 42, 2—4. — 6) Mat. 11, 29.

lásky všech, jižto myslí svých předpojatě nezatvrzují a od něho se záští se neodvracejí.

A jakou nauku hlásá Spasitel náš, povídaje, že nepřišel, aby mu bylo slouženo, nýbrž aby sloužil.¹⁾

A tomu, kdož se s tebou chce souditi a sukni tvou vzíti, nech i pláště; a nutil-li by tě jíti míli jednu, jdi s ním i jiné dvě. Prosícimu dej a od toho, kdo by chtěl od tebe vypůjčiti, neodvracej se.²⁾

Když budeš pozván na svatbu, nesedej na první místo;³⁾ neboť kdo se povyšuje, bývá ponížen.⁴⁾

Nehádejte se mezi sebou o přednost; to činí králové tohoto světa. Kdo větší jest mezi vámi, budiž jako menší.⁵⁾

Buďte nevinní jako pacholata;⁶⁾ buďte opatrní jako hadové a sprostní jako holubice.⁷⁾

Udeří-li tě kdo v pravé lice tvé, nastav mu i druhé.⁸⁾

I apoštolové osvědčují ve všem toto

1) Mat. 20, 28. — 2) Mat. 5, 40—42. — 3) Luk. 14, 8. — 4) Luk. 14, 11. — 5) Luk. 22, 26. — 6) Mat. 18, 3. — 7) Mat. 10, 16. — 8) Mat. 5, 39.

smýšlení nezištné, ducha sebezapření, obětavosti a způsobnosti.

Dávejte všem, což jste povinni; komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest.¹⁾

Láskou bratrskou se vespolek milujte, uctivostí se vespolek předcházejte.²⁾ V potřebách se svatými se sdělujte, hostinství ochotně prokazujte.³⁾ Radujte se s radujícími, plačte s plačícími.⁴⁾ Buďte svorni, můžete-li to býti, ve všem pokoj majíce.⁵⁾

Mírnost vaše známa buď všem lidem.⁶⁾

Učinění jsme divadlem světu i lidem.⁷⁾

Ó, u jak mnohých mohli bychom svou nenuceností, spojenou se zdrženlivostí, zušlechtěnou mravností, rozptýliti předsudky proti ctnosti a vzbuditi v nich snahu po tom, co se jim posud drsným a temným býti zdávalo!

1) Řím. 13, 7. — 2) Řím. 12, 10. — 3) Řím. 12, 13. — 4) Řím. 12, 15. — 5) Řím. 12, 18. — 6) Filip. 4, 5. — 7) 1 Korint. 4, 9.

23. Každodenní zaměstnání.

Ve všelikých pracích svých budiž
převyšující. Sir. 33, 23.

Náš život je ř e t ě z e m — delším, kratším; poslední článek spojuje čas s věčností.

Nepřetržitě následuje výkon za výkonem, až konečně nastane věčný odpočinek a všechno to měnlivé bytí přejde do nezměnné věčnosti.

Dle toho, jaké byly skutky naše, jimž jsme věnovali dny, neděle, měsíce, léta, řekl bych zlaté, stříbrné, měděné, olověné, skelné, nebo ze slámy, takový bude i řetěz náš: ze zlata, stříbra, mědi, olova, nebo slámy.

Ó, s jak nestejným výsledkem vykonávají mnozí tutéž práci!

Ten pracuje z příčin nadpřirozených; jiný z přirozených.

Tam se pracuje jen pro Boha, neb aspoň po většině pro Boha: zde buď jen z lásky k sobě, nebo skoro jen k vůli sobě.

Tam i začátek i konec i prostředek Bohu libý: zde i konec i začátek i ostatek neužitečný, nebo na nejvyš jedno z všech Bohu milo.

Tam určitost, odměřenost, pořádek: zde nálada, těkavost, neurčitost. —

Ke skutkům zvláštním naskýtá se nám zřídka příležitost; proto tím větší nerozum zanedbávají povinnosti všední, každodenní, z nichž se celý náš život vlastně upřádá, neodnáseti jich k Bohu, nevěnovati se jim veškerou bytostí svou, nezvyšovati ceny jejich od začátku až do konce dechem pravé lásky.

Před Bohem není ostatně skutků velkých a malých v našem smyslu.

Skutek sebe nepatrnější, je-li Bohu příjemný, vykonán-li s Bohem, v Bohu a pro Boha, — jest velikým, nekonečně velikým, drahocenným.

Skutek sebe větší, je-li vykonán ze samolásky, ve svém začátku, průběhu i konci, — jest nepatrný, jalový, mizerný, jako všechno stvoření lidské; bez ceny, bez užitku a zásluhy.

Čistota, ryzost úmyslu skutek provázející dodává skutku samému rázu božskosti, následovně velikosti, ceny, důstojnosti v míře skoro nekonečné.

Vstávání, odpočinek, práce, vyražení, obcování s jinými, všechny výkony potřeb tělesných, všechno dá se zušlechtiti, pový-

šiti, učiniti záslužnějším, cennějším, provázeno-li to úmyslem čisté lásky, obětavosti, píle, poslušnosti, pořádku.

Zač stojí život, třeba i přeplněný skutky, neodnášejícími se k Bohu, — nesouvisícími nikterak s ním, jenž jest naším cílem a koncem, jemuž teď sloužiti máme, v němž věčně odpočinouti doufáme?

Nač života řetěz, na němž mnoho trhlín, — povstalých skutky, jež pro věčnost nemají ceny?

Ejhle, krátké slovo, zahrnující v sobě kouzlo veškeré svatosti: co činíš, čiň dokonale, — kovej řetěz dokonalý ze článků dokonalých.

Ano, jinochu, uč se konati d o k o n a l e; nespokoj se polovičatostí, nebuď úzkoprsým člověkem; nebuď mrtvým, bezduchým strojem; ve všem, co činíš, buď převyšujícím.¹⁾

Arciť nesnadno všední, každodenní zaměstnání obnovovati vždy novou píli: avšak pravá láska k Bohu nikdy nestárne.

Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha;²⁾ též nic nového nečiní, — nic, čeho by nebyly činily od věkův. Avšak konají vůli boží:

1) Sir. 33, 23. — 2) Žalm 18, 2.

zvelebují Boha; činí dokonale, co činí. Následuj tohoto příkladu

Věčně hlásají svatí v nebi velebnost boží a pějí: Svatý, svatý, svatý; takto oslavují Boha a sobě připravují nevýslovnou blaženost. Následuj jich ve vytrvalosti i dokonalosti ve skutcích svých.

Netřeba dlouhého života, bys mohl žítí dobře, hodně a záslužně

Dokonav v krátku, naplnil časy mnohé,¹⁾ — dí se o jinochu spravedlivém.

Dnové plní naleznou se u nás,²⁾ náš čas bude plný, vynaložíme-li jej na skutky Bohu milé dle vůle boží.

A což, dosáhneš-li dlouhého věku, jakých bohatství to sobě nahromadiš, vynasnažuješ se již teď v mládí plně žítí a dny své skutky plnými vyplňuješ?

24. Dobrý úmysl.

Pro koho pracuji a ujímám duši
své dobrého? Kazat. 4, 8.

Znáš-li pak onen kouzelný proutek, jenž i nejnepatrnější činy naše proměňuje takřka ve drahocenné perly?

Ve jménu božím a pro Boha, dí člověk ctnostný, začíná-li dílo nějaké, a to

1) Moudr. 4, 13. — 2) Žalm 72, 10.

s takovým niterným přesvědčením, s takovou opravdovostí, že celý skutek, prodchnut tímto životem víry, bytí přirozeného téměř pozbývá a odívá se rouchem nadpřirozeným a dochází hodnosti, že uložen bývá v nebeských pokladnicích jako zásluha.

Nevejde do nebe nic poskvrněného,¹⁾ to jest, ne to, co zlé není, všeobecně řečeno, ale jen to, co se honosí svatostí, neposkvrněností, co nabylo dobrými úmysly rázu nadpřirozeného, všechno, co si získalo na zemi oprávněných nároků na život věčný.

Bůh má naprosté, neomezené právo na všechno, co činíme. Jsme-li vůbec stvoření, bychom Boha poznali, ctili, milovali, jemu se klaněli a tak spaseni byli: musí všechno, cožkoli konáme, čeliti k němu, našemu cíli a konci.

Já jsem Alfa i Omega, první i poslední, počátek i konec,²⁾ — dí Hospodin. Proto všechno má končiti v něm, jako v něm začalo, a nemůže býti nic dokonalejšího, než co z přímá k němu se odnáší.

Čím dokonalejší kruh opsati se snažíš, tím pevněji je ti zaraziti hrotec, okolo něhož se pisadlo otáčí, aby se nevyšinul. Skutek

1) Zjev. 21, 27. — 2) Zjev. 22, 13.

a úmysl jsou takoruka oněma dvěma hroty na kružidle. Čím pevněji zakotven úmysl v Bohu, tím dokonalejší skutek.

Dobrý úmysl nazývá se vysloveným, vzbuzen-li skutečně, výslovně a zřetelně při každém díle, když při skutku na Boha myslíme jako na cíl svůj.

„K větší cti a slávě boží!“ — Nebeské heslo, ježto život vdechuješ do pustin tohoto slzavého údolí, jež nás probouzíš z drímot tohoto všedního lopocení a pamatuješ nás na onen život, zaznívej nám ustavičně, buď heslem každé hodiny, každého činu, každého dechu! —

Ne vysloveným úmyslem dobrým nazývá se úmysl, který byl sice vysloven, ale nyní trvá toliko v účincích svých. Myšlenka na Boha pominula, úmysl však trvá posud; jednám posud dle úmyslu vysloveného, že chci jednati pro Boha; tohoto úmyslu jsem ani neodvolal, ani nezrušil opačným úmyslem; skutek čelí k Bohu posud, jako šíp tihne za cílem, jakmile vystřelen.

Porozuměl jsi tedy, v čem záleží jistota neb aspoň užitek dobrého úmyslu? Aby skutek byl záslužným, dostačí i nevyslovený, — aby ještě záslužnějším se stal, vyslovený dobrý úmysl. — Snadno u-

znáš, jak velice třeba dobrým úmyslem pro nebe posvětití zvláště ony skutky, jež nazýváme lhostejnými.

Zmíněné skutky nesouvisí přirozeně nikterak s posledním nadpřirozeným cílem našim, k němuž stvoření jsme. Proto třeba to, čeho se niternému bytí nedostává, nahraditi vysloveným dobrým úmyslem.

Jen to jest dobré a záslužné, co dopomáhá k dosažení života věčného. Nelze-li ani onu tak zvanou p o c t i v o s t pokládati za zásluhu, nepovznášeli se ve svých pohnutkách a účelech nad případy nahodilé a pouze přirozené: čím méně může býti záslužno, co podstatou svou není než l h o s t e j n o ?

Život náš je pln podobných skutků, jež samy sebou ani dobré ani hříšny nejsou. A nedostává-li se jim ani nadpřirozené záslužnosti dobrým úmyslem, nekonají-li se pro Boha: mnoho, přemnoho, — veliký kus života je na zmar, ztracen a z tisícův a tisíců dní, jež někdo zde prožil, zbude sotva několik hodin pro nebe záslužných. Pro koho jsem pracoval a ujímal duši své dobrého? 1)

1) Kaz. 4, 8.

Rei mi tedy, jinochu, ty, jenž pracuješ a žiješ beze všech vyšších myšlenek, jenž nechceš pochopiti, že kde není ctnostných záměrů, není ani ctnostných činů; rei mi, proč nepoložíš sám sobě otázky, kteráž, upřímně zodpověděna, otevřela by ti oči: Pro koho žiji a ujímám duši své dobrého? Ano, okrádáš duši svou o mzdu její a zbavuješ ji věčných statkův! —

Ó začni, jinochu, začni žíti život nadpřirozený, umři světu tomuto! Čím více let ještě snad před sebou máš, tím důležitější získati je pro věčnost! Kolik pokladů si nahromadí, kdo od útlého mládí žil a pracoval pro Boha!

Nepřestávej na tom z rána při modlitbách celý den Bohu obětovati; obnovuj častěji za dne úmysl svůj, jmenovitě na začátku důležitějších prací nebo těch zaměstnání, jež mohou býti nebezpečny, poněvadž lichotí přirozenosti naší.

Bud'to tedy že jíte, nebo pijete, nebo cožkoli jiného činíte, všecko k slávě boží činite.¹⁾ A cožkoli činíte vslovu nebo skutku, všecko činite ve jménu Pána Ježíše Krista, díky činíce Bohu Otcí skrze něho.²⁾

1) 1 Kor. 10, 31. — 2) Kol. 3, 17.

Přihlízej zvláště k tomu, aby sobectví neporušilo skutků tvých. Podobnoť ono červu, jenž i do nejkrásnějších plodů se vryje, je znešvaří, nakazí a nejlepší šťávy z nich vyssaje.

Je lidská chvála cílem studií tvých a jiných zaměstnání? Běží ti snad o to, abys se skvěl mezi jinými, je zastínil, je odstrčil? Vyhledáváš jen ukojení své vědy-
chtivosti, bažíš jen po tom, abys vycvičil schopnosti své? Odnášejí se snahy tvé jediné k budoucímu postavení, za ziskem a požitkem?

Bláhový! Čas uplyne jako voda a pro věčnost nevykonáno nic! Což prospělo pracovat do větru? — Ó, výše srdcem, příteli! Proč ne pro Boha všechno? Či chceš raději počten býti s těmi, o nichž se dí: Již dosáhli odměny své?¹⁾

25. Ranní chvílky.

Náleží předcházeti slunce k dobrořeční tobě a při východu světla klaněti se tobě. Moudr. 16, 28.

Bože, Bože můj, k tobě z jitra bdím!²⁾ Jak děkuji tobě za tento nový den! Jak jsem žádostiv prožítí jej dle svaté vůle tvé! -

1) Mat. 6, 2.

2) Žalm 62, 6

Jest nadmíru důležité, milý jinochu, abys tímto nebo podobným způsobem obětoval Pánu první okamžení nového dne. Nepouštěj nikoho dříve do srdce svého! Na pozemské věci, na všední starosti času dosti po celý den: věnuj aspoň prvotiny, ranní za příjemnou obět Hospodinu, Bohu svému.

A nebyl občerstvující spánek noční též darem?

A není též tento nový den darem nezaslouženým?

Nuže, ukaž, že si vážíš dobrodiní tobě prokázaných.

Kdo hned z rána je roztržitý a těkavý, později sotva dovede mysl svou soustřediti.

Střez se obzvláště, abys neznesevřtil ranního času zahálkou. Práce ranní zlato shání: časně vstávati je záslužno a nadmíru užitečno.

Nastal-li určený čas, opusť mužně lože své. Jako se dvěře obracejí na stěžích svých, tak lenivý na lůžku svém.¹⁾ Ty si nepočínej podobně, ale povznes křepece a velikomyslně ranní obět. Vítězství toto, hned z rána dobyté, je zárukou šťastného dne.

1) Přísl. 26, 14.

Jakmile jsi povstal, obíraje se nábožnými myšlenkami, nebo vykonáváje obvyklé modlitby, ustroj se ve vší počestnosti, poklekni a počni vykonávati první a nejdůležitější povinnost toho dne, — ranní modlitbu. Ranní modlitby nikdy neodkládej, — leč bys hned se ubíral do chrámu Páně na mši svatou.

Kdo se nemodlil ranní modlitby, započal špatně nový den.

Či není Bůh hoden, abys jej z rána pozdravil? A darové jeho nestojí za nic? Opovažuješ se přijímati je z rukou jeho beze vší známky vděčnosti a uznalosti, jakoby se samo sebou rozumělo, že tobě darové ti náleží?

Ó nikoliv, můj milý, nerozumí se to samo sebou. Studený a zkrhlý, bezduchý mohl bys zůstat na loži svém, právě této chvíle, když povstáváš ku práci denní: poslední byla by to bývala noc tvá! —

Vzdej tedy Pánu Bohu díky, že prodloužil život tvůj opět o den a že ti ušetřil opět času, abys si dobyl zásluh pro život věčný a pracoval pro spásu duše své. — Pane, děkuji tobě, že jsi mne opatroval noci této a že jsi mi udělil nový den spásy.

Pros však též o ochranu pro tento den,

Dostí nepohod může přinést jediný den: nebezpečení duše, nebezpečení těla, neštěstí, utrpení, těžkosti, svízele. Den ze dne máme potřeby milostí, mnohých a velikých milostí. Avšak těch jest nám si vyprositi. Pane, stůj při mně a ochraňuj mne!

Do vůle boží poruč všechny své naděje, práce a utrpení. Tobě, Pane, zasvěceno budiž všechno, cožkoliv dnešní den přinese, ať příjemného nebo nepříjemného, všichni skutkové moji, — mé myšlenky, řeči a snové, utrpení a boje; všechno k větší cti a slávě tvé!

O b n o v všechna svá dobrá předsevzetí a obětuj je Hospodinu. Obzvláště jedno předsevzetí živě vzbud', ono, jež čelí proti chybě, o jejíž vyhlazení nejvíce běží.

Pane, vynasnažím se žítí dnes dle nejsvětější vůle tvé. Uděl mi k tomu cíli milosti své, bez níž ničeho nezmohu.

Ovšem nejlépe bys učinil, kdybys spojil s ranní modlitbou aspoň kratinké rozjímání o pravdách sv. náboženství.

Není příhodnějšího času k modlitbě nad čas ranní.

Z jitra nezmocnily se ještě všední strasti a starosti nitra našeho a nerozervaly je žádosti tisícere.

Z j i t r a je srdce klidno, je volno a s v o -
bodno.

Z j i t r a jest obraznost čista a nepo-
skvrněna divokými zjevy, jež se v ní celý
den vynořují a do ní ponořují.

Proč asi přikázáno ve Starém Zákoně
Židům, aby sbírali mannu před východem
slunce? Onen chléb nebeský roztával v prv-
ních paprscích světla, by známo bylo všem,
že náleží předcházeti slunce k dobrořečení
tobě a při východu světla klaněti se tobě.¹⁾

Proto též oddává spravedlivý srdce své
na úsvitě ku bdění k Pánu, kterýž učinil
ho, a před obličejem Nejvyššího modliti se
bude.²⁾

Nedbalý jinochu, čeho asi doufáš dosíci
toho dne, ježž jsi začal zahálkou? Či
může boží požehnání spočívatí na díle, od
něhož jsi již na počátku Boha takorčka od-
pudil?

Či snad jsi se nachal zaslepiti tak zva-
nou modou, osvětou, a opomíjíš denně
skutek spravedlnosti, ježž dlužíš tomu, kte-
rý vším vládne?

Či tě zdržuje pýcha, bys nesklonil
hrdého čela svého před Bohem a nevzdal

1) Moudr. 16, 28.

2) Sir. 39, 6.

mu úcty, jižto mu neodpírá žádné jiné stvoření?

Či se protíví lenosti a pohodlnosti tvé zbožný obyčej, jenž je posvěcen příkladem dřevních křestanův, obyčej, k němuž tě zajisté v mládí vedlo i něžné srdce mateřské?

Ó, začni opět pravidelně své ranní modlitby!

Počni vykonávati je opět nábozně, pilně, pozorně, v duchu víry!

A nemůžeš-li vykonati než kratinkou ranní modlitbu, budiž aspoň ta kratinká tím vřelejší, niternější a pravidelná!

26. Obět mše svaté.

Kdybys znal dar boží!

Jan, 4, 10.

Církev svatá přikazuje nám sice obcovati mši svaté jen v neděli a ve svátek, avšak není možná uchovati se veliké odpovědnosti tomu, jenž moha beze všech nesenázi mši svatou slyšeti dne všedního, buď zřídka nebo nikdy, jí přítomen není.

Návštěva oběti mše svaté ve všední den nesmí, drahý jinochu, chyběti mezi tvými

každodenními povinnostmi, třeba bys i od nikoho hlídán, ani k tomu pobízen nebyl.

Není obět mše svaté nejvznešenějším tajemstvím všech tajemství?

Není nej přednějším výkonem našeho svatého náboženství?

Čím můžeme nebeskému Otci prokázati větší čest, čím důstojnější vzdáti díky, čím jej úplněji usmířiti, čím více darův a milostí vydobýti?

Kdožkoliv oběti mše svaté nábožně přítomen jest, bývá účasten spasitelných účinků této přesvaté smírné, děkoslovné, prosebné a pochvalné oběti.

Mše svatá bývá ovšem obětována i za věřící nepřítomné a každému údu této veliké rodiny křestanů dostane se aspoň něčeho; avšak zvláštního užitku, jenž zajisté se strany naší zasluhuje mnohem větších obětí, nežli nám církve svatá ukládá, dostává se jenom věřícím skutečně osobně přítomným a s knězem se sjednocujícím v modlitbách svých.

Obět mše svaté jest takoruka střediskem našeho svatého náboženství. Odtud všechno prýští, tam všechno se soustřeďuje.

Obět mše svaté jest ohniskem, v němž se shromažďují všechny milosti. S

oltáři zvedá se k nebesům líbezná vůně krve, jež hlasitěji a důrazněji volá než oběť Abelova,¹⁾ a s nebe prší požehnání na tuto zemi, požehnání pro všechny, zvláště však pro obětujícího kněze a pro věřící přítomné.

Kdo ví, nebyl-li by spravedlivý hněv boží již dávno stihl tento svět, kdyby nevolal Beránek Boží bez přestání o milost a smilování!

A hle, přece, jako bychom byli slepi, na rozum padlí, nesáháme po tomto vzácném pokladě, ačkoliv by, dostačil jediný krok!

O křesťanský jinochu, kolika milostí zbavuješ sám sebe, neobcuješ-li denně oběti mše svaté, ačkoliv bys mohl! Ejhle, zástupové andělští stojí okolo oltáře, s toužebností očekávající okamžení, v němž se obnovuje zázračným způsobem vtělení a utrpení Páně: a ty, maje toho nejvíce potřebí, ty nejsi přítomen oběti této a štítíš se oželeťi chvílky času, trochu pohodlnosti, pokoje!

Ó, jak nás zahanbují příkladem svým první křesťané, jižto nezřídka s nebezpečenstvím života scházivali se do shromáždění věřících a k oběti mše svaté!

1) Žid. 12, 24.

Jak nás zahanbují příkladem svým na víru obrácení pohané dalekých končin, jižto se vydávají na cestu mnoha mil, ba i na celé dny, aby přítomni byli oběti mše svaté, a neomlouvají se ani pracemi, ani nedostatkem času, ani nesnázemi cest! Tak si váží služeb božích!

Křesťanskému jinochu byla by mše svatá zdrojem síly; zde by našel hojné milosti k mužnému boji s vášněmi, jež jím v mládí zmítají. Na stupních oltáře rozrazila by se jistě mohutná vlna pokušení, na tomto úskalí mohl by se zachrániti v bouři života, zde by mohl útulek nalézt i před pronásledujícími jej nepřáteli, jejichž návalu zdolati nelze.

Nejužitečnější a bohulibý způsob mši svaté obcovati jest rozjímati o utrpení Páně. Není ani nic snadnějšího, než obírat se při oběti mše svaté trpícím Spasitelem. Připomínat nám všechno, co vidíme a slyšíme, ona pouta a provazy, síně soudní, Golgotu, kříž, ony cesty od soudce k soudci, rozličné muky a utrpení, pozdvižení kříže, odloučení těla od duše. To nám na mysl přivádějí roucha mešní, oltář, poklony knězovy, znamení kříže, rozpínání rukou a ostatní obřady a modlitby. Sleduješ-li tedy

nábožně smysly svými kněze obětujícího, vykonáš s ním od zahrady Getsemanské na kalvarii a s Kalvarie až k tichému hrobu pout utrpení.

Jiní raději sjednocují se s knězem v modlitbách svých, buď opakující modlitby, kteréž on se modlí, nebo vykonávající podobné. Chválí-li on Boha, chválí též, prosí-li, prosí též, děkuje-li, děkují též s ním.

Opět jiným zamlouvá se způsob zaříditi modlitby své dle tří hlavních částí mše svaté. Při obětování, při pozdvihování a při přijímání vzbuzují city přiměřené zmíněným posvátným obřadům a sjednocují se s knězem v církevních modlitbách. Obzvláště se připravují při mši svaté na svaté přijímání, a když kněz skutečně přijímá, přijímají duchovně.

Jiní vykonávají při mši svaté určité modlitby buďto z knih modlitebních, nebo z paměti. Radno ovšem voliti modlitby, jež jsou vhodny obsahem i zevnějškem. Zvláště se odporučují modlitby odpustkové. Užitečno též modliti se růžencem, zvláště žalostný.

V této věci řídí se každý svou vlastní zálibou. Ne všem zamlouvá se týž způsob obcovati mši svaté; někomu ten, někomu

jiný. Nejlepší způsob však jest zajisté ten, jenž nás nejužěji spojuje s obětí mše svaté a nejvíce nábožnost a lásku rozněcuje.

27. V kostele.

Na dům tvůj přísluší svatost,
Hospodine! Žalm 92, 5.

Kdož by nevěděl, že dům boží dům modlitby, jest!¹⁾ Ovšem, plna jsou nebesa a země velebnosti a slávy boží a žádný prostor neobsáhne Nekonečného a Nesmírného;²⁾ než, kdo by mněl nevhodným, že si Bůh i na zemi vyvolil stánek, kdež by bylo jméno jeho, kde by přijímal ochotněji poklony a oběti věřících a spíše modlitby jejich vyslyšel?

Jeho moudrost a dobrota, svatost a láska přiměly jej, aby si vyvolil místa, jež by nám připomínala důrazněji všudypřítomnost jeho, — právě to stánky boží, v nichžto se jemu slouží důstojněji a úcta vzdává přiměřeněji než ve stáncích lidských.

Pročež mějme v uctivosti tato místa.

Ano, na dům tvůj přísluší svatost,

1) Mar. 11, 17. — 2) Hab. 3, 3.

Hospodine!¹⁾ Zde jest mi se chovati, jak přísluší na místo tak důstojné. Jest mi pamětlivu býti, že zde dům tvůj, dům nejvznešenějšího knížete, příbytek nejmocnějšího Pána a Boha.

Niterná a zevnější pobožnost jsou nerozlučitelný. Dlužno-li již ve příbytcích knížat a mocnářů tohoto světa zachovávat určitá pravidla vkusu, slušnosti a uhlazenosti: zajisté slušno i ve stánku božím míti způsoby jeho důstojnosti příslušné.

Bůh jest mi přítomen, já s ním mluvím. Kdo je Bůh? Odpověď na tuto otázku naznačuje nám, s jakým smýšlením nám do chrámu Páně vkročiti a v něm dlíti jest.

Tomuto smýšlení rovnej se i zevnější chování. Chování naše budiž pokorné, skromné, tiché a neroztržité

A skutečně vybízí nás k této uctivosti všechno, co v chrámě jest; není tu ničeho, co by nepřipomínalo Boha, posmrtný život, duši a spásu její.

Rozsáhlostí svou a výší připomíná nám chrám onen příbytek nebeský, kde se Bůh věrným svým v odměnu dává,

1) Žalm 92. 5.

příbytek, do něhož se šťastně dostati budiž neumdlévající touhou naší.

Nádherností svou nám připomíná krásu boží a moc, skrze niž všechno z ničeho stvořil, nadvládu nade vším, která od něho nerozlučitelná jest, čistotu a sličnost srdce, kterou my, skvíti se máme neméně než chrám tento.

Znamení kříže, jež odevšad nás vítá, hlásá nám výmluvně dílo vykoupení, umučení a smrt Páně, lásku boží a vybízí nás navzájem, abychom Ježíše milovali, jemu se cele věnovali.

Četné obrazy, zdobící oltáře a stěny, vypravují nám o velikých skutcích božích, o rekovnosti a ctnostech světců, o důležitých a závažných pravdách svatého náboženství.

Zpovědnice připomínají ti přestupky a viny minulé i nynější, nevýslovné milosrdenství boží, nevyhnutelnost pokání, jemuž se přirozenost lidská tak vyhýbá.

Kazatelna upozorňuje nás na onen neocenitelný dar víry, na milosti, jichž se nám dostává naším svatým náboženstvím, na slovo boží, jež se nám zde tak často hlásá.

Oltáře, jež posvěceny jsou krví Beránka Božího, oznamují nám stále dobrotu

Boha našeho, jenž tak svět miloval, že i svého jednorozeného Syna na smrt vydal.¹⁾

S v a t o s t á n e k, tento příbytek nej-
světější s pokladem svým, toto bydliště
miláčkov o, to obydlí nejlaskavějšího
Spasitele, obklopené neviditelným způsobem
zástupy andělskými, povýtečně nám hlásá
l á s k u nepochopitelnou, lásku v pravdě
b o ž s k o u.

A nepřipomíná ti stůl P á n ě, tento
posvátný stůl boží. tvé první svaté přijí-
mání a ona krásná léta nevinnosti? Připo-
míná ti onen pokrm nebeský, po němž jsi
tehda tak toužil, kterým však teď snad opo-
vrhuješ, anebo aspoň si ho nevážíš.

A věčné světlo, jež tamo před ol-
tářem dojemně plápolá, hlásá nám světlo
světa, jež se nám šťastným zjevilo v tomto
slzavém údolí; vybízí nás. abychom vzbudi-
dili v srdci svém onen zápal pobožnosti,
jímž na místě posvátném by pláti mělo.²⁾

A vůči těmto významným předmětům.
možná i obklopen věřícími. již pronik-
nutí úctou k tomuto svatému místu a po-
hroužení v modlitbách před Bohem přítom-
ným, se zraky sklopenými a ve skromnosti

1) Jan 3, 16. -- 2) Jan 8, 12.

a tichosti srdce službám božím obeuji, nestyděl bys se pohoršení dáti nebi a zemi a lehkomyšlností, roztržitostí, pyšným chováním chrám Páně zneuctíti? Ó vy kameny, chrámu, vy klenutí, vy sloupy, obrazy, a oltáře, chvalte a oslavujte vy Boha a vzývejte jej, neboť člověk zpyšněl a vychladlo srdce jeho!

Ano, žel Bohu, mnohý mladík přináší i svou lehkomyšlnost do chrámu Páně! To viděti, jak vchází beze vsí úcty, jak ledabyly dělá znamení kříže, jak kleká, jak se zvědavě sem tam ohlíží, jak je nepokojný, jak pospíchá odejíti. Ó zajisté ten neví ještě, co je chrám boží? Či je mu snad v kostele úzko? Či přítomnost boží jest mu nemilá?

Mnohý mladík přichází do chrámu Páně se srdcem chladným, ledovým. Nevšímá si těch nesčetných divů lásky, jež Bůh před očima jeho tvoří a ještě více tvořiti chce. Hle, jak je roztržitý, ospalý, vlažný! Odříká několik modlitbiček na plano a potom lelkuje. Tak se obcuje s Bohem? Tak se vzývá Bůh?

Mnohý mladík počíná sobě v kostele dokonce nadutě, pyšně, jakoby byl Pánu Bohu roven, ba jako by Bohu zvláštní milost prokazoval přítomností svou! Po ucti-

vosti, skromnosti a pozornosti ani památky. Vyškroben je jako na ples. Pokleknouti, pokropiti se svěcenou vodou, znamení spásy vtisknouti na čelo své, slušně setrvati, buď se modliti z knížek, anebo nějak jinak pobožnost na jevo dáti, to by byla hanba, to není v módě!

Ó mladíku, čím jsi v kostele? Žebrákem! — Přišel jsi snad, abys Boha něčím podaroval? Nikoliv, přišel jsi, abys obdržel. Proto je pyšné chování tvé velice nepřislušné.

Čím jsi a čím máš býti v kostele? Prosícím! Pamatuj, že prosícím sluší skromnost, pokora! —

Pokoř tedy srdce své, skloň šíji a kolena svá před tím, před nímž andělé zastírají křídlyma tváře své, jemu se koříce,¹⁾ před nímž padá čtyřmécítma starcův a klanějí se jemu a skládají před trůnem koruny své.²⁾

Přicházíš do chrámu Páně, abys si vyprosil požehnání? Ó neuvod kletby na hlavu svou! Nečiň z místa posvátného peleš lotrovskou³⁾ štěbetáním, nezřízenou rozpustilostí a nezvedeností. Veď si ve chrá-

1) Is. 6. 2. 2) Zjev. 4. 10. 3) Luk. 19. 16.

mu Páně tak, aby se Ježíš Kristus nad tebou nerozhorlil, jako kdysi nad kupci a prodavači ve chrámě Jerusalémském.¹⁾

Připravuj se tedy, již cestou a uvaž, koho navštívití hodláš.

Vstup do chrámu uctivě, pokrop se svěcenou vodou, pokloň se před nejsvětější velebnou Svátostí oltářní a odebeř se na místo své.

Zde oživ víru ve přítomnost Ježíše Krista na oltáři.

Potom počni ústně nebo niterně modlitby své a sleduj nábožně a pozorně oběť mše svaté.

Chování tvé budiž prostinké. Pobožnost nápadná dává pohoršení a vyrušuje jiné. Buď pobožný, ale beze zvláštností, a nechtěj, abys byl pozorován.

Ve chrámě nehleď si ničeho než Boha, všechnu pozornost věnuj tomu, k němuž jsi přišel: a přišel jsi zajisté k vůli Bohu.

Při službách božích setrvej až do konce a odcházíš-li potom, odcházej lituje, že je ti tak brzy opustiti místo toto a nelituj času, který jsi tu prodlel.

Boj se Boha, synu můj, a krále, a k

¹⁾ Mat. 21, 12.

utrhačům se nepřiměšuj.¹⁾ Viz, hrozné jest místo toto,²⁾ není tu jiného, jediné dům boží a brána nebeská; a půda na které stojíš, země svatá jest.³⁾

28. Pořádek ve všem.

Všecko pak slušně a podle řádu
se děj. I Kor. 14, 40.

Znáš-li pak onen obraz, jejž nám líčí Písmo svaté o místě zatracenců? Země bídy, a temnosti, kdežto stín smrti a žádný řád, ale věčná hrůza přebývá.⁴⁾

Žalostná to pravda: — život bez pořádku a řádu, život řídicí se chvilkovou náladou a svévolí, je často život líný a proto neúčinný, život zlý, život pekla zasluhující; je to život přecasto hříšný, poněvadž vášním a naruživostem otevřený, život vedoucí do zahynutí věčného; je to život na nejméně nekrásný a proto životu věčnému, dobře spořádanému, jejž zde na zemi nám napodobovati jest, velice nepodobný.

Bůh je nejdokonalejší pořádek,

1) Přísl. 24, 21. — 2) 1 Mojž. 28, 17. — 3) 2 Mojž. 3, 5. — 4) Job 10, 22.

nejlíbeznější soulad; ve všem, co činí, vládne řád, pořádek, ve všem zřítí posloupnost a shodu, již Bůh předvídal a chtěl. Dosahuje mocně od konce až do konce a řídí všecko líbezně.¹⁾

Jinochu, budiž obrazem Nejvyššího a žij pro pořádek, v pořádku a s pořádkem! Čiň všechno slušně a podle řádu.²⁾

Veliký světec povídá: Kdo žije podle řádu, žije pro Boha.

Člověk pořádný žije pro Boha; zřídkapada do hříchu, poněvadž věrně koná povinnosti stavu svého a poněvadž mu zbývá více času, aby pečoval o spásu duše své.

Žije pro Boha, poněvadž se mu více podobá, více ho následuje.

Žije pro Boha, poněvadž vede život dle vůle boží.

Žije pro Boha, poněvadž si dobývá mnoho zásluh; neboť život na určitém pořádku založený, život pravidelný vyžaduje mnoho obětí a nemůže déle potrvati bez sebezapření a umrtvování.

Pořádek nesmí se ovšem nikdy zvrhnouti a sklesnouti v houževnatost a jakousi škrobenost; neboť potom pozbude

1) Moudr. 8, 1. — 2) 2 Korint. 14, 40.

líbeznosti, jež se jeví v nenuceném chování svobody, která dodává životu tolik jadrnosti a čerstvosti.

Kdo nepřivykl pořádku v mládí, ve stáří mu nepřivykne, nebo jen po velkých nesnázích. A přece je muž pořádku i mužem činů! Mnoho činí, poněvadž všechno moudře činí; vytrvale pracuje, poněvadž pracuje s rozvahou a neleká se obětí.

Dokud je mladík na učelištích veřejných, usnadňuje se mu život pořádku ve mnohé příčině pořádkem všeobecným. Řídí-li se obecným rozvrhem hodin, snadno vyplněn pořádně celý den. Avšak přece snad zbývá mnohá chvilka, která by mohla býti lépe vynaložena: první chvílky ranní, večerní čas, doba pro modlitby ranní, čas ke zotavení, k obědu, ku práci.

Jakmile se však octne ve veřejném životě sám a sám, je pořádek mnohem nesnadnější. Tu nezbývá než určit si pořádek denní; dle toho ať se řídí, a to svědomitě, přestupky a nedbalosti sám na sobě trestaje.

Avšak nejenom čas má býti uspořádán a rozdělen, nýbrž i jednotlivé práce a zaměstnání budtež dobře roztrženy. Napřed věci nezbytné, potom užitečné

a naposledy příjemné. Povinnosti jest nám dáti přednost před užitkem a užitku před pouhou zálibou.

Tvůj denní život jest takořka obrazem a proto třeba nejenom předměty jednotlivé krásně a souladně namalovati, nýbrž i vložití obraz ten do příslušného rámce, jenž všechno spojuje v jediný celek. Tímto rámcem jest pořádek, jenž celému dni dodává jednoty a celku.

Tobě však se snad zdá býti obtížno pohybovati se v mezích, jež jsi sám sobě vyměřil? To se ti zdá proto, že jsi posud ještě ani jednou opravdově nezačal dle pořádku žíti! —

Kdybys si na pořádek zvykl, zajisté bys se ti stal milým, nezbytným.

Život podle pořádku je milým, protože čas rychleji ubíhá a nudy zahání.

Život podle pořádku je milým, poněvadž s ním sloučeno sebevědomí, že jest se nám obětovati a zapíratí sebe samy.

Život podle pořádku je milým, poněvadž plodí ovoce nebe důstojné.

Život podle pořádku stává se často tak nezbytným, že není možná býti spokojen a šťasten bez něho a že v něm všechna spokojenost spočívá; v každém stavu a

v každém zaměstnání jest pořádek první, čím vše počíná.

Hled, aby se i tobě stal pořádek nezbytným!

29. Dobré myšlenky.

Ve smyslu tvém budiž přemýšlování
o Bohu a všelké vypravování
o přikázáních Nejvyššího.

Sir. 9, 23.

Na nic nemysleti jest výsadou dětí a bláznů.

Práce jsou dvojího druhu; buď zaměstnávají rozum i síly hmotné, nebo jenom síly hmotné.

Co tedy počítí v dobách a při pracích, při nichž duch není zaměstnán? Budou lelkovati, na nic nemysle?

Nikoliv, to by byla ztráta času, škoda duši učiněná.

Mysliti, toť dar boží příliš vzácný, abych ho neužíval ce nejhojněji.

Mysliti, toť nevyčerpatelný pramen moudrosti a zásluh nebeských! A toho bych si nevážil?

Nač myslívá zlý člověk? Na věci bezbožné; na to, jak by bližnímu škodil; na urážky, na pomstu, na podvod, na násilnictví; na vzdory a vzpouru; na věci hnus-

né, na smyslné rozkoše a přestupky svatého a moudrého zákona mravnosti.

Nač myslí člověk všední? Na marnosti; na chválu lidskou; na tretky a pletky; na věci jalové a plané; na zisk a výhru; na zábavy, na zábavy a zase na zábavy; na věci, po nichž mu nic není; na věci, jež mu ani dosti málo nepřispějí ku pravému štěstí.

Nač myslí dobrý člověk? Na Boha, na věci božské; přemýšlí, jak by povinnosti stavu svého ještě věrněji konati a s Bohem se ještě těsněji spojití mohl; jak by se hříchu ještě jistěji vyhnul; jak by ještě více ctností získal, dobrých skutků více nahromadil, v dobrém se zdokonalil; na křehkost a pomíjejícnost věcí pozemských; na onen život, jemuž se letmo blíží; na onu vlast nebeskou; na milého Spasitele, jemuž prevelikým dluhem zavázán; na dobré lidi, předcházející ho dobrým příkladem.

Obrazotvornost a paměť působí ovšem mocně na mysl a strhnou ji často do říše své i proti vůli její; než myšlení jest konečně přece jen úplně v noci na ší a jsme-li opravdu pány ve svém domě, budou se myšlenky naše nezbytně obíratí věcmi, jež jsme my jim ustanovili.

Kdybychom nemohli mysliti o tom, o čem sami chceme, nebyli bychom povinni skládati jednou účty z myšlenek svých. Avšak: pomstím cest vašich, dí Pán, a odplatím myšlení vaše.¹⁾

Závisí tedy úplně na vůli tvé, chceš-li se obíratí myšlenkami dobrými nebo zlými.

Zlé mysliti, jest pro peklo mysliti. Zlá myšlení odpuzují od Boha;²⁾ zlá myšlení jsou Bohu ohavností;³⁾ Bůh nenávidí myšlení zlá⁴⁾ a přivede konečně záhubu, ovoce myšlenek zlých.⁵⁾

Myšlení marnivé, myšlení ztracené, marné. Myšlenky jejich jsou neužitečné, dí Pán, a proto zpustly cesty jejich.⁶⁾ Kdo zmenšen je v rozumu, myslí na daremné věci; a muž nemoudrý a bloudící myslí bláznovství.⁷⁾

O dobrých věcech mysliti oživuje ducha, zotavuje a vzpružuje, připodobňuje Bohu, vzbuzuje dobré žádosti, pobízí vůli, bývá zdrojem požehnaných činův a zásluh.

Myšlení spravedlivých je u Nejvyššího.⁸⁾

1) Os. 4, 9. — 2) Moudr. 1, 3. — 3) Přísl. 15, 26. — 4) Přísl. 6, 18. — 5) Jer. 6, 19. — 6) Is. 59, 7. — 7) Sir. 16, 23. — 8) Moudr. 5, 16.

Obírej se tedy, ve chvílích prázdných v myslí své věcmi dobrými neb aspoň nevinnými.

Rozvažuj, jak bys to neb ono zařídil ještě dokonaleji podle vůle boží; přemítej, jak by asi byl jednal Pán Ježíš v podobných okolnostech.

Zkoumej věci již vykonané a pátrej, nedalo-li by se příště něco vykonati ještě dokonaleji?

Vidíš-li na tvorech živých aneb i neživých dobré vlastnosti, rozpomeň se na nevyzpytatelnou dokonalost boží; na jeho velebnost, moc a prozřetelnost, na jeho všudypřítomnost, vševědoucnost, dobrotu a lásku; chval jej, vzývej, pros, děkuj. Ó, vy všichni, kteří vzpomínáte na Hospodina, nemlčtež.¹⁾

Vštěp do srdce svého spasitelné pravdy, jež utvrzují v bázni boží, jež naplňují hrud' láskou a nadšením, pravdy, jež posilují ve službě boží.

Všímej si pozorně zvláště určitých událostí, jež tě přivádějí na dobré myšlenky. Všechno pozoruj okem víry.

1) Is. 62, 6.

Ze všeho těž duchovní užitek. Ke všemu připojuj spasitelné myšlenky.

Osvoj si nějakou velkou myšlenku, důmyslné heslo, jehož častěji se dá užití, zásadu, na níž bys založil všechno, co činíš, jíž bys posvětil každý skutek, jež by byla vůdčí ideou celého života. Svatý Aloisius říkával: Co mi to prospěje pro věčnost? — A sv. Stanislav: K větším věcem narozen jsem.

Namane-li se ti dobrá myšlenka, neutlumuj ji! Je to dar dobrý, jenž přichází s hůry, od Otce světel.¹⁾ Ani díl dobrého nepomíjejž tebe.²⁾ Dobrá myšlenka bývá často seménkem požehnaným, jež náležitě pěstěno, vzroste ve statný, úrodný strom. Takovou dobrou myšlenku podrž, pozastav se u ní; dej jí proniknouti, vykořisti ji, použij jí. Možná, že na této jediné myšlence, na tomto vnuknutí závisí veškerá tvá spása! Toho zakusil svatý František Xaverský a mnozi jiní!

Vynasnažuj se dobrá vnuknutí vzbuditi četbou dobrých knih, obcováním se soudruhy dobrými a neúhonnými.

1) Jak. 1, 17. — 2) Sir. 14, 14.

Hleď se zbaviti t ě k a v o s t i, neboť ona jest nepřístupna dobrým vnuknutím; blížíci se zapuzuje; dusí ty, jež vznikly. Vystříhej se lidí a společníků, již, neschopni vážných myšlenek, plní planých a jalových starostí, mohli by tě strhnouti do všedního, nečinného života. Jsou to obyčejně lidé, jejichžto prázdnota přečasto v nejostřejším odporu bývá s důležitostí, jakou si osobují, a s onou nadutostí, s jakou na odiv stavi důstojenství, bohatství a zdánlivou vzdělanost, jakoby na těchto věcech nevím co záleželo.

Nevymlouvej se, že jsi mlád. Nelze upírati, že v mládí mnohem nesnadnější jest obírat se dobrými myšlenkami, setrvati při nich, dál je pěstovati, — nemožno to však není.

Bez odporu však je mládeži neméně než starcům užitečno dobrými myšlenkami se baviti. Zajisté předejdeš mnohé nebezpečnosti, neboť zaměstnán-li duch mladistvým něčím, není se obávati přestupků. Mimo to zvykneš si jednati rozvážně. Ted' ovšem není snad povinností tvých mnoho, ale později se sletí na hlavu tvou starostí, že nebudeš věděti kudy kam.

V stáří povstanou mnohé vážnější my-

šlenky, samy sebou, pro dospělejší věk; proto však právě náleží mládí zásluha svobodné volby, poněvadž jinoch vlastní pílí si dobývá toho, co věku jeho není na snadě.

Počni tedy ostříhati myšlenek svých; vyplň duševní činností prázdné chvíle, soustřeďuj mysl svou, jednej s rozvahou, klidně, stejně.

Později oplývati budeš radostí, když se ti zalíbí, když u tebe zdomácnějí myšlenky dobré a svaté.

Ve smyslu tvém budiž přemýšlení o Bohu a všeliké vypravování o přikázáních Nejvyššího.¹⁾

Právě jako ze vnitřku, ze srdce lidského pocházejí zlá myšlení, cizoložstva, smilstva, vraždy, krádeže, lakomství, nešlechternosti, nestydatosti, lest, zlé oko, rouhání, pýcha, bláznovství; tak pocházejí z dobrých myšlenek vzácné ctnosti, dobří skutkové, krásné činy.²⁾

Ó, přemýšlej o Bohu na cestách svých a on spravovati bude kroky tvé!³⁾

1) Sir. 9, 23. — 2) Mar. 7, 21. 22. — 3) Přísl. 3, 6.

30. Duchovní čtení.

Ucho, kteréž slyší domlouvání života, uprostřed moudrých bydliti bude. Přísl. 15, 31

Ty čítáváš rád a mnoho; — chvalitebná to vědychtivost!

Přece však nečeliž četba tvá pouze k zábavě, ne pouze k vytríbení rozumu. Čítávej též knihy, z nichž může i srdce čerpati užitek, jimiž se rozhojňuje zbožnost, upevňuje a rozněcuje ctnost, knihy, jež obsahují domlouvání života.¹⁾

Či ti nechutná četba zbožné knihy?

Vždyť ti netřeba celý den čísti, ba co dím, ani ne celou hodinu! Urči si malou dobu, jižto chceš denně věnovati svědomitě této četbě, a čti, jak čísti se sluší, — pomalu, pozorně: — a jistě získáš tímto evičením, čeho bys se byl nikdy nenadál!

Duchovními knihami zovou se knihy, jež jednají o věcech týkajících se spásy duše.

Poučují nás o poměru našem k Bohu a k bližnímu, o hnusnosti hříchu, o ctnostech vůbec a zvláště.

Tříbí nás vždy více a více, připomínajíce nám obyčejnější chyby a křehko-

1) Přísl. 15, 31.

sti, upozorňují nás na povinnosti stavu a vysvětlují je obšírně.

O d h a l u j í n á m l é č k y, duchů zlých a poučují, jak bychom jim unikli; jsou to posvátné zbrojnice, v nichž uložena zbraň proti nepřátelům duše naší.

Jsou nám v ů d č í m i h v ě z d a m i na cestách života, varují nás před propastmi, ukazují cesty pravé.

V y k l á d a j í o hrdinných předchůdcích našich, jižto nám září příkladem svým ve víře a ve všech ctnostech.

P r o b o u z e j í často pronikavým hlasem hrozeb božích svědomí snad již uspané, obměkčují srdce zatvrzelé, povzmužují ustrašené, poučují bloudící, pobádají lenivé, krotí a vodí srdce horlivé.

O d v r a c e j í mysl naši od věcí pozemských, poučují o jejich nicotě a rozněcují touhu po věcech lepších, chuť a žízeň po spravedlnosti, žádost nebe a věcí nebeských.

N a p l ň u j í srdce láskou boží, buďte vychvalující Boha a jeho líbezné vlastnosti, nebo nám živě líčíte všechna dobrodiní, jež denně z ruky jeho přijímáme.

S e z n a m u j í nás se životem a naukou Spasitele našeho Ježíše Krista, odhalují nám jeho láskyplné, ctnostmi pře-

bohaté Srdce a odkrývají poklady umění a moudrosti, které v něm skryty jsou.¹⁾

Ejhle, takové poklady v sobě chovají a nám nabízejí knihy duchovní, knihy, jež pojednávají o zásadách sv. evangelií, je vysvětlují, rozvádějí a přizpůsobují rozličným stavům. Nerovnají-li, neukracují-li, nepojišťují-li cestu spásy?

Chceš-li však míti z duchovního čtení prospěch, zachovej pořádek a vol četbu, hodící se pro potřeby tvé.

Raději vezmi knihu, jež více rozehřívá srdce, než která jen rozum upokojuje.

Nečti z pouhé zvědavosti a jen abys ducha vědomostmi obohatil. Chci prospěti duši své, rei sám sobě; proto chci čísti, poněvadž čtu pro Boha a s Bohem.

Dříve než počneš, soustřeď mysl svou. Ty, od něhož i nejmenší krůpěj rosy mocí oživující podařena bývá, požehnej i mne, zemi bez vody,²⁾ a pomoz mně. Osvět mysl mou, občerstvi mne, dej mi porozuměti všemu, co čísti budu, a vykonati, co jsem četl.

Čti s uctivostí; mysl si, že Bůh

1) Kol. 2, 3. — 2) Žalm 142, 6.

mluví. Ano, mluv, Pane, neboť slyší sluha tvůj.¹⁾

Čti pozorně; nepospíchej; nečti povrchně, nýbrž důkladně, — sice nezůstane v mysli ničeho a vody uběhnou právě tak chvatně, jako se přivalily. Snaž se, abys vystihl a pochopil smysl. Upotřeb toho, co jsi četl, pro život. O důležitějších věcech přemýšlej. Tvoř si zásady a pravidla pro všední život svůj. Čítávej raději málo, ale za to důkladně.

Čti po pořádku, — slovo za slovem až na konec. Zamiluj si zvláště jednu knihu; z té častěji čítávej a přečta ji, začni znova.

Čti vytrvale, buď v určité dny, buď v určený čas, denně, nebo několikrát týdně, neb aspoň v neděli a ve svátek, — v den sv. zpovědi a sv. přijímání. '

I zde platí slovo Páně: Kdo z Boha jest, slovo boží slyší; a jen proto se mnohému protiví kniha duchovní, poněvadž se mu vůbec protiví všechno, co jest o Bohu a od Boha.

Arciť jest bojovati mladíku s mnohými nesnázeami, četba vážná, jen ku prospěchu duše čelící, se mu nezamlouvá; avšak právě pro něho jest četba duchovní, pravidelná,

1) 1 Král. 3. 10.

pocházející z opravdové touhy po spáse, rozhodného dosahu.

Neboť tím způsobem uzrá záhy, mysl mladistvá, mravy a zásady jinochovy nabudou určité stálosti, jaké nelze nabýti věděním pouze vědeckým. Ucho, které slyší domlouvání života, uprostřed moudrých dlíti bude.¹⁾

Nad nepřítele mé opatrnějším jsi mne učinil příkázáním svým, nebo na věky při mně jest. Nade všechny učitele své rozuměl jsem, neboť svědectví tvá jsou má přemýšlení. Nad starce rozuměl jsem, nebo příkázání tvá jsem hledal.²⁾

A jak mocnou obranou proti drze se vtírajícím zásadám zkaženého světa, proti přívalu zlých příkladů jsou tato poučení s nebes daná, tento styk a obcování s vyššími a lepšími světy!

Ó ano, — vezmi a čti, vezmi a čti opět a opět. Bůh požehná četbě tvé, jako požehnal četbě Augustinově. Živát jest zajisté ještě řeč boží a mocná a pronikavější nad všeliký meč ostrý a dosahuje až do rozdělení duše a ducha;³⁾ kéž tě raní ke spáse tvé!

1) Přísl. 1, 31. — 2) Žalm 118, 98 100. —

3) Žid. 4, 12.

31. Rozjímání.

Blahoslavený muž, který ve spravedlnosti své přemýšlí a v srdci pamatuje na obezřelost boží. Srr. 14, 22.

Je jistý způsob modlitby, jež sice jen málo kdo zná a miluje, jenž však cenou a důležitostí všechny ostatní převyšuje a proto právě u svatých a nábožných mužův obzvláště jest oblíben.

Rozjímatí znamená něco v mysli rozebíratí, uvažovati, pozorovati, důkladně část po části zkoumati.

Při modlitbách ústních užíváme slov a výrazů dle rozličných citů, jež chceme vyjádřiti; avšak rozjímání přestává na pouhém myšlení. Nicméně jeví se někdy i zevně, asi tak, jako vyšlehne někdy z udušeného ohně plamen a prozrazuje neutlumený ještě vnitřní žár.

Člověk má rozum, svobodnou vůli, pamět; všechny tyto schopnosti zaměstnávati, vytknouti jim za předmět buď nějakou pravdu našeho svatého náboženství, tajemství víry, událost ze života našeho Spasitele Ježíše Krista, nauku jeho, nebo výroky Svatých, a to za tím účelem, abychom se polepšili, to jest rozjímání.

Jsme povinni zařídití život svůj dle

víry. Ale jak to učiníme, — nejsme-li o pravdách těchto přesvědčeni? Není-li víra naše víra živá? Nepřidruží-li se ku přesvědčení i vůle a čin?

Pravda, o které nejsme přesvědčeni, pravda, jež neroste jaksi se samou bytostí naší, je pro nás pravdou mrtvou, jakoby jí ani nebylo. Podobně nezajímá zraku našeho ani krajina sebe utěšenější, dokud ji zahalují mlhy a šero noční.

Běží-li pak o vyšší dokonalost a svatost, možno s určitostí říci, že bez přemýšlení, bez rozjímání je neuhonný niterný život nemožný.

Nemůžeť se srdce odtrhnouti od věcí pozemských, nepoznalo-li myšlením a rozjímáním nicotu jejich a cenu věcí nebeských!

Nemůže člověk prospívati v lásce k Bohu, neobjeví-li se mu tato bytost nejdokonalejší důkladným uvažováním ve vždy větší a větší líbeznosti.

A jak jinak porozumíme náležitě slovům a naučením Ježíšovým, ne-li rozjímáním? Jak jinak pochopíme ctnosti jeho?

Ovšem, i kázáním a duchovním čtením přiváděna bývá mysl naše ku poznání pravd svatých: avšak — mnohem hlouběji utkví

v paměti, mnohem snáze přejde do života, co jsme sami promysleli, sami našli. Mimo to jest nezbytno při kázání a duchovním čtení, abychom všechno zachovali v paměti, má-li užitek býti trvalý.

Proč je tedy tak málo křesťanů, kteří této modlitby užívají?

Nemají prý kdy. — Možná, že tu a tam oprávněna tato omluva. Než pozři jenom, — tolik tisíc, ti všichni mají kdy na zábavy, nejrozmanitější zaměstnání a rozkoše: proč jenom na rozjímání nikdy?

Neumějí prý rozjímati. Ale což není možná i tomu se naučiti? A konečně, je to vskutku možná, že by neuměli přemýšleti? Než, — ono se přemýšlí, ale o čem? O věcech a záležitostech světských, jak počítati to a ono, aby se to podařilo; jak se vyhnouti tomu a onomu nebezpečení; o penězích, o statech; o umění, o vědách; snad i o zločinu, ježž kdo spáchati míní. Skutečně tedy — neumějí opravdu mysliti? A co jest rozjímati jiného než přemýšleti, uvažovati?

Proč je tak málo jinochů, jižto si v této modlitbě oblibují?

Soustřediti pozornost, toť nesnadno!
— Ano, ano, — ta těkavost, ta roztržitost!

Avšak právě proti ní čelí rozjímání. Rozjímati jest, jak řečeno, přemýšletí a to o věcech božských a tato úvaha poutá, soustřeďuje mysl těkavou, přichyluje ducha k věcem vážnějším a naplňuje jej věcmi důležitými, nebeskými, věčnými.

Rozjímání prý unavuje. — Ovšem, zde pracují všechny duševní činnosti; bez námahy to není; — avšak proč právě jen pro svou duši nechceme ničeho činiti?

Rozjímání prý nudí. — Ó toho nešťastného slova! Dí k Bohu, Pánu svému: Odstup od nás, nudí nás přítomnost tvá!¹⁾ Tedy pravdy vyhledávati, s Bohem obcovati, z jeho dokonalostí se těšiti, do jeho krásy se ponořiti, toť nudno?

Jinoch je nerad samotěn s Bohem a se sebou. Toť ta pravá příčina! Proč není rád sám se sebou? Protože by viděl nicotu svou. — Proč není rád sám s Bohem? Protože by viděl, čím by měl býti. Lide nerozumný, tedy mohl bys viděti, ale nechceš?²⁾ Nač máš oči?³⁾ Milovati více temnosti než světlo.⁴⁾

1) Job 21, 14. -- 2) Jer. 5, 21. -- 3) Ez. 12, 2. -- 4) Jan 3, 19.

Než dejme tomu, že bys se chtěl přece přiučiti tomuto způsobu modlitby, — co by ti bylo činiti?

Především si urči příhodný čas, lépe ranní, — asi půl aneb aspoň čtvrt hodinky. Nemáš-li jindy pokdy, ukrať čas spánku.

V předvečer aneb aspoň bezprostředně před rozjímáním urči a uspořádej si látku, o které rozjímati chceš, vytkni si hlavní myšlenky buď z knihy nebo samostatně a ustanov zároveň, čeho bys nejraději tímto rozjímáním dosáhl.

Jakmile nadešel ustanovený čas, nech všeho, ustaň v každé jiné práci, soustřed mysl svou, odeber se do své komůrky nebo do chrámu Páně, do zátíší. Zde představ si hodně živě přítomnost boží, modli se, pros o osvícení rozumu a o pevnou vůli.

Po té přemýšlej a rozjímej o určeném předmětu, — o pravdě, týkající se víry, nebo mravův, o tajemství nebo nauce svatého náboženství, o skutku neb události ze života Páně.

Především cvič paměť svou. Promysli a prozkoumej předmět svůj se všech stran a spoj s ním všechno, co by jej ještě více objasnilo a jeho poměr k tobě ještě lépe na

sveho vyneslo. — Běží-li o nějaký vyrok Písma svatého, snaž se pochopiti smysl slov a vět; běží-li o událost nějakou, pozoruj bedlivě osoby, okolnosti času, místa a tak dále.

Potom nastává úloha rozumu, aby hlouběji vnikl do věci. Uvažuj příčiny a důvody. Toho, co nalezeno, upotřeb; srovnávej život svůj s pravdami těmi, čiň vhodná předsevzetí pro přítomnost, minulost, budoucnost.

Při tom všem je činna též vůle, jež se brzy tu, brzy tam poddává citům a dojmům, chválí a velebí Boha, vzbuzuje city, lásky, vděčnosti, lítosti, tvoří předsevzetí a zásady, a obětuje i zasvěcuje je pokorně Nejvyššímu. Zmíněná předsevzetí nechat jsou vážena z předmětu rozjímání a přihlížeti k potřebám časovým; ať jsou taková, aby se dala uskutečniti, a ne široká, povšechná, všeobecná. Na tom záleží skoro všechno. Úlohou rozjímání jest arciť, abychom pro celý život nastrádali hojnou zásobu; avšak hlavně a povýtečně přece má nás přiměti k tomu, abychom denní životy vždy dokonaleji a bohumileji pořádali, neřest za neřestí ze srdce vyhostovali, ctnost za ctností do něho vštěpovali a v něm pě-

sali. V uie tedy budiž obzvláště rozjímáním vzpružena a zušlechtěna.

Blíží-li se ustanovený čas ke konci, dej srdci svému volnost, aby se dětinně bavilo s Bohem a svatými jeho niternými rozmluvami. Tím budou předsevzetí tvá ještě jednou posvěcena, nadšení pro službu boží na novo oživne. Konečně zvol si heslo pro celý den. —

Jinochu, nezdá se ti toto cvičení užitečným?

A byt se ti hned nepodařilo podle řádu a důsledně rozjímati: nemohl bys si zatím zaopatřiti nějakou zbožnou knihu, nebo knihu určenou výhradně rozjímání, tam díl za dílem, co jsi přečetl, v paměť vštípi, promysli, opět čisti, přidati zbožné úvahy a konečně zvoliti pro ten den vhodné předsevzetí?

Ó Bože, pravdivé je slovo tvé: zpustošena, — zpustošena jest všecka země a nikoho není, jenž by se vzpamatoval, přemýšlel.

Ach, zajisté, proto jest posud v srdci mém tak pusto, poněvadž lehkomylně, slepě žiji, poněvadž se nestarám o spásu svou, poněvadž nepřemýšlím!

Bázeň boží se posud nezakořenila v

srdci mém, poněvadž jsem nepoznal ještě věčných pravd božích.

Nezamiloval jsem si posud ctnosti, poněvadž jsem ještě nepoznal vznešenosti její krásy, ceny a odměny, jež jí určena jest.

Má touha po nebi je posud tak slabounká, poněvadž neznám Boha, poněvadž jsem posud ještě nikdy, nerozvažoval opravdově o slávě nebes, poněvadž jest mi onen život a věčnost hádankou!

Milý jinochu, začni, pokus se o to! Čtvrt hodinky denně! Buď ubezpečen, že nezahyneš, jistě unikneš věčnému zatracení, budeš-li aspoň čtvrt hodiny denně náležitě rozjímati. — Pokus se! Nežel malé námahy, — duše! — věčnost! — nebe! —

Blahoslavený muž, kterýž v moudrosti zůstává a kterýž ve spravedlnosti své přemýšlí a v srdci pamatuje na obezřelost boží.¹⁾

1) Sir. 14, 22. 23.

32. Rozličné způsoby modlitby.

Naplnění buďte Duchem svatým,
mluvíce vespolek v žalmech a
v písničkách duchovních, zpí-
vající a plesající v srdcích svých
v Pánu. Efes. 5, 18. 19.

Mimo modlitbu ústní a niternou jsou ještě jiné způsoby modlitby, jež prospějí obzvláště těm, kteří ještě neumějí rozjímati. Ba i vycvičenějším budou někdy vhod, když duševní nebo tělesná zemdlenost rozjímaní znesnadňuje, nebo když z jakýchkoli příčin radno pozměniti způsob modlitby.

Znáš modlitbu Páně: Otčenáš. Nepokusil jsi se ještě nikdy modliti se ji zvolna a u každého slova, jež má úplný smysl, kratší nebo delší dobu se pozastaviti?

Což nesedává včelička na kvítku, až vyssaje med? Sbírávej i ty z významných slov té neb oné modlitby nebeský med a nedospěl-li jsi dnes na konec, pokračuj příštího dne dále.

Podobným způsobem možno se modliti takorůzka hravě, odříkávajíc ústní modlitbu zvolna a s přestávkami, na příklad: tři božské ctnosti, žalmy, litanie.

Jindy může nám prospěti, modlíme-li se tímto způsobem desatero božích přikázání nebo přikázání církevní. Nejprve zpy-

tuj smysl jednotlivých přikázání, — co poroučejí, co zapovídají; potom se taž, jaké úmysly měl Bůh, když toto poroučel, ono zapovídal? Co mi prospěje, budu-li zachovávatí tato přikázání? Co získám na tomto, co na onom světě? Jak jsem zachovával posud toto přikázání, jak ono? Co třeba polepsiti, opraviti? Co chci opraviti ještě dnes ve svých činech, ve svém chování?

Jindy promysli rozličné druhy hříchů, — sedmero smrtelných hříchů, hřichy proti Duchu svatému, sedmero cizích hříchů. V čem záleží nezřízenost jednotlivých hříchů? Jaké mám pohnutky, abych se vystříhal těchto hříchů? Co jsem v té příčině posud vykonal? Jak se budu chovati ode dneška?

Opět jindy nebude neprospěšno, zvolíme-li si za předmět úvahy své jednotlivé smysly tělesné a schopnosti duševní. Proč mi udělil a nač mi udělil Bůh tento smysl? Jaké záměry měl tehdy? Jak velký je to dar člověku? Jak snadno lze ho zneužítí? Jak jsem já ho dosud užíval? Jak ho budu užívatí ode dneška? Jak užívali tohoto smyslu Pán Ježíš, Panna Maria a jiní svatí a světice boží? — O Bože, činím pevné předsevzetí . . .! Pane, uděliž mně milost svou!

Tímže způsobem můžeš uvažovati o duchovních a tělesných skutcích milosrdenství, neb o jednotlivých ctnostech, — o třech božských ctnostech, víře, naději, lásce; o čtyřech hlavních ctnostech: moudrosti, spravedlnosti, opatrnosti, mírnosti, — o mnohých jiných ctnostech mravních, zvláště pak o oněch, jež jsou opakem sedmera hlavních hříchů. —

Též i osmero blahoslavenství jest vydatným předmětem rozjímání. Co jest obsahem jednotlivých blahoslavenství? Kterou ctnost doporučují? Jakou slibují odměnu? Zachovával jsem dosud to, co schvalují? Proč ne? Co jest mi činiti budoucně? Lze mi se lhostejně chovati k tak mnohým zaslíbením Ježíše Krista?

Viz, jak vynalézavými byli svatí a světice boží, co se týče potravy, duchovní pro duši svou! Jaké vymyslili prostředky! Bystrým zrakem postřehli nejtajnější potřeby, srdce svého a chopili se prostředků, jimiž by potřebám těmto co nejlépe vyhověli.

O nebeská moudrosti, jež nás učíš posvátné hospodárnosti a proměňuješ naše obcování s Bohem ve školu, v níž se učíme žiti, a ve zlaté doly, z nichž vážíme poklady věčné!

Pro jinocha bylo by velice vhodné, aby zvláště často rozjímal o účelu mládí, by, opět a opět vzpomínal na přísloví: co seješ, to budeš žítí.¹⁾

Zajisté, — mládí je doba v ýsevu pro život: pro časný a věčný život.

Kdo skoupě rozsívá, i skoupě žítí bude.²⁾

Kdo zlé rozsívá, zlé žítí bude.

Kdo rozsívá v těle svém, i z těla žítí bude porušení.³⁾

Kdo rozsívá v duchu, z ducha žítí bude život věčný.

Synu, nerozsívej zlých věcí na záhony nespravedlnosti a nebudeš žítí jich sedmehrát.⁴⁾

Jedno pak nade vše jisto jest, že kdo se ve zmíněných způsobech modlitby častěji cvičí, bude na nejméně aspoň své ústní modlitby, jež se nesmějí státi pouhým odříkáváním, vykonávati s mnohem větší pozorností, s větší zálibou a s větším užitkem.

Ó Pane, uč nás modliti se!⁵⁾ Ty chceš, abychom se mnoho, bez přestání modlili: jednotvárnost unavuje nás, křeh-

1) Gal. 6, 8. — 2) 2 Kor. 9, 6. — 3) Gal. 6, 8. — 4) Sir. 7, 3. — 5) Luk. 11, 1.

ké tvory: přispěj tedy milostí svou a uděl nám, abychom došli téhož cíle rozličnými cestami a rozličných cest k témuž cíli.

Ó naplň nás milostí svou, Duše svatý, abychom se povzbuzovali, vespolek mluvíce v žalmech chválách a v písničkách duchovních, zpívajícíe a plesajícíe v srdcích svých v Pánu, díky činíce vždy ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci!¹⁾

33. Konec dne.

Když půjdeš spátí báti se nebudeš
a libý bude sen tvůj.

Přisl. 3. 24.

Pane, zůstaň s námi, neb se připozdívá a den se již nachýlil.²⁾

Cítí-li se člověk slabým, hledá si spojencův a pomocníkův. A kdy jsme slabšími, kdy malomocnějšími než v noci, ve spánku?

Je tedy chvalitebno z večera k Bohu se modliti, aby nás v noci opatroval; jemu se svěřiti pod ochranu, přituliti se na láskyplné srdce jeho a tam tak spočinouti, jako jsme ve dne pod záštitou jeho pracovali.

1) Efes. 5, 18. 19. — 2) Luk. 21, 29.

Bláhový jinochu, jak můžeš usnouti bez modlitby, opomenuv povinnost nejdůležitější ze lhostejnosti nešlechtné? Umřeš-li této noci, ještě litovati a pykati budeš, procitna tam na onom světě, svého nevděku a trestuhodné nedbalosti.

Či jsi snad ztrávil tento den tak nevinně a svatě, že nemáš, proč bys prosil Pána za odpuštění a usmířil přísného soudce, před nímž se již této noci ocitnouti můžeš?

Vykonávej tedy svědomitě své večerní modlitby!

Blíží-li se doba spánku, — slušit za-
jisté i v této příčině zachovávatí pořádek
—, odejdi do komůrky své, pozdvihni mysl
svou k Bohu a vrhni se pokorně na kolena.
Spravedливо jest, abychom Bohu neodpírali
ani této povinné úcty. Stáváť se pak ne-
zřídka, že dříve usne, než se domodlí, kdo
se příliš pozdě neb až v posteli modliti
počal.

Děkuj Bohu za dobrodiní, jež ti v celém životě a zvláště tohoto dne udělil.

Potom zpytuj svědomí své, jakých chyb a hříchů jsi se dnes dopustil; lituj pře-
stupků svých a slib Pánu, že se polepšíš.

Konečně odporuč sebe a všechno, co ti drahým, do ochrany Nejvyššího, do pří-

mluvy Marie Panny, svatého Josefa a všech svatých. Pomni též dušiček v očistci a všech, kteří této noci umírají, a odeber se na odpočinek.

A od této chvíle nedopusť mysli své za b ý v a t i se myšlenkami světskými nebo snad dokonce hříšnými. Přemýšlej jen o věcech svatých a nebeských — a odříkávej nábožné modlitby, cudně se svlékaje, a polož se do postele, jakoby to byla rakev tvá.

Ruce slož na prsa svá, čelo poznamenav znamením kříže, a šeptaje nejsvětější jména: Ježíš, Maria, Josef, — hled usnouti.

Usneš-li tímto způsobem, věř, že se ti není čeho strachovati; budeš odpočívati v pokoji a libý bude sen tvůj.¹⁾ U postele tvé bdíti bude, jako matka u kolébky dítěte, Prozřetelnost boží a postará se, aby vyplněny byly ony úradky svaté, jež ji přiměly, aby člověku udělila dar spánku.

Každodenní večerní zpytování svědomí, trvající aspoň pět minut, je zdrojem netušeného prospěchu. Nejenom že nás smiřuje s Bohem, pakli jsme jej snad za dne byli urazili hříchem, a je takorčka prozatímní zpovědi: nýbrž rozhořňuje duchovní život

¹⁾ Přísl. 3, 24

více než všechno ostatní. Proto přičítali mu právě mužové svatí a zbožní takovou důležitost. Nepoznáme-li se důkladně, nepolepšíme se, a nezpytujeme-li svědomí, nepoznáme se.

Toto pak užitečné poznání není pouze jakýmsi všeobecným, neurčitým vědomím jistých převrácených, nezřízených žádostí a hrubších přestupků, jež i slepý uznamená; nýbrž je to znalost mnohem určitější, jasnější, jemnější, jež vidí naše nárůživosti, jak se jeví při rozmanitých příležitostech, pozoruje jejich rozličné stupně, jejich rozvětvení a kořeny.

Takové však poznání je možné jen opěťovaným a důkladným zpytováním i nejtajnějších záhybů srdce.

Zpytování svědomí zaříd si takto: Po krátké prosbě o dar osvětlení Ducha svatého projdi, počínaje od předešlého zpytování, jednotlivé doby denní; zkoumej myšlenky, slova, skutky, zameškané povinnosti. Tu jsem snad zhřešil těžce, tam snad sotva ušel hříchu všednímu; jindy bylo mé chování v určitém pokušení nedosti rozhodné; zde mi bylo jednati lépe; tam a tam nebyl úmysl můj čistý; opomenul jsem něco dobrého, ač mi to bylo vykonati; něco jiného

snad bylo vykonati ještě lépe; mnohá příležitost k dobrému zameškána, mnohé dobré vnuknutí zůstalo nepovšimnuto; tu a tam jsem se poddal své náruživosti, přestoupil jsem učiněná předsevzetí.

Ó Bože, Pane můj! Jak křehký, jak nebohý jsem! Ani jedinkého dne není bez hříchu! Ó, smiluj se nade mnou, bídným tvorem! Prosím, odpusť mně! Umiňuji si pevně, že budu zítra s tvou pomocí lépe žíti, zvláště při té a při oné příležitosti. Bože dobrotivý, přispěj mi milostí svou!

Mužové svatí nespokojili se pouhým večerním zpytováním svědomí; i za dne uspořili si častěji několik okamžení, pozdvihli mysl svou k Bohu, uzavřeli se do srdce svého a zkoumali se, jak ztrávili čas právě uplynulý, nebo jak si vedli při důležitější, právě dokonané práci. To i ono bylo dobré, něco snad mohlo býti vykonáno lépe, to a ono bylo pochybeno, — tak hovořivali sami s sebou; a jakmile vypátrali chyby své, ihned činili předsevzetí, že budou v podobných okolnostech jednati jinak, dokonaleji.

Zajisté uznáváš, že může člověk tímto způsobem velice zdokonaliti své skutky a vytříbiti úmysly své.

Někdy může býti předmětem zpytování svědomí i jediná chyba, kterou chceme vyhladiti. Tak možno posloupně vykořeniti mnoho neřestí, hyzdících duši naši: netrpělivost, nelaskavost, neskromnost, nevázanost smyslu, štěbetavost, zvědavost, ctižádostivost, marnivost, lenost.

Ó pojď, jinochu, pokus se o to! Vždyť se chceš státi dobrým, ba toužíš býti vždy lepším a lepším! Zpytuj tedy aspoň každý večer své srdce a vytrhej z něho vždy býlí, jež se počíná ujímati.

Toto zpytování svědomí, spojené se zmíněnými modlitbami večerními, staniž se ti každodenní večerní bohoslužbou, jejíž zásluha i cena objeví se ti v plném světle až na onom světě, jakmile poznáš, kolika hříchům jsi se vyhnul, kolik zásluh jsi nahromadil.

34. Život s církví.

Nechť se raduje matka tvá a plesá ta,
jež porodila tebe; Příklad. 23, 25

Poměr obyčejného křesťana k církví s va té jest velmi rozdílný od poměru pravého horlivého dítěte církve.

Člověk světský nestará se o církev svou; nemá soucitu s utrpením jejím,

nemá smyslu pro radosti její; nepoužívá milostí a pokladů jejích, nebo jen skrovně, vlažně, snad jen z ohledů lidských; posmívá se posvátným obřadům a vyhýbá se jim; přikázání a zákonů jejích nezachovává, hrozeb si nevšímá; svátostmi opovrhuje; dob posvátných nesvětí.

Dobrý, pravý křesťan miluje církev svou, je pamětliv dobrodiní jejích; vřele a věrně jest jí oddán; za čest si pokládá býti synem jejím; zastává jí před utrhači; zachovává její přikázání a předstihuje přání její ochotností svou; raduje se s ní v radosti, truchlí v žalosti; žije v ní a s ní; vůle její jest vůlí jeho a dle ní zařizuje vše, co činí.

Jak se chováš ty, jinochu, k církvi své?

Je ti cizí? — A přece je tvou matkou.

Je ti lhostejná? — A přece je tvou dobroditelkou.

Nechováš tedy, k církvi ani lásky, ani nemáš pro ni soucitu, ačkoliv psáno jest: Nechať se raduje matka tvá a plesá ta, jež porodila tebe.¹⁾

Budiž tedy, vždy věrným, milujícím synem církve svaté, — nejenom věře, co

1) Přísl. 23, 25.

verou velí, zachovávají, co poroučí, a poslouchají, čemu učí; nýbrž osvoj si též ducha jejího, žij životem jejím, zachovávají a uctívají zevně i niterně zasvěcené doby církevní, v nichž ona oslavuje velebnost a moc boží zde na zemi.

Každý hlavní svátek církevní předchází tak zvaná doba přípravy. Před vánočními jest advent, před velikonočními půst, před svatodušními svátky doba, jež následuje po Nanebevstoupení Páně.

Mimo to slavívá církev svatá tak zvané vigilie, to jest posvátné hlídky, jimižto se snaží vzbuditi v nás náladu, hodící se ku příští slavnosti, a zároveň postem a pokáním srdce naše očistiti a ozdobiti k slavnosti té skvostem nevinnosti. Kdo se na svátky nepřipravuje, ale čeká, až ho najednou překvapí, ten sotva bude schopen v krátkém čase se sebrati a vžítí se do tajemství, jež církev svatá oslavuje.

Po hlavních svátcích následuje ještě jakoby ohlas slavnosti, doba přechodní; nemajíť posvátné zvuky umlknouti najednou; pozvolna vrací se srdce k všednímu životu roku církevního. —

Hodný syn církve svaté raduje se z ustanovení těchto; rozumí velemoudrým zá-

měřím matky své. Víra, — náboženství mají přejíti do života našeho; a věřiti, býti katolickým křesťanem znamená něco více, než sem tam ledabylo se účastniti některé církevní slavnosti.

Církev svatá není pouze ochranitelkou víry, nýbrž i prostředkyní, jež nám podává pravý způsob bohoslužby, Bohu milý a nám užitečný.

Krásné a užitečné bylo by, kdyby, před každým z nás rozvíjelo se každoročně celé veliké dílo vykoupení, jakoby v pestrých dovedných obrazech, anebo ještě lépe, kdyby se nám živě ukazovalo jako na jevišti.

Doba adventní, doba očekávání a touhy, by nás pohnula, abychom připravovali cesty Páně, pahorky srdce svého ponížili, údolí vyplnili.¹⁾

Touha se množí, očekávání vzrůstá, ona prosba: „nebesa pršte Spravedlivého“²⁾ stává se vždy vřelejší a nalehavější.

A hle, již přišel toužebně očekávaný Vykupitel, přišel Spasitel, narodilo se libezné dítě, na jehož rameni knížetství učiněno jest.³⁾ Pokoj přinesen na zemi lidem

1) Luk. 3, 5. — 2) Is. 45, 8. — 3) Is. 9, 6.

dobře vůle.¹⁾ Všude zaznívá zpěv: „Slava mu
vysostech Bohu“ — a každé srdce plesá
radostí a všechno spěchá k jesličkám a prosí,
vzývá, klaní se, děkuje.

Po vánocích následují svátky Ježíše
dítěte.

Po tom nastává přísný půst. Oltáře
zbavují se skvostů svých a plesné hlaholy
rozplynou se v žalostné vzdechy; vše po-
zývá ku pokání.

Utrpení Páně jeví se nám v obra-
zech nejdojemnějších. Od poslední večeře
vidí duše naše kráčetí Spasitele smutného
do zahrady Getsemanské a odtud provází
ho krvavou cestou žalostí a vzdechů na Gol-
gotu. Utrpení Páně stává se utrpením na-
ším, neboť i my můžeme říci: Miloval nás
a sebe za nás vydal na smrt.²⁾

Zvláště pak týden pašijový jest pro
křesťana pravého dobou uzavřenosti, tichého
rozjímání a lítosti, — útrpnosti s trpícím
Spasitelem.

Ale se svým Spasitelem a s církví roz-
plesá se dobrý křesťan v den zmrtvých-
vstání. Radostné jeho Alleluja zaznívá
ve vítěznou píseň veškeré církve tím nad-

1) Luk. 2, 14. — 2) Gal. 2, 20.

šenej. . . vícecněji, čím niternej se byl spojil s trpícím Ježíšem a s ním též duchovně z mrtvých vstal, — unikl smrti hříchu.

Dlouho trvají radosti velikonoční, až konečně nám připomíná Nanebevstoupení Páně, že jsme osiřeli, ale zároveň oznamuje příchod Utěšitele, Ducha svatého, k jehož důstojnému přijetí ustanovil sám Ježíš devítidenní pobožnost bezprostředně před svátky svatodušními.

Tím dovršeno dílo vykoupení. Duch svatý sestoupil. Nejhlubší tajemství víry odhalena jsou nám, jak jen smrtelníkům odhaliti možno bylo, — tajemství nejsvětější Trojice Boží, tajemství opravdové přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti oltářní.

Církev svatá Duchem svatým posvěcená koná úlohu svou na zemi a trvati bude až do skonání; a tak též trvá doba svatodušní až do konce roku církevního. V srdcích věřících uzrává símě boží a všechno spěje a chýlí se s pomocí Ducha svatého k době zralosti, dokonalosti.

Avšak církev svatá není pamětliva jen tajemství utrpení Páně; jsouc církví bojující, trpící a vítěznou vzpomíná i na v Pánu zesnulý; uctíváť obzvláště sva-

tou a neposkvrněnou Pannu Marii, Matku Boží, a zařizuje ku počtě její rozličné slavnosti; uctívá též sváté a světice boží a staví je věřícím za vzor. Z tohoto pak zástupu světců volí sobě bojující křesťan ochránce, přimluvčího a pomocníka, k němuž se obzvláště utíká v nouzi a potřebách svých.

Nebohý křesťan, jemuž není rok církevní ničím jiným než určitou řadou dnů, v nichž se odpočívá od práce, — ničím jiným než řadou jmen, jež v něm nebudí šlechetných myšlenek, nýbrž mu snad jen poskytují příležitosti k zábavám, prostopášností, nevázanostem!

Ne tak tobě, jinochu milý! Ty dokaž, že dalek všednosti, do níž klesli světští, v lažní křesťané, spatřuješ v tomto důmyslném střídání se církevních svátků záměry nadpřirozené. Účastni se zevně i niterně toho, čím se církev svatá nepřetržitě zaměstnává. Připravuj se již v mládí na hlavnější svátky a i když uplynuly, setrvej, pokud možná, ve sváteční náladě.

Buď pamětliv, že budeš jednou účasten též oné slávy církve vítězné v nebesích; ukaž se zde na zemi, že jsi jejím upřímným stoupencem, jejím věrným, milujícím synem, jenž jí zasvětil svůj život a nezná

jiné radosti, než kterou ona připravuje a schvaluje.

35. Neděle a svátky.

Proč den přemáhá den?
Uměním Páně rozdělení jsou.
Sir. 33, 7. 8.

Milý synu, ty's ještě posud nepoznal úmyslu, jež jsem já, tvůj Pán a Bůh, na mysli měl, ustanovuje dny svaté. Ty z nich děláš dny zotavení a osvojuješ je sobě, ačkoliv jsou moje.

Pane, což neučiním zadost přikázání tvému, nekonaje služebné práce a obcuje oběti mše svaté?

Synu můj, proč mne odbýváš tak skoupě? Nedaroval jsem ti šest dní,¹⁾ abys si hleděl svých povinností a potřeb, nepožaduji od tebe ničeho jiného než malinkou obět modlitby?

Ovšem, Pane! Avšak právě proto, že jsem se po šest dní tolik nanamáhal a napracoval, rád bych si odpočinul v neděli!

Synu můj, nikdo nebrání ti odpočinouti si a zotaviti se; vždyť jmenují se dnové ti dnové odpočinku; a sám děl jsem k lidu

1) 2 Mojž. 23, 12.

vyvolenému: V určitý den odpočineš od všelike práce.¹⁾ Avšak — věz, že dvojí jest odpočinek: odpočinek, jenž duši i tělo občerstvuje, a odpočinek, jenž jenom tělu hová. Duše lidská zapletena do tisícových záležitostí časných, stísněna starostmi a štvána neustále nejrozmanitějšími pracemi, potřebuje ob čas odpočinku; jest nezbytno dopřáti jí klidu, aby se opět zotavila, co převráceno uspořádala a obcování s Bohem utvrdila.

Ustanovil jsem doby, v nichž ti možno déle setrvati v náručí mém, doby, jež jsou věnovány nejdůležitějším tvým záležitostem, tvé spáse. Poznej v tom, ó synu, mou moudrost a lásku otcovskou!

Než, synu, můj, hlavně proto upadli národové do nevýslovné bídy, mravní a znemravnělosti, poněvadž nejen neustávají od služebné práce ve dnech těchto, nýbrž ještě více se oddávají prostopášnostem, rozmařilosti a nevázanosti. Ano, — proto zpuštěním zpustla všecka země.²⁾ Nic již nespojuje člověka se mnou; ubohý sklesl úplně do smyslnosti. Ve dnech všedních pracuje a žije časným potřebám, v neděli hýří

1) 2 Mojž. 35, 2. — 2) Jer. 12, 11.

a chodí po zábavách, — o onom životě, o věčnosti ani zmínky!

Ach, dny sváteční obrátily se v kvílení, soboty, v pohanění, čest dnů svatých v nic!¹⁾

Ovšem dí bezbožná ústa: Proč má býti jeden den rozdílný od druhého, anot každé světlo rok od roku od slunce jest? Avšak vězte lidé krátkého zraku: Uměním Páně rozdělení jsou, když slunce učiněno jest a přikázání ostříhá. A proměnil Bůh časy i dny sváteční jejich; z nich povýšil některé a zvelebil, z nichž položil jiné v počet dnů všedních. V množství umění rozdělil je Pán a proměnil cesty jejich.²⁾

Pane, vyznávám: Posud jsem nepochopil tohoto přikázání tvého. Byl jsem nevděčným, přivlastňuje sobě, co jsem aspoň rozdělití měl s tebou; ne-spravedlivě jsem jednal s sebou samým, zameškal tolik vzácných dnů, jež určeny byly ku spáse duše mé.

Často napomínala mne církev svatá, bych tobě zasvětil tyto dny. Hlasem zvonů volala mne k bohoslužebným obřadům; často mi poskytovala příležitosti obcovati oběti mše svaté, slyšeti slovo boží, přijmouti

1) 1 Mak. 1, 41. — 2) Sir. 33, 7—11.

svátosti její; zvyšovala zevnější nádheru a ozdobnost velebnými výkony obřadnými.

Ó mé nešťastné lhostejnosti! Jiní se právě tím občerstvovali, čím já pohrdal, a čerpali z toho užitek pro duši svou; já však nechal duši svou hladý mříti a sháněl se po planých radovánkách, jimiž jsem, žel Bohu, dny sváteční znesvětil a proměnil ve dny hříchu.

Ano, Hospodine, nepoznal jsem přemoudrých záměrů tvých. Kolikráte jsem se nechal svěsti lehkomyšlnými společníky k nemírné hře, k nekonečným žvastům, k ničemnostem, k návštěvám nebezpečných společností, k marnotratnosti, nestoudnostem, rozmařilosti! Jak často bylo mi želeťi právě za jediný den sváteční mnohem více přestupkův a hříchů, než za šest dní všedních!

A přece nebylo mnohdy právě mně doby odpočinku potřebí, poněvadž jsem se nezaměstnával ani dne všedního vážnými pracemi.

Ó uč mne, Pane, jak bych světil a zachovával dny sváteční v duchu církve svaté, jenž jest duchem tvým.

Synu můj, líbí se mi učelivost a ochota tvá; naději se do tebe dobrých věcí i pro

radoucnost. Zajisté mnoho bude dosaženo, bude-li aspoň konec a začátek každého týdne dobrý.

Pozdvihni tedy v předvečer dnů nedělních a svátečních mysl svou ke mně a pomni, že přichází den můj.

Více pečuj, abys vystrojil duši svou než tělo.

Své modlitby a pobožnosti vykonávej mnohem svědomitěji a horlivěji.

Obcuj pozorně, uctivě a nábožně o běti mše svaté, a sice, možná-li, ve chrámu farním. Církevnímu přikázání sice učiněno zadost, byl-li jsi vůbec přítomen mši svaté: záhodno však, abys byl přítomen i slavným službám božím a slyšel slovo boží.

Odpoledne nebo večer obcuj opět službám božím, aneb odeber se aspoň do chrámu Páně sám a trvej delší čas na modlitbách.

Dni sváteční hodí se obzvláště k svatému přijímání, poněvadž máš více pokdy a můžeš se náležitě připravit i díky vzdávati.

Mimo to neopomeň nikdy, zvláště neslyšel-li jsi slova božího, čísti z nábožné knihy, nebo rozjímati něco málo o pravdách svaté víry.

Pokoj, jehož si dopřáváš na svátky, nesmí býti lenivou, nebezpečnou zahálkou!

Vyražení, jež si dovolíš, buďtež slušná, ne přes míru; ať ti nikdy nepřekáží dáti mně, což mého jest, ani příčinou, že příští týden začínáš nedbale.

Hle, synu můj, tak bys mohl trávit dny mé, pak ti budou zajisté pravými dny požehnaní. Blahoslavený muž, kterýž činí to, a syn člověka, kterýž se uchopí toho, ostříhaje soboty, aby jí neposkvrnil, a ostříhaje rukou svých, aby nečinil nic zlého.¹⁾ — Nad těmi pak, kteří zachovávají dny mé a činí, co mně se líbí, a ostříhají smlouvy mé, stvořím hory Sionské a oblak přes den; a dým a blesk ohně plápolajícího v noci: nad všelikou zajisté slávou bude ochrana.²⁾

36. Slovo boží.

Kdo z Boha jest, slovo boží slyší.
Jan 8, 47.

Těkavá mysl mládeže vyhýbá se ráda tomu, co vyžaduje pozornosti, přemýšlení a co je s to, aby vzbudilo vážnou náladu.

1) Is. 56, 2. — 2) Is. 4, 5.

A proto přestává mnohý mladík přicházeti na kázání slova božího, jakmile se vymknul z přísné kázně, jakmile odstraněn zevnější nátlak rodičů.

Slyšeti slovo boží, jíti na kázání, — toť zbytečno, nudno, protivno.

Jaká to řeč nerozumná, bezbožná! Mlč, jinochu; nevíš, co pravíš.

Či snad znáš nauky sv. náboženství tak dokonale, že ti ne třeba poučení? — Kéž je to pravda!

Než, příteli, ke spáse nedostačí pouhé vědění! Činy závisí na vůli, a od chtění ke skutkům je sáhodlouhý skok. Vůle musí býti rozehráta, vzpružena; a bývá rozehráta — slovem božím.

V ničem není snaha sobě samému dostačiti nebezpečnější a trestuhodnější, než ve věcech, týkajících se spáasy.

Tedy jsi se již vyučil? Není již ničeho, čeho bys nevěděl? Ó nemoudrý! Kterak díš: moudrý jsem a zákon Hospodinův se mnou jest? V pravdě lež činila péro lživé zákoníků. Zahanbeni budou moudří, zděšení budou a jati: neb slovo Hospodinovo zavrhli a moudrosti není v nich.¹⁾

1) Jer. 8, 8. 9

Slyš slovo boží, sjednocuješ se s církví svatou, učíš a řídíš, právě tak, jak obcuje mši svaté sjednocuješ se s církví modlící se a zásluh dobývajících. Neroztrhávej tedy, té spasitelné, nezbytné pásy s církví svými vrtochy, nebo lenivostí.

Slovo boží jest pro nás jaksi stálým zjevením božím, a jisto jest, že mnohých milostí si dobývá, kdo slyší tento hlas s hůry.

Kdo ví, co ti Bůh v tomto, co v onom kázání řící hodlá! Snad ustanovil, že ti právě v tomto kázání dá milost obrácení, snad chce rozmnožiti život duchovní v srdci tvém! Nedopřál bys přístupu milosti boží?

Než díš: Není přikázání, jež by mne zavazovalo pod těžkým hříchem, abych v neděli a ve svátek slyšel slovo boží.

Budiž; avšak jest jiné přikázání, abys nebyl ve věcech víry se týkajících sam o ch t ě n e v ě d o m ý m; přikázáno jest, abychom užívali prostředkův určených k dosažení spásy, — a mezi těmi je slyšení slova božího ne na posledním místě; přikázáno konečně, abychom nedávali pohoršení a neoddělovali se od slyšící církve.

Nuže, změň počínání své a připoj

ke svým nedělním pobožnostem i slyšení slova božího.

Jdeš-li do chrámu Páně, přines přede vším mysl prostou, otevřenou, vnímavou. Když Bůh mluví, buďtež srdce i mysl úplně volny, Pán blízko jest,¹⁾ — vzhůru, spějme mu vstříc!

Co slyšíš, přijmi v duchu víry jako slova z úst božích; použij toho pro život svůj; vstěp si všechno do srdce svého; srovnávej pravdy vyložené se životem svým, neodcházej ze chrámu bez pevných předsevzetí, že se polepšíš. Čiň, jako činívala Maria, o níž psáno: Maria zachovávala slova ta, skládajíc je v srdci svém.²⁾ —

Tré věci jest, jež nás zdržují a odvádějí od slova božího: mysl tvrdá, lehká, světu oddaná.

Símě slova božího padlo na skálu.³⁾

Símě slova božího padlo podle cesty, a ptáci nebeští sezobali je.⁴⁾

Símě slova božího udušeno bývá trním všedních světských starostí.⁵⁾

Odstraň tyto překážky a slovo boží po-

1) Filip. 4, 5. — 2) Luk. 2, 19. — 3) Luk. 8, 13.
— 4) Luk. 8, 12. — 5) Luk. 8, 14.

nese v srdci tvém užitek třiceti-, šedesáti- až stonásobný.¹⁾

Buď ubezpečen, jinochu, že slovo boží, jež vešlo v srdce tvé, nikdy nezůstane bez plodů.

Slovo boží jest símě; neponese-li ovoce spásy, klíčiti bude z něho ovoce odpovědnosti.

Slovo boží zdá se ti nudným. Ó jinochu, je smutno, že tak mluvíš, a ještě smutnější a žalostnější by bylo, kdyby pravda bylo, co díš.

Tímto slovem sám se odsuzuješ. Slyš, co dí Spasitel: Kdo z Boha jest, slovo boží slyší;²⁾ kdo tedy slova božího neslyší, kdo je nerad slyší, komu se nelíbí, kdo slovu božimu se vyhýbá, ten z Boha není.

A co znamená: nebýti z Boha? A z koho jest, kdo z Boha není?

Hle, jaký to soud vynášíš sám nad sebou?

Jako pokrmy zdravé a dobře připravené jenom těm nechutnají, jichžto zdraví podlomeno jest; tak se nechutí slovo boží i těm, jižto duševně churaví.

Mimo to však též zneuctíváš slovo boží, vyhýbaje se mu. Marné řeči lidské, ja-

1) Luk. 8, 8. — 2) Jan 8, 47.

lové vtípkování, plané a bezvýznamné žvahlání tě nenudí; avšak slovo boží tě nedovede upoutati ani na hodinu nebo půl hodiny, týdně!

A kdyby se i mnohdy stalo, že nechuf, již v nás často způsobuje hlásání slova božího méně zajímavé, připisuješ slovu božím u samému: nicméně nedovolen ojedinelým případům přidělovati platnost všeobecnou.

Přines jen s sebou do chrámu Páně trochu více víry, a méně samolibosti a zmizí ony námitky.

Slovo boží je ti protivno? Proč? Proto, že nerad slýcháš hlas milosti; nerad bys se nechal vytrhnouti ze života hříšného.

Slovo boží je mečem božím, jenž raní vždy a nikdy neklesá nadarmo.¹⁾ Neraní-li k životu, raní ke smrti.

O meči Hospodinův, dokudž neodpočineš? Vejdi do pochvy své, ochlaď se a mlč.²⁾ Nikoliv, neustávej, neodmlčuj se; neměj útrpnosti, raň, sáhni hluboko do srdce mého, abych nebyl přirovnán těm, kteříž sestupují do hrobu.³⁾

1) Žid. 4, 12. — 2) Jer. 47, 6. — 3) Žalm 27, 1.

37. Úcta k blah. Panně Marii.

Ejhle, matka tvá! Jan 19, 27.

Ejhle, jinochu, matka tvá!

Ano, Maria jest zvláště matkou tvou.

Či snad neví, že pomoci její velice potřebuješ? Ó zajisté, ona zná křehkost věku tvého; ví, že mladíku hrozí veliká a mnohá nebezpečství.

Maria ztrávila dny mládí svého v chrámě, tam byla vychována a prospívala vždy utěšeněji, — bělostná lilie, jejíž vůně líbeznost přilákala Syna Božího do tohoto slzavého údolí.

Maria ví předobře, že svět jest zarytým nepřitelem něžné nevinnosti. A proto též chrání této ctnosti líbeznou v mladících, již se ochraně a záštitě její svěřili, zvláštním způsobem, veškerou mocí svou.

Mimo to zná Maria velikou důležitost věku jinošského. Brázdy, zaryté do čerstvé půdy jarní, jsou hluboké. Jaro rozhoduje nad celou žní roční.

Aby Ježíš mohl míti radost z muže, nezbytno pěstiti a ostříhati jinocha. Maria je mládeži tím bližší, čím více na její ochraně závisí požehnání pro budoucnost.

Maria miluje mládež zvláštní lá-

skou; Ježíš jako dítě, jako hoch, jako jinoch byl po dlouhá léta jediným předmětem její starosti, její péče a lásky; tuto lásku, péči a starostlivost věnuje i těm, již jsou téhož věku s Ježíšem; nad nimi bdí jest radostí a rozkoší jejího mateřského srdce. Zde si vede právě tak jako v Betlémě a Nazaretě; ví dobře, že se svému Ježíši, sedícímu ve slávě nebes, nejlépe zalíbí, chráníc a ostříhajíc s výše nebeské neúnavnou péčí mateřskou těch, již jsou jemu podobní a jemu zvláště drazí.

A víš-li pak, jak mocna jest Maria?

Maria jest Matkou Boží, milosti plnou, požehnanou, na nebe vzatou. Stojí nejblíže u trůnu Ježíšova. V ústech jejích všemocná prosba. Bylo-li kdy slýcháno, že by koho opustila, jenž se k ní byl utíkal?

Jinochu, hledáš předmět lásky své, nač bys srdce své upoutal. — Maria jest matkou krásného milování a bázně a poznání a svaté naděje. Ó srdce mateřské, srdce nejčistší, — ty jsi uchvátilo líbezností svou trojjediného Boha a naklonilo ho sobě.

V Marii jest všeliká milost cesty a pravdy, v ní všeliká naděje života a ctnosti,

Jest jaká ctnost, jež by nezdobila Marii?

Maria jest pannou čistou, neposkvrněnou, neporušenou; bylať bez hříchu počata.

Maria je pokornou děvkou Páně; vzpomeň si jen na zvěstování jejího početí.

Maria jest skromnou, ctnostnou, pilnou, starostlivou matkou; vzpomeň si na život v domě Nazaretském.

Maria jest úslužná, přívětivá, laskavá; vzpomeň na návštěvu u Alžběty.

Maria je starostlivá, sdílná, velikomyslná, štedrá; vzpomeň na svatbu v Káně Galilejské.

Maria jest útrpná, obětavá trpitelka, mučednice; pohlédni na kříž.

Všechny ctnosti, jichžto Bůh, jinochu, od tebe požaduje, — září v tomto zrcadle spravedlnosti.

A pravá moudrost? Maria jest stolice moudrosti!

Ó ano, miluj Marii, uctívej Marii; neustávej, dokud jsi sobě nedobyl pravé, horlivé pobožnosti k Marii!

Mníš snad, že jsi katolickým jinochem, a Marie neznáš, Marie neuctíváš? Marie nemáš v ústech, Marie nemáš v srdci svém?

Marii uctívati, Marii milovati, Marii znáti jest hlavní známkou katolického křesťana.

A tážeš-li se, jak se jeviti má tvá úcta k Marii, slyš:

Vystříhej se všeho, co Marii zarmocuje, co se Marii nelíbí. Především se varuj nečistoty.

Přemýšlej často o její důstojnosti a vznešenosti, neúhonnosti a svatosti; pomni, že je Matkou Boží. Všímej si na ní zvláště oněch ctností, jež zdobí nejvíce věk tvůj, a snaž se jich sobě dobýti.

Denně se modlívej k Marii. Nauč se nějaké modlitbě, již ji denně budeš uctívati. Svátky Mariánské svět a zachovávej v duchu církevním.

Máš-li příležitost vstoupiti do spolků, ježto zjevně rozvinuly prapor Mariin, neváhej a připoj se, a dostůj svědomitě požadavkům spolkovým.

Ve svých záležitostech a pokusech utíkej se k Marii, u ní hledej pomoci, u ní ochrany.

Nedopust, aby čest Mariina za tvé přítomnosti byla pohaněna. Stává-li se to, syn zastaniž se Matky! Pozvedni se na obranu

a odrážej směle útoky zjevných i tajných nepřátel.

Záleží hlavně na tom, abys věrně, svědomitě, vytrvale vykonával, co jsi sobě z lásky k Marii předsevzal, byť toho bylo jen málo.

Ó jinochu, kéž na sobě zakusíš, co z m ů ž e důkladná pobožnost k Marii v srdci lidském!

Ano, v ní jest všecka naděje života a ctnosti.¹⁾ Maria je matkou tvou v nejpravdivějším a nejkrásnějším slova smyslu.

Marii horlivě uctívaje plniš nejvřelejší přání církve svaté, následuješ příkladu všech svatých a činíš to, co činí celý křesťanský svět, jemuž Maria jest první po Bohu.

Počni tedy Marii opravdu milovati.

Ó hvězdo jitřní,²⁾ hvězdo vůdčí mého života, svěť mi, zař mně veselé a jasné do těchto mrákot pozemských!

Hleď přívětivě na mne, jenž jsem obklopen tolika nebezpečnostvými, a povzbuzuj mne k mužnosti, mne, jehožto loďka právě od břehu odrazila a počíná býti zmítána divými proudy!

1) Sir. 24, 25. — 2) Zjev. 22, 16.

Ukazuj mi vždy určitě na onen život, na onen věčně tichý přístav spásy, kam nedoniká zloba bouře, nad níž se věčně klene jasné nebe. Tam ať směřuje pout má, tam ať letí rovnou cestou loďka má.

Ó hvězdo mládí mého, hvězdo jasná, milá, za tebou běžím! Mohu-liž zblouditi, následuje tebe! Mohu-liž zoufati pod tvou ochranou? Mohu-liž nedojíti cíle svého, zvoliv vůdkyni, Maria, tebe?

38. Svatý anděl Strážný.

Aj já pošlu anděla svého . . . , šetř ho a poslouvej hlasu jeho.

2 Mojž. 23, 20. 21.

Ó kdyby tak někdy spadla s očí našich rouška, jež nám zahaluje věci nadpozemské!

Kníže nebeský, poslaný k ochraně mé, jest ustavičně okolo mne, jde přede mnou, provází mě na všech cestách mých.

Ano, tak veliká jest dobrota boží ke mně bídnému, že poroučí jednomu z oněch jasných duchů, stojících před jeho trůnem, aby mi byl druhem životním a ochráncem.

Článek víry katolické učí nás, že andělé dání jsou lidem k ochraně.

Hleďte, praví Spasitel, abyste nepohoršili někoho z maličkých těchto; neboť pra-

vím vám, že andělé jejich vždycky hledí na tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.¹⁾

Bůh, ustanoviv anděly k ochraně nám lidem, poskytl nám tím výborný prostředek k našemu spasení.

Ať nedím nic o péči, s jakou nad námi bdí, o mocné jejich přimluvě u Boha: již pouhá myšlenka, že jsme na blízku ducha nebeského, působí na nás lidi blahodárně.

Tato blízkost andělova připomíná mi věčný můj cíl, učí mě, že tento život jest jen cestou, a osoba mého průvodce nedá mi zapomenouti na vlast nebeskou.

Jeho přítomnost naplňuje mě úctou. Jsou-li lidé vážení, duchovně, mravně vynikající s to, aby mě udrželi v jistých mezích, aby mě přiměli ke způsobilosti a slušnému chování: čím více vědomí, že jsem ustavičně na blízku knížete nebeského, dovede zachovati mravům mým čistotu, mému jednání důstojnost, mému snažení horlivost.

Tato přítomnost pamatuje mě na cenu mé duše.

Tato přítomnost jest ustavičným důkazem nevyčerpatelné lásky mého Boha, jenž mi propůjčuje všeho, co jen spasení

¹⁾ Mat. 18, 10.

mému napomáhá: věci neživých, bytostí rozumných, svých nebeských poslů.

Tato přítomnost dává mi nahlédnouti do ctností, jichž mi tak velice potřebí, jež mi však tak těžko vykonávati.

Andělé pečují o nás lidi, vysoké a nízké, vážené a pohrdané, bohaté a chudé, bídné, ano nehodné a jejich službami a příklady pohrdající. Jaká to pokora!

Andělé dlí zde na zemi a přece nezanedbávají holdovati u trůnu Nejvyššího, — jaká to neúnavnost ve službě boží!

Andělé chrání a povzbuzují k dobrému i lidi zlé a hříšníky, pokud jim to Pán poroučí, — jaká to poslušnost, jaká to trpělivost!

Jejich přirozenost pamatuje mě na povinnost mou, abych žádnému člověku nebyl kamenem pohoršení a nic zlého mu nečinil. Činiti někomu něco zlého, nebo ho dokonce sváděti, což je to jiného, než zarmoutovati anděla Strážného a ponoukati ho k svatému hněvu?

Ano, — povznášející je to myšlenka: u mne jest ustavičně anděl boží! Vidí, čeho potřebuji, zastupuje mne u Boha, vzbuzuje ve mně dobré myšlenky, dává mi zavčas poznati neštěstí, dodává mně myslí,

rozepíná nade mnou v nebezpečení ochranná křídla svá, nedopouští, abych urazil o kámen nohy své,¹⁾ pomáhá mi přes hady a bazilišky,²⁾ podporuje mě klesajícího, občerstvuje umdleného; radí, varuje, těší; jest mi vůdcem, přítelem, bratrem.

Ano, — významná to pravda: u mne jest ustavičně anděl boží! Jest tedy svědkem všeho, co myslím, mluvím, konám, — on, čistý duch nebeský. A toho bych zarmucoval? Toho bych od sebe zapuzoval?

Ó ty duchu víry, proč nejsi ve mně živější!

Proč nehledím niterným okem na svého anděla Strážného? Proč na něho tak zřídka myslím? Proč jsem tak necitlivým k jeho dobrodiním? Proč neposlouchám jeho výstrah? Proč si nevšímám jeho rad? Proč se neporoučím důrazněji jeho ochraně? Proč tak málo dbám jeho přítomnosti? Proč se neraduji z jeho líbezné společnosti? Proč ho neučiním důvěrníkem svého srdce? Proč mu nedávám žádného poselství pro nebesa? Proč si nevypůjčím jeho křídel, anebo nedám se od něho nésti vzhůru ke stupňům trůnu božího?

1) žl. 90, 12. — 2) žl. 90, 13.

Ó — my, nechceme světla a nechodíme po cestách jeho!¹⁾

Jinochu, jednej příště jinak a probud dřímající víru.

Aj, já pošlu anděla svého před tebou, praví Bůh, aby krácel před tebou, chránil tě na cestě a přivedl tě na místo, jež připravil jsem tobě. Šetřiž ho a poslouvej hlasu jeho. Střez se, abys ho neurazil, neboť by ti připočetl za velikou vinu, kdyby sis ho nevážil.²⁾

Ó příteli, stezka mladosti jest kluzká; podpírej se!

Ó příteli, nepřátelé, ohrožující mladost tvou, jsou četní a zarputilí: běda samotnému!³⁾ Spoj se!

Ó příteli, pout životem je čím dále vážnější a snad máš ještě hodný kus cesty před sebou: zaopatři se a udrž si průvodce!

39. Dva prapory.

Jest-liť Hospodin Bohem, následujtež ho. 3 Král. 18. 21.

Pojď, mladíku, a podívej se, jako s nějaké výše, na divadlo hrozně vznešené.

1) Job 24, 13. — 2) 2 Mojž. 23, 20. 21. —

3) Kaz. 4, 10.

Před Babylonem, místem zmatku a zkázy mravní, rozbil lucifer a jeho noční houfy tábor svůj. Tu se nadýmá na pyšném trůně kníže temnosti; tu vlaje vysoko ve vzduchu nevládný prapor; tu si berou rdousitelé duši lidských své vražedné heslo; tu se kují plány proti Ježíšovi Pomazanému a jeho věrným přívržencům; tu se rozdává střelivo a léčky, k útoku a ke lsti.

A slyšíš, jak se mluví ve válečné radě těchto mocností pekelných zvláště o tobě, jinochu? — Kdo má mládež, má i svět; mládež tedy vraďme do našich pluků, praví ďábel, — lákejte ji, zneužívejte její nezkušenosti; přivlechte ji násilně, přemozte její slabost, přelstujte, lichote, hrozte, zstrašujte. Kdo má mládež má i svět, — neboť má i příští rodinu, příští stát, příští lidstvo. Tu jsou peníze, — držte jí před očima lesklý ten kov; tu je sláva, předhodyte jí to lákadlo; tu jsou vyražení, — ano, vyražení! Ó osladte je, osladte je hodně, to všemocné vнадidlo! — Mládež musíme míti, volá ďábel znova; ona jest lidstvem v seménku, z ní vzroste říše mého nepřítel Boha; — odervete ji od Boha, dolů s ní do víru zemského, dolů s ní do proudu smyslnosti! Chyťte ji, kladte jí léčky, hučte jí

do uší slova napsaná na praporu našem: Požitek, požitek, požitek! Pojd'tež a požívejme dobrých věcí, kteréž tu jsou, a užívejme tvorstva jako v mladosti rychle!¹⁾

Vidíš a slyšíš, že se tu nepřátelé tvoji zapřisáhli proti tobě.

Jest však ještě jiný tábor, — a i v tomto se mluví o tobě.

Na luzích jerusalémských, před městem míru a blaha, je tábor Ježíšův a jeho světlých zástupů. Mile a něžně stojí Kristus uprostřed svých bojovníků. Láskou dýše veškera jeho bytost, láskou září jeho zrak, lásku hlásá jeho hlas.

Pojd'te ke mně, všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.²⁾ Neuspokojí vás peníze a sláva, rozkoš smyslná vás neoblaží. K vyšším věcem jste zrozeni. Blahoslavení chudí duchem, blahoslavení tiší, blahoslavení trpící, blahoslavení, kteří protivenství trpí, blahoslavení lkající, blahoslavení především čistého srdce,³⁾ již o hříchu nevědí a věděti nechtějí! O jděte, věrní moji, povězte to lidem a hlavně mládeži to opakujte bez pře-

1) Moudr. 2, 6. — 2) Mat. 11, 28. — 3) Mat. 5, 3.

stání! Odtrhněte ji od země, poučte ji o pravé ceně nebo vlastně nehodnosti všech věcí pozemských. Ukažte jí vzhůru k nebi, nadchněte ji pro věci nadpozemské, nebeské, věčné! Vytáhněte; zápaste, bojujte, spaste, co můžete, — zvláště pak mládež, jež službou svou mého Otce nebeského tak velice ctí a oslavuje! — A svaté zástupy scházejí se blíž a tlačí se kolem Ježíše. A nad nimi ční vážně a klidně jasný prapor kříže a na něm heslo: „Odříkání“; trpte a odříkejte se; v trpělivosti své vládnouti budete dušemi svými;¹⁾ chce-li kdo za mnou přijíti, za při sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne.²⁾ —

Tak tedy stojí nepřátelsky proti sobě Kristus a ďábel, spravedlnost a hřích, světlo a temnota, milost a zkáza, nebe a peklo. — Mocný to tábor vojenský! nesčíslné zástupy! hrozný ryk válečný! zarputilá, nesmiřitelná zášť, jež bude usmířena teprve ohněm světovým v den soudný!

A jaké je tvé stanovisko, jinochu křesťanský, k těmto praporům?

Ty musíš býti na straně kříže,

1) Luk. 21, 19. — 2) Mat. 16, 24.

chceš-li se vůbec nazývati jinochem křesťanským.

A přece, — kdo hříchu se dopouští, stojí na straně zlého ducha, i kdyby krásně byl oděn vojenským šatem Ježíše Krista.

A kdo svět miluje, kdo nic nechce slyšeti o odříkání, kdo touží jedině po věcech pozemských, po požitku, pokoji a blahobytu: ten není z vojska křížáků křesťanských, i kdyby měl odznaky Spasitelovy na helmici, štítu a pancíři.

Nechceš se namáhati, nechceš bojovati, jinochu křesťanský?

Nechceš pracovati pro sebe, pro říši Kristovu za spásu lidstva?

Špatný to vojín! To není vojín! Ven s ním z posvátné řady, vyrvete mu posvěcené zbraně, vezměte mu čestnou ozdobu kříže; nevolníkem jsa ďáblovým, nosiž ihned znamení šelmy¹⁾ na čele. — Zbabělče! Zrádče! Znamenán jsi na věky znamením hanby!

Chceš věděti, jinochu drahý, jak blízko nebo jak daleko jsi od praporu kříže?

Jeho heslo jest „odříkání“, to dobře víš. Ptej se tedy sebe sama, jaké jest tvé odříkání. Čím více se odříkáš, čím více se za-

1) Zjev. 19, 20.

píráš smýšlením a skutky, tím blíže jsi středu jasného vojska, posvátnému praporu, božskému vojevůdci. Čím méně se odříkáš, tím více postupuješ k nejzadnějším oddílům vojska, k obecnému mužstvu, ano i k táboru nepřátelskému.

Čím nezřízeněji toužíš po statečích tohoto světa, po majetku, slávě a požitku: tím více se blížíš ku praporu satanovu, k satanovi samému, jehož posledním cílem je požitek, sobeckost a zbožňování sebe. Vstoupím na výsost oblakův a budu podoben Nejvyššímu!¹⁾ Pojdtež, požívejme, . . . korunujme se růžemi . . .!²⁾

Zkoušej se tedy a pohleď do srdce svého.

Jest se ti rozhodnouti; Spasitel sám to praví: Kdo není pro mě, proti mně jest!³⁾ Není však pochyby, že jsi to již dávno učinil. Avšak — jak blízko jsi kříži? Jak blízko praporu ďáblovu?

Kéž nás nestihne výčitka Písma svatého: Proč kulháte neustále na dvě strany?⁴⁾ Jest-li nám Hospodin vůdcem, následujme ho opravdu a s odevzdaností úplnou.

1) Is. 14, 14. — 2) Moudr. 2, 6.—8. — 3) Luk. 11, 23. — 4) 3 Král. 18, 21.

40. Obraz válečný.

Protož pozdvihněte unavených
rukou a zemdlených kolen.
Žid. 12, 12.

K a ž d ý č l o v ě k v y z ý v á s e k b o j i b o-
ž í m u . K e k a ž d ě m u o b r a c í s e d o b r ý i z l ý
v o j e v ů d c e . V ž d y t ě m e z i n á m i m á b ý t i z a l o-
ž e n a ř í š e b o ž í , m y m á m e b ý t i j e j í m i ú d y .

J s o u j i s t é d o b y v ž i v o t ě , k d y v y z v á n í
t o z a z n í v á k n á m z v l á š t ě m o c n ě .

Z d e , v e s t e j n é v z d á l e n o s t i m e z i t á b o-
r e m J e r u s a l é m s k ý m a B a b y l o n s k ý m , o d p o-
č í v á m l a d í k , n e d b a l e s i h o v ě n a t r á v n í k u .
D í v á s e n a m o d r é n e b e , r a d u j e s e z m í r n ě h o
p o v ě t ř í , p o s l o u c h á č í l ý z p ě v p t a c t v a a r a-
d o s t n é b u b l á n í n e d a l e k ě h o p o t ů č k a . B e z s t a-
r o s t n ě h r a j e s i s h e z k ý m i k v ě t i n a m i p o l n í m i ,
n e b o h á z í h l a d k ý m i o b l á z k y .

N a j e d n o u h o v y d ě s í z j ě h o s n ě n í v z d á-
l e n ý h l u k . D í v á s e k o l e m d o k o l a . V m r a č-
n e h p r a c h u b l í ž í s e z á s t u p y v o j e n s k é . K a m
p r c h n o u t i ? M l a d í k s e d ě s í , t r n e , t u š í n e b e z-
p e č e n s t v í ; a p ř e c e s e n e m ů ž e o d l o u č i t i o d
d ě t s k é h ř í č k y , j e ž h o p o u t á , p ř e c e n e m á d o s t i
s í l y , a b y s e v z c h o p í l .

P ř í k v a p í k n ě m u b o j o v n í k a v y z ý v á h o ,
a b y s e ú č a s t n í l b o j e . V e z m i , v o l á , o z b r o j
s e a p o j d ' z a m n o u ; b ě ž í t u o v ě č n o s t . A b o-

jovník světla podává jinochu polekanému, lesklý meč a ukazuje na bližícího se nepřítel, pobádá jej, aby si pospíšil.

A mladík nerozhodný, změkčilý, zbabělý, neschopný skutků vážných a mocných, odstrkuje podávanou zbraň, nebo vnucenou mu již nechává bezvládně vypadnouti ze slabé ruky.

Smutně se loučí nebeský bojovník a bere s sebou odmítnutý dar.

Ale viz, tu již vojáci z tábora Babylonského obklopují mladíka dětinsky škytajícího. Pryč, s námi! volají a vnucují, hrozivě a přece lákavě, ohnivé zbraně své třesoucím se jinochu. A protože se ještě i nyní zdráhá, rozvinou pekelní lovci s posměchem své sítě a vlekou zajatce s sebou.

Dosti takových ubohých postav jinošských na polích mezi Jerusálemem a Babylonem. — Ano, dosti jich, — nerozhodných, zbabělých, změkčilých, dětinských duší, jež jsou živý jen sny a kolébají se v citech, jimž pokoj, blahobyť, požitek jest nade všecko; již tento čas na zemi, tento drahocenný čas boje zneužívají a maří; již nic vážného nezačnou, nic vážně nedokončí, již odmítají nabízené brnění milosti a ctnosti, již si nechtějí učiniti žádného

násilí a neodvází se vyšínouti se do výše z bázně před mravní námahou. —

Nuže! Nechceš-li býti bojovníkem, rytířem, budiž otrokem; osvoboditelem býti nechceš, budiž tedy, z houbcem; světla se štítíš, ponoř se tedy, do temnoty; ohřáti se nechceš, hoř tedy; zvítěziti nechceš, — neboť ve vojsku Ježíšově zvítězí, kdo chce —, tedy, podlehni! Ale — běda! Boj rozhoduje o věčném nebi, o věčném pekle!

Vidíš, že ne nadarmo napomíná apoštol: Oblecte se v odění boží, abyste mohli státi proti úkladům dábelským. Neboť není bojování naše toliko proti tělu a krvi, ale proti knížatům a mocnostem, proti správcům světa této temnoty, proti duchovním zlostem v povětří. Protož vezměte odění boží, abyste mohli odolati v den zlý a ve všem dokonali státi.¹⁾

41. Trojí díl vojska.

Pracuj jako dobrý bojovník Krista Ježíše. 2 Tim. 2, 3.

Není-liž i ve vojsku Ježíšově rozličných stupňů a hodností? —

1) Efes. 6, 11. 12. 13.

Zajisté. Jest sice pravda, že každý, kdo bojuje pod praporem Ježíšovým, snaží se zahubiti říši hříchu, ale čím důrazněji kdo o to pracuje, čím rozhodnějších užívá prostředků, čím horlivěji pomáhá zakládati, opevňovati, zvětšovati a dokonávati říši boží, říši milosti, ctnosti a svatosti, čím více se odvrací ode zlého a obrací se k dobrému, ano k tomu, co nejlepšího, čím více touží po protivě hříchu a duševní převrácenosti: tím v znešenější zaujímá místo ve vojsku božím, tím blíže stojí nebeskému vůdci, tím dražší je svému veliteli, tím skvělejší koruny jest se mu nadíti po těchto dnech boje a zápasu.

Hle, ó Pane, — mluví jedni —, nenávidím z celého srdce těžkého hříchu. Považuji jej opravdu za největší, za jediné zlo a snažím se ho všemožně vystříhati. A kdyby nabízeli koruny všech zemí, ale za cenu těžkého hříchu, nebo naopak, kdyby mi hrozili tresty nejtěžšími: — ne, ó Bože, nehodlám s pomocí tvou od tebe odpadnouti! Dobré mi jest přidržeti se tebe!¹⁾ Co mě odloučí od lásky a milosti tvé?²⁾ Zákona tvého ostríhati budu vždycky;³⁾ ne-

1) Žl. 72, 28. — 2) Řím. 8, 35. — 3) Žl. 118, 44.

boť tak jen uniknu záhubě věčné, tak jen dojdou posledního cíle svého. V okamžení, kdy by zmizela tato zášť proti hříchu smrtelnému ze srdce mého, stál bych mimo řady svatých bojovníků božích, změnil bych prapor svůj, krácel bych vstříc nepochybné příští záhubě všech otroků hříchu a všeho vojska satanova.

Tak mluví tito, vědouce, že tu běží o věčný život aneb o věčnou smrt: nebe, nebo peklo.

A kdo jsou ti, již — mnohem menší počtem — tvoří prostřední kruh okolo Ježíše a jeho praporu?

Ó vy, duše čisté, — vy si ošklivíte i všední hřích. Žádný statek pozemský, žádná hrozba nepřiměla by vás, byste přestoupili i jen nejmenší z přikázání božích.

Dopustiti se všedního hříchu dobrovolně a vědomě? Ne, nikdy. Či není i tento všední hřích urážkou Boha? A proto jsme, ó velký, nekonečný Bože, tak ochotni sloužiti tobě, že duše naše k ničemu není nakloněna, než k vykonávání spravedlností tvých.¹⁾ Lhostejna jest nám chudoba i bohatství, hanba i sláva, utrpení i rozkoš,

1) Zl. 118, 112

nemoc i zdraví, krátký i dlouhý život; jen když tvo u v ůli vykonáme, tebe oslavíme a duši svou zdokonalíme.

Tak mluví tito lidé šlechetní a nezištní, jižto svým smýšlením tak jsou povzneseni nad nízkou třídu, jako s v o b o d n ý a velkodušný obránce vlasti nad závislého, sobeckého ž o l d n ě ř e.

Vidím však, ó Bože můj, bojovníky ještě ušlechtilější. Ó jak se lesknou ta jejich brnění! Jak se blýskají směle a radostně jejich meče! Jak vyniká lepá jejich postava nad obyčejné bojovníky!

Vy, rytířové kříže, vyvolený zástupce, na smrt zmužilé, byť i malé stádoce,¹⁾ důvěrníci nebeského vojevůdce, spoluzasvěcení v jeho svaté úmysly, nástroje božských jeho činů, — vyvolení, již kryjete Požehnaného těly svými, v jejichž rukou vlají svaté prapory, — vy mužové divuplní, slavní, závidění hodní, — ó povězte, co vás tak vyznamenalo? Jak jste přišli na toto čestné místo?

My chceme jedin é Je ž í š e, odpovídají nám tito bojovníci velkodušní. Pro něho všechny řeči jsou nám za lejno.²⁾ A kdybychom i byli mohli, úplně jisti svým spa-

1) Luk. 12, 32. — 2) Filip. 3, 8.

sením, radovati se ze statků tohoto světa; kdybychom i byli mohli býti bohatými, váženými, žíti v blahobytu a pohodlně, nepotřebující se báti, že tím zahubíme duše své; přece jsme vyvolili s Ježíšem chudými, s Ježíšem trpícím trpícími, s Ježíšem poníženým poníženými býti. Chtěli jsme Ježíše, a to Ježíše ukřižovaného.¹⁾ Obětovali jsme pro něho, co jsme měli a co jsme byli, co jsme mohli míti a co jsme mohli býti, dali jsme všecky své věci a sebe samy, řekli jsme: Mně živu býti Kristus jest a umřítí zisk.²⁾

Nám nedostačilo pouze vystříhati se hříchu, byť i nejmenšího. Či se slušelo nechati Ježíše o samotě? Jemu, jenž k vůli nám, z lásky k nám všechno, ano sebe samého vydal,³⁾ ničeho nedarovati? Ó chudobo, kříži a utrpení! ó nízkosti a pohano! ó vy družky Nejsvětějšího všech svatých, jenž sám si vás vyvolil, provázejtež i nás a vedte nás přes trny a kříže, přes horu Olivetskou a Golgotu na Tábor a do nebeského Jerusalema!

Nečetl jsi ještě nikdy o svatých, jižto

1) 1 Kor. 2, 2. — 2) Filip. 1, 21. — 3) Gal. 2, 20.

k vůli Ježíšovi všechno opustili? Hle, to jsou oni mužové, jižto ve vojsku Ježíšově tak vznešená zaujímají místa.

Tak tedy jest roztržěn bojovný zástup Ježíše Krista. Vyvol si v něm své místo, jinochu drahý; ale hled, aby ses z nedostatku lásky a přítulnosti k svému nepříteli nevřadil do oddílu, do něhož následkem větší vzdálenosti od středu neproudí ta mocná a oživující síla jako do ostatních.

Vol si své místo, ó jinochu, a vol si je pro celý život svůj, vyměňuje si však zároveň, že postoupíš ještě blíže k Ježíšovi, kdyby tě snad nebeský tvůj vůdce takové cti za hodna uznal.

A — kde jednou jsi, tam bojuj, tam pracuj jako dobrý bojovník Krista Ježíše!¹⁾

42. Budoucnost a přítomnost.

Synu bez rady⁷nic nečín a po účinku nebudeš želeťi.

Sir. 32, 24.

Brzo octneš se snad i ty, jinochu drahý, na rozcestí svého života.

¹⁾ 2 Tim. 2, 3.

Dělí se dráhy, — jedna stezka zde, druhá tam.

Doba všeobecné přípravy je tatem; blíží se čas přípravy, zvláštní a tobě jest se rozhodnouti, kterého stavu za krátko budeš údem. Rozhodné to okamžení volby, na níž snad závisí věčnost!

Ano, jinochu, na volbě stavu může záviseti věčnost. Každý stav má totiž své povinnosti, a konečný rozsudek po naší smrti bude se řídití tím, zda-li jsme jim dostáli nebo ne.

Abych i těmto povinnostem stavu svého věrně dostál, potřebuji schopnosti nadpřirozené a přirozené.

Schopnost nadpřirozená není nic jiného než milost stavu, to jest ne jenom dostatečná, nýbrž i hojná pomoc s hůry, jež mě podporuje, vede, povzbuzuje, jež mě posiluje, abych dostál zvláštním svým povinnostem, jež mne chrání ve zvláštních nebezpečenstvích a posiluje mne ve zvláštních nesnázích.

Na milost stavu mám jen tehdy nějaké nároky, jest-li mi stav, jež jsem vyvolil, dán od Boha. Vtlačím-li se do nějakého stavu, jehož Bůh pro mě neustanovil,

jest mi se vzdáti oné zvláštní pomoci, jež by byla bývala spojena se stavem mi určeným.

Přirozené schopnosti poskytují nám s jedné strany dostatečné vlohy, s druhé strany povzbuzují vědomí, zakládající se v přesvědčení: zde jsem na svém místě; zde jsem, kde mě Bůh míti chtěl; konám vůli boží a mohu spoléhati na jeho pomoc.

Ano, toto vědomí můžeme právem nazývati jakýmsi druhem přirozené schopnosti. Vtlačil-li jsem se kvapnou volbou do nějakého stavu, jehož Bůh neschvaluje a o němž ani já sám, zrale všechno uváživ, nemohu říci, že by byl pro mě; může malomyslnost, zármutek a lítost zatemniti a stížití ducha a srdce mé tak, že mi nemožno vykonati dobře povinnosti své.

Pracuji-li v oboru svého povolání s radostí, sílí-li mě přesvědčení, že jsem na svém místě, povznáší-li mě myšlenka, že Bůh schvaluje můj životní směr: všechny skutky mé jsou čerstvější, silnější, trvalejší.

Ani ta, ani ona schopnost nesmí ti chyběti, jinochu drahý, — nejméně však schopnost nadpřirozená. Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří sta-

vějí jej.¹⁾ A: kdo z vás chtěje stavěti věž, nesedne a nepočítá nákladů, které potřebny jsou, bude-li míti dosti k dokonání?²⁾

Není pochyby, že velmi mnozí lidé v tomto stavu a pro tento stav na věky zahynou, kdežto v jiném stavu byli by došli spasení. Nejsou s to, aby dostáli požadavkům zvoleného stavu, nekonají povinností, zanedbávají úkoly své; Bůh žádá, by vydali počet, — a oni jsou zatraceni na věky.

Ano, jak mnohý jest nyní v pekle, protože byl na zemi tím, čím ho Bůh míti nechtěl, a jak mnohý jest nyní v nebi, jenž by úpěl v pekle, kdyby se nebyl na zemi chopil stavu, jejž mu Bůh ustanovil, nebo k němuž ho zval.

Kdo si volí stav slepě, kdo se řídí v záležitosti tak důležité jen časnými důvody, kdo se nechá vésti jen zevnějšími okolnostmi; kdo se nestará o vůli boží, kdo se neujistí, že Bůh se neprotiví této tak rozhodné volbě: ten zasahuje do práv božích a maří přemnoho jeho laskavých úmyslů, jež měl vzhledem k našemu spasení.

Takový člověk dopouští se bezprávi

1) Zl. 126, 1. — 2) Luk. 14, 28.

proti společnosti lidské. Kdo není povolán, kdo jest vetřelec, podobá se vymknutému údu, jenž bolí a celému tělu škodí, protože jest na místě nepravém.

Takový člověk škodí nesmírně i sobě proto, že se odsuzuje k postavení nepřirozenému, v němž se jeho schopnosti a vlohy nevyvinou, neb aspoň ne důkladně, poněvadž se jim nedostává onoho prostoru, jež jim určil Stvořitel a Dárce všech darů; škodí si především proto, že si neobezřetně nebo zlomyslně zahrává se statkem největším a nejdůležitějším, s nesmrtelnou duší.

Ať si mladistvá lehkomyšlnost o volbě stavu myslí jak a co chce, ať si nemalá část mladíků počíná svévolně a pozemsky; ty, jinochu drahý, buď přesvědčen, že na této volbě závisí mnoho, velmi mnoho, snad všechno, — čas, věčnost, nebe, peklo, radosti, muky.

43. U Boha jest rada.

☞ On spravovati bude radu jeho i
umění a o skrytých věcech
svých se raditi bude.

Sir. 39, 10.

Proč jest mi se raditi Boha, tážeš se, běží-li o volbu stavu životního? Není-liž mu

lhostejno, čím budu? A nejsem-liž svoboden, abych se rozhodl, proč chci?

Jsi svoboden, úplně svoboden, ó jinochu, — to jest, můžeš řídit a určovatí sebe sama a vyvoliti si ten aneb onen stav, — **ale k svému** prospěchu nebo ke své škodě. Měřítkem naší vůle může býti jediné vůle boží; uchýlíme-li se od ní vědomě a dobrovolně, zneužíváme hanebně a trestuhodně své svobody.

A lhostejno, jaký si vyvolíš stav, mohlo by býti Bohu jen tehda, kdyby mu vůbec smělo býti lhostejno, znají-li lidé jeho svatou vůli a podrobují-li se jí a dojdou-li konečného cíle svého nebo ne.

Bůh jest Otcem; jemu přísluší vykáhati místo každému členu této velké rodiny lidské.

Bůh jest vojevůdcem; na něm záleží, aby označil stanovisko každému člověku a bojovníku.

Bůh jest vládcem; kníže volá poddané k svému trůnu, nebo jim ustanovuje v dále postavení, v nichž by sloužili pro blaho státu a pro slávu koruny.

Na Boha vztahuje se všechno zde na zemi, všechno musí spojeno býti s ním, konečným cílem. Jak si tedy, možná mysliti, že bychom se nestarali o Boha, běželi o

volbu stavu, jenž s tímto posledním cílem tak podstatně souvisí?

Ano, ó Bože můj, nyní rozumím, že ty musíš býti rádcem mým v této předuležité záležitosti. Nemohu a nesmím tě opominouti. Jest mi hleděti, abych zde poznal tvou svatou vůli.

Ale jak ji poznám?

Bůh, ačkoliv ho nemůžeme smysly svými vystihnouti, má přece dosti cest a prostředkův, aby nám zjevil svoji nejsvětější vůli. Může osvítiti rozum náš a propůjčiti mu jasnosti, že nám pak nelze pochybovati o povolání k jistému stavu. —

Bůh může působiti na vůli naši, aby se klonila k onomu stavu, jejž pro nás ustanovil. Ano, tak jest; vždyť se o něm praví, že říditi bude přemýšlení toho, kdo se k němu modlí, a přivede ho k životu patřičnému a ve skrytých věcech neodepře mu rady své.¹⁾

Nesmíš ovšem očekávati neobyčejných projevů božské vůle, ale těch ti ani není potřebí. Rozvahou a modlitbou zjednáš si při volbě stavu svého dostatečnou jistoty.

1) Sir. 39, 10.

Pohlédni tedy nejprve na sebe sama. Takové jsou mé vlohy a schopnosti; taková má povaha; tyto jsou mé dobré, tyto mé špatné vlastnosti; tato jest má hlavní vášeň, k ní se druží ty a ony; takové bylo až dosud mládí mé; to byla úskalí, u nichž mi hrozilo nebezpečství, neb u nichž jsem skutečně škodu utrpěl.

Pak pohlédni na jednotlivé stavy zvláště. To jsou povinnosti tohoto stavu, onen pak má ony úlohy. V tomto stavu hrozí tato, v onom pak jiná nebezpečství duši mé; tento stav poskytuje tyto, onen jiné prostředky.

A nyní uvaž, jak souvisí jednotlivé ty stavy s tebou, s tvými vlohami, s tvou způsobilostí duševní; jednat se o tvé povolání, — o stav, jenž se pro tebe hodí, jenž by pojistil tvé duševní i tělesné blaho, jenž by tebe učinil potřebným údem společnosti lidské, jenž by tobě byl požehnanou stezkou na pouť na věčnost.

S těmito úvahami spoj modlitbu, modlitbu o světlo, modlitbu o zmužilost, — vždyť Bůh by mohl žádati obětí. Přijmi v této době svaté svátosti častěji než jindy, a přednes zvláště u sv. přijímání záležitost svou božskému Spasiteli.

Důvěřuješ-li některému muži duchovnímu, jenž pečuje o čest a slávu boží a o tvé pravé dobro, jenž tě dobře zná, jemuž nejsou skryty tvé slabosti a dobré vlastnosti: promluv si s ním upřímně; jeho rada bude ti jistě s prospěchem.

Neopomeň též poraditi se s rodiči, — zvláště jsi-li přesvědčen o jejich nestrannosti a víš-li, že se ti není u nich báti nedovoleného nucení. —

V době, kdy se zaměstnáváš volbou stavu svého, žij čistěji než kdy jindy. Hřích zatemňuje ducha a činí srdce nenáchylným k dobrému; hřích zamezuje velkodušná předsevzetí a vyhledává cest pohodlných.

Hřích, — ach, ten zmaří velmi mnohé šlechetné povolání, udusí již v zárodku tak mnohou vznešenou myšlenku.

Konečně si odpověz, svědomitě a klidně, na následující otázky, jež mnoho obsahují a nezbytně vedou ku pravdě.

Budu si přátí na smrtelném loži, abych byl vyvolil ten aneb onen stav?

Z jaké volby budu se moci jednou u soudu před Bohem nejlépe zodpovídati?

Kdybych měl přítele, jehož bych velmi dobře znal, jehož bych miloval upřímně,

jako sebe sama, na jehož blahu by mi tak záleželo jako na blahu vlastním: — jaký stav bych jemu radil, kdyby se mne ptal o rozhodnutí?

K jakému stavu zve mne opět a opět niterný hlas a rozumná, v náboženství a víře založená náklonnost?

Ano, jinochu drahý, uvaž dobře všechno to! Volba stavu rozhoduje přecasto pro celý život, — neboť „stav“ znamená stálý poměr; volba stavu rozhoduje často o onom životě, jenž se utváří podle nynějšího.

Nerozvážnost měla by v zápětí těžké následky, omylu nemohl bys snad již nikdy napravit. Nedej rozhodnouti šťastné náhodě, nýbrž jednej jako rozumný, jenž s Bohem se radí.¹⁾

Ó modli se, modli se vroucně k Nejvyššímu, aby řídil v pravdě cestu tvo u.²⁾ Každý podnik a zvláště předležitou volbu stavu předcházej porada, co je pravé a dobré, a podle ní učin pevné předsevzetí.

1) Sir. 37, 20. — 2) Sir. 37, 19.

44. Betlém.

A Slovo stalo se tělem a přebývalo
mezi námi. Jan 1. 14.

Nejpotřebnější rozpoložení mysli, jaké míti musí každý, kdo se chystá voliti povolání své, jest ona svatá lhostejnost, jež nechce ani vůli boží předcházeti, ani poznanou vůli boží své vlastní přizpůsobiti.

Tato lhostejnost vztahuje se na všechny stavy a jest již předem spokojena s každým, jež jí Bůh naznačí.

Abychom této lhostejnosti opravdu nabýli a uvarovali se všelikého nepořádku při volbě prostředků, jež nás vésti mají k věčnému určení, učiníme nejlépe, budeme-li rozjímati o vznešeném příkladu, jež nám Ježíš Kristus zanechal. Jeho soud o věcech tohoto světa, jeho bezvýminečná oddanost do vůle Otce nebeského jsou předúležitými naukami, jsou nezbytnými rádci v záležitosti tak rozhodné, jakou jest volba stavu.

V Betlémě začínají veliké skutky našeho krále a vojevůdce. Tam začíná rozvíjeti svůj prapor a uskutečňovati heslo své: „Trp! odříkej se!“ —

A Slovo stalo se tělem, Syn

Boží stal se člověkem a přebýval zde na zemi mezi námi.¹⁾

Bůh stal se člověkem a vzal na sebe, zároveň s přirozeností lidskou, všechnu slabost; všechnu bídu lidskou.

To však nestačilo lásce Boha našeho.

Ježíš stal se dítětem, chudým, trpícím dítětem.

Dobrovolně zvolil stav slabosti, závi-
slosti a ponížení, jenž očekává každé-
ho člověka na prahu tohoto časného života.

Zvolil si matku chudobnou, jež
přese všechnu tu lásku a péči k svému
vroucně milovanému dítěti nemůže než dáti
mu chudé plénky a ustlati mu v bídných
jesličkách.

Syn Boží chtěl, aby co do času, mí-
sta a všech okolností příchod jeho na
svět byl hodně trudným a trpkým.

Necitelnost lidskou, strohou dobu roční,
nehostinný chlív, tvrdé jesle, opuštěnost,
společnost nerozumných zvířat, — muky,
nedostatku a pokoření hojnost, — všechno
to mohla vyvoliti jen nekonečná láska, jen
nekonečná láska mohla to vytrpěti.

1) Jan 1, 14.

Nízko st byla tu zušlechtěna volbou mého Vykupitele!

Chůdoba obohacena Bohem, jenž sebe sama vydal!

Utrpení v sladkost proměněno Ježíšem, jenž mu přednost dal přede všemi radostmi pozemskými.

O jak zahanbujes moji skoupost, nejštedřejší Spasiteli můj! Rád bych ti sloužil, ale bez obětí, — rád bych ti sloužil, ale ve cti, blahobytu a pohodlí! Konal bych rád vůli tvou, jen kdyby mne nevedla na cesty, jež jsou obtížné přirozenosti mé, jež jsou posety námahami, obklopeny protivenstvími.

Zazní-li nejtišší hlas, abych něco obětaval, abych si bolest způsobil, abych potlačil svou sebelásku, smyslnost a touhu po penězích a majetku: ihned mizí má dobrá vůle, zmužilost klesá, láska chladne, horlivost uhasíná, ruka, jež se sotva otevřela, by podala dar, uzavírá se a klesá zpět.

Ještě jednou ti pravím, jinochu drahý: přístup k jeslím a pozoruj Ježíše!

Zde máš činy, a ne planá slova!

Nezapomínej, že jsou to činy, Moudrosti věčné, jež se nikdy nemůže mýlit.

Jsou to činy Lásky věčné, jež chce

člověčenstvo o blažití a zhojiti jeho pře-
vrácenou touhu po štěstí pozemském.

Jsou to činy Svatošti věčné, jež mají
opět dáti Otci nebeskému jeho čest, již mu u-
loupila žádost těla, žádost očí a pýcha života.

Tak jedná Ježíš — a — pro mě.
Co však jsem já až dosud učinil pro Je-
žíše, co chci pro něho učiniti?

Mladíku u jeslí Ježíšových, nevidíš, že
všechno záleží jedině na vůli boží? Nevidíš,
že i v obětech jest blaženost? nebo
spíše, — že jenom oběti nám připravují
pravé a trvalé štěstí, tou měrou totiž, jakou
hubíme to své hříšné já?

A nezáří-liž ti z těchto činů nebeského
dítka nejjasnější paprsky, přesladkého míru
nebeského, jehož požívá jednorozený Syn
Boží v klíně svého Otce od věků do věků?

Ano, u jeslí Ježíšových oprav si před-
sudky, jež jsi snad do sebe vssál již s mlé-
kem mateřským, předsudky, proti utrpení,
strádání, poníženosti, obětem. Zde si aspoň
osvoj onu lhostejnost, jež neprchá ani
před tím, co přirozeně trpké jest, jen když
to zvelebuje službu boží a pomáhá nám do-
jítí posledního cíle, a jež se proto neleká ani
těch poměrů životních, které jsou vážnější-
ho rázu a vyžadují větších obětí.

45. Nazaret.

Chudý jsem já a v pracích od
mladosti své. Žl. 87, 16.

Až do třicátého roku věku svého prodlévá Ježíš v tiché odloučenosti v Nazaretě, jsa poddán Marii a Josefovi,¹⁾ a pomáhá svému pěstounovi prací rukou svých dobývati chleba vezdejšího.

Dítě Ježíš vyrůstá v hocha, hoch v mladíka, mladík v muže, — a svět o tom neví, netuší, že již tu dlí ten, jehož toužebně očekávala tisíciletí.

Tak vykonává Spasitel lidstva již nyní to, čemu později učil: učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.²⁾

Ježíš tu neučí světy, tvořiti, divy konati, neučí křísiti mrtvé, kráčet po vlnách mořských, vzbuzovati podiv věcmi nevidanými a neslýchanými, — nikoliv, učí poslouchati, odříkati se, trpěti, učí pokoře, odloučenosti, ukazuje nám, jak bychom prožili dny, měsíce, léta pracovitě, nepoznání. Ano, chudý jsem, může Ježíš říci, a v pracích od mladosti své.³⁾

Chudobný jest ten život Ježíšův v

1) Luk. 2, 51. — 2) Mat. 11, 29. — 3) Žalm 87, 16.

Nazaretě! Synem jsa tesařovým, nic neví o přebytku, o pohodlnosti, o slávě a pýše života.

Pracný je ten život Ježíšův v Nazaretě! Spasitel náš pracuje; krůpěje potu perlí se na čele Boho-člověka, unaven denní prací odebírá se božský jinoch ke krátkému odpočinku nočnímu na tvrdé lože. Práce střídá se s prací, všechny obtížné, namáhavé.

Ponížený jest život Spasitele světa v Nazaretě! Ježíš poslouchá; — poslouchá sice Marie a Josefa, avšak tito jsou lidé, a on je Stvořitel světa, divotvůrce, křisitel mrtvých, podmanitel světa. Ježíš žije v nejtišší odloučenosti; nic zvláštního v jeho chování, chůzi, řeči, — ani jediného skutku divotvorného, ani jediného proctví.

My pak se tlačíme neúnavně do veřejnosti. Zjev se světu,¹⁾ zní nám v uších a ozývá se v srdci našem. Zdá se nám, že nemůžeme dosti záhy vstoupiti na jeviště světové. A tato myšlenka vtírá se nám hlavně při volbě stavů a naděje na slávu světskou rozhoduje často sama jediná o naši budoucnosti.

1) Jan 7, 4.

Avšak — na čem záleží vlastně všechno? Abychom konali vůli boží. Jen to jest veliké, co se děje proto, že Bůh to chce a jak to Bůh chce; malé, nepatrné, ano nicotné a docela marné je to, co není posvěceno vyššími důvody, co se neděje proto, že Bůh to chce, nýbrž proto, že si toho přeje naše sebeláska nebo sobeckost.

Ježíš jest poddán, Ježíš pracuje, Ježíš žije odloučen od světa, — tak to chtěl Otec nebeský; to mu dostačí a více zatím Ježíš nehledá. Nekonám vůle své, nýbrž jediné vůli toho, kterýž mě poslal.¹⁾ Trpě a čekaje vykonává Ježíš božský svůj úřad prostředníka i ve skrytosti své v Nazaretě a tato dlouhá léta jsou mu takorůzka přípravou k budoucí veřejné činnosti.

Co Bůh ti, jinochu, poroučí, co Bůh ti ustanoví, jediné to jest dobré a tobě ke spasení. Jest nebezpečno tlačiti se k velkým úlohám; nepodaří-li se, tím větší hanba, tím záhubnější všeobecný zmatek, tím větší odpovědnost. Jak se však mohou podařiti, když Bůh jich neustanoví, když jim nedá svého svatého požehnání, ano když snad lidé již je převzali, ani nemají dosta-

1) Jan 5, 19.

tečných schopností a toliko se domýšlejí, že jsou jimi hojně obdařeni? A dejme tomu, že se ty₁ úlohy opravdu podaří a my jsme za to před lidmi váženi a velebeni, — co dodává před Bohem činům našim právě velikosti, ušlechtilosti, ceny, zásluhy? Což jiného, než naše niterné smýšlení, niterný duch, vyplnění vůle boží.

O ty₁ pokorný, pracovitý, trpělivý jinochu Nazaretský, ty₁ nejmoudřejší Bože a člověče, uč mě chtíti, co chce Otec nebeský, a dbáti při volbě stavu jediné hlasu s hůry! Uč mě milovati, co ty₁ jsi miloval, uč mě odříkati se, jako ty₁ ses odříkal.

O kéž nyní, ve svém mládí myslím, mluvím a jednám jako ty a připravím se tak na budoucnost! Stupně věku, po nichž kráčím, všechny₁ jsi posvětil kroky svými. Není cesty, kterou bych nemohl i já kráčet, není dráhy, již bych se nemohl i já brát. Nikdy₁ se nebudu moci omluviti, že by₁ tato stezka byla bývala příliš strmá, příliš závratná, nezvyklá; — či nemohu poslouchati?

Nemohu-liž pracovati a využítkovati přítomnosti? Nemohu-li žíti skrytě, maje dosti jediné na zalíbení božím?

46. Golgota.

Zamiloval si mě a vydal sebe samého
za mě. Gal. 2, 20.

Ano, ty, jsi mě si zamiloval, ó Spasiteli můj, a sebe samého vydal za mě!¹⁾

Vytrpěl jsi již útrapy v zahradě Getsemanské; byl jsi již před soudem u Annáše a Kaifáše, u Piláta a Heroda; již tě bičovali, trním korunovali, již tě vedli cestou bolestnou, přibili tě na kříž, — to všechno již dokonáno.

Na dřevě hanby, mezi dvěma lotry, visí v nevyřčených mukách Spasitel lidstva. Kolem něho běhá zvědavý lid, nepolituje ho, posmívá se mu, rouhá se mu.

Krev kane na zemi. Údy svíjejí se bolestí. Umdlená hlava nadarmo hledá místečka, kde by spočinula. Oko spatřuje jen, co je bolí: zuřivé nepřátele, pustou luzu, nevděčný, ukrutný, šílený lid. Ucho slyší jen, co je mučí: kletby, proklínání, výbuchy škodolibé radosti a touhy po pomstě, dosud úplně nenasycené. —

Ó Pane, posilni víru mou!²⁾

Ty, jsi Kristus, Syn Boha živého!³⁾

1) Gal. 2, 20. — 2) Luk. 17, 5. — 3) Mat. 16, 16.

Ano, — ten ukřižovaný, obnažený, posmíváný, opuštěný, umírající — jest Bůh. Z lásky, k nám vytrpěl všechny ty muky; péče o naše věčné spasení ho přiměla, aby nám dal takové naučení o ceně všech věcí pozemských.

Ustavičně sobě věren a na Golgotě týž jako v Betlémě a Nazaretě, pohrdá Ježíš slávou pozemskou, pohrdá bohatstvím, nic nechce věděti o radostech smyslných, — naopak, volí si chudobu, utrpení, poníženost a tyto jeho průvodkyně životní jsou mu též družkami při jeho smrti.

Jak veliká tedy, jak líbezná a oblažující jest asi chudoba, poníženost, utrpení, když kolébka i smrtelné lůžko Syna Božího a všechno jeho život nerozlučně s nimi byl spojen!

Příliš hluboké byly rány, jež zasadila člověku žádost očí, žádost těla a pýcha života; a proto bylo třeba léku neobyčejného. Předsudky, přeceňování tvorů, zvláště oněch, jež lichotí ctižádosti a smyslnosti, byly příliš pevně zakořeněny; proto bylo potřebí činů nejmoudřejšího Boha, by nám spadla s očí páska pravdu zahalující a aby zmizela slepota, jež

nejistým a nebezpečným činila každý náš krok zde na zemi.

Lék nám podán, činy, dokonány.

Ó svatý kříži, v němž jediné jest spása! Ó kříži, ty výmluvná kazatelno pravdy, kaž, volej bez přestání, pozdvihni hlasu svého, zvěstuj ošálenému světu rozsudek Boha tak umírajícího!

Ó kříži, na němž vykrvácela věčná Láska, ó jak rozepínáš toužebně svá posvěcená ramena, abys objal veškeré lidstvo a přitáhl je k tomu,¹⁾ jenž všechno to trpěl za nás!

Ano, — z a n á s, ano, — z a t e b e, mladíku, vyvolil a žil Spasitel ten život odříkání, podstoupil tu smrt strastiplnou, — a neměl by práva na naši, na tvou velikomyšlnost?

Miloval tě a sebe samého vydal za tebe, a ty, bys ho nemiloval navzájem, ty, bys ses nevydal za něho?

Ježíš ovšem nežádá ode všech téže oběti; avšak — tázal ses již někdy vážně, jaké žádá od tebe a k jaké ti chce dáti hojných milostí?

A jest možno, že by od nikoho, od

¹⁾ Jan 12, 32.

pranikoho nebyla žádána obět podobná oběti Ježíšově? K čemu byla by ta nekonečná láska? K čemu ten jeho příklad, jemuž není rovného?

Ukřižovaný Spasiteli, jehož hasnoucí oko v této předůležité hodině pohlíží tázavě na mě, — co jest mi činiti?

Za sebou mám minulost, napomínající mne ku pokání, snad ku pokání vážnému; řadu znesvěcených mladých let, jež snad ještě očekávají náhrady; život nečinný, v němž jsem nevykonal ničeho pro věčnost; před sebou, v bližší nebo delší vzdálenosti, vidím život věčný, v němž, kdyby snad byl mi peklem, očekává mne bída nevýslovná, život, o němž větším dílem a snad úplně rozhoduje pouze volba mého stavu; nad sebou zřím Boho-člověka dobrovolně za mě umírajícího, z jehož nesčetných ran prýští právě poslední kapka krve, vidím svého Ježíše, svého Boha a své všecko, jenž mě miloval a sebe samého za mě vydal,¹⁾ svého Spasitele, jehož velikomyslnost vyzývá velkomyslnost mou k svatému závodu: — ó Bože světla a síly, co jest mi činiti?!

¹⁾ Gal. 2, 20.

47. Stav světský.

A kteří tohoto světa užívají, jakoby
neužívali; neboť pomíjí způsobu
tohoto světa. 1 Kor. 7, 31.

Stav světský nazývá se tímto jménem na rozdíl od stavu duchovního, jenž se zabývá hlavně věcmi nadpozemskými.

Stav světský jest nejobyčejnější; k němu povolává Bůh většinu lidstva, by společnost lidská se udržela a rozličné povinnosti a úřady měly své zástupce.

Stav světský vykonává příkázání boží dostáváje svědomitě oněm požadavkům, jež mu ukládají zvláštní okolnosti jeho povolání a jež vyplývají z onoho všem společného konečného určení, abychom Boha poznali, ho milovali a jemu sloužili. Čím věrněji vykonává tato příkázání, tím více se přibližuje k oné mravní dokonalosti, již nás učil Ježíš Kristus slovem a příkladem svým.

Hlavní tedy úlohou světského stavu jest, aby dostal věrně a vytrvale všem povinnostem křesťanským k Bohu a církvi, aby představených poslouchal, sobě rovné ctil a miloval, o podříze-

né pečoval a konečně aby vykonával věrně a k vůli Bohu všechny povinnosti zvláštního povolání.

A tyto zvláštní povinnosti stavu je ti při tvé volbě tvého stavu nad jiné na zřeteli míti; neboť vzhledem k jiným mají všechny ostatní stavy tytéž závazky.

Stavu učitelskému jest rozšiřovati pravé vzdělání a vychovávat drahou mládež, toto dorůstající lidstvo, v pokolení dobře vycvičené a — což nad jiné důležito — v pokolení bohabojné.

Křesťanský lékař posvěcuje služby své trpícím lidstvu obezřetně a obětavě; snaží se, aby slovem i příkladem prospěl též duši svých nemocných. Především pak pečuje, aby nikdo z těch, již se mu svěřili, neodvážil se vkročiti na věčnost nesmířen s Bohem a se srdcem těžkými hříchy poskvrněným.

Právník pojišťuje společnosti její nejdražší statky: majetek, čest, život. Prost jsa předsudků, povznesen nad ohledy lidské, nepřístupen nízké podplatnosti, myslí přímé a úsudku klidného, vzdělán v zákonech, štítem jsa chudých, podporou slabých, útočištěm vdov a sirotků, následuje Spra-

vedlivého, jenž nezná dvojího závaží,¹⁾ u něhož není přijímání osob,²⁾ jenž odplatí jednomu každému podle skutků.³⁾

Vojín slouží vlasti s nezlomnou věrností a oddaností; jeho srdce hotovo ke každé oběti pro věc spravedlivou. Počestnost a zmužilost nad jiné ho zdobí. Zbraně nezneužívá ke hrubosti a násilí, nemá jí k marnivě chloubě, neposkvrní jí trestuhodnou mstou, nenechá se uchvátiti, aby jí v pošelilé nadutosti hájil tak zvané cti. Slouží knížeti, ještě více však Bohu. Nenávidě každé zbabělosti oškliví si především onu, jež se poddává libovůli slepých vášní.

Křesťanský otec rodiny, vládne pevně a mírně. Kázeň a čistota, zbožnost a píle, svornost a poslušnost činí z jeho rodiny malou říši boží, již řídí, chrání a vede jeho mírné žezlo. Dobře ví, že kdo péče nemá o své domácí, zapírá víru a jest nehoden jména křesťanského;⁴⁾ ví, jak veliká lpí odpovědnost na tom, kdo má poddané, a že jest mu přísný počet vydati za duše jejich.⁵⁾ A proto povzbuzuje slovem a příkladem, napomíná a kárá, bdí a horlí, vážně a dobro-

1) Přísl. 20, 10. — 2) Řím. 2, 11. — 3) Mat. 16, 27. 4) 1 Tim. 5, 8. — 5) Žid. 13, 17.

ktivě, — všeho se chápe, jen aby svěřence své spravoval moudře a vedl je k jejich časnému i věčnému cíli.

Ušlechtilou má úlohu, komu stav tento s hůry dán!

Blažené bylo bys lidstvo, kdyby každý povinností stavu svého tak rozuměl a tak je vykonal!

Jsi, jinochu, povolán k některému z těchto stavů?

Jsouce dobré samy o sobě, prospěšné lidstvu, rozšiřující čest a slávu Nejvyššího, budou ti, jsou-li od Boha za obor tvé působnosti ustanoveny a věrou i náboženstvím posvěceny, spolehlivou cestou, na níž můžeš dojít věčného cíle.

Nebezpečnosti čekají tě ovšem i v těchto stavech. Starosti pozemské budou tě chtít úplně pro sebe; zlý svět nebude litovati namáhání, aby tě oderval od Boha. Obklopí tě síť hojnost; lákadel nekonečné množství postaví se ti v cestu; nezřízená láska k penězům, ctižádost, náklonnosti smyslné druhu nejnebezpečnějšího budou ti krutými protivníky.

Ó Pane, dej, abych našel cestu pravou! Nezaslep mne blýskavý lesk, nesveď mne hučící hlas radostí; tvůj hlas jedině roz-

hodni. Nedej mi zapomenouti, že způsob tohoto světa pomíjí.¹⁾ Učiň, abych tak proputoval statky tohoto světa, abych nepozbyl statků věčných. Propůjč mi, abych, vyvolím-li stav světský, tak světa užíval, jakobych ho neužíval, to jest, abych ho užíval řádně a pokud se to srovnává s mým věčným cílem.

48. Vstoupení do světa.

Tobě sluší se klaněti, Pane.

Bar. 6, 5.

Nebezpečný jest přechod z onoho odloučeného, spořádaného života, jaký žije hoch, mladík v ústavech dobře zařízených, v dobrých domech vzdělávacích, u tichého krbu rodinného, do života svobodnějšího, nevázanějšího, jaký vede jinoch bez dohlídky, snad daleko od rodičů vzdálen, na vyšších učilištích, nebo po skončených studiích až do té doby, kdy začne působnost svou v kruzích společenských. Tento přechod možno nazvati vstoupením do světa.

Mladíku dospívajícímu v muže vykazuje věk jeho ponenáhlu místo mezi dospělými. Jak snadno bývá tu pokoušen, aby se radoval a plesal, že konečně prolo-

¹⁾ 1 Kor. 7, 31.

meny obtížné ty hranice. Nyní se mu zdá, že již vyrostl ze všelikého poručnictví, nyní již nestrpí žádného řídicího vlivu, nyní se cítí s a m o s t a t n ý m.

Zaměstnání již na něho tak nedoléhají, pořádek ustoupil libo vůli; a jinoch samostatný oddává se snadno zahálce, začíná žítí bez plánu.

Nebylo-li dosud obcování se světem příliš rozmanité a živé, rozšiřuje se nyní kruh známých; jinoch vidí a slyší mnohem více; ukrácení času, návštěvy, vyražení na všech stranách. Příležitostí k nepořádku jest více, příklad k tomu povzbuzuje, volné zásady, světské k tomu pozývají; „něčeho si možná dovoliti; mládeži se třeba vybouřiti; s proudem jest nám plovati“.

Pojmy o ctnosti, vštípené mladíku dobrým vychováním, pomalu se zatemňují a nyní dovolí si tak mnohých věcí, na něž dříve ani nepomyslel; mnohé, jež mu dříve byly svatými, zdají se mu nyní maličernými; usmívá se své dřívější zbožnosti, své svědomitosti, svému úzkoprsému smýšlení, jak je nyní nazývá.

Jemný cit mizí. Hrubosti jistých vrstevníků ho již neurážejí, jejich poblouzení se mu již neoškliví; vnuknutí božské.

milosti, výstrah svědomí neslyší. Vášeň stíhá vášeň, vlna žene se za vlnou a brzy zdvihá se již bouře, jež přehluší všeliký hlas s hůry.

Takové smutné změny ve smýšlení a jednání mladíkově mohou ovšem nastati i před touto dobou, jak se to vskutku nezřídka stává, ale kde rodina a škola konaly svědomitě své povinnosti, kde se horliví správcové duševní mladíka ujímali, tam ještě vytrval na dráze pravé. Nyni však vnikl páprsek tak zvané svobody, do semene zlého, jež v srdci dřímá, zúrodnil je a neblahá rostlina vyrostla v rozvětvený strom.

Poslyš tedy, jinochu drahý, co ti radi víra a rozum, aby ta vážná doba přechodní uplynula ti, pokud možná, bez nebezpečství.

Dobré i zlé jest svou přirozeností nezměnitelné; co jest v sobě zlé, zůstane zlym pro muže, mladíka i hochu.

Spravedlnost boží jest spravedlnost na věky;¹⁾ na pravdě věčné založen jeho zákon a jest nezměnitelný jako ona.

Hoch, mladík, muž, — všichni mají t ýž cíl: aby Boha poznali, aby ho milo-

1) Zl. 118, 142.

vali, jemu sloužili a tak spaseni byli; to jest pro ně a pro všechny lidi jedině potřebným.

Pobožnost je ke všemu užitečna, májíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.¹⁾ Pobožnost zdobí hochu, mladíka i muže; jest prospěšna hochu, mladíku i muži a jest všem bezpečným řebříkem do nebes.

Drž tedy pevně²⁾ dobré, jemuž jsi se naučil, ctnost, již jsi nabyl.

Prchej před zlým jako dříve.

Varuj se společníků zlých jako dříve.

Vstup do světa s nedůvěrou a jako někdo, jenž se bojí nebezpečných úkladů.

Buď věren oněm zbožným cvičením, jež jsi až dosud vykonával; hlavně však přijmej i příště sv. svátosti často a dobře. Proč bys pouštěl od toho, co tě dosud zachovalo a ve ctnosti utvrdilo?

Obcuj s lidmi ctnostnými.

Měj, možná-li, stálého zpovědníka, jenž by řídil tvé nitro. Jeho ruka jest dosti silna, aby tě, bude-li potřebí, na uzdě držela, jeho srdce jest dosti něžno, aby zachovalo srdce tvé Bohu.

1) 1 Tim. 4, 8. — 2) Zjev. 3, 11.

Buď pracovitý a pamatuj, že ti bude počet vydati Bohu i za sebe nepatrnější dílek času.

Vol si o bezřetně ty, s nimiž hodláš důvěrněji obcovati.

Varuj se, aby sis neosvojil zásad, jež hlásají jen lidé lehkomyšní, nepamatující na spasení své, ponoření v prachu zemském.

Bázeň lidskou šlapej nohama; tvé mládí není hodno otroctví.

Nenech se oklamati příkladem množstva. — Slyš, co psal Jeremiáš Židům v zajetí, a řiď se podle toho: V Babyloně uzříte bohy, zlaté a stříbrné a kamenné i dřevěné, ukazující bázeň národům! Protož hleďte, abyste i vy podobni nebyli učinění skutkům cizím a abyste se nebáli. Protož uzříce zástup ze zadu i z předu sklánějících se, roete v srdcích svých: Tobě sluší se klaněti, ó Pane!¹⁾

Ano, milý jinochu, uvidíš ve světě lidi, již, abych tak řekl, vykonávají modloslužbu; jejich bůžkem je bohatství, jejich bůžkem jest marná sláva, jejich bůžkem jest požitek, — před tím sklánějí kolena svá, před tím vrhají se do prachu.

¹⁾ Baruch 6, 3—5..

Uzříš tam velmi často neřast ve cti a slávě, ctnost v hanbě a ponížení. Co jsi až dosud měl za dobré a ctihodné, uslyšíš haněti; co jsi považoval za nízké a pohrdání hodné, uslyšíš velebiti.

Pak jest čas, abys zvolal: Tobě jedinému, ó Pane, sluší se klaněti!¹⁾ Zůstanu věrným svému starému Bohu, Bohu mladosti mé, Bohu věrnému, nezměnitelnému, věčnému.

49. Svaté kněžství.

Vy pak kněžími Hospodina nazváni budete; služebníci Boha našeho bude vám řečeno. Is. 61, 6.

Kněží jsou zástupci lidstva u Boha. Jsou stav odloučený. Díl jejich jest Hospodin²⁾ a jejich úlohou jest, aby byli rodem vyvoleným³⁾ Nejvyššího a pomáhali lidem dojíti jejich konečného cíle.

Stav kněžský je stavem uzdravujících, prosících, obětujících.

Kněží očišťují lidi od skvrn duševních, vychovávají je pro nebe, jsou bloudícím dobrým pastýřem, prostředkují kajícím odpuštění, lejí olej a víno⁴⁾ do ran duševních,

1) Baruch 6, 5. — 2) Žl. 15, 5. — 3) 1 Petr 2, 9. — 4) Luk. 10, 34.

podávají občerstvení umdleným smrtelníkům, mírní bolesti a posilňují nás slabé.

Kněží chválí Boha ve jménu svém a všech věřících, odprošují ho, děkují mu, prosí o nové požehnání.

Kněží slaví vznešená tajemství Nového zákona a chtějí smířiti své a všeho lidstva hříchy, a dosíci nesčíslných milostí, obětují Bohu každodenně neposkvrněného Beránka, jenž snímá hříchy světa.¹⁾

Kněží jsou pomocníky božími,²⁾ poslanci božími,³⁾ rozdávači tajemství božích.⁴⁾

Kněží jsou nástroji, jichž Bůh používá ke spasení lidstva; napodobují Boha Stvořitele, podporují Vykupitele, připravují srdce Posvětiteli.

Kněží zachraňují duše.

Duše zachraňovati, — dílo ze všech děl nejvznešenější, dílo Bohu nejmilejší, Boha na nejvýše oslavující, dílo boží!

Hledám bratří svých,⁵⁾ praví kněz a cítí se puzena ven, — na blízko i v dáli. Pátrá, hledá zbloudilých oveček, aby

1) Jan 1, 29. — 2) 1 Kor. 3, 9. — 3) 2 Kor. 5, 20. — 4) 1 Kor. 4, 1. — 5) 1 Mojž. 37, 16.

je mohl opět přivésti pastýři a strážci¹⁾ duši našich.

Hledám bratří svých, praví kněz — a jde za hříšníky, napomíná, prosí, hrozí, zápasí, vítězí.

Hledám bratří svých, praví kněz — a bojuje proti bludu, rozptyluje tmy nevědomosti, obměkčuje srdce zatvrzelá, přemáhá zlobu.

Hledám bratří svých, — a kněz spěchá do cizích zemí, daleko za moře a rozbije stánek svůj u těch, již sedí ve tmě a ve stínu smrti.²⁾ A radostné poselství se šíří, všude se jasní a národové začínají choditi ve světle³⁾ a poznávají Boha a kterého poslal, Ježíše Krista.⁴⁾

Hledám bratří svých, volá kněz, — a ruka i srdce jeho pozdvihují se k nebesům a z nitra jeho zaznívá vroucí volání: Duše, ó Bože, duše, — po jiných věcech netoužím! —

Ó ty srdce kněžské, široké jako vesmír, vysoké jako nebesa, neúnavné jako oheň žhoucí, jako láska apoštolova, žízňivé jako srdce Spasitelovo, — kdo zná tvou

1) 1 Petr 2, 25. — 2) Žl. 106, 10. — 3) Is. 60, 3. — 4) Jan 17, 3.

touhu, tvou naději, tvé bolesti, tvé ico-koše, tvé boje, tvé radosti vítězné! —

Kněz je stavem svým zavázán k mnohem větší dokonalosti než obyčejní věřící.

Poněvadž jest nad věřící povznesen důstojností svou, je slušno, by ještě výše byl nad nimi ušlechtilostí duše a svatostí života.

Kněz jest solí. Běda soli, jež vezme porušení, jež nemá a nedá síly ani chuti.¹⁾

Kněz je světlem. Běda světlu, jež jest bludičkou! Běda světlu, jež se ukrývá nebo dokonce uhasne!²⁾

Kněz jest městem božím na hoře. Běda zdím pobořeným, jež nejen že neužitečny jsou samy o sobě, nýbrž nejsou ani vodítkem poutníku!³⁾

Knězi svěřeny jsou duše, a chce-li je vésti k nebi, jest zajisté i jemu putovati cestou spásy.

Chce-li lidstvo duchovně vychovávati, jest mu zajisté pracovati, aby i své vlastní srdce zušlechtil.

Mohou-liž býti ruce žehnající poskvr-

1) Mat. 5, 13. — 2) Mat. 5, 15. — 3) Mat. 5, 14.

něny, kletbou hříchu? Mohou-liž býti ústa, jež mají hlásati slova života, ústy mrtvého?

Smí-liž skutek odporovati slovům a může-liž bořiti, místo aby stavěl?

Kněze zdobtež ctnosti, jak toho nezbytně žádá vznešenost jeho stavu, vyznamenání, jehož se mu dostalo, dobro, jež mu šířiti jest, nebezpečností, do nichž ho přivádějí jeho povinnosti.

Kněz musí žiti ve stavu svobodném, čistotně. Ne nadarmo sluje duchovním. Obcuje více než obyčejný člověk s Bohem, nejčistším duchem, a proto jest se mu více než kterémukoliv jinému smrtelníku vzdalovati veškeré tělesnosti.

Knězi jest se odloučiti od světa, — ne pouze krojem a zevnějškem, nikoliv, nýbrž smýšlením a skutky, výtečnými mravy, lhostejností ke všemu, co není Bůh, nebo co nevede k Bohu; jest mu obcovati zdrženlivě a opatrně se světem, jenž všecek ve zlém jest postaven,¹⁾ v němž je všechno žádost očí, žádost těla a pýcha života,²⁾ z něhož tak snadno zavane jedovatý vítr do srdce, není-li dobře o ně postaráno.

Knězi přísluší zbožnost, horlivá mo-

1) 1 Jan 5, 19. — 2) 1 Jan 2, 16.

dlitba, život niterný. Hospodm díl dědictví mého,¹⁾ k němu obrácena mysl a srdce mé, jeho spatřuji neustále před očima²⁾ a jeho přítomnosti jsem vždy pamětliv. Jeho služba jest mi nejdůležitějším zaměstnáním, jeho sláva jest mi nade všecko.

Kněz budiž činným v oboru zvláštní působnosti své, vykonávej neúnavně všechny povinnosti úřední, používej každého okamžení k prospěchu svému a duší svěřených.

Přední jeho ozdobou jest horlivost pro spásu duší, — rozumná sice, ale neúnavná, vroucí, jež se neleká žádné překážky. Bůh bude přísně vyhledávati z rukou jeho duší³⁾ jemu svěřených.

Těžké to tedy břímě, jakkoliv též vznešená důstojnost! Za to však dostává se též knězi mnohem větších požehnání! Sedmery proudem vylévají se na něho milosti ve svatých svěceních. A když konečně vystoupil na nejvyšší stupeň oltární, očekává ho tam věčný velekněz, ozdobí ho nevýslovnou důstojností, postaví ho vedle sebe, občerstvuje každodenně svým tělem a krví a snaží se rozdělití s ním

1) Žl. 15, 5. — 2) Žl. 15, 8. — 3) Ez. 3, 18.

kněžské srdce své, srdce plné čistoty, a mírnosti, plné obětavé lásky, a velkomyslnosti.

Církev svatá poučuje ho ústy, svých osvěcených velepastýřů, chrání ho moudrými zákony; kněze řídí a vede pečlivá její ruka zvláště obezřele a laskavě, její mateřské oko spočívá zvláště na něm velmi bděle.

Kněžské hodinky, tato svatá a vznešená modlitba, pamatující ho neustále na úrad prostředníka, jsou mu velespásitelnou hrází proti vlnám všedního života, jež ho hrozí strhnouti do viru světského. Volají ho od hlomozu světského ke chvále boží, vnukají mu myšlenky svaté; předkládají mu neustále slovo boží; ukazují mu nekonečné řady křesťanských hrdinných světců; zasvěcují ho vždy více a více do tajemství velikého díla vykoupení a poučují ho, jak o něm smýšleli svatí, osvěcení mužové.

A což teprve nejsvětější obět mše svaté, každodenní sv. přijímání, v němž se vždy, znova spojuje s pramenem všeho života! A tolik svatých požehnání, rozdávání svatých svátostí a jiných zbožných obyčejů, jež ho ustavičně pamatují na modlitbu, obcování s Bohem, na plnost moci

nebeské, jež mu udělena, na vznešenost jeho nebeského povolání!

Vy, pak kněžími Hospodina nazýváni budete; služebníci Boha našeho bude vám řečeno. Sílu národů jísti a ve slávě jejich chlubiti se budete.¹⁾

Já však, povolán k takové výsosti, — uzná-li mě totiž Bůh za hodna tohoto povolání —, raduji se v Pánu a duše má plesá v Bohu mém; neboť oblekl mě v roucho spasení a oděvem spravedlnosti přioděl mě jako ženicha okrášleného korunou a jako nevěstu ozdobenou záponami svými.²⁾

50. Povolání ke stavu kněžskému.

Aniž kdo sám sobě osobuje té cti,
ale kdož povolán bývá od Boha
jako Aron. Žid. 5, 4.

Stav kněžský jest opravdu stavem tak vznešeným, že se nikdo nesmí odvážiti do něho vstoupiti, nepoznal-li jasně svého povolání. —

Nikoliv, nikdo si neosobuje takové cti, leč kdo povolán bývá jako Aron.³⁾

Zde nedostačí, aby, tu pouze nebylo pře-

1) Is. 61, 6. — 2) Is. 61. 10. — 3) Žid. 5. 4.

kázek, neb' abys povolání své jaks taks nejasně poznal. Praviš, že necítíš odporu proti povolání kněžskému; zdá se ti, že ti není nemožno dostáti hlavním povinností a hlavně žiti v bezženství; myslíš, že jsi prost jistých prudkých nárůživostí; nejsi bez potřebných schopností: — a to již myslíš, že máš všechno, čeho k povolání kněžskému potřebí?

Tím méně však možno mluvíti o povolání tam, kde rozhodují jen zevnější důvody.

Rodičové nebo někdo jiný si přeje, abys byl knězem. Zbožné to přání, jen mají-li tyto osoby na zřeteli čest a slávu boží, podřídí-li svou touhu svaté vůli boží a dají-li ti ji na jevo takovým způsobem, že neomezují tvé svobodné volby!

Ten aneb onen to chce. — Kdo to chce? Kdo má právo něco podobného chtít? Ve věcech povolání se týkajících nemají příbuzní práva chtít, nýbrž jedině Bůh. On jest nejvyšší ředitel a správce společnosti lidské a určuje každému jeho místo; on dává též milosti, jichž potřebujeme, abychom dostáli povinností svého stavu. Rodičové a příbuzní mohou ovšem vysloviti

prání a touhu svou, avšak poroučeti a nutiti nesměji nikdy.

Pošetilé to, neblahé, ukrutné nucení jistých nerozvázně zbožných, nebo sobeckých, nebo marnivých rodičů, jižto svých vlastních zájmů nedovedou podříditi zájmům božím a dítek svých!

Slušno ovšem, aby dítě poslouchalo hlasu dobrých, rozumných rodičův, aby se s nimi poradilo: ale rozhodnutí dává jen Bůh svým voláním v srdci našem.

Ale což teprve, když někdo ze stavu samého čerpá důvody, jež rozhodují pouze o časném prospěchu?

Přeješ si, abys byl rychle a dobře zaopatřen. — Ó jaké to snížení věcí nejvyšších! Tedy církev má býti ústavem, jenž by nás zaopatřoval!

Svatyni učiniti útočištěm pro ty, jižto buď k ničemu jinému schopni nejsou, nebo jsou příliš líni, aby si jinak chleba vydělávali?

Doufáš, že budeš žíti pohodlně? Mýlíš se; stav kněžský je stav utrpení.

Knězi jest pracovati uvnitř, pracovati venku; pracovati, aby posvětil sebe sama, pracovati, aby pomohl duším svěřeným. Knězi jest studovati, kázati, zpovídati, učiti

mládež, navštěvovati nemocné a konati mnoho jiných věcí, jež mu jeho úřad ukládá.

Chceš žíti pohodlně? Běda ti, kdybys nekázal e v a n g e l i u m!¹⁾ Evangelium však se káže příkladem a slovem, příkladem pravdivým a hlásáním slova božeho, jež vyžaduje bedlivé přípravy a přesvědčujícího důrazu, aby mělo, milostí boží jsouc zúrodněno, žádoucí účinek. —

Naděješ se pohodlí? O bídný nájemníku! Myslíš, že se není pastýři namáhati, chce-li ovečky své pásti, choditi za zbloudilými, nositi unavené, podporovati nemocné, odháněti vlky, zápasiti s nimi, je-li potřeba, a vyrvati jim obět? Ano, jen odpočívej, dřímej, pas se be na útraty svého stáda,²⁾ buď nečinným a zrad' ovečky Ježíšovy, tak draze vykoupené; ale — pomni na soud boží a na věčnost!

Ptáš se, jaká je známka pravého povolání ke stavu kněžskému? —

Především však si všímej jistých předběžných podmínek.

Máš potřebné schopnosti? Často se tvrdí mylně nebo spíše rouhavě, že pro Boha je všechno dobré. Poslyš jen, co Bůh

1) 1 Kor. 9, 16. — 2) Ez. 34, 8.

sám praví: Rtové kněze mají ostříhati umění a z úst jeho hledati budou zákona, neboť anděl Hospodina zástupů jest.¹⁾ — A kněžská výmluvnost, skrze niž Duch svatý k věřícím mluví? Zdaž bude zdobiti kněze nemajícího důkladného vědeckého vzdělání?

Je tvůj život neposkvrněný? Mládí čisté a neposkvrněné jest ovšem nejlepší přípravou; avšak též kajícíci mají bránu otevřenou ke stavu kněžskému — kajícíci, již se na sobě pomstili a ještě dosud se mstí za všechno, čím své mládí znešvětili; kajícíci, již odřeknuvše se již dávno a rozhodně zlých zvyků svých připravují se čistou přítomností k ještě čistější budoucnosti a neopominou ničeho, čím by se zušlechtili a ve ctnosti utvrdili.

Známek vlastních je velmi mnoho; a čím více je kdo na sobě poznává, tím jistější jeho povolání.

Je tvůj úmysl úplně čistý? Hledáš ve stavu kněžském Boha, své a svého bližního spásy, a ne věci časných, — cti, blahobytu, poklidu? Pobádá tě Bůh abys vyvolil tento stav? Slyšíš opět a opět jeho hlas?

1) Mat. 2, 7.

Cítíš jakous niternou touhu po tomto svatém stavu? Upokojuje a povznáší tě myšlenka na tvé budoucí kněžství?

Jsi opravdu nadšen pro čest a slávu boží? Toužíš zachrániti duše?

Těší tě věci duchovní? Miluješ modlitbu, sv. svátosti, zbožnou četbu, obcování s osobami zbožnými a duchovně smýšlejícími?

Dovedeš přinést svému příštému stavu nějakou oběť? Cvičíš se již nyní v odříkání, — aspoň v tom, bez něhož nemůže býti srdce čisto a tělo nemůže zůstati chrámem Ducha svatého?

Či jest možná, že bys byl povolán ke stavu kněžskému, ke stavu oběťavému, a nedovedl bys ses odříci zlého, odříci se zamilovaného hříchu, potlačiti zamilovanou náklonnost?

Zkoušej se, jinochu, zkoušej se vážně. Skoro ze všech ostatních stavů možno později vystoupiti, zde však není ústupu; co jednou svázáno, zůstane svázáno navždy.

Blažen, jsi-li povolán, abys rozmnožil svatou řadu velkomyslných předních bojovníků církve Kristovy, blažen, jsi-li povolán mezi vůdce válečné.

Avšak — ještě jednou budiž ti řečeno: to jest jediná pravá brána ke stádcí Ježíše Krista, o níž se praví: Kdo nevchází dveřmi do ovčince, ale jinudy vstupuje, ten je zloděj a lotr.¹⁾

Ano, jinochu drahý, Bůh musí volati! Běda tomu, jenž se nepovolán vtlačí do nejvyššího ze všech stavů, jemuž údové jeho již tím, že mu neprospívají, převelice škodí.

Hrozný to výrok Pravdy věčné: Všeliké štípení, jehož neštípil Otec můj nebeský, vykořeněno bude;²⁾ nepřinese užitku, neprospěje sobě ani jiným a hodí se jen na oheň.

51. Evangelické rady.

☞ Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, . . . pojď a následuj mne.
Luk. 18, 22.

Tím, že nám lidem poručeno, abychom Boha milovali z celého srdce, z celé duše a ze vši síly své,³⁾ jsme všichni povoláni k dokonalosti. —

Dokonalost však jest dvojí; jedna jest podstatná, nevyhnutelná, druhá pak

1) Jan 10, 1. — 2) Mat. 15, 13. — 3) Luk. 10, 27.

vyšší, nadobyčejná, jež se obyčejně nazývá prostě dokonalostí.

Dokonalost podstatná, nevyhnutelná, vylučuje ze srdce našeho všeliký těžký hřích, jenž lásce odporuje a nás od Boha dělí.

Vlastní dokonalost, ona vyšší, nadobyčejná dokonalost, má cíl mnohem vyšší. Odlučuje se ode všeho, co by jí mohlo překážeti spojití se s Bohem; varuje se všeliké nezřízené lásky k světu, potlačuje sebe-lásku; miluje Boha nad všecko a miluje-li něco mimo Boha, miluje to jedině neb aspoň hlavně kvůli Bohu; lásce k Bohu podřizuje všechno a pro Boha jest hotova ke každé oběti.

Dokonalost sama odlišuje se od prostředků k dokonalosti.

Tři jsou hlavní prostředky k dokonalosti, jež nám Kristus Ježíš slovem a příkladem k volbě zůstavil; jsou to prostředky, jež příkře odporují trojí žádostivosti, — žádosti očí, to jest touze po majetku; žádosti těla, to jest nezřízenosti nižší části lidské přirozenosti; pýše života, to jest nezřízenosti ducha; a tyto prostředky slují: dobrovolná chudoba, ustavičná čistota, úplné poslušství duchovního vrchního.

Statky tohoto světa jsou trojí: statky

zevnější, statky tělesné, statky duševní.

Nepořádek vzhledem k těmto statkům zapovídají nám přísně přikázání boží. Kdokoliv by kladl v tyto statky poslední cíl svůj, kdokoliv by pouze o ně pečoval, pozbyl by jistě statků nebeských, věčných. Možno však těchto statkův užívat i a přece spasení dojíti; neníť nám poručeno, bychom se jich úplně zřekli.

Odřeknemě-li se jich úplně, dojdeme ovšem snadněji a jistěji posledního cíle svého, právě tak jako ten, kdo nemá žádného břemene, snadněji přeplove proud, než kdo mnohými věcmi jest obtížen.

Proto nám Spasitel v evangeliu radí, abychom se odříkali; nenutí nás, nýbrž jen radí; jsa naším nejlepším přítelem, nejpečlivějším otcem, a maje nejen naše spasení vůbec, nýbrž i největší naše dobro na zřeteli, chce nám poskytnouti příležitosti k větším zásluhám a dává naší velkomyslnosti rozsáhlé pole činnosti. — Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš a dej chudým; a přijď a následuj mne,¹⁾ — chceš-li . . .

1) Mat. 19, 21.

Je stav zde na zemi, v němž žijí všichni, již chtějíce pojistiti a dokonati dílo svého spasení, dali se na onu cestu, kterou nám Spasitel v evangeliu radí; proto se se zavazují Bohu a svým představeným zvláštními slavnými slibů, že chtějí vyplniti evangelické rady.

Stav řeholní jest tedy stavem dokonalosti, protože stanoví každému, jenž do něho vstoupí, aby zachovával způsobem od církve schváleným to, co dobrovolně slíbil: dobrovolnou chudobu, ustavičnou čistotu a úplné poslušenství.

Dobrovolnou chudobou vzdává se řeholník všelikého práva na jakýkoliv majetek, odřiká se všelikého požitku časných statků, jenž by se podobal jakémusi právu na majetek, odřiká se všeho samostatného vlastnictví.

Evangelická čistota nevaruje se pouze všeliké zapovězené, nečisté rozkoše, — a to následkem výslovného slibu —, nýbrž odřiká se též manželství, aby se duše mohla jedině Pánu zasnoubiti a jemu tím věrněji sloužiti. Tato čistota hledí si tedy již zde na zemi osvojiti, co pouze nebešťanům usouzeno: že budou jako andělé boží.¹⁾

¹⁾ Mat. 22, 30.

Úplným poslušenstvím odevzdává se řeholník i ve věcech, jež božský zákon lidské svobodě ponechal, úplně do vůle duchovního představeného, v němž vidí zástupce božího. — Obětovati vůli, onen velký statek, jímž rozhodujeme nade všemi jinými statky, toť zajisté obět všech obětí. Ano, lepší zajisté než oběti jest poslušenství!¹⁾

Jak vznešený je tento dar dokonalosti, pochopí zajisté každý, kdo důkladněji uváží rozdíl mezi příkázáním a radou, kdo si všimne rozdílného stupně lásky, jež nás pobádá, abychom konali i to, co nám přikázáno, i to, co se nám pouze radí.

Přemýšlej a pozoruj velký rozdíl mezi dvěma osobami. Tento člověk nechce býti nepřitelem božím a proto se vystříhá hříchu smrtelného; ale přání božích a jeho rad nedbá, právě proto, že jsou to jen rady, a že může spasen býti, i kdyby jich nezachovával. Jinému naopak dostačí i nejmenší přání boží a hned obětuje vše, co má a míti může. A k této své obětavosti zavazuje se slavnou přísahou a nevzdá se jí nikdy. Vidíš-li rozdíl v lásce?

1) 1 Král. 15, 22.

A který život podobá se více životu Ježíšovu, zda život podle přikázání, nebo život podle rad jeho? Bohatství, radostí smyslných, vlastní vůle, — toho Ježíš nechtěl znáti, zvoliv si pravý opak jejich: chudobu, kříž, hanbu, pokorné poslušenství.

A jak vyrovnáme onu neutěšenou propast trojí žádostivosti, jež se v nás otevřela po prvním hříchu? Jak jinak, než obětujícíce ony statky, jichž jsme zneužili a tím právě onu propast utvořili? Protože však člověk lpí s veškerou vroucností své k zemi nakloněné mysli na oněch statech, jest pro něho opravdu obětí všech obětí, zříká-li se jich způsobem svrchu naznačeným. Oddati se úplně Bohu, vzdáti se všeliké náklonnosti k věcem pozemským, abychom Boha tím více milovati mohli, — to dovedou věru jen duše veliké!

Ty patříš s podivem na takovou výši křesťanského odřikání?

Ano, vznešené jest opravdu, — ale ne nedosažitelné; vznešené tak, že povolánu býti k němu jest jednou z neivětších milostí, jichž se nám od Boha dostává.

Ale jak to možno? tážeš se dále, jinochu drahý. — Každý, kdo si nějaký stav životní vyvolí, chce v něm býti šťasten. Ale stav

neustálých obětí a odříkání, — jak může ten učiniti někoho šťastným? A jaké odměny se nám dostane za tak veliké namáhání?

Slyš a div se!

Kdo se chce státí údem tohoto stavu, tomu jest ovšem opustiti otce, matku, bratry, sestry, přátele, jest mu se vzdáti peněz, slávy, rozkoše, svobody, — jest mu odejiti ze světa, aby jedině Bohu sloužil; jemu jest vstoupiti na stezku trnitou, jeho heslem pro celý život jest: kříž, a to kříž větší, těžší, než kříž křesťanův obyčejných; a hle, — právě to jest ono štěstí, jež mu jeho stav poskytuje.

Zdá se ti to nemožným? Jen uvažuj zevrubněji.

Tento stav má všechny známky spásy.

Tento stav je stavem nejvznešenější dokonalosti.

Tento stav je stavem vyvolených, je stavem, v němž možno získati nesčetných zásluh, je stavem, jenž dává zvláštní právo na největší odměny, v říši slávy a velebnosti.

A proto je též stavem šťastným, oblažujícím; vede ke štěstí největšímu, věčnému a oblažuje již zde na zemi, poskytuje

údům svým bezpečné naděje na štěstí nebeské, nikdy nehynoucí.

A tato záruka, tato bezpečná naděje na věčné blaho, ano i to vědomí, jak veliký jest rozdíl mezi světem zevnějším, jenž všecek ve zlém jest postaven, a světem niterným, — oblažuje srdce toho, jenž z lásky k Bohu všeho se odřekl, takovým pokojem, který převyšuje všeliký smysl,¹⁾ pokojem, jehož svět dáti nemůže,²⁾ protože o něm ani zdání nemá; myšlenka, že pro Boha všechno obětoval, že si Boha nejbohatšího a nejštedřejšího takorčka dlužníkem učinil, naplňuje duši jeho útechami, jichž mu nemohou ztrpčiti sebe větší protivenství života vezdejšího: a toto právě jest ona stonásobná odměna, již Ježíš, hlasatel rad evangelických, tak slavně přislíbil již pro tento život.

Svět ovšem nemůže pochopiti, jak možno naléztí pokoj v boji, v obětech a strádáních.

A přece je to pravda, — pokoj, nevýslovný tu pokoj. Není to ovšem pokoj zahálčivý, změkčilý, líný, není to pokoj, jenž by povoloval každé žádosti, jenž

1) Filip. 4, 7. — 2) Jan 14, 27.

by se poddával převrácené přirozenosti a podporoval její nenasycná prání; naopak, je to pokoj, jehož původem jest svatá zášť proti sobě samému, obětavost, potlačování smyslných náklonností, sebelásky, svévole, — pokoj v chudobě, pokoře, skrytosti, trpělivosti, pokoj, jež zjednává nejvěrnější konání všech, i sebe těžších povinností.

Podivná to protiva! Mnohý člověk má všechno, po čem jen bažiti může, jest bohat a vážen, užívá, hýří, neodepře si ničeho, — a přece jest nespokojen, nařiká si, chce více, chce něco jiného, bojí se, mučí se, užívá se, hledí nevesele do minulosti i do budoucnosti: kdežto muž obětavý vesel, klidný, v úplné shodě s Bohem a s sebou samým, s útěchou vzpomíná na minulost, za niž se kál a ještě nyní kaje, pln naděje do budoucnosti, jež mu s onoho světa vábně kyne, ničeho se neboje, ničeho nečeká než blažené věčnosti, žije dny nejšťastnější a neměnil by se žádným, sebe větším miláčkem tohoto světa.

Tato protiva ti dává mnohá naučení, milý jinochu, třeba bys nebyl povolán ke stavu tak vznešenému!

Svět slibuje a neplní. Mluví neu-

stále o štěstí, a přece je tu jen plno bídy — zřejmé a ještě více tajné. Mluví neustále o pokoji,¹⁾ a místo pokoje vidíš jen bouře a zmatek.²⁾

Hospodin slibuje a plní; neboť není možno, aby Bůh klamal.³⁾

A Hospodin mluví takto: Pojdte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím.⁴⁾ Vezměte jho mé; jho mé zajisté jest sladké a břímě mé lehké.⁵⁾ Buďte pokorní a trpěliví jako já a najdete pokoj duším svým. Ještě více: Amen, pravím vám, každý, kdo opustí dům, neb i bratry, nebo sestry, neb otce, nebo matku, neb manželku, nebo syny, aneb pole pro jméno mé, stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude.⁶⁾

1) Jer. 6, 14. — 2) Jer. 30, 5. — 3) Žid. 6, 18. — 4) Mat. 11, 28. — 5) Mat. 11, 29. 30. — 6) Mat. 19, 29.

OBSAH.

	Strana
1. Ježíš — král	5
2. Ctnost a ctnostnost	9
3. Prostředky k dosažení pravé ctnosti	15
4. Oko víry	19
5. Zbožnost	24
6. Důvěra v Boha	32
7. Láska k bližnímu	35
8. Svatá poddajnost	42
9. Mírumilovnost	45
10. Odpuštění bezpráví	51
11. Nevyhnutelná povinnost lásky	57
12. Pravé přátelství	62
13. Pracovitost	68
14. Zmužilost	74
15. Svatá čistota	79
16. Niterná ostražitost	85
17. Ostříhání smyslů	87
18. Pokora	93
19. Pokora povyšuje	98
20. Veselá mysl	102
21. Zotavení	107
22. Způsobnost	112
23. Každodenní zaměstnání	120
24. Dobrý úmysl	123
25. Ranní chvíle	128
26. Obět mše svaté	133
27. V kostele	138
28. Pořádek ve všem	145
29. Dobré myšlenky	149
30. Duchovní čtení	156

	Strana
31. Rozjímání	161
32. Rozličné způsoby modlitby	169
33. Konec dne	173
34. Život s církví	178
35. Neděle a svátky	185
36. Slovo boží	190
37. Úcta k blah. Panně Marii	196
38. Svatý anděl Strážný	201
39. Dva prapory	205
40. Obraz válečný	211
41. Trojí díl vojska	213
42. Budoucnost a přítomnost	218
43. U Boha jest rada	222
44. Betlém	228
45. Nazaret	232
46. Golgota	236
47. Stav světský	240
48. Vstoupení do světa	244
49. Svaté kněžství	249
50. Povolání ke stavu kněžskému	256
51. Evangelické rady	262

Myšlenky a rady

dělaným jinochům na uvážanou.

Napsal

P. Adolf v. Doss,
kněz Tovaryšstva Ježíšova.

Přeložil

Dr. Tomáš Korec.

Mládenče, tobě pravím: Vstaň!
Luk. 7, 14.

1921

Tiskem a nákladem Občanské tiskárny v Brně.

Kniha čtvrtá.

DOKONÁNÍ.

1. Svaté mládí.

Stáří ctihodné není vždy to, které
jest dlouhověké, ani počtem let
měřené. Kniha Moudr. 4, 8.

Není-liž i mladík schopen dosíci dů-
ladné ctnosti, ano i veliké dokonalosti?

Což je snad svatost výsadou stáří a
né zralosti, již nabýváme léty?

Ó nikoliv. Jsou zajisté mladíci, kteří mají
ralého ducha v prsou mladých, a kteří, do-
onavše v krátku vyplnili časy mnohé.¹⁾

Neboť stáří ctihodné, praví Písmo sv.,
ení vždy to, které jest dlouhověké, ani po-
tem let měřené; nýbrž za šediny jest mys-
lověka a za věk starý život neposkvrněný.²⁾

Jaká to myšlenka povznášející: jsem tak
mlád a mohu býti svatým!

Mohu býti svatým! Či mi snad brání
bůh? Zajisté nikoliv, ano právě on chce,
bych, ačkoliv tak mlád, posvětil mu život
vůj. Praví-li Kristus: Buďtež dokonalí, jakož
Otec váš nebeský dokonalý jest,³⁾ myslí to
cela všeobecně, hlásá to každému věku, kaž-

¹⁾ Moudr. 4, 13. — ²⁾ Moudr. 4, 8. 9. ³⁾ Mat. 5, 48.

dému pohlaví, každému stavu. A píší-li apoštolové: *Tať jest vůle boží, s v a t o s t vaše,*¹⁾ nevymezují svatosti jedinému jen věku.

M o h u býti svatým. Jako všem ostatním, i mně uštěďuje Bůh mocných milostí svých; mohu o ně prositi a Bůh mně neodepře dobrého ducha svého,²⁾ budu-li jen upřímně o něj žádati. I *j á* mohu se opíratí o Toho, jenž o sobě pravil: *Beze mne nemůžete n i č e h o učiniti,*³⁾ ale skrze posilňující milost mou můžete *v š e c h n o.*⁴⁾

M o h u býti svatým. Nesnázi, těch jest ovšem hojnost: lehká mysl, odpor rozpoutaných vášní, nezkušenost, slabost. Avšak — tyto nesnáze nejsou *n e p ř e m o ž i t e l n y*.

Léta, ostrovtip a zkušenost světská, — což nám ty pomohou při této důležité práci! Posloucháme-li však pozorně hlasu božího, zpytujeme-li zákon Páně, přemýšlíme-li o Bohu a věcech božských, všímáme-li si nauk mužů Bohem osvícených a příkladu lidí spravedlivých — pak můžeme se nadíti, že vnikneme v tajemství pravé blaženosti v Bohu.

Zdobí-li nás však *p e r l a r e p o s k v r n ě n ě h o ž i v o t a*, buďme jisti, že pochopíme

¹⁾ I. Thess. 4, 3. — ²⁾ Luk. 11, 13. — ³⁾ Jan 15, 5. — ⁴⁾ Filipp. 4, 13.

nejlépe a nejrychleji všechno to, co souvisí se svatostí. Čistě srdce jest nejlepším srdcem, v němžto září věčné, nejčistší světlo, Bůh Nejsvětější.

Mohu býti svatým. Snad právě mladistvý věk má v té příčině rozmanité výhody.

Mladík má méně předsudků. Svět losud nezatemnil jeho obzoru. Jeho srdce jest věžejší a nadchne se snáze pro dobro. Jinoch není tak vypočítavý a proto je též podnikavější.

Mohu býti svatým. V pravdě, ó Bože můj! Hlasně ozývá se to v nitru mém: Ty můžeš! Praví mi to vlastní můj rozum, dozazují mi to příklady svatých, věčná Pravda mi hlásá: Ty můžeš, jinochu, nic ti nebrání, no ty musíš .. A přece, něco mě zdržuje.

Co mi brání, abych se nestal svatým a uspěchal k cíli mravní dokonalosti?

Ó velký Bože, já sám si překážím, má baňelost, strach přede vším, co sluje bětí.

Váhám chopiti se vhodných prostředků.

Prchám před každou námahou, bojím se boje. Nemohu se nijak odbodlati, vystoupiti konečně proti své zkažené přirozenosti,

vypověděti jí válku a bojovati s ní s neúprosnou přísností.

Jedno jest ovšem jisto: zrno musí nejprve umřítí, pak se teprve množí. Neumře-li však, zůstane samotné, nepřinese užitku,¹⁾ nenaplní sýpek.

Tohoto umírání se bojím. A přece — toto umírání jest životem, povstáním, ne smrtelností.

2. Svatost.

Budete svatí, nebo já svatý jsem.
Lev. 11, 45.

Co jest svatost? Což jiného, než pokud možná největší shoda lidského myšlení a jednání s myšlením a jednáním Toho, jenž je svatost sama?

Ty, jirochu drahý, představuješ si snad pod svatostí něco úplně zvláštního, co jest docela mimo nás; myslíš na veliké skutky, divy, na něco neobyčejného, nadlidského.

Nikoliv. Lidé se nestávají svatými, napodobujíce boží všemohoucnost nebo podobné vlastnosti, jež nám Boha ukazují zvláště v jeho velikosti: nýbrž napodobujíce

¹⁾ Jan 12. 24.

Boha jedině v tom, že vzdalují z bytosti své všeliké, i nejmenší zlo.

Proto též nestojí nikde psáno: buďte všemohoucí jako já, Bůh váš, nebo něco podobného; nýbrž budete svatí, nebo já svatý jsem.¹⁾

Bůh je svatý, protože nenávidí zlého, dobré však miluje a chce je.

Bůh je svatý, protože se neodchyluje a nemůže se odchýliti od věčného zákona, jenž jest on sám.

Bůh je svatý, protože je docela čistý a není na něm ani stínu poskvrny.

Bůh je svatý, protože je v něm spojeno všechno, co si jen mravně dobrého a dokonalého mysliti možno.

Bůh je však svatý svou přirozeností.

Bůh je svatost svou podstatou.

Bůh je svatý bez míry a konce, on jest nekonečně svatý.

V Bohu je svatost dokonalá, jež se nemůže zvětšiti ani zmenšiti.

Boží svatost jest neobsáhlá, jest plnost veškeré svatosti, pramen veškeré sva-

1) 3. Mojž. 11, 45.

tošti, příčina veškeré svatosti, předmět, míra, vzor, konečný cíl veškeré svatosti.

Rozumný t v o r i j e s v a t ý, nenávidí-li zlého, jen potud je svatý, pokud nenávidí zlého, dobré však miluje, chce a vykonává je.

Tvor je svatý, zachovává-li s nezlomnou věrností v ě č n ý z á k o n, jenž jest Bůh sám.

Tvor je svatý, jest-li ctnostný a touží-li všemožně po dokonalosti.

Tvor může však býti svatý jedině s k r z e B o h a.

Ve tvoru je svatost pouze p ř í p a d n á, nabytá.

Svatost tvorova jest omezená a konečná; vždyť nemůže Boha nikdy tak milovati, jak toho zasluhuje, nemůže se s ním nikdy tak spojití, aby se stal bytostí jeho.

Svatost tvorova se m ě n í, může se zmenšiti, může se však i zdokonaliti.

Svatost tvorova jest a zůstane slabým s t i n e m svatosti věčné; k ní přirovnána jest skoro ničím; ona je svatostí, protože napodobuje a pokud napodobuje svatost boží.

Poznáváš tedy jasně, proč Bůh mohl, proč Bůh m u s e l říci člověku: budeš svatým, nebo já svatý jsem.¹⁾

¹⁾ 3. Mojž. II, 45.

Protože já svatý jsem, musíš ty býti svatým — jen proto jsem tě stvořil; stvořiv tě pro sebe, abys jednou patřil na tvář mou, musel jsem též chtít, abys byl svatý, neboť nic neposkvrněného nevejde do nebe.¹⁾

Jako já svatý jsem, musíš i ty svatým býti — přibližně, podle svých sil, v oboru svého pozemského stavu, přiměřeně milostem, jež jsi obdržel.

Poznávám, Bože svatý, že nebudu nikdy s tebou spojen po tomto životě, nejsem-li svatý! Jen věci stejné mohou se spojit; ty však jsi docela čistý, docela svatý, proto musím i já býti čistý, docela čistý, i já musím býti docela svatý.

Co jest mi tedy činiti zde na zemi? Jest potřeba, abych se vždy víc a více očišťoval. Jest mi v sobě víc a více ničiti všechno, co odporuje svatosti. Jest mi v sobě víc a více Boha zobrazovati. Ctnosti musejí se mi státi druhou přirozeností, musejí se rozhojňovati, musejí velkolepě zkvétati.

Ale ach! — té lidské slabosti!

Ne — nezoufám! Vždyť nemám dosíci svatosti ze sebe. Nikoliv — mám a mohu

¹⁾ Zjev 21, 27.

•

jí dosíci jediné s m i l o s t í boží. Tobě tedy, tobě, ó nejsvětější, nejčistší Bože, úplně se odevzdávám! Ty mě posvěť a učiň ze mne, co chceš, abych mohl jednou věčně u tebe dlíti.

Praviš, jinochu milý, že jest nám těžko napodobovati v sobě svatost boží, když jí nikdo okem svým nespatrił.

Což jí opravdu nikdo neviděl? Nepřišla nám opravdu svatost boží nikdy na oči? Čemu nás učí víra? Zda jsi neslyšel, zda jsi neviděl očima svýma, zda jsi nespatrił, zda se nedotýkaly ruce tvé — slova života, co bylo od počátku? 1)

Či se takorķa neztělesnila nekonečná svatost boží ve Kristu Ježíši?

Bylo by nám ovšem bývalo nesnadno představit si svatost boží a mysliti si ji způsobem lidským, avšak Syn boží přišel nám v té příčině na pomoc. Stal se člověkem, přebýval mezi námi, 2) žil v poměrech nejobyčejnějších; jeho příklady, jeho nauky otevřely nám veškerou tu hloubku svatosti bož. samé. Já, praví Ježíš Kristus, m l u v í m

1) I. Jan I, I. --- 2) Jan I, 14.

na světě, co jsem slyšel od toho, kterýž mě poslal;¹⁾ dělám dílo svého Otce.²⁾

Vnikni tedy v ducha Ježíšova, jinochu drahý, a svatost nebude ti již pojmem nejasným. Následuj nauka a příkladů Ježíšových — a budeš jistě svatý, jako otec tvůj nebeský svatý jest a dokonalý.³⁾

Ó Bože můj, jsem určen, abych jednou před tvým trůnem pěl onen starý a přece věčně nový chvalozpěv: Svatý, svatý, svatý jest Pán Bůh zástupů,⁴⁾ a nesnažil bych se sám svatým se státi, abych mohl jednou se svatými zpívati tento chvalozpěv tvé svatosti?

3. Snaha po svatosti.

Blahoslavení, kteří lačněji a šílní po spravedlnosti. Mat. 5, 6.

První a nejhlavnější podmínkou svatosti jest, abychom vážně chtěli svatými se státi.

Protože nám svatost není vrozena, protože jí nás Bůh neobdaří bez našeho přičinění, protože nepřijde sama: jest se nám

1) Jan 8, 26. — 2) Jan 9, 4. — 3) Mat. 5, 48. — 4) Zjev. 4, 8.

o ni s n a ž i t i, to jest, účinně c h t í t i, ruku k dílu přiložiti, užívati prostředků.

Tato snaha vychází tedy předně ze živého p ř e s v ě d ě n í, že jest nezbytně potřebí našeho spolupůsobení.

Dále jest si nám opravdově v á ž i t i toho, co svatostí sluje, jinak není o této snaze ani řeči.

Jest nám poznati, že m u s í m e pečovati o svou duši, péčí ne snad pouze nejpotřebnější, nikoliv, nýbrž péčí h o j n o u, všestrannou.

Tato snaha vyplývá též z o b a v y ne bezdůvodné, že nedojdeme-li svého posledního cíle způsobem skvělým, výtečným, mohli bychom se s ním snad úplně minouti.

K tomuto přesvědčení druží se pak upřímná touha, abychom byli Bohu co možná nejvíce podobní, a ochota, podniknouti všechno, co dle svatých úmyslů božích dokonati má proměnu naši v Boha.

Hotovo srdce mé, Bože, hotovo srdce mé!¹⁾ Pane, co chceš, abych činil?²⁾ Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj!³⁾

To je smýšlení svaté, to jest mysl bohu-libá! Nebudiž mezi, nebudiž výjimek! D o-

1) Žl. 107, 1. --- 2) Sk. ap. 9, 6. --- 3) 1. Král. 3, 9.

konalou chce býti duše naše, jako Bůh sám dokonalý jest;¹⁾ ale protože Bůh je nekonečně dokonalý, nepřije si duše naše oddechu, dobře vědouc, že cíl ještě daleko, daleko vzdálen, i kdyby se sebe více namáhala, sebe více po něm toužila.

Hle, to jest pravá žízeň, to jest pravá lačnost po spravedlnosti, o níž praví Pán, že blahoslavení, kteří lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou,²⁾ nasyceni — úplně ovšem teprve na onom světě, kde přestává všechen hlad, však nasyceni již i zde, uspokojujícím vědomím, že jsme vykonalí vůli boží, a sladkou předtuchou zajištěné přehojné odplaty.

Jaká je tedy tvá touha po svatosti, jinochu drahý?

Těžkého hříchů, hříchů vůbec jsi se odřekl; avšak toužíš též po křesťanské dokonalosti?

Planeš touhou, duchovně růsti, zakořeňovati se hloub a hloub v jednotlivých ctnostech, povznášeti se výš a výše?

Ó žel Bohu, že jsme v té příčině tak skromni, spokojeni s tou trochou, pro niž maříme nejlepší síly své! Myslíme, že jsme se

¹⁾ Mat. 5, 48. — ²⁾ Mat. 5, 6.

již dosti napracovali, odstranivše zlé a nabývše tolik ctnosti, abychom nebyli od Boha zavrženi, aby nás přísně netrestal!

Avšak toto naše jednání bývá již zde na zemi přísně káráno. Bůh nám vyčítá, že jsme skoupými, svědomí nám připomíná naši zbabělost, ano i lidé zpozorují velmi snadno naši polovičitost. A vzniknou-li časem v nitru našem obavy, že naše spasení není dosud tak jisto, jak se domníváme, nejsou jistě bezpodstatny. Ruka Páně není tak daleko otevřena, jak by někdy v neobyčejných případech a potřebách našich bylo žádoucí.

Rozplameň tedy v mladistvém srdci svém vroucí touhu, býti Bohu víc a více počoben. Nedruž se k oněm duším, které jen vždycky říkají: Musím to? Musím ono? Jsem povinen? Ztratím nebe, nevykonám-li toho? Kupecké to duše, obyčejná nízká srdce!

Víš, jak daleko by tě Pán zavedl, k jak veliké svatosti by tě povznesl, kdyby se's mu úplně svěřil? Ó — ani tušiti nemůžeme, co by s námi Bůh učinil, kdybychom se mu zcela přenechali! Nechtěj tedy urážeti Boha, vymezuje mu hranice a zůstává za jeho svatými úmysly!

A mimo to, zdaž jest nebe totéž pro všechny? Nikoliv, Jsou tu rozličné stupně

slávy a spravedliví různí se tam nahoře, jako se různí hvězdy od sebe jasnou a barvitostí svého světla.¹⁾

Běží-li o věci časné, ó jak jsme tu činní. Namáháme se, pracujeme, chceme býti pořád bohatší, hledíme zvýšiti slávu svou, snažíme se zlepšiti své postavení, obohacujeme se novou a novou vědou, vymýšlíme tisíce věcí. P o k r o k, zní všeobecné heslo synů lidských.

Ano, p o k r o k! Kráčeť od ctnosti ke ctnosti, nepřej si oddechu, nezoufej, nespokoj se málem!

Ó vyvyš jen hodně vysoko cíl svůj, jinochu drahý! Šíp padne bohužel ještě dosti hluboko, jeho vlastní tíže stlačuje jej mocně dolů.

4. Božská vnuknutí.

Aj, stojím u dveří a tluku.
Zjev. 3, 20.

Jak často stojím u dveří tvého srdce, jinochu drahý, prose, abys mě v p u s t i l,²⁾ já, tvůj Spasitel, já, tvůj dobře smýšlející

1) I. Kor. 15, 41. - 2) Zjev. 3, 20.

rádce, tvůj nejnezištnější přítel, tvůj nejstarostlivější otec!

O t e v ř e š m i ?

Otevřeš mi rychle?

Jak d l o u h o jest mi často čekati! Jak často mne ani neslyšíš, jak často jest mi odejít se srdcem zkormouceným!

A k o m u t o škodí?

Věz, že nikdy nedojdeš svatosti, nebudeš-li p o z o r n ě poslouchati hlasu mého, nebudeš-li věrně p ů s o b i t i s milostí mou.

Oznamuji ti svou vůli. Víš, co ti konati, čeho se ti varovati jest.

Ode mne se naučíš, jak bys mohl nejdokonaleji jednati a získati si přízně mého nebeského Otce měrou nejvyšší.

Učím tě věcem u ž i t e č n ý m ;¹⁾ vedu tě cestou, po které kráčet jest spasitelno.

Já jsem s v ě t l o pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět,²⁾ a chci o s v ě t i t i tvého ducha. V tomto světle vidíš, k čemu jsi zde na zemi, k jaké mravní velikosti jsi povolán a jak jí dosáhneš.

Přináším o h e ň s nebe³⁾ a pustil bych jej tak rád do tvého srdce, aby se všechno z a p á l i l o. Povzbuzuji lásku tvou, činím ji

1) Is. 48, 17. — 2) Jan 1, 9. — 3) Luk. 12, 49.

í č i n n o u a v y n a l é z a v o u, poskytují
potravy jejímu obětavému duchu.

Na tobě záleží, chceš-li oči své otevřítí
světlu, chceš-li vpustiti paprsek, chceš-li krá-
četi ve světle.

Na tobě záleží, chceš-li r o z d m ý c h a t i
svatou jiskru, nechceš-li dáti uhasnouti roz-
plameněnému ohni.

Ó jak velice zneuznáváš svůj prospěch,
zavíraje srdce své mým vnuknutím, neřidě se
jimi s v ě d o m i t ě ! Jak mnoho může závi-
seti na jednom vnuknutí!

Jak n e u c t i v ě jednáš, neposlouchaje
mých slov, anebo na ně okamžitě zapomínaje,
nebo si jich dokonce ani nevážel!

Ano, stojím u dveří tvých a tluku,¹⁾ a
nikdo-li mni neotevře, o d e j d u a zanesu své
požehnání lidem moudřejším, vděčnějším!

Ó poslouchej tedy příště pozorněji hlasu
mého a buď účelivějším. Ustraň se více před
světem, aby ti pustý hukot jeho nepřekážel
mě slyšeti, aby tě příklad jeho nesvedl, abys
nedbal volání mého.

P o s l o u c h e j klepajícího a zpozoru-
ješ-li, že jsem to já, o t e v ř i m i hbitě a
vpust' mě a nechej mě u sebe.

¹⁾ Zjev. 3, 20.

Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávatí bude, a Otec můj bude jej milovatí a k němu přijdeme, a příbytek u něho učiníme.¹⁾

5. Poučení a návod.

S mužem svatým ustavičně buď.
Sir. 37, 15.

Špatných cest a oklik jest všude dosti, a proto jest nemálo důležité, abychom měli dobrého vůdce.

Vede-li tě někdo, dojdeš jistěji, rychleji a záslužněji k vytčenému cíli.

Těž cesta ke svatosti má svá temná a nebezpečná místa, též ona jest nerovná, spádná, klikatá, a my bychom po ní chtěli kráčetí bez vůdce?

Běda samotnému! Nebo když padne, nemá, kdo by ho pozdvihl.²⁾

Blázen jest, kdo doufá v srdce své.³⁾ Ale s mužem svatým ustavičně buď, kteréhožkoli poznáš, že zachovává bázeň boží, jehožto duše jest podle duše tvé a kterýž, když bys poklesl ve tmě, polituje tebe.⁴⁾

Tento muž bude zajisté onen, jemuž jsi

1) Jan 14, 23 — 2) Kaz. 4, 10. — 3) Přisl. 28, 26. — 4) Sir. 37, 15, 16.

svěřil duši svou, jehož jsi hlavně v soudné stoličce pokání zasvětil do tajemství svého srdce, tvůj zpovědník, tvůj vůdce duchovní.

Jest ovšem lhostejno, kdo ti rozhodneš, jest-li jen vůbec zástupcem na místě božím: avšak velmi důležité jest, kdo je tvým zpovědníkem, kdo tě poučuje a vede.

Kněz na místě božím není pouze soudcem, nýbrž i lékařem; a kdož by nevěděl, že se lékař od lékaře velice liší?

Ten, kdo tě vede na cestě duchovní, má mnohem větší úkol, než pouze rozdávat ti sv. svátosti.

O mnohých věcech jest mu poučiti duši po dokonalosti toužící: o způsobu, jak by s výsledkem bojoval proti rozmanitým naruživostem, o důvěrnějším obcování s Bohem, o rozličných způsobech modlitby; jest mu dále ukázati svému svěřenci, jak má konati jisté dobré skutky, jak má vždy horlivěji konati povinnosti svého stavu, jak by nabyl jednotlivých ctností a zdokonalil je.

Jsi již ve všem tom, jinochu drahý, tak zblhlý, že bys vždycky sám našel nejlepší, nejkratší a nejjistější stezku, kterou bys měl kráčet?

Ó nedůvěřujme si více ve věcech nadpřirozených než ve věcech řádu přirozeného.

Smutný by byl pohled a přece zároveň směšný, kdyby slepý se odvažoval vésti jiného slepce,¹⁾ ale neméně smutné a směšné by bylo, kdyby si chtěl slepý sám býti vůdcem a na cestě nerovné, klikaté, neznámé.

Máme přátele a vážíme si jejich slov. Ale drahocennější než pouhý tovaryš a přítel stolu²⁾ jest přítel, jenž má jediné blaho naší duše na srdci a jenž jest zároveň zkušený a schopný, toto blaho zdárně podporovati.

Máme rádce; mluvíme s nimi často a obšírně o svých plánech a podnicích; těžíme z jejich vědomostí a dbáme jejich rady. A o záležitostech svého nitra, záležitostech nejdůležitějších, neradili bychom se nikdy?

Máme učitele, kteří nás vzdělávají ve vědách a uměních; dlouhá léta řídí nás jediné oni a jejich výroky jsou nám skoro neomylnými. A přece není cesta vědy daleko tak nebezpečná a neznámá jako stezka života niterného.

Poblouzení a zacházky nemají tu daleko tak nebezpečných následků, jak omyly a chyby, kterých se může dopustiti duše, učíc se vědě svatých.

¹⁾ Mat. 15, 14. — ²⁾ Sir. 6, 10.

Tam neběží o nic jiného než o p o z e m - s k o u moudrost, o časný zisk, o vzdělání rozumové, o místo v lidské společnosti, kdežto zde je na vážkách věda s p á s y, duše, Bůh, věčnost.

A ti učitelé vědy lidské, mají liž také s v á t o s t n í posvěcení ?

Jak velikými díky byl bys povinen Prozřetelnosti božské, jinochu drahý, kdyby ti dala též osvědčeného mistra, který by tě vedl na n i t e r n é t v é p o u t i životem!

Tvůj rozum a tvá vůle jsou dosud tak nedokonale vyvinuty a potřebují osvícení a posily, a — té se jim dostane od osvíceného vůdce duchovního.

Či není tomu tak? Rci, kde je tvá z k u - š e n o s t? Znáš svět dostatečně? Neošálí tě tento ošemetný svůdce? Spozoruješ jeho léčky? Je ti známa podlost z l é h o d u c h a? Nepřeceňuješ svých sil? Víš o dobrých z b r a - n í c h? Jsi dosti rozvážený? Znáš své náruživosti, klamy s e b e l á s k y, přirozenost, vývoj a niternou souvislost rozličných c t n o - s t í? Nepotřebuješ-li hned pobídky, hned zase uzdy? Hned podpory, hned zase ochra - y?n Chceš s á m bojovati tuhé boje mladosti?

Nevíš, že bratr, který pomoc má od bratra, jest jako město pevné?¹⁾

A což teprve běží-li o tu důkladnější znalost světa a sebe samého, což jest-li ti hloub vniknouti do podstaty ctností, rozeznávati dobré ode zlého, voliti obezřetně prostředky, — ó jak velice tu potřebuješ oka, které by s tebou a pro tebe vidělo, ruky, jež by s tebou a pro tebe byla činna! Jak by ti zde prospěla cizí obezřetnost, cizí zkušenost! Jak mnohému nebezpečnosti bys unikl, řízen takovým vůdcem! Jak mnoho oklik by si's ušetřil, jak mnoho nepříjemných zacházek!

Že by se někdo sám ze sebe a takořka za bezprostředního působení Ducha svatého naučil vědě svatých, vědě ze všech nejdůležitější, nejvážnější, jest řídkou výjimkou, a kdybys ji i pro sebe očekával, jednal bys na nejvýš pošetile.

Naopak, božská prozřetelnost řídí lidi lidmi a nedopustí nikdy, aby se nedostávalo dobrého vůdce těm, kteří na něm opravdu záleží a kteří se chtějí dětinně podrobiti jeho řízení.

1) Přísł. 18, 19.

Vedeni vůdcem věrným, vůdcem v životě duševním zkušeným, stali se přemnozí, ano veliká většina Svatých tím, čím byli, a dosáhli onoho vznešeného trůnu slávy nebeské, na němž je nyní vidíme.

Ano, nad míru drahocenný jest takový vůdce k životu věčnému! Jemu můžeme světit své srdce, odhaliti mu nejskrytější jeho záhyby, u něho najdeme rady, poučení, útěchy, výstrahy, pobídky, vedle okamžité potřeby své duše.

A vůdce tento je tím drahocennější, tím vzácnější, čím osaměleji tu snad ve světě stojí!

Ale kde najdu muže takového, který se p r o m ě h o d í? I na tuto otázku možno odpovědět.

Muž, který ti má prospěti, budiž především m u ž e m b o ž í m.

Budiž z k u š e n ý na cestách Páně, v životě niterném.

Znej m l á d e ž s její snahami a tužbami, její život, její dobrotu a převrácenost, její šlechetné a zlé náklonnosti.

Měj srdce l á s k y p l n é. Budiž ho daleka z b a b ě l á s h o v i v a v o s t právě tak, jako o d p u z u j í c í p ř í s n o s t. Družte se

v něm vážnost a něha; jeho vážnost tě ne poraňuj, jeho něha tě nerozmazluj.

Takový vůdce budiž mužem, který si získá tvou důvěru, aby ti nebylo těžko otevřítí mu své nitro.

Ať pečuje co nejčinněji o tvé blaho. Ať dokáže, že hledá jediné tebe, jediné tvé duše, jediné tvé duše stůj co stůj.

Ať tě ustavičně pobádá k horlivému a častému přijímání svatých svátostí a právě tím ať osvědčuje, že tě chce nadpřirozenými prostředky k životu nadpřirozenému vésti nebo v něm utvrditi.

Ó pros Boha, aby ti dal najíti takového vůdce duchovního! Hledej si takového věrného muže, který by s tebou šel¹⁾ nebezpečnou cestou života!

Blažen, najdeš-li ho! V něm máš přítele pravého, a pravý přítel jest lékařství života a nesmrtelnosti; a kteří se bojí Pána, naleznou ho.²⁾

6. Láska k Bohu.

Milování jest plnost zákona.
Řím. 13, 10.

Láska jest onen nebeský živel, ve kterém a kterým jest svatost živa; svatost pak na-

1) Tob. 5, 4. — 2) Sir. 6, 10.

vzájem plodí lásku, jež jest korunou, královnou všech ctností.

Podivuhodná to v z á j e m n o s t, založená v samé přirozenosti boží!

B ů h je svatý, protože se miluje, miluje pak se, protože je svatý. Svatost jest příčinou jeho lásky k sobě, ale láska jest naopak též příčinou jeho svatosti.

Člověk jest jen potud svatý, pokud Boha miluje, a čím vroucněji ho miluje, tím je světější. Člověk však též miluje Boha tím vroucněji, čím světější jest, a míra jeho svatosti jest měrou jeho lásky.

Láska a svatost jsou dva velkolepé proudy, jejichžto mocné vlny navzájem k sobě se druží, ale tak, že voda obou proudů má pořád vlastní svou barvu. Oba ženou se ke společnému cíli. Břehy jednoho jsou břehy druhého, řečisko jednoho jest řečiskem druhého; vlny opírají se o sebe, nesou se vzájemně a přijdou tím rychleji k cíli svého toku, čím silněji proudí spojené jejich vody.

Pověz mi, jak velice Boha miluješ, a já ti povím, jak jsi s v a t ý.

Milování jest plnost zákona.¹⁾

¹⁾ Řím. 13, 10.

Láskou vyplní se zákon a čím více miluje člověk Boha, tím dokonaleji vyplní zákon.

Kdo je s v a t ý ? Ten, kdo zákon dokonale vyplní; neboť kdo jej dokonale vyplní, varuje se zlého a koná dobré v hojnosti. A co ině pobádá, abych zákon tak dokonale vyplnil? Popředně l á s k a.

Kdo m i l u j e ? Ten, u něhož skutek odpovídá smýšlení, kdo vykonává vedle sil svých vůli toho, jehož milovati se honosí. Vůle boží zračí se v zákoně; ten tedy, kdo zákon nejdokonaleji vyplňuje, jest nejsvětějším. Kam tedy vede láska? Ke s v a t o s t i !

Jinochu drahý, miluj Boha vždy upřímněji, vždy vroucněji, vždy účinněji a budeš s v a t ý m, budeš čím dále tím neposkvrněnějším, ctnostnějším, dokonalejším.

Ano, láska jest p o d k l a d e m, m ě r o u, p l n o s t í veškeré svatosti.

Proč zůstanou blažení obyvatelé nebes neustále svatými? Protože nikdy nepřestanou m i l o v a t i.

Proč milují nyní Boha bez konce, proč milují ho takovým žářem, že u přirovnání k němu jest jen doutnající jiskrou láska jejich, kterou ho milovali zde na zemi? Protože teprve nyní jsou v pravdě svatými.

Milování jest plnost zákona.¹⁾ L á s k a jest svazek dokonalosti.²⁾

Tož tedy miluj a miluj tak, jak Bůh nás miluje, odevzdej se Bohu, putuj před obličejem jeho, pro něho působ a trp, pro něho se zapírej.

7. Rozsah lásky k Bohu.

Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého.

Luk. 10, 27.

Ty sám, ó Pane, ustanovil jsi r o z s a h, jaký má míti láska naše k Tobě. Ty jsi pravil: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši síly své i ze vši mysli své.³⁾ Ó vysvětli mi úplně smysl těchto slov, jež jen poněkud tuším!

Ona slova, drahý synu můj, jsou jen širším vysvětlením tohoto jediného: miluj Boha n a d e v š e c k o a j a k j e n m ů ž e š; — nade všecko, a proto se praví: z celého srdce svého, jak jen milovati jsi schopen; proto se praví: z celé duše své ze vši mysli své, ze vši síly své. — Lásce boží má sloužiti v š e c h n o, všechno v t o b ě, všechno n a t o b ě; nebudiž ani jedné síly tělesné, ani jedné schopnosti

1) Řím. 13, 10. 2) — Koloss. 3, 14. — Luk. 10, 27.

duševní, která by k tomu nesměřovala, která by pro to nepracovala, která by se pro to neobětovala.

Milovati mě budeš ze vší duše své. Tvoje mysl budiž obrácena ke mně, hled poznávaní vždy víc a více dokonalosti mé.

Tvá paměť prodlévej často u velikých těch dobrodiní, která jsi ode mne přijal a kterých se ti dosud každodenně dostává.

Vypěstuj si zásady a úsudky, spočívající na mé lásce, — zásady dokonalé, které by byly s to, aby vydržely a odrazily nával zkažených zásad světských.

Vštěpuj si hloub a hloub do duše obraz můj, obraz Bohočlověka a Vykupitele svého, a měj jej zvláště nyní ve mladistvém věku svém neustále před očima, by dojmy zlého světa, často tak mocné a působivé, nenašly otevřených vchodů do tvého srdce.

Milovati mě budeš z celého srdce svého. V úlevě budiž rovna tvému poznání. Říkej si často: Co mi jest na nebi a bez tebe co jsem chtěl na zemi?¹⁾ Já ať jsem jediným předmětem tvých tužeb. Poněvadž já jsem nejvyšší dobro, smíš toužiti po dobrech

¹⁾ Žl. 72, 75.

podřízených a milovati je jen měrou podřízenou a potud, pokud se vztahují ke mně.

Milovati mě budeš ze vší mysli své. Na mě myslí, u mne prodlívej s veškerou vroucností duše své. Nechať jsem prvním, hlavním předmětem mladického cítu tvého, tak něžného dosud a živého.

Milovati mě budeš ze vší síly své. Jako v žádné žilce srdce tvého nesmí prouditi krev než jediné láskou ke mně, tak nesmí žádná mohutnost tvého těla znáti jiného cíle konečného nežli mne, jenž jsem ti všechno dal a jsem ti vším. Ty mě musíš milovati — a protože se skládáš z duše a těla, musí tělo tvé podporovati duši, aby mi sloužila a mě velebila. Smysly, údy, síly mně buďtež posvěceny; zdraví život buďtež jediné pro mě; tělo tvé, ať jedná nebo trpí cokoliv, budiž obětí lásky ke mně.

Hle, tak mě budeš milovati z celé duše, z celého srdce, ze vší mysli, ze vší síly své!

Ó Bože můj, jak skoupým byl jsem k tobě až do nynějška! Co si asi myslíš o mé nedbalosti a vlažnosti? Smutná to pravda: Tvorům dávám srdce své, jež jediné tobě náleží a tobě by mělo býti úplně posvěceno! A co mi to prospělo? Obohatilo mě to, oblažilo?

Ó nikoli; v srdci nastala jen větší prázdnota a nevlídnější poušť.

Ale nyní, nyní bude jinak, ó Bože můj! Uč mě milovati tebe, jak toho zasluhuješ. Dopřej mi pohlédnutí na všechnu tu líbeznost svou, odhal mi skutky své dobroty, abych konečně vzplanul láskou k tobě a daroval ti docela a na vždy mladé srdce své!

8. Dobrodíní boží.

Bůh jest láska. 1: Jan 3, 8

Jak předobrá jsi ke mně, ó Bože můj!

Uvážím-li, co všechno jsi učinil mně nehodnému, jest mi se hluboce hanbiti, a přehojná míra lásky tvé — kdož ji obsáhne?

Z ničeho stvořil jsi mě a vřadil jsi mě mezi ony bezpočetné bytosti, na kterých ukazuješ moc svou a dobrotu.

Dal jsi mi tělo s jeho údry, z jeho smysly, — mistrovské to dílo nevyzpytatelné moudrosti.

Dal jsi mi duši, tohoto ducha k obrazu podobenství svého.¹⁾ Od tebe mám rozum a vůli a s nimi též ony výtečné přednosti myšlení, citu, lásky, které člověka tak velice

¹⁾ Moudr. 2, 23

povznášejí nad ostatní neživou nebo oživenou, avšak nerozumnou přírodu. Mohu poznati tebe — tebe, bytost nejdokonalejší; mohu milovati tebe, nejvyšší dobro! Ó toho nevyslovitelného dobrodiní, jež ušlechťuje naši duši a na nejvýše ji oblažuje!

Tys mi podrobil veškeré viditelné t v o r s t v o, jež mi jest poddáno, a já jsem jeho králem. Skrže ně mohu tě lépe poznávati, skrže ně mohu rozplameniti lásku svou k tobě a každý tvor jest mi přičkou řebřiku, po kterém mohu vystoupiti ke trůnu tvé velebnosti.

Ano i d o b r é d u c h y, tato vznešená knížata dvoru nebeského, ustanovil jsi k mé ochraně; andělům svým přikázal jsi, aby mě ostříhali na všech cestách mých a nosili na rukou svých, abych snad neurazil o kámen nohy své.¹⁾

Avšak darovav mi, ó nejštedřejší Bože, veškeren ten viditelný svět a svaté anděly, přiblížil ses ty s á m ke mně, neboť v tobě a skrže tebe jest všechno a v každém tvoru jeví se stopy tvých nekonečných dokonalostí.

Ano, láska zračí se v tom, že se ráda sděluje. Ano i b y t o s t svou, ó dobrý Bože, sdělil jsi takořka s námi, sníživ se k nám ubo-

1). Žl. 90, 11.

hým, stav se člověkem, a spojiv divem neslýchaným a nevyzpytatelným v jedné božské osobě dvoji přirozenost: božskou a lidskou.

Ó toho nevyslovitelného tajemství vtělení Slova božího! Tak velice miloval jsi svět, ó Bože, že jsi svého jednorozného Syna dal za něj, za mě!¹⁾ A tento tvůj Syn přichází k vůli mně na tuto bídnou zemi, přijímá způsobu služebníka,²⁾ jest slabým dítětem, žije nuzně, strádá, pracuje — pro mě; obětuje se, trpí, umírá — pro mě. Když jsem nebyl, stvořil jsi mě, a když jsem bloudil daleko od tebe, přivedl jsi mne zpět k sobě!

A jaké to nauky hlásala tvoje božská ústa! Jaké to příklady všelikých ctností zanechal jsi mi zde na zemi!

Á což teprve veliké ono dílo založení Církvě, jíž jsi rozkázal, aby pokračovala v započatém díle vykoupení! Ony prostředky ke spáse, jež jsi pro mě vložil do klínu matky Církvě!

Což mi říci o nejsvětější Svátosti oltářní, v níž jsi k vůli mně až dosud přítomen, chtěje mi býti pokrmem, občerstvením, posilou! Ó jak mocně vyblížš mě ke zá-

1) Jan 3, 16. — 2) Filipp. 2, 7.

jemné lásce, ty viditelná památka nekonečné lásky boží! —

Ty se mi sděluješ i m i l o s t í, kterou mi neustále uděluješ, milostí, která mě vede, sílí, povzbuzuje, nebe mi otvírá a pomáhá mi, abych měl účast ve tvé vlastní slávě.

Zdaž jsem nyní vypočetl všechna ta dobrodiní, jimiž mě Bůh podaril? Veliký to ovšem počet — ale až dosud pamatoval jsem jen na ona dobrodiní, jež mám s p o l e č n ě s o s t a t n í m i l i d m i.

Jak často osvědčil jsi m n ě d o c e l a z v l á š t ě lásku svou!

Jaké dal jsi mi r o d i č e! V jakých okolnostech dal jsi mi se naroditi a vyrůsti, v poměrech mému časnému i věčnému štěstí snad neobyčejně příznivých!

Jakými podaril jsi mě v l o h a m i! Jakými obmyslil jsi mě s t a t k y! Jak mnoho dobrých semenek vložil jsi do mladistvého srdce mého! Kolik z v l á š t n í c h m i l o s t í dal jsi mi! Jak často jsi mě skoro nutil, abych se obrátil a polepšil život svůj! A což onen hlas tvé milosti při oné svaté zpovědi, při onom sv. přijímání, ono výstražné slovo při tomto úmrtí, ono mocné napomenutí při té a oné příležitosti! Což ta zvláštní pobídka, kterou v sobě tak často cítím, abych ti ještě

horlivěji sloužil, abych se ti ještě vroucněji oddal!

Tys řídil tak často podivuhodně kroky mladosti mé a zachránil mě ve mnohých nebezpečnostvích tělesných i duševních!

Jak laskavě přijal jsi mě, marnotratného syna, po tom aneb onom poblouzení opět do domu své milosti!

Jak mnoho jest dobrodiní, kterých ani neznám, kterých má krátkozrakost nikdy nepostřehne! Teprve v den soudný zjeveno bude mnoho věcí, na něž jsem nikdy ani nepomyslel, a jež jsou přece výmluvnými důkazy nekonečné lásky boží ke mně nehodnému!

Ale tato dobročinnost tvá, ó přelaskavý Bože můj, září mi ve světle mnohem jasnějším, uvážím-li, jak ty daruješ, kdo jsi ty a kdo já jsem: neboť zde nerozhoduje pouze množství a velikost dobrodiní, nýbrž rozdíl a vzdálenost mezi dárcem a podarováným, jakož i způsob, jak se dává, jsou nej-dokonalejším měřítkem těchto dobrodiní.

A teď teprve začínám tušiti nekonečnou lásku tvou; vždyť ty, ó dárci božský, jsi nekonečný, věčný, jedině veliký a slavný, — já pak, v čase a z ničeho stvořen, jsem vratký, malomocný, ubohý, nepatrný.

A miluješ mě snad jen jako dobrotivý kníže své poddané, jako vládny pán své služebníky? Ó nikoliv. — Otče náš, jenž jsi na nebesích! 1) Abba, Otče, 2) smíme k tobě volati. Ty nás miluješ jak otec dítky své.

A miluješ mě snad jen od nedávna nebo jen na krátko? Láskou věčnou miloval jsem tě, 3) pravíš ty sám. Tedy od věčnosti myslil jsi na mě, řídil a pořádal jsi všechno k mému dobru a k mé spáse. Ještě dříve než jsem byl s to, abych jen pomýšlel na to, jak bych se ti odměnil, prokazoval jsi mi dobrodiní a dával důkazy své lásky.

A jaký ti vzejde užitek ze štědrosti tvé ke mně? Či mne snad potřebuješ? Jsi odkázán na mou odplatu? Má jest všecka zvíř lesní, pravíš, můj dobytek na horách a krása pole se mnou jest. Zlačným-li, nebudu říkati tobě, nebo můj jest okršlek země i plnost jeho. 4)

Tvá láska je tedy nejnezjistnější, jakou si jen mysliti možno. Jisto jest, že nežádáš ode mne uznání a vděčnosti, která by opět mně samému neprospěla i nesvolala na mě nových požehnání.

1) Mat. 6, 9. — 2) Řím. 8, 15. — 3) Jerem. 31, 3.
— 4) 1. Jan 4, 8.

Ó Bože můj, ty jsi v pravdě všecek
lásky!)

Ó propasti dobroty! Ó oceáne lásky!
Láska bez výšky, bez hloubky, bez šířky,
bez délky, — láska bezměrná, láska
nekonečná! V pravdě, zde propast ku
propasti volá, — propast dobroty ku
propasti nehoďnosti.

Čím se ti odplatím, ty dobrý, ty velko-
myslný, ty nezištný dárcce — za všechno, co
jsi mi prokázal a ještě neustále prokazuješ?)

O Bože můj, kdyby mé srdce po všech
těchto dobrodiních nechtělo tlouci pro tebe,
pak učiň, aby přestalo bít, neboť není hodno,
aby ještě déle žilo.

Kdybys byl místo mne jiného stvořil,
kdybys ho byl obsypal dobrodiními jako
mě, — jeho srdce by snad roztálo žářem
lásky a nebylo by v něm žilky, která by ne-
bila pro tebe; ale mé srdce — mé... jak
dlouho bude se vzpírati lásce tvé?

9. Láska vděčná.

Milujme Boha, nebo Bůh prve
miloval nás. 1. Jan. 4, 19.

Láska záleží v tom, že se sdělujeme.

1) 1. Jan 4, 8. — 2) Žl. 115, 12. —

Nyni jest na m n ě, o Bože muj, abych
tebou se rozdělil; vždyť milovati tě musím,
rotože ty prve miloval jsi mě.¹⁾

Ale jak bolestně nyní pocítuji svou chu-
obu a nahotu, ó největší a nejnezištnější do-
rodinče můj!

Ó kéž se mohu ztisíceronásobiti! Kéž ti
mohu tisíce srdcí zasvětit a s nimi též tisíc-
ráte sebe sama!

Ale ach — jak málo mám, co by tě bylo
odno! A co mám, to mám od t e b e, a při-
esu-li ti to, přináším ti jen tvůj majetek.

A přece — tys s tím spokojen.

Nuže, proč tedy váhám nabídnouti tobě
zájemným darem sebe samã?

Vezmi, ó Pane, vezmi si ve š k e r o u
ytost moji, mou svobodu, mou pamět, můj
ozum, mou vůli! Za všecken svůj majetek,
a všechno, co mým jest, za všechno, co ve
ině jest, děkuji tobě; tys mi to daroval,
obě to nyní zase vračím. Nic si nechci po-
ržeti, nýbrž přenechávám všechno tvé nej-
větější vůli. Ó — ponechej mi jen svou
isku a s ní svou milost — a jsem přebohatým
nežádám si nic jiného!

¹⁾ 1. Jan 4, 19.

Vděčnost záleží především v tom, že u z n á v á m e přijatá dobrodiní.

Záleží dále v tom, že na tato dobrodiní p a m a t u j e m e.

Ona záleží konečně v tom, že jsme o c h o t n i, odplatiti se podle sil dobrodince svému.

To jest n i t e r n á vděčnost. Čím živěji jsme přesvědčeni, že jsme od svého dobrodince mnoho obdrželi, čím více si vážíme důkazů jeho lásky, čím častěji pamatujeme u přijatá dobrodiní a ještě více na dobrodince samého, čím vroucněji si přejeme, jemu dobr prokazovati, radost mu působiti, obět mu přiněsti: tím p r a v d i v ě j š í, tím v ř e l e j š í jest naše niterná vděčnost.

Avšak — záleží vděčnost jediné v myšlenkách a úsudcích, ve smýšlení, citech a slovech. To všechno jest jen z a č á t k e m vděčnosti; jest jejím základem, p ř e d b ě ž n ý m znamením.

Přestal Bůh vzhledem k nám též na pouhém smýšlení? Láskou věčnou miloval jsen tě, praví Hospodin, a proto p ř i t á h l j s e n t ě k s o b ě.¹⁾ Hle, skutek! — Co jest, pravě Pán, co jsem ještě učiniti měl vinici své,

¹⁾ Jerem. 31, 3.

učinil jsem jí?!) Hle, s k ů t ě k! — Tak
Bůh miloval svět, že syna svého jednoroz-
ého dal za něj.²⁾ Hle, s k u t e k!

Vděčnost tedy pozoruje a hledá příležitosti,
ak by potěšila dobrodince službami vzájem-
ými. Vděčnost však především j e d n á, pod-
iká, o b ě t u j e s e. Čím více chci pro svého
dobrodince vykonati, čím radostněji se pro
něho obětují: tím vroucnější, tím živější, tím
opravdovější jest má vděčnost.

Proto jest oheň odznakem lásky. Oheň
stavičně plápolá, nikdy nemá klidu; oheň
však také šíří; nemoha býti sám, sděluje se
iným látkám.

Ó Pane, pravdivé jest slovo, že jsi o h e ň
š í r a j í c í.³⁾ Ó kéž i já jsem ohněm šířa-
ícím! Ó v y p u k n i, uzavřený žare, šir se
po okolí, šírej, proměňuj! . . .

Ale ach — místo toho tuhá studenost,
enivý klid, lhostejnost, nečinnost!

Ó toho nevděku! Ó té chladnosti! Srdce
nladíkově, jinak tak žhoucí, tak citlivé, tak
radšené, — bude-liž jen k Bohu tak ledové,
ak zdrženlivé, tak odporující?

Oheň poslal jsi na zemi, ó Bože, a chceš,

1) Is. 5. 4. — 2) Jan 3. 16. — 3) 5. Mojž. 4. 24.

aby se zapálil;¹⁾ jako jasné, žhavé jiskry rosel jsi dobrodiní bez počtu na širé zemi. A já mnoho těchto jisker ohnivých, jež by i ruč rozžhaviti a roztaviti mohly, padlo i do mého srdce — a ono přece nevzplane; sotva že roztála tvrdá jeho kůra!

Ó jaká to hanba, jaká odpovědnost! Tvou r o v é nás lákají, B ů h nás nejímá; tvorová nás poutají k sobě, Bůh nemůže býti nikde dosti daleko od nás; láska lidská skoro vždycky vítězí, láska boží nepřemáhá!

10. Láska stejnotvárná.

Ano, Otče, neb se tak líbilo Tobě
Mat. 11, 26.

Láska vděčná obětuje d u c h a a přináší Bohu takořka vzájemný dar; ona však u obětuje v ů l i.

Láska vděčná chce býti s Bohem za jedním m y s l í c n a B o h a, myslíc j a k o Bůh soudíc jako Bůh; ona však je též pevně o rozhodlána, c h t í t i, co Bůh chce, a j a k t Bůh chce, a proto si též přeje, s Bohem s sdíletí a takořka v Něho se přeměnití.

Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi! To jest její heslo. Buď vůle tvá — ve m n

¹⁾ Luk. 12, 49. --) Mat. 6, 10.

oud vůle tvá v ž d y a v š u d e. Ano, Otče, neb se tak líbilo tobě;¹⁾ srdce mé jest s r o z m ě n o.

Nic se nestane, čeho bys ty nechtěl aneb nedopustil; a nic se nestane t a k, leda že ty si t a k chtěl, anebo t a k dovolil. Jediné to, o m r a v n ě zlé, nepochází od tvé vůle, y nejsi a nemůžeš býti jeho původcem. Tedy nimo hřích, jenž jest dílem naší zneužitě vobody, neděje se nic, pranic, čeho bys ty nepzpůsobil anebo nedopustil.

Ano, dobré i zlé věci, život i smrt, chuloba i počestnost od B ō h a jsou.²⁾ Losy me-ají se do klínu — ale od H o s p o d ĩ n a býrají řízení.³⁾ Ani vlas nepadne s hlavy naší, ni vrabec nepadne se střechy bez dopuštění Otce nebeského.⁴⁾

Ó té potěšitelné pravdy — která e s to, aby nám zmírnila každou bolest, usnadnila každou těžkost, odstranila všelikou bázeň!

Ale tato pravda tresce nás též z největšho odporu!

Není-liž vůle boží ne j s v ě t ě j š i, nejlokonalejší? Může Bůh něco chtíti, co není lobré, co se nesrovnává s jeho nejsvětějšími

¹⁾ Mat. 11, 26. — ²⁾ Sir. 11, 14. — ³⁾ Přisl. 16, 3. — ⁴⁾ Mat. 10, 29.

dokonalostmi? A co se nás týče, může Bůh, jenž jest všecek láska,¹⁾ jenž nám tak často a jasně dokázal, jak dobře s námi smýšlí, může tento Bůh něco chtítí nebo dopustití, co by nebylo k našemu největšímu dobru? Či nenapomáhají všechny věci k dobrému těm, kteří Boha milují?²⁾ A my reptáme! My tak snadno z malomyslním e! My se nikdy nesvěříme Bohu docela!

Ve všech příhodách, v každém stavu životním mluv, jinochu drahý, s těžce zkoušeným Jobem: Jméno Hospodinovo buď požehnáno.³⁾

V neštěstí, v nouzi a soužení rci: Pán dal, Pán vzal, jméno Páně budiž pochváleno! A vskutku, když jsme tolik dobrých věcí brali z ruky boží, zlých proč bychom nepřijímali?⁴⁾

Ve štěstí a když se ti všechno daří, jak si jen sám přeješ, rci taktéž: jméno Hospodinovo budiž požehnáno! Ale — rci to u přímě, raduje se mnohem více z toho, že se vyplnila vůle boží, nežli z toho, že se tato vůle boží shoduje s tvým přáním a z časného zisku, jehož se ti v tomto případě dostalo.

¹⁾ 1. Jan 4. 8.

²⁾ Řím, 8. 28.

³⁾ Job. 1, 21.

⁴⁾ Job. 2. 10.

Jest velikým uměním, vlastní vůli vždycky těsně sloučiti s vůlí boží — uměním, jemuž nám záhy jest se učit! Až dosud je v nás ještě všechno ohebné, i ta naše vůle. Nuže, zvykejme jí, aby se vždycky shodovala s vůlí boží.

11. Láska velkomyslná.

Náklad učiním a sám sebe vynaložím.
2 Kor. 12, 15.

Velkomyslnost záleží v ochotě, vyplniti s radostí nejsvětější vůli boží i ve věcech ne-
snadných, a v touze, ještě větším obětím se
podvoliti.

Pane, co chceš, abych činil?¹⁾ ptá se člověk velkomyslný bez přestání, a vyzývá ta-
kořka nebe, aby mu uložilo hodně těžké věci.

Hotovo srdce mé, Bože, hotovo srdce
mé!) Zkus, ó Pane můj a Bože můj,) vy-
myslíš-li něco, co by bylo lásce mé příliš
tvrdým, mé zmužilosti nad míru příkrým;
v tobě, ó Bože můj, překročím i zdi k nebe-
sům sahající!²⁾ Propůjč mi, abych se ti obě-
t o v a l, úplně obětoval! Dej mi jen síly,
abych konal, co ty chceš, a pak žádej, cokoliv
jen chceš.

¹⁾ Sk. ap. 9, 6. ²⁾ Žl. 107, 2. ³⁾ Jan 20, 28.
— ⁴⁾ Žl. 17, 30.

Ó toho svatého boje, boje o závod, boje lásky velkomyslné! Zápasí Bůh lásky s milující duší, jako před tím anděl s Israelem patriarchou. A Bůh jest přemožen, ustupuje; a duše spěchá za ním, doráží. Bůh žádal obět a hle, již jest dokonána; žádal druhou, a ani ta nebyla odepřena. Duše vychází takoruka ze své lidskosti, rozšiřuje se a všechna přání boží, i největší, mají v ní dosti místa. Podniká hrdinské skutky, vykonává hrdinské ctnosti, snadno, bez námahy, neohlédajíc se na pravo ani na levo — a neumenšuje zásluh úvahami a čekáním.

Ale mládí mé, odvětiš mi, není schopno takové lehkomyšlnosti, takového hrdinství.

Když ne tvůj, čím věk ho bude schopen? Právě nyní jsou dojmy mocnější, cit živější, vůle podnikavější. Kde se vzejme snáze plamen nadšení, v mladistvém srdci jinochově, nebo ve chladné mysli mužově nebo starcově?

Zvykej si následovati věrně i nejtišších vnuknutí božích. Hleď dokonce vykonati více, než čeho po tobě milost žádá. Předcházej přání boží a přenechej se Bohu zcela.

Ó co by z nás Bůh učinil, kdybychom se mu oddali úplně, nic si nevybíhající!

Velkomyslnost nadpřirozená jest úplně rozdílná od přirozené. I tato jest sice původu nebeského a jest základem a podporou nadpřirozené, ona však má docela jiný předmět, jiný cíl a jiné prostředky, jichž užívá, aby tohoto svého cíle došla.

Velkomyslnost přirozená vzdává se ve prospěch bližního nějakého statku, třeba i velmi drahocenného; avšak velkomyslnost nadpřirozená z lásky k Bohu, chtějíc se mu zalíbiti, samu sebe obětuje. Velkomyslnost nadpřirozená jest ochotna obětovati rozum, vůli, svobodu, čest, zdraví, život, — všechno nám drahé, co s naší osobou těsně sloučeno. Co však jest nesnadnějšího — dáti, co jsme, nebo jen to, co máme?

Velkomyslnost přirozená jest bohužel až příliš často sobeckou; marnivost, ctižádost, lidské ohledy jsou nezřídka předními pohnutkami velkomyslnosti, která se dosud nepovznesla nad své vlastní já. Velkomyslnost nadpřirozená má naproti tomu na zřeteli jedině zvelebení boží. Dobře vi, že toto zvelebení je tím dokonalejší, čím více člověk na sebe sama zapomíná, a proto též velmi snadno odpuzuje ony sobecké pohnutky, s kterými zkažená přirozenost tak ráda se hlásí. Mimo to jsou vítězství na tomto poli dobytá

tak pracná a namáhavá, že velkomyslnost, dobře znaje svou slabost a moc milosti, hned v zárodku potlačuje každé hnutí samolibosti.

Velkomyslnost přirozená má určité hranice; omezujet ji náš majetek, neb i zmírněná již nouze našeho bližního. Velkomyslnost nadpřirozená nemá však takořka mezí. Bůh jest bytost nejvyšší, nejdokonalejší, — je tedy hoden holdu nejvyššího, oddanosti nejdokonalejší. Člověk jest a zůstane tvorem konečným; oddanost jeho může tedy býti též jen konečná. Kdyby byla oddanost jeho sebe větší, zůstane přece jen vždy n e k o n e č n ě za tím, čeho by Bůh byl hoden a čeho by vyžadoval poměr náš k němu.

Proto též zdají se ničím i největší oběti tomu, kdo vpravdě velkomyslným. Vykonav věci skoro nadlidské, myslí přece, že nic nedokázal, a praví u vědomí své nedostatečnosti: Služebník neužitečný jsem¹⁾ Člověk velkomyslný má jen Boha před očima: nevidí, j a k m n o h o již obětoval, vidí jen, čeho vlastně Bůh zasluhuje.

Ó Pane můj, volá duše zahanbená, žel, že Ti nemohu tak sloužiti, jak toho zasluhuješ! Ó vezmi si mě úplně a připrav si ze mne sám

¹⁾ Luk. 17. 10.

obět příjemnou své nekonečné velebnosti!
Zveleb ty se ve mně a čiň se mnou, co ti libo!

Nedopuť, abych velikost tvé bytosti
měřil měřítkem své bídnosti! Propůjč
mi, abych o tobě myslil, jak toho žádá tvá
vznešenost, a podle toho abych jednal, podle
toho své oběti měřil!

A Bůh prohlédl upřímnost takového smýšlení. A jeho milost proudí s hůry na nás; nedáť se Bůh ve velkomyslnosti předstihnouti.

Za krátko neví již duše ničeho o hřemenu a jhu; jestiť jí všeliké jho sladké a všeliké břímě lehké.¹⁾ Diví se, že Bůh tak málo žádá, jsouc ochotna vykonati mnohem nesnadnější věci. Ona volá: Přesnadno běžím cestou přikázání tvých, když jsi rozšířil srdce mé!²⁾ Bůh působí v duši a duše s Bohem; neustále obnovuje se síla její, dostává peruti jak orlice, běží a neumdlévá, letí a nepotřebuje odpočinku.³⁾

To jest velkomyslnost, to jest srdce šlechtné! To jest velikost duševní, tak řídká na zemi, již se podivují tam na nebi, již nevýslovnou blažeností odplácí Bůh nejspravedlivější, jenž nic, pranic nenechá bez od-

1) Mat. 11, 30. 2) Žl. 118, 32. 3) Is. 40, 31.

měny, nýbrž odplácí každému podle práce jeho!')

12. Putování před Bohem.

Chodiž přede mnou a buď iž dokonalým
1. Mojž. 17, 1.

Dobře jsi to poznal, synu můj: láska, kterou jsi povinen mně, svému Pánu a Bohu, svému nejdobrotivějšímu otci a nejštedřejšímu dobrodinci, nesmí se omeziti na pouhé city, nesmí se jeviti pouhými slovy: tobě jest jíti dále, tobě jest jednati a odevzdati se mně, jak ti jen vůbec možno.

Hle, viz tu výborný prostředek, jak bys projev il svou lásku ke mně a jak bys tuto svou lásku víc a více rozmno ž o v a l.

Uděluji-li ti dobrodiní, nečiním toho jakoby z dálky a takořka cizí rukou, tak asi, jako kníže, jenž některému svému poddanému po svém dvořanu dar posílá. Nikoliv, já přicházím sám, já jsem zde osobně.

Kdekoliv přijmeš něco ode mne, tam jsem já, dárc e, přítomen zároveň s darem.

Není ani jediné bytosti, která by byla beze mne a takořka mimo mě. Kdekoliv

1) 1. Kor 3, 8.

tvorové jsou, žijí, cítí, myslí a chtějí, všude jsou, žijí, cítí, myslí a chtějí skrze mě a ve mně. Skrze mě jest kámen, skrze mě jest a žije rostlina; zvíře jest, žije a cítí skrze mě, lidé jsou, žijí, cítí, myslí a chtějí skrze mě.

Čím vyšší stupeň bytí v nějakém tvorů, tím působivější jest moje tvůrčí síla na něm, tím působivější moje zachovávající síla v něm.

Zajisté poznáváš jasně, jak velice je tvorem potřebí této mé přítomnosti. Neobrátiliž se v niveč všechno, vzdálím-li ochrannou ruku svou?

Zachování není nic jiného, než stvoření neustále obnovované. Vše, co jsem stvořil, trvá jen proto, že já, nejmocnější a všudypřítomný, nesu to slovem moci své,¹⁾ že podporuji toto pomíjející bytí tvorů moci svou a onou neproměnlivou jsoucností, již od věků mám ze sebe.

Nezapomeň toho nikdy, synu drahý: velikou lásku ti prokazují tím, že všeliký dar výborný a každý dar dokonalý:) dávám ti osobně.

A též ty jsi jedině skrze mě a ve

¹⁾ Žid. 1. 3. — ²⁾ Jak. 1, 17.

m n ě. Ano, jediné skrze mě jsi, žiješ, cítíš, myslíš a chceš. Obraz svůj vtiskl jsem tobě a učinil jsem tě k podobnosti svému.¹⁾ Chrámem jsi mi posvěceným; v tobě bydlím a jsem ti blíže než ty sám.

Chodiž tedy přede mnou a budiž dokonalým.²⁾

Pamatuj, že jsem ustavičně kolem tebe, v tobě, s tebou, a tato pamět přítomnosti mé budiž ti zdrojem nejbohatším všeliké ctnosti.

Rci: Pán jest se mnou, kterak tedy mohu zlé učiniti před obličejem jeho?³⁾

Rci: Pán jest se mnou, budu-liž se báti před nepřáteli spasení svého?⁴⁾

Rci: Pán jest se mnou, ujme se mladosti mé, poučí nezkušenost mou a podepře slabost mou.

Rci: Pán jest se mnou, před očima jeho konám, cožkoliv konám,⁵⁾ nepovzbudí-liž mě k horlivosti jeho pohled?

Rci: Pán jest se mnou, svůj vzor mám tedy před očima, potřebuji jen napodobovati, co poznávám, co dokonalého vidím.

Rci: Pán jest se mnou, proč bych tedy

1) Is. 43, 7. — 2) 1. Mojž. 17, 1. — 3) 1. Mojž. 39, 9. — 4) Žl. 26, 1. — 5) Žl. 15, 8.

nezřízeně toužil po společnosti lidské?

Rci: Pán jest se mnou, jemu si postěžuji v soužení svém, u něho budu hledati útěchy, od něho budu žádati pomoci.

Ano, putuj, pamětliv přítomnosti mé a budeš jistě dokonalým.

Vzbuď v sobě tohoto ducha víry, kterým mě zříš neustále sobě na blízkou.

Nepřej si poklidu a vzbuzuj opět a opět tuto víru ve přítomnost mou, aby přesvědčení tvé bylo živé, aby proniklo všední život tvůj a zušlechtilo a posvětilo veškeré skutky tvé.

Těkává mladistvá mysl tvá znesnadňuje ti ovšem nemálo tuto neustálou víru plnou pamět přítomnosti mé, ale cvik i zde pomůže.

Zkus jen; nebude dlouho trvati a nabudeš jakési zručnosti: a co se ti prve nemožným zdálo, stalo se ti nyní skoro potřebou a jest ti nejsladší útěchou ve bédách pozemských.

13. Ustavičná modlitba.

Bude mi promluvením v myšlení a v teaknosti mé. Moudr. 8, 9.

Cokoliv Bůh poroučí, cokoliv radí, to je též možno, toho může člověk s pomocí

milosti boží dosíci. To se srovnává úplně s jeho moudrostí a láskou.

Nedej si překážeti, aby ses modlil v ž d y c k y.¹⁾

Potřebí jest v ž d y c k y se modliti a neustávati.²⁾

Bez přestání se modlete.³⁾

Slyšíš, co Ježíš praví? Slyšíš, k čemu tě napomíná Duch svatý?

Je tedy možno vždycky, bez přestání se modliti.

Co jest vlastně modlitba? Zdaž je sloučena s určitými formulami? Musí býti provázena jistými zevnějšími znameními? Má se konati pouze na určitých místech a jen v ustanovené době? Pozbuďte-liž v jiných okolnostech působnosti a moci své?

Není-liž naopak modlitbou, v širším slova smyslu, všeliké povznesení srdce vzhůru k nebesům, všeliké sblížení s Bohem, jež duše hned tak, hned jinak uskutečniti hledí?

Bůh jest duch, a ti, kteří se jemu klanějí, v duchu a v pravdě mají se klaněti.⁴⁾

Bůh jest duch: všude jest přítomen, jest uprostřed nás, jest svědkem i nejtíš-

¹⁾ Sir. 18, 22. — ²⁾ Luk. 18, 1, — ³⁾ 1. Thess. 5, 17. — ⁴⁾ Jan 4, 24.

ších hnutí našeho srdce, zpozoruje každou i sebe slabší náklonnost vůle naší k Pánu Bohu našemu.

Bůh jest duch; myšlenka na něho, přání líbiti se mu, vzniklo právě v srdci tvém: a již ví o tom Hospodin, již přijal tvůj hold, tvé zbožné prosby otevřely srdce jeho.

Ú s t n ě můžeš se ovšem modliti jen v jistých dobách; též neustále r o z j í m a t i není ti možno; obchody a zaměstnání ti asi též nedovolí mysliti bez přestání a v ý s l o v n ě na p ř í t o m n o s t boží; jedna věc ti však není nemožna: zachovati srdce své v náklonnosti a lásce k Bohu.

Zachovej toto láskyplné smýšlení; vytrvej pevně v důvěře v Boha; buď neustále poddán jeho svatě vůli; poslouchej pozorně soudu svého svědomí a hlasu božího, a pak se modlíš bez přestání, tak vyplníš slovo Hospodinovo: Potřebí jest vždycky se modliti a neustávat.)¹⁾

Jako o h e ň neustále sálá, dostává-li, byv již jednou rozdmýchán, čas po čase nového paliva: tak i o b c o v á n í s Bohem, byť i jen časem vlastní modlitbou živeno, tak dlouho

¹⁾ Luk. 18, 1.

trvá, dokud se duše neuchýlí od tohoto, vzhůru k Bohu vedoucímu směru.

Ano, právě ty činy, jež den ze dne, každý dle svého povolání, vykonáváme, jsou převýbornou modlitbou, dějí-li se k vůli Bohu, z lásky k němu, s čistým úmyslem a takovým způsobem, tak dokonale, jak toho žádá povaha jednotlivých činův a svaté úmysly boží vzhledem k nám.

Avšak i ta výslovná rozmluva s Bohem, ono vlastní pozdvižení mysli k Bohu, i kdyby velmi často se dělo, není nic tak těžkého.

Což jest nezbytně třeba, by modlitby, jež čas po čase říkáš, byly objemné a unavující? Nerozumí-liž Bůh i kratším? Jest ti užívati pouze cizích slov a formulí od jiných složených?

Nejsou-liž i tvoje, právě tak jak ze srdce plynou, Bohu nejvýše příjemné?

Ó vy, blažené duše, jež umíte raniti srdce nejlepšího Boha jako dobře mířenými šípy lásky, způsobem jemu přezádoucím: ó učte nás nasmělé a líné umění, jak bychom s ním prostě a srdečně obcovati mohli; abychom ho pozdravili hned jako pána a stvořitele, hned jako otce a dobrodince, hned jako přítele a utěšitele, hned jako rádce, hned jako svědká, hned jako učitele; abychom se mu několika

slovy nyní klaněli, jindy ho chválili, nyní mu děkovali, jindy za odpuštění prosili za nějaký svůj přestupek, abychom ho prosili, nějakou pochybnost přednesli, nebo ho o radu žádali!

Ó, s jakou to radostí poslouchá nás Bůh, když s ním j a k o d ě t i sdílíme, co nás těší, co nás bolí, co nás nadějí, co nás bázní naplňuje!

Rozkoš má, praví Pán, býti se syny lidskými:¹⁾ a n á m by nebylo rozkoší s Bohem důvěrně obcovati?

Ó Bože, můj otče, můj příteli, mě všechno, i já ti chci přistě oznámiti všechno, cokoliv mě potká! D ě t i n r ě budu s tebou obcovati. K tobě se obrátím, nebudu-li si věděti rady, k tobě se uteku v trpkých hodinách. Promluví s tebou, když zarmutek mě tíží a myšlenky trapné mě znepokojují.

Hrozí-li nebezpečství mladosti mé, k tobě se hned obrátím o pomoc volaje. Padnu-li, budiž „odpuštění“ první slovo mé. Bude-li mě chtíti mladistvá bouřlivost uchvátiti, budu tě prositi, abys mne nepouštěl od sebe. Doráží-li svůdný světa hlas ke sluchu mému, budiž přehlušen voláním v nitru mém:

¹⁾ Přisl. 8, 31.

v Bohu jedině jest pravá blaženost; Bůh a jedině Bůh dostáčí.

14. Niterný život.

Nemá hořkosti obcování její, ani
tesknosti bydlení s ní, ale ve-
selost a radost. Moudr. 8, 16.

Ačkoliv novým zdá se ti slovo to, jinochu drahý, přece dobře jest známo těm, kteří nastoupili dráhu dokonalosti: **Ž i v o t n i t e r n ý.**

Tělo má svůj život, duše též svůj.

Tělo jest živo pokrmem a jeví život svůj činností smyslů; duše žije milostí, modlitbou, obcováním s Bohem a jeví život svůj tím, že duševně patří na Boha a poslouchá ho, mluví a obcuje s Bohem tisícovým způsobem. Čím častěji s ním obcuje, čím přirozeněji a vroucněji: tím více má v sobě života, tím dokonalejší jest tento její život, tím šťastnější jest duše, takový život žijící.

Proč nazýváš nešťastným slepého, hluchého, němého? Praviš, že něco chybí jeho životu, že něco jeho život zakrňuje. A vskutku, vlastní požitek přirozeného, smyslného života záleží v tom, že jeví tento svůj život činy; neboť život mrtvý jest nemožný.

Na Boha patřiti, hlasu božího poslouchati, s Bohem obcovati, jsou životní činy

d u š e, činy, v nichž spočívá pravé její štěstí, činy, jež jí pojišťují další život.

Není-liž opravdu s l e p ý, kdo jakkoli věří a ví, že Bůh v jeho srdci opravdu jest přítomen, přece prožije celě dny, ani jednou nepohlédna na tohoto všudypřítomného Boha?

Není-liž opravdu h l u c h ý, kdo řeči boží nerozumí, v jehož srdci hlas boží bez ozvěny zaniká?

Není-liž opravdu n ě m ý, kdo nezná řeči srdce, kdo ani neví, jak by s Bohem niterně rozmlouval?

Není-liž b e z c i t n ý ten, koho se nedotýkají divy boží dobroty, velikosti, svatosti, spravedlnosti, jehož dobrodiní nepohnou k dětinnému díku, jemuž hrozné soudy boží nemohou nahnati spasitelné házně?

Kdo tedy jest niterně slepý, hluchý, němý, bezcitný, kdo nedává žádného znamení života, ten jest niterně m r t e v, aneb ~~aspoň~~ dřímá.

Kdo trvale obrací své niterné smysly, síly své duše k Bohu všudypřítomnému, kdo je pro Boha obětuje, ten ž i j e niterně, žije život niterný.

Vzdaluj se tedy víc a více ode tvorů; vrať se d o n i t r a s v é h o, hled tu na Boha, poslouvej ho a rozmlouvej s ním.

Věz, praví Spasitel, že stojím u dveří a tluku: uslyší-li kdo hlas můj a otevře mi dvěře, vejdu k němu a budu s ním večeřeti a on se mnou.¹⁾ Tato duchovní večeře jest důvěrné obcování s Bohem, kterým se duše živí, kterým se občerstvuje, ve kterém nelézá sladkost a nevýslovnou rozkoš.

Ach, až příliš podobá se srdce naše o t e v ř e n é m u t r h u četně obydleného města, na kterém se hřmotně prohání každý, kdo chce a kdo tam místa najde, dobytek i lidé, velcí i malí, dobří a špatní!

Proč z něho neučiníme komůrku malou, Bohu zasvěcenou, s úzkými, dobře zastrčenými dveřmi, od nichž by byl zapuzen každý, kdo by se odvážil marnivým vírem světským rozrušiti tiché to útočiště ctnosti a pravé blaženosti?

Ó té milé odloučenosti! Ó té sladké s a m o t y, oživené přítomností Boží!

Blahoslavené to obcování s Bohem, nemá hořkosti ani tesknosti, ale působí veselost a s v a t o u r a d o s t,²⁾ přebohato plody milosti a božských vnuknutí! Kdož by nezaměnil, ó tišino líbezná, za tvou sladkost veškerá přátelství tohoto světa, s jeho pustým

¹⁾ Zjev. 3, 20. ²⁾ Moudr. 8, 16.

bouřením, prázdným žvastem, klamnými nabídkami, pomíjejícími radostmi a zanikajícími výkřiky nevázaného veselí?

Velmi mnohé p ř e d s u d k y vzpírají se asi v tobě, jinochu drahý, proti tomuto směru života niterného, jenž se ti zdá býti n e o b y č e j n ý m v tak mnohé příčině.

Tato niternost učiní mne p o d i v í n e m, pravíš; postaví mě na přič celému světu zevnějšímu.

Ale kdo ti řekl, aby ses v z d a l o v a l nezbytného a vskutku užitečného obcování se světem zevnějším? Obcuj, s kým obcovati m u s í š, obcuj s těmi, jejichžto společnost ti opravdu p r o s p ě j e, obcuj s nimi láskyplně, vzdělaně, čile, zdrženlivě ovšem, a tímto způsobem dáš b l i ž n í m u překrásný příklad a s e b e neodloučíš od Boha.

Což snad byli s v a t í muži nepotřebnými, lidské společnosti neužitečnými? Nebyli-liž muži božími, muži modlitby, muži od světa odloučenými, muži n i t e r n ý m i? A jak mnozí z nich byli muži nad míru č i n n ý m i, muži, jejichžto působnost zasahovala do osudů celých zemí, ano i celých dílů světa!

Zde vidíš, že život niterný nepotírá skutků, neláme č i n n é s í l y; nikoliv, on ji jen řídí, tříbí její pohnutky, propůjčuje jí vyššího

posvěcení, povznáší ji na křídlech lásky boží vzhůru do prostor čistějších, nebeských, nadpřirozených.

Myslíš snad, že tento život niterný mysl zachmuřuje a nepřístupnou ji činí, že ubírá tvému mládí jeho čerstvosti a bujarosti?

Ó nemať si přece pořád panství přirozenosti s vládou milosti!

Což by milost nedovedla působiti v duši to, co duše činí v těle?

Nepochází-liž od toho, jenž jest život, činnost, poznání, vůle a láska? A tu by neposkytovala života v hojnosti?

Tvá veselost nabude ovšem jiného rázu; zmizí z ní vše, co v ní bouřlivého, nerozváženého, jen zevnějšího, ale právě proto bude tím ušlechtlejší a opravdovější. Ó příteli drahý, kde Bůh přebývá, tam rozbije radost stánek svůj. Království zajisté boží není ovšem pokrm a nápoj, ale spravedlnost a pokoj, a radost v Duchu svatém.¹⁾

Nemůžeš pochopiti, jak možno býti zevně činným a zároveň niterně od světa odloučeným? Že to vskutku možno, dokazují nám dostatečně příklady. Nejsi-liž pánem svého domu?

¹⁾ Řím 14, 17.

Nemůžeš sám u sebe vycházeti a přicházeti, kdykoli ti libo? Nezávisí-liž na tobě sám, chceš-li do příbytku srdce svého vpuštiti nebo z něho vypuditi cokoliv a kohokoliv jen si přeješ? Nemůžeš-li býti klidnější m při pracích svých? Nemůžeš se svému zaměstnání raději jen půjčiti, než se mu v šanc vydati?

Co jest nám nemožno, chceme-li jen a jsme-li jisti boží pomocí?

15. Překážky spojení s Bohem.

A budou oči mé a srdce mě tu po
všecky dny: 3. Král. 9, 3.

Jak málo jest i mezi jinochy zbožnými těch, kteří žijí život v pravdě niterný! Jest-li mezi lidmi vůbec velmi málo duší niterných, jak řídké jsou teprve mezi mládeží!

Jest pravda: jinoch, chtěje býti niterným, nalézá mnohem více nesnází a překážek než jiní lidé.

Již mládí samo zdá se býti překážkou.

Duch jest pohyblivý. Rychle přechází od předmětu ku předmětu, jen stěží vytrvá u téhož delší dobu.

Obrazotvornost zastaví se hned u něčeho a rychle přijímá do sebe podobu rozmanitých

věcí; duch jest jich pln, až zase nový obraz zapudí dřívější již zastaralý a zanechává v duši novou stopu.

Smysly jsou, abych tak řekl, otevřenější; dojmy jsou živé, třeba ne vždycky trvalé. A proto jest jinochu s v ě t z e v n ě j š í v š í m. A naopak, cokoliv ho do jeho nitra zatlačuje, co ho takořka do jeho nitra zavírá, jest mu obtížno, zdá se mu, že omezuje jeho svobodu, potlačuje mladistvou jeho sílu.

A mimo to žije namnoze s jinými mladíky a okolnostmi bývá stržen do světa zevnějšího. A jeho soudruzi — nejsou-liž to přechasto lidé nezralí, nic nevědoucí o vážnosti života, lidé, kterým jest okamžení vším, kteří nejen že o životě niterném ani pojmu nemají a také míti nechtějí, nýbrž i snad zbožnosti se smějí, „vzdělaně“ ji nazývajíce přepjatostí, blouznivostí, bigotterií a jinými podobnými slovy?

A tak se stává, že jinoch nemá pražádné záliby ve věcech duchovních, že se mu znechutí toužiti po dokonalosti, žíti v Bohu a pro Boha.

Zavládlo-li mimo to v rodině, v níž takový jinoch žije, s v ě t s k é ž í t í, světský živel, zdomácněly-li tam touha po vyraženích, marnivost, změkčilost, povrchnost a jak se jmenují všechny ty výstřelky novověké spo-

lečnosti: pak je mladíku osamělému bez velikých obětí nemožno putovati drahou, od cesty veškeré rodiny tak velice se uchylující.

Co tu počítí?

Především, ó jinochu drahý, ne zoufej, jsi-li odhodlán s pomocí boží nastoupiti na cestu života niterného.

Těžkosti ty nejsou nepřemožitelné; zářící příklady ti to dokazují. Pomysli na Aloisia, na Kazimíra, na Stanislava Kostku.

Obrň se zmužilostí. Opovrhuj tím velkým bláznem, kterého nazývají světem. Dvěma pánům nemůžeš ovšem sloužiti¹⁾; ale to ani nemůže býti a není tvým úmyslem. Již dávno jsi pravil: Hospodin díl dědictví mého,²⁾ mně živu býti Kristus jest.)

Buď tedy ke světu nanejvýše lhostejný m. Nedráždi ho, nevyzývej ho; ale též na něj nedbej a nevíšimej si jeho soudů; víš dobře, jak ti smýšleti jest o jeho příkladech a zásadách. Tvoje cesty a jeho cesty jsou tak rozdílné, že není možná je spojití; nech tedy svět světem a putuj svou cestou, cestou, kterou jsi uznal za pravou, cestou, kterou ti ukazuje svědomí a hlas boží, cestou, kterou schvaluje tvůj vůdce duchovní.

¹⁾ Mat. 6, 24. — ²⁾ Žl. 15, 5. — ³⁾ Filipp. 1, 21.
Myšlenky a rady IV.

Nebuď z a m r a č e n ý m, nebuď s t r -
n u l ý m. Zbožnosti a ctnosti nestav na podiv;
dostačí, že B ů h tě zná, že ví, kdo jsi a co se
v nejskrytějším koutku srdce tvého děje.

Ale zde, v nitru svém, vystav si k o -
m ů r k u svou; zde si zbuduj s v a t y n ě i a
v ní se klaněj Bohu v duchu a pravdě.¹⁾ A
tento stánek stůjž zde o samotě, jako kdysi
chrám sionský uprostřed nesčíslných chrámů
pohanských na široširé zemi. Oko boží pro-
dlévati bude na tomto tichém místečku s tím
větší radostí, čím hroznější jsou kolem do-
kola spousty ducha světského, čím panovač-
něji vládne bůžek vlastního já, bůžek peněz,
těla i marné slávy.

Ano, tam bude na věky jméno mé, praví
Hospodin; oči mé s rozkoší dlíti tam budou
pó všechny dny a srdce mé bydleti bude po-
vždy v takovém srdci.²⁾

A odtrhnuv se ode světa, zaujav proti
němu stanovisko patřičné nezávislosti: obrať
se pak proti s o b ě s a m ě m u a vypuď ze
srdce svého vše, co nepatří do svatyně, co by
tam rušilo svatý klid, nebo vadilo neustálé
bohoslužbě, již nyní toto místo posvěceno.

Osedlej s m y s l y své. Zvláště oko, ucho
a jazyk zakustež veškeré přísnosti své. Způsob-

¹⁾ Jan 4. 24. — ²⁾ 3. Král. 9. 3.

most, samota, mlčení nazývají se ty líbezné
družky blažené niternosti.

Zatlač marnivou z v ě d a v o s t, měj na
uzdě svůj jazyk, nedej tĕkati smyslům svým.

Zabraň všelikému n e p o ř á d k u v ni-
tru svém a potlačuj hřmot náruživostí.

Nevměšuj se do ničeho, co není v oboru
tvého povolání. Jen za to jsi Bohu odpověd-
ným, čeho po tobě žádá p o v i n n o s t a
l á s k a.

Ó dobrý Bože, kdy bude konečně srdce
naše podobno h l a d k é m u z r c a d l u ti-
chého jezera? Pořád ještě vysoké vlny, příliv
a odliv, vítr, pěna hukot!

16. Obcování s Ježíšem v nejsvětější Svátosti.

Pod stínem toho, kterého jsem žá-
dala, seděla jsem a ovoce jeho
jest sladké hrdlu mému.

Pís. Šal. 2, 3.

Víš, že Spasitel náš nechtěl býti v nej-
světější Svátosti oltářní pouze pokrmem na-
ším; nikoliv, s p o l e č n í k e m našeho života
chtěl býti, přítelem našeho srdce, naším rád-
cem, naší útěchou v tomto životě pozemském.

Proto dlí ve dne v noci na našich oltářích,
▼ našich svatostáncích. Proto má v Israeli
dědictví své,¹⁾ aby, jsa viditelný pod způso-

-) Sir. 24, 13.

hou chleba, byl nám Bohem a my mu lidem.¹⁾ O nás platí slovo: Vpravdě, není jiný národ tak veliký, kterýž by měl bohy k sobě přibližující se jako Bůh náš.²⁾

Ale, ó té hanby, jak málo křesťanů se o něho stará! Nechají ho tam o s a m o t ě, jsou jen v neděli a ve svátek, jak toho žádá přísná povinnost, přítomni svaté oběti, ale jindy ho nenavštíví nikdy, a zdá se, jakoby ani nevěděli, jak blízko trůní jim ten, jenž jest rozkoší a slastí blahoslavených, jenž radostmi nebeskými zahrnuje ty, kteří se k němu blíží se srdcem věřícím.

A p u s t o jest ve dne v noci v síních posvátných a c a sám, věčný velekněz Ježíš Kristus, stojí tu prose a modle se bez přestání za nás, lid svůj, za ovce pastvy své.³⁾

Ó jak s l a b ý jest ten duch víry v nás! Ó diva nejsrdečnější lásky boží, jak málo přinášíš ovoce u těch zvelebených, jež tak velice tíží povinnost patřičné vděčnosti!

A ty sám, jinochu drahý, jak ty si počínáš? Čas po čase, po dlouhých přestávkách, jedno svaté přijímání; výminečně snad jsi přítomen oběti mše svaté též někdy ve všední den, vidí tě však Ježíš i j i n d y na blízku?

¹⁾ Jer. 11, 4. — ²⁾ 5. Mojž. 4, 7. — ³⁾ Žl. 78. 13.

Ach nikoliv, ty nemáš kdy, je to namáhavé, nevíš, co bys v kostele začal, nudíš se u Ježíše.

Není tomu tak? Jest-li ti návštěva chrámu Páně již tak obtížnou, běží-li jen o mši svatou ve všední den: jak pak možno od tebe očekávati, aby sis zašel do domu božího v dobu **u e o b y č e j n o u ?**

Avšak, což tu běží snad o několik hodin, nebo jen i o čtvrt hodiny? Nikoliv.

Jdeš právě vedle nějakého kostela; jsi sám. Vstup do svatyně, poklekni, pozdrav krátce a srdečně svého Spasitele, pověz mu, co bys pověděl drahému příteli, kdybys ho právě potkal, a odejdi pak, znova občerstven laskavými slovy, jimiž i Spasitel tebe osloví.

Malou zacházkou přišel bys do nějakého chrámu; zajdi si tedy poněkud, máš-li kdy. Abychom ukojili marnivou zvědavost, abychom viděli nebo slyšeli něco krásného, abychom si dopřáli nějakého vyražení, konáme často mnohem delší cesty a nelitujeme času ani peněz.

A bylo by to snad mnoho, kdybys někdy i celou čtvrt hodinky, třeba odpoledne nebo večer, obětoval, aby ses odebral k e d v o r u svého dobrotivého a vznešeného knížete, vzdát mu patřičný hold?

Nepravá to spořivost, se kterou se nikterak nesrovnává náš jindy tak rozmařilý duch! Kolik to hodin zmaříme často neúčinným žvastem! Jak mnoho času vyžaduje péče o naše tělo, jak mnoho času strávíme při svých světských obchodech a při svých radovánkách!

A myslíš, že něco ztratíš, posvěcuješ Hospodinu tato okamžení?

Není-liž Bůh s to, aby nám odplatil tu naši obět?

Ale kdy kdo viděl, namítáš mi, že mladí lidé chodí v neobyčejnou dobu do kostela?

Ó příteli drahý, když nikdo nezačne, pak ovšem nikdy nebude viděti tohoto chvalitebného zvyku.

Ale jest toto užitečné cvičení opravdu tak neslýcháno?

Ó nikoliv. Jest přece mnoho zbožných mladíků, kteří třeba bydlí blízko nějakého kostela a dobře využítují této blízkosti svého Spasitele. Jen si všímej lépe, snad uvidíš každodenně nějakého jinocha v některém koutku chrámovém.

Co však počítí při takových návštěvách nejsvětější Svátosti?

Co počítí! Co činíš, navštívíš-li nějakého přítele? Vypravuješ mu, ptáš se, mluvíš,

posloucháš, mluvíš opět a stiskna mu konečně přátelsky ruku odejdeš přecsvědčen, že se znova utvrdilo vzájemné přátelství.

Těžko se dá popsat, jak mocně živé obcování s Ježíšem v nejsvětější Svátosti duši naší k životu niternému vede a v něm ji utvrzuje. Ale že tomu tak býti musí, snadno pochopíš. Vždyť Ježíš jest život a život je nám tu tak blízko. A tohoto života dostává se nám tu tím hojněji, čím upřímněji a s čím většími obětmi ho vyhledáváme.

Jak mnoho spasitelných citů, jak mnoho požehnaných předsevzetí vzbudil se v nás tu, na stupních svatých oltářů, v samotě tichého domu božího! Jak mnohé símě záslužného skutku zaseje zde nebeský zahradník v dobře připravenou půdu našeho srdce, jež později tak rozkošné vydá ovoce!

Ó ty skrytý Bože, přitáhni nás k sobě ve Svátosti! Nedej, abychom zapomněli na tvou lásku a tvou oddanost a nespláceli ji chladností!

Nikoliv, ó Ježíši drahý; příště budu mezi těmi málo jinochy, kteří časem umějí najítí nějaké to okamžení, aby se vrhli před svatostánek, tebe tam vroucně pozdravili, tobé se uctivě klaněli, s tebou nějakou chvíli obcovali, oznámili ti záležitosti svého srdce a

odešli konečně provázení tvým požehnáním, obohaceni novými zásluhami, oblaženi myšlenkou, že tobě, ó dobrý Ježíši, způsobili radost. Posadím se pod stínem toho, kterého jsem žádal, a o v o c e jeho sladké jest hrdlu mému!)

Při takových návštěvách a též jindy, kdykoliv mě k tomu pobožnost pobádá, budu d u c h o v n ě přijímati, vzbudě v sobě živou touhu, s tebou, ó Ježíši, spojenu býti, tebe svátostně požívati a přijati tě do srdce čistého.

Ó kéž nabudu těmito prostředky onoho života niterného, kterým se vyznamenávají duše svaté, ve kterém jedině se daří květiny ctnosti křesťanské, který tak mocně chrání mladosti mé proti bouřím zevnějším i niterným!

17. Božské srdce Ježíšovo.

Dej mi, synu můj, srdce své.
Přisl. 23, 26.

Mezi mnohými pobožnostmi, které se časem rozšířily mezi věřícími a ukázaly se pro spásu duší velmi prospěšnými, jest jedna nad jiné významná, která jako žádná jiná zasahuje do našeho života a s r d c e k ř e s ť a u o v o podobným učiniti chce s r d c i J e ž í š o v u.

1) Pis. Šal. 2, 3.

A věru, pobožnost, jejíž nezbytný výsledek jest život niterný a duch obětavý, nemůže nebýti na nejvyšší důležitosti pro naše zdokonalení. Jestli život niterný jedním ze základů pravé dokonalosti křesťanské, jest duch obětavý, jejím vrcholem a oba, život niterný a duch obětavý, dohromady spojeni, navzájem se podporující, posvěcují člověka, činí ho světcem.

Na srdci nejvíce záleží. Jest-li srdce spořádáno, jest spořádán veškerý člověk; jest-li celé srdce Bohu, patří Bohu celý člověk.

Srdce jest sídlem citů; v něm vzplane nadšení, v něm se připravuje čin. Srdce miluje, horlí, ztravuje se; srdce je sdílné, štědré, velkomyslné. Srdce zlé — člověk zlý; srdce šlechtné — člověk šlechtný; muž srdce — muž činu. Srdci Bohočlověka Ježíše Krista, tělesnému srdci, jest se nám klaněti, protože jest s Božstvím nerozlučně spojeno. Hle, to jest bezprostřední předmět pobožnosti k nejsvětějšímu srdci Ježíšovu.

Nicméně však zasluhuje úcty naší srdce Spasitelovo jako sídlo nejsvětějších citů, jaké v prsou žily, jako krb oné plamenné lásky, kterou celý svět byl zapálen, jako příbytek božských, nevýslovných ctností.

Tušíš-li, jakým zdrojem požehnaní může ti býti srdce Spasitelovo?

Ctnosti potřebují kořenů; půdou těchto kořenů jest srdce. Není ctnosti bez ducha životního; a tímto duchem jest duch, jenž v nás vane, duše všechno oživující.

Naše skutky jsou takové, jaký je duch náš — malé, velké, zlé, dobré, sprosté, vznešené, chladné, vroucí — právě podle ducha, z něhož vyplývají.

Podivuhodny jsou skutky Ježíšovy. Co však jim propůjčuje takové vznešenosti? Srdce, z něhož vycházejí.

Budeš kdy dokonalým křesťanem, nevnikneš-li do nitra Ježíšova? Tam jest se ti učiti, proč máš jednati, jest učiti se, jak máš jednati, učiti se, čím máš opovrhovati, co máš milovati.

Poznej srdce Ježíšovo! Jak je poddáno Otci nebeskému! Ježíš považuje se za obět, která má vrátiti Otci uloupenou čest, Spravedlnosti boží zadost učiniti měrou nejhojnější. Proto žije jedině pro čest svého Otce, zná jen jeho vůli, jen s ním spojen pracuje. Můj pokrm jest, praví Ježíš sám o sobě, abych činil vůli toho, kterýž mě poslal.¹⁾

¹⁾ Jan 4. 34.

Jakou to láskou k lidem proniknuto srdce Ježíšovo! Láska řídila každý krok jeho na zemi, lásce podlehl na kříži, z lásky jest přítomen ve svátosti oltární — láska bezměrná, láska neustálá, láska ku všem, láska až na konec, láska věčná... Většího milování nemá žádný nad to, aby život svůj položil za přátele své.¹⁾

Jak myslí srdce Ježíšovo o sobě? Jest pokorně, zapomíná na sebe, obětuje se. Vidí v sobě vinníka, obět smírnou, tvora všeho trestu zasluhujícího: Červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce.²⁾ Raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše; kázeň pokaje našeho leží na něm a zsinalostí jeho uzdravení jsme.³⁾

Hle, takové jest srdce Ježíšovo, takovým duchem provanuty všechny skutky jeho.

A takové srdce nebylo by náde všecko líbezno a milování hodno? nebylo by s to, aby na vždy k sobě připoutalo srdce naše? nebylo by napodobování hodno v nejvyšším stupni? Takového srdce bychom neučinili měřítkem svého myšlení, svých citů, své vůle? — Jak jinak se naučíme jednati dokonale, nevnikneme-li do srdce Ježíšova? Jako není ji-

¹⁾ Jan 15. 13. ²⁾ Žl. 21. 7. ³⁾ Is. 53. 5.

ného jména pod nebem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti, než vítězné a slavné jméno Ježíšovo¹⁾): tak také není jiného učitele, který by nás ke svatosti přivedl, než přectnostné, přesvaté srdce Ježíšovo.

Věčně zůstaneme jen začátečnický, nikdy nevnikneme do hloubky dokonalosti, nikdy nenabudeme ctnosti důkladné, mužné, velkolepé, nikdy neosvojíme si ducha obětavého, nikdy nedospějeme tak daleko, abychom sebe samy úplně obětovali, nepoznali-li jsme a nepochopili-li jsme aspoň poněkud srdce Ježíšova.

A tobě, jinochu drahý, zvláště přisluší, abys pěstoval úctu k srdci Ježíšovu.

Zdaž nemilovalo i tebe a snad právě tebe láskou neobyčejnou? Nedalo-liž právě tvém umlání nejkrásnější příklady? Jaká to čistota! jaká skromnost, jaká mírumilovnost! jaká horlivost v modlitbě! jaká odloučenost od světa! jaká poslušnost, jaká láska, jaká činnost! — Jdi, studuj srdce mláděho Ježíše a uč se býti mladíkem křesťanským.

Tvé srdce jest ti ještě vzdělávati; nej-důležitější úlohou mladých tvých let jest, abys vychoval sebe sama: na jaký jiný vzor čekáš?

¹⁾ Skutk. ap. 4, 12.

Ptáš se nyní, v čem vlastně záleží pobožnost k srdci božského Vykupitele?

Co do niterné své podstaty záleží v tom, že v toto nejsvětější srdce vždy víc a více vnikáme, víc a více si vážíme nezměrné lásky, kterou k nám chová, a snažíme se přetvořiti vlastní své srdce podle srdce jeho.

Zevně záleží v jistých cvičeních, jež konají ctitelé božského srdce, nebo jež ti vnukne vlastní tvá zbožnost. Zbožné duše, na příklad, každoročně pátek po oktávu Božího těla, kterýžto den církev slaví svátek nejsvětějšího srdce jakožto zvláštní pobožností s církví oslavují. Mimo to zasvěcují Božskému srdci každý první pátek v měsíci zvláštním způsobem. Na tento pátek přijmou, jest-li jim možná, svaté svátosti; nájisto však přijdou do chrámu Páně, navštíví nejsvětější Svátost oltářní a odprosí Božské srdce za všechny ty urážky, kterými je na světě nevděční lidé zarmucují. Velmi innozí říkají každodenně, anebo i vícekrát za dne zbožnou průpověď: Srdce Ježíšovo, planoucí láskou ke mně, zapal srdce mé láskou k sobě !

Proč však pobožnost k nesevětějšímu srdci tak těsně souvisí s nejsv. Svátostí oltářní, zajisté jasně poznáváš.

Předně proto, že v této Svátosti s ostatními dšly ušlaveného člověčenství Ježíšova jest přítomno též jeho nejsvětější srdce a proto je tato Svátost střediskem, z něhož se v proudech vylévá bezměrná láska Spasitele po všem širém světě. Mimo to jest nejsv. Svátost oltářní d i v e m lásky. Láska to byla, jež Ježíše přiměla, by ustanovil tajemství svého těla a krve své; láska zavírá ho do našich svatostáneků; láska oslazuje mu samotu; láska ho pobádá, aby se vydal pohanám všeho druhu. Láskou nekonečnou objímá zde všechny, kdož se k němu blíží, aby ho buď přijali jako pokrm nebo mu prokázali svou návštěvou patřičnou úctu.

Ve svátosti jest nám Ježíš vzorem c t n o s t í, jež nás, budeme-li je napodobovati, jistě přivedou na vrchol svatosti. Učte se ode mne, volá k nám ze svatostánku, neboť jsem t i c h ý a p o k o r n ý srdcem.) Ano, zde jest Ježíš pokorný, trpělivý, tichý! A jaká to odloučenost! A jaká to horlivost v modlitbě, horlivost pro spásu duší! Jaká to štědrost ke všem, kdož k němu přistoupí, neb aspoň jen poněkud vstříc kráčí! Konečně jest právě tato přítomnost pod způsobou chleba pro Spasitele pramenem nejtrpčích s t r a s t í. Ve svátosti

1) Mat. 11, 29.

jest zneužíván, urážen, zrazován; bezbožní lidé ho zneužívají, lhovatelé ho zanedbávají. Nevděk a zloba závodí, aby nejlaskavějšímu Vykupiteli hodně bolestným učinili přebývaní jeho ve Svátosti.

Právě z této poslední příčiny má pobožnost k nejsvětějšímu srdci zvláštní ráz úcty s m i ř o v a c í; proto je též jeho ctitelé častěji odprošují za nelásku, nevděk, lhovost, jakou mu od lidí trpěti jest.

Ó ty nepochopitelné, láska ztrávené srdce mého Spasitele, ne nadarmo mě pozýváš: Synu, dej mi srdce své!) Zde, ó nejlaskavější Ježíši, zde je toto srdce, po kterém tak vroucně toužíš — to ubohé, chladné, lásky nemající srdce! Ó změň je a dej mi je obnovené nazpět! Vyplň své přislíbení: Dám vám srdce nové a ducha nového položím uprostřed vás; a odejmu srdce k a m e n n é z těla vašeho a dám vám srdce m a s i t é,²⁾ citlivé, vděčné, štědré, velkomyslné, srdce obětavé, srdce p o d l e m é h o s r d c e.

18. Láska činná.

Kdo se bojí Boha, ničeho nezanedbá. Kaz. 7, 19.

Přítomnost Hospodinova ve tvorech není nečinná. Pán jimi pohybuje, vede je k cíli jejich, pracuje v nich.

1) Přísl. 23, 26. — 2) Ez. 36, 26—27.

Ano, Bůh pracuje, abych tak řekl, ve tvorech pro mě, jest činný pro mě, působí, namáhá se takřka pro mě.

A Ježíš Kristus, Bůh a člověk, můj Vykupitel, jak ten pro mě nejen působil, pracoval, se namáhal — nýbrž i trpěl, pot a krev vycedil, dal život svůj v mukách všemožných! A jak pracuje a působí, jak trpí Ježíš ještě nyní v rejsvětější Svátosti oltářní!

Bůh ovšem působí a nepozbývá při tom svého pokoje, jest činný a zůstává v míru, Bůh se obětuje za nás a jeho blaženost tím neutrpí.

Ó Bože, jak zahánbujes mou lásku!

Jsem ovšem nakloněn tě milovati, ale rád bych, aby tato má láska nežádala po mně obětí, rád bych měl z této lásky jen prospěch a požitek.

Láska má není silná; k výši oběti nedovede se vyšínouti. Snad se ti zdá, jinochu drahý, že máš velmi málo příležitosti, abys osvědčil tuto svou účinnou, vzájemnou lásku.

Mýlíš se; celý den máš k tomu hojnost příležitosti. Den jest ti vyplniti skutky, jež ti ukládají povinnosti tvého stavu. Tyto skutky vyžadují pozornosti, vyžadují oddanosti, vyžadují veškeré tvé

síly cinné. Věnuješ se jim vážně? Konáš je tak dokonale, jak toho zasluhuje velikost a líbeznot toho k jehož cti a sládě je konati předstíráš?

Jak jsme tak často slepými! Jak soudíme krátkozrace! Na většívěci klademe váhu, malými pohrdáme. A přecé je k větším věcem málo příležitosti, kdežto maličkosti vyplňují všechny naše dny! A Písmo svaté praví přece tak významně: Kdo se bojí Boha, ničeho nezanedbá.¹⁾

Zde rozhoduje pouze duch, vytrvalost; pro Boha jednáme a proto jest mi jednati co možná nejdokonaleji, protože i On jest neustále dokonalý a nemění se, a proto jest hodin téže pečlivé služby, téže obětavé lásky — dnes, jako včera a zítra, nyní a vždycky.

Nerozeznávej povinnost a povinnost; neříkej: tato jest ovšem vážná, ona nikoliv; kdybych zanedbal tuto povinnost, mělo by to vážné následky; nevykonám-li oné, nic na tom nezáleží. Kdo se opravdu Boha bojí, kdo jest mu opravdu oddán láskou dětinnou, úctyhodnou, nic nemá za nepatrné. U něho vládne láska — zde i tam; srdce touží po

¹⁾ Kaz. 7, 19.

Bohu — zde i tam; Bůh, věčné starý a přece věčně nový, — má láska — stará a přece stejně vroucí, neseslabená!

Hle, tu máš prostředek, jak bys osvědčil tuto svou lásku, o které tvrdíš, že jest upřímná. Dělej jako Bůh: cokoliv konáš, konej co možná s největším účastenstvím veškeré bytosti své; konej každinký skutek s veškerou láskou a číň, co ti činiti jest, tak, jakoby na jediném tom skutku závisela věčná spása tvá.

Věrnost v mále — slovo významné, slovo vlažné duši hrůzyplné, duši horlivé zvuk líbezný!

Věrnost v mále, — krátký obsah veškeré svatosti.

Věrnost v mále, — trnitá, ale nejkratší stezka k důkladné dokonalosti.

Věrnost v mále, — hrdinství lásky, služba obětavá, mučeníctví!

Právě tvé mladistvé těkavosti je tato věrnost v mále tak nesnadná: ty se tak snadno všemu vyhneš, zvláště nezamlouvá-li se ti nějaká práce svou důležitostí.

Přemáhej se. Příště považuj i maličkosti za důležité. Ukaž, že láska tvá umí se trvale obětovati, že jest neustále činnou,

neunavnou, že jsi sobě povždy vědom, že jednáš pro Boha a že kvůli němu vykonáváš povinnosti své, jak veliké, tak i nepatrné.

19. Láska trpící.

Trpělivost skutek dokonalý má.
Jak. 1, 4.

V ohni zkoušeno bývá zlato, lidé pak příjemní v peci ponížení.¹⁾

Ne každý, kdož mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského,²⁾ protože ne každý jedná tak, jak ujišťuje. Právě tak mluví velmi mnozí o lásce k Bohu, ale jejich skutky se tomu nepodobají.

Přijímá-li však někdo dobrovolně strasti z rukou božích, ukáže-li se v nich trpělivým, jest-li hotov i větší přijmouti: ukázal, že pochopil, co jest láska, a že opravdu umí milovati.

Na horu Tábor s Ježíšem stoupati a účastniti se tam jeho oslavení, byl by každý z nás hotov; běží-li však o zahradu getsemanskou nebo dokonce o horu Kalvarii, stojíme tiše a náš Spasitel kráčí sám. Láska pravá jest mocná jako smrt, neúprosná jako hrob; její plameny jsou plameny ohnivé. Smrt ne-

¹⁾ Sir. 2, 5. — ²⁾ Mat. 7, 21.

pustí nikdy své oběti; hrob nevydá nikdy mrtvoly, plameny šírají a ztravují všechno, co jim přijde na dosah. Tak i láska.

Miluješ-li Boha opravdově, neodtrhne tě od něho žádná muka. Utrpení tě s ním spojí tím těsněji, čím více jsou s to, aby tě odloučily ode všech věcí pozemských.

Doba mládí není ovšem bohata strastmi a svízely; léta pozdější přinášejí více bolesti. Tehda přijdou starosti a strádání; život začíná býti vážný; protiventství, mrzutosti, hořké zkušenosti ztrpčují nám hodiny a dny. A když tělo sestará, zaklepá u nás nemoc, zaklepá staroba, hlásí se smrt, — přijdou dny, o nichž se praví: Nelíbí mi se.¹⁾

Ale kéž jen snášíš trpělivě několik těch malých nepříjemností, jež tě stihnou, kéž snášíš oddaně to, čemu se nemůžeš vyhnouti!

Bohužel, že toho nečiníš; nejmenší nemoc, malá bolest, nehoda, odstrčení, tvrdé slovo, pohana, pokoření, zklamaná naděje, neštěstí ve hře, nepatrná ztráta, nepříjemné počasí, zima, horko, hlad, žízeň — a jak se jmenují všechny ty obyčejné případy a všední protiventství, — všechno tě rozčilí, loupí rovnováhu tvého srdce, ruší mír tvůj, rozmrzuje

¹⁾ Kaz. 12, 1.

te, činí tě malomyslným, hněvivým; hned začneš b ě d o v a t i, počínáš si jako roz-zlobený, jako někdo, komu se stalo bezpráví, r e p t á š proti Bohu, jsi s m u t e n, p r o k l í n á š sebe i své žití . . .

Ó dobrý Bože — a při tom ještě říkáme, že tě m i l u j e m e ! Jaká to protiva!

Co bude s námi teprve později, až trpkosti vezdejšího života jako vlny mořské na nás budou dorážeti? Až se dostaví obtíže všeho druhu, tížící starosti, unavující práce, protivnosti zevnější i niterná, svízele se všech stran, a všechno to jakoby se bylo zapřísáhlo, že ti tu trošku života hodně ztrpčí a na každé místečko zde na zemi, na něž ti vstoupiti jest, ostrý zasadí trn, který by hluboce ranil m o h u t v o u ?

A co při tom nejhoršího: netrpělivostí, malomyslností a nevolí proti úradkům božím z v ě t š u j e m e jen svou bídu.

Jako když d í t ě v pošetilém hněvu bije na ránu, kterou si utržilo svou nepozorností, nebo ve hloupém vzteku docela rozbíjí hračku, na níž něco polámalo: tak jednáme i my, když rány, strastmi a svízely zasazené, netrpělivostí svou ještě více rozedíráme, když je rozjitřujeme a lejeme do nich záhubnou kyselinu.

A můžeme-li míti výbornější příležitost, osvědčiti svou lásku, než ve strastech a svízelích?

Tu ukazujeme, jak si Boha vážíme. Tu dáváme na jevo, jak velice ceníme ony služby, které nám Ježíš prokázal utrpení, která pro nás vytrpěl: tu se osvědčuje naše vděčnost hodnými činy.

Mimo to oddaná trpělivost mírní bolest, vlévá balsám do rány, nenechá se jí rozšiřovati.

Trpělivost kaje se za hříchy a vytrpí za sloužené tresty.

Trpělivost připodobňuje nás Kristu.

Trpělivost staví nás na stranu mučedníků.

Trpělivost jest kujným kovem, z něhož si kujeme klíč k blažené říši nebeské.

Slovem, trpělivost činí všechno dokonalé¹⁾ a pojišťuje nám vládu nad dušemi našimi.²⁾

20. Umrtvování.

Doplňuji to, čeho se nedostává
s utrpení Kristových, na těle
svém. § Kol. 1, 24.

Jest možno, by duše Boha milující spokojila se jen s tím, že trpí? Ó nikoliv; láska jest neúnávná, láska jest velkomyslná.

¹⁾ Jak. 1, 4. — ²⁾ Luk. 21, 19.

Láska nejen že trpí a snáší klidně strasti, kterým se nelze vyhnouti, — nikoliv, láska vyhledává toho, co bolí, co se protiví zkažené přirozenosti, co jest odporno smyslnosti, co mučí sebelásku, co usmrcuje starého člověka.

Pohleď na Svaté, jak ti se uměli křivovat! Ve dne v noci nepřáli si poklidu a chovali se k sobě jako k nepřítelům. Všechno jejich myšlení, veškerá jejich snaha směřovala jediné k tomu, aby umrtvili hříšného člověka, by omezili smysly své; odříkání a sebezápírání bylo jejich heslem.

Vyvarovali se toho, co nedovoleno, s tím se nespokojili. Teprve tehda mněli se býti jistými, když se naučili odříkati se i věci dovolených.

Ukládali si trýzně: mrskali hříšné tělo, dali mu trpěti nouzi, dopustili, aby je mučil hlad, žízeň, nahota, unavení, bdění; nesnažili se pouze, aby zatlačili vznikající zlé náruživosti: i kořeny jejich hleděli umrtviti a zadusiti símě. Neustále žili v boji s sebou; místo aby se omezili na pouhou obranu, hnali sami útokem a pronásledovali neúnavně nepřátele boží a svého spasení.

To však se neděje bez muk a bez bolesti. Přirozenost cítí velmi dobře takovou přís-

nost, sténajíc pod ranami, jež vnikají až ke kořenům nejskrytějších vášní. Ale Svátí patří jediné na Boha a mají na zřeteli jen svůj duchovní prospěch. Ustavičně tanč jim před očima obraz ukřižovaného Vykupitele a myslíce na něho, volají: Jen tehda, trpíme-li, budeme opravdovými údy trpící hlavy své Ježíše Krista. Doplňují to, praví sv. Pavel, čeho se nedostává z utrpení Kristových, na těle svém.¹⁾

Ano, i já jsem údem Krista Ježíše; chci-li účastenství míti s Kristem, jest mi trpěti, jest mi trpěti s ním, následovati Ježíše trpícího. Trpěti jsem tedy povinen Kristu, povinen Církvi, jež jest jeho tělem; jsem však též povinen sobě samému, — neboť podle množství bolestí²⁾ dostane se mi radostí nebeských.

Ty se již hroziš, jinochu, pomyslíš-li jen na umrtvování a sebezapírání. Slova ta byla ti snad až dosud úplně neznáma.

Avšak uvaž, zda-li nejsi učedníkem Ukřižovaného?

Nejsi-liž bratrem oněch hrdin, kteří ukřižovali tělo své se hříchy a žádostmi jeho?³⁾

Synu svatých rodičů, potomku velikých předků, nezapírej svého původu, nestyď se za kříž svého mistra!

¹⁾ Kol. 1, 24. — ²⁾ Žl. 93, 19. — ³⁾ Gal. 5, 24.

nevymlouvej se, že jsi mlád; neboť právě proto, že jsi mlád, jest se ti cvičiti v této ctnosti, která by měla zdobiti každého křesťana. Komu hrozí větší nebezpečnoství než právě mladíku? Na koho metá ďábel jedovatější šípy? Koho obkličuje svět zlotřileji? V kom bouří náruživosti prudčeji? Čí krev proudí rychleji? Čí tělo hledí se odvážněji vymknouti svaté uzdě rozumu a víry? Koho to více ponouká, by požíval — ať věci dovolených anebo nedovolených, aby se vrhl do divokého proudu života a houpal se opovážlivě na pobouřených vlnách?

A pak diš, že je zbytečno umrtvovati se?

Ach bohužel, až příliš mnoho mladíků žije život změkčilý, žije pouze svým smyslem a náruživostem! Až příliš mnoho je těch, kdož nic nevědí o onom svatém násilí,¹⁾ jemuž se otevírají brány nebeské, kdož nic nevědí o kříži, kdož se vyhýbají pečlivě každému trnu. Jen květnaté stezky chtějí míti a po rovných cestách chtějí kráčet.

Ký tedy div, že je tak málo jinochů svatých; ký div, že je tak mnoho jinochů neřestných, — neboť: kdo rozkošně chová od dětinství služebníka svého, potom jej po

¹⁾ Mat. 11. 12.

zná býti zpuřného,¹⁾ a: kuň nezkcrocený bude tvrdoústý a syn rozpustilý bude opovážlivý: lahoď synovi a nažene ti strachu.²⁾

Bojíš se snad o své zdraví, nebo dokonce o život svůj? Hle, velmi mnoho svatých dosáhlo vysokého stáří a v postech a přísných pokáních dožili se více let, než jiní lidé v hojnosti a blahobytu.

Maličko dostačí tělu našemu, jež snese více, než se často domníváme. Ostatně netřeba se ti v té příčině báti, neboť opatrnost tvá a tvého vůdce duchovního ustanoví ti příslušné meze. A mimo to neběží tu o nic neobyčejného. Věrná láska a stálá vytrvalost dodávají i malým obětem ceny před Bohem.

Umrtvování člověka niterného, sebe-lásky, netrpělivosti, lehkomyšlnosti, dráždivosti, zvědavosti zajisté nejen není pranic nebezpečno, nýbrž právě naopak jest velmi prospěšno tělesnému zdraví.

Chceme-li se cvičiti ve ctnosti umrtvování — bez níž nedospějeme nikdy ke křesťanské dokonalosti — jest nám bedlivě si všimati jistých, každý den, ano každou hodinu se naskytujících příležitostí: neboť nedáme-li na ně dobrý pozor, uniknou nám a

¹⁾ Příklad. 29, 12. — ²⁾ Sir. 30, 8. 9.

s nimi též tak mnoho zásluh pro věčnost, jež jsme si mohli tak snadno získati. Kolikráte denně můžeme zavřítí oči neb uši své něčemu, co bychom tak rádi viděli nebo slyšeli! Koli-krát si můžeme něco odepřítí v jídle a pití! Koli-krát můžeme uložití nějakou obět své lásce k pohodlnosti, přílišné bouřlivosti, žvatla- vosti, nezřízené truchlivosti, rozpustilosti, div- ným rozmarům, těkavosti, nestálosti! Jak mnoho to příležitostí, umrtvovati se a přemáhati se — jen máme-li trochu dobré vůle.

Ó kéž konečně pochopíš, že duchovní pokrok tvůj nezbytně žádá, by ses u m r t v o v a l ; j a k m n o h o se přemáháš, tak budeš pokračovati na dráze své ku předu!

P ř e m á h e j se, — tato slova měj ustavičně na paměti. Není vítězství slavněj- šího nad to, kterého jsme dobyli n a d s e b o u s a m ý m i ; ale není též bojův urputnějších nad ty, které bojujeme na bojišti svého srdce.

Ó utrpení Kristovo, posilni mě! Podaří-li se mi již nyní, mladíku, opanovati sebe sama a uložití si oběti, kolik mi libo: jak snadno budu později, jsa mužem, kráčetí vážnou cestou povinnosti, odříkání, oběta- vosti!

Uvaž, jaké síly a pevnosti nabude vůle tvá, budeš-li se hodně často, byť i jen v maličkostech, přemáhati! Změkčiloť však ji seslabí tak velice, že se bude bez odporu poddávati žádostem těla i zlého srdce.

21. Láska ke kříži.

† Ode mne pak odstup, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho, Ježíše Krista Gal. 6, 14.

Ó Pane, jak mnohým věcem jest mi se ještě učiti! Slyše slovo „u t r p e n í“, hrozím se; slyše slovo „l á s k a k u t r p e n í“, nerozumím mu.

Ano, synu můj, mnoho, velmi mnoho věcí ještě neznáš. Jest však již čas, abys aspoň poněkud poznal vědu o kříži. Pro tuto vědu jest však jen jediná škola a ta sluje cvičení. Jest ovšem potřebí jí vyučovati, avšak cvičiti se v ní jest ještě potřebnější; nauka ukazuje nám cestu, cvik však po ní kráčí.

Ó kdybys znal dar boží!¹⁾ Kdybys věděl, jaké poklady má v sobě utrpení, nikdy bys nezáviděl oněm tak zvaným šťastným lidem zde na zemi; naopak, litoval bys jich, strachuje se o ně a o jejich pravé štěstí; díval

¹⁾ Jan 4, 10.

by ses na ně jako na ubožáky, kteří potřebují pomoci, kterým neustále hrozí nebezpečství a veliké neštěstí.

Štěstí a blahobyť přivádí často lidi tak daleko, že z a p o m í n a j í n a B o h a a spoléhají na sebe samy, domnívajíce se, že ho již nepotřebují.

Kříž a utrpení zachovávají nám však drahocennou pokoru. Ve strastech a utrpeních cítíme dobře, jak jsme ubozí, ohlédáme se po pomoci, toužíme po útěše, patříme vzhůru k n e b i a přivineme se k Bchu.

Štěstí a blahobyť svádějí člověka, že věci tohoto světa c e n í v ý š e, nežli zasluhují, a očekává, že ho trvale oblaží.

Kříž a utrpení o d d ě l u j í ho od věcí pozemských, učí ho vážit si toho, co jediné úcty zasluhuje, učí ho toužit po statcích čistějších, po dobrech trvalejších.

Štěstí a blahobyť loupí srdci jeho s v o b o d u, činí mu takořka násilí, nebo je aspoň naplní předsudky a nepravými názory. Člověk se stává otrokem statků zevnějších, jediné po nich baží a nemá-li jich, tentam jeho poklid, tatam jeho radost; nepokoj a muky stávají se jeho údělem.

Kříž a utrpení p o v z n á š e j í nás nad zemi. S každým statkem pozemským, kterého

pozbyváme, padá k zemi též jeden článek onoho těžkého řetěze, který nám brání vyšiuouti se k nebi.

A pak bys ještě tvrdil, že není hoden veškeré lásky tvé kříž, jenž ti zjednává tak veliké poklady?

A nyní pohleď na Spasitele, svůj vzor! Čím se mu stáváš podobnějším než právě utrpením? Nepoznáváš, jak veliká to čest, sdíleti jeho hanbu, jeho bolesti, jeho kříž? Poslyš apoštola, řkoucího: Ode inne pak odstup, abych se chlubil, leč v kříži Pána našeho Ježíše Krista?¹⁾ A na jiném místě: Všechna moje věda jest Ježíš Kristus Ukřížovan²⁾

Konečně pohleď na odměnu kříže. Uvaž, že všechna utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, která se zjeví na nás,³⁾ a že toto nynější kratičké a lehké soužení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné.⁴⁾

Ó Pane, nyní pochopuji, co mi hlásáš, a cítím v sobě touhu, vykonati, k čemu mě pobádáš. Ale co jest mi činiti? Jsem ještě mlád a k utrpení mám málo příležitosti. Jsem

¹⁾ Gal. 6, 14. — ²⁾ Kor. 2, 2. — ³⁾ Řím. 8, 18.
— ⁴⁾ 2. Kor. 4, 17.

ještě mlád a jakoby utrpení nebylo pro můj věk, bezděky hledím se jim vyhnouti, kde a jak jen mohu.

Synu můj, uživej věrně každodenních, byť i jen nepatrných příležitostí. Nesnáze a protiventství, která lidi v tomto slzavém údolí neustále pronásledují, snášej radostně, s myslí klidnou. Nepohody živelní, zlobu lidskou, denní útrapy, bolesti tělesné, strasti duševní, práce, protiventství malá i velká, všechno přijímej zmužile, raduj se z toho, děkuj mi za to, plesej, že ti dána příležitost trpěti něco pro mě, o němž pravíš, že jest miláčkem duše tvé. Buď vždycky hotov ještě více trpěti; žádej, podrobuje se ovšem i zde svaté vůli mé, ještě více útrap, ještě větších křížů; modli se za to, ozbroj se již předem k všelikému boji: vzývej takořka utrpení k zápasu a jdi jimi mužně vstříc!

Buď však jist, že cožkoli tě stihne, ať nemoc, bolest, chudoba, opuštěnost, hanba, bída nebo cokoliv jiného — nic nebude nad síly tvé, všechno budeš moci snést. Věrnýť jsem já a nedopustím pokoušeti někoho nad to, což může snést!)

Ó bližze tedy, kříži svatý! I kdybys byl sebe větší, vezmu tě na ramena svá a spoléhaje na Boha, nikdy tě nesložím!

1) 1. Kor. 10. 13.

Ó znamení spásy, buď vítáno! Od té doby, co na tobě Ježíš vytrpěl nekonečné muky, od té doby, co na tobě vykrvácel, pozbylo jsi veškeré hřízy své a s krví Ježíšovou splývá jen útěcha a sladkost a požehnání na toho, jenž tě objímá.

Ó znamení vítězné, k tobě se blíším! Pryč, vy moci zlé, ve jménu kříže odstupte ode mne! A ty, světe zlý, slepý, pošetilý, viz, nyní nás dělí svatý kříž, jenž tobě jest pohoršení, mně však moc boží a moudrost.¹⁾

Ó dobrý Bože, poznávám, že jsi se smíloval nad ubohým srdcem mým! Zvětšil, rozšířil jsi je; nyní v něm dosti místa pro moře trpkostí a utrpení.

Ať přijde cokoliv; ani přívaly utrpení nezničí lásky mé k tobě, ó Ježíši, žehnichu srdce mého, a proudy vod nezatopí jí.

22. Ještě více, Pane !

Mně živu býti Kristus jest a umění zisk. Filip 1, 21.

Ó Pane, jak šetrně chováš se ke mně! Ach, skoro jest mi se báti, že nejsem ni láčkem tvým, neboť mne nenavštěvuješ a utrpení prchají přede mnou!

Ovšem, takové přízně jsem nezasloužil a vyznamenání kříže nejsem hoděn.

¹⁾ 1. Kor. 1, 23. 42.

Ó jak málo je toho, co mi, skoro jen jako na zkoušku, tak zřídka sesíláš. Jak slab jsem asi dosud, že se neodvážíš vztáhnouti na mě ruku svou!)

Ó Bože srdce mého, jen to zkus! Pošli mi utrpení, dej mi kříž, mrskej, bičuj

Jen více, ó Ježíši, abych ti byl podobnější, abych aspoň poněkud opětoval nevýslovnou lásku tvou!

Jen více, Spasiteli můj, abych se mohl vrátit za provinění mladosti své a nalezl mílost před tebou!

Jen více, ó Bože můj, aby se nevrátil hřích do srdce mého, aby tam s blahobytem nezavítala zloba, jež tam již tak dlouho přebývala!

Jen více, ó Pane, aby se osten žádostivosti víc a více otupoval, aby se utišila má mladická bouřlivost, aby se menšila nebezpečenství, duši mou zahubiti hrozící!

Jen více, ó Ježíši, abych nebyl posledním ve vojsku svaté Církve tvé a nevyhýbal se zbaběle boji!

Jen více, ó Pane, abych se aspoň poněkud podobal oněm hrdinům, kteří již buď

1) Job. 2, 5.

na krvavém bojišti padli za obět slávy tvé, nebo si přísným pokáním sami připravili bolestné, byť i nekrvavé mučednictví.

Jen více, ó Bože, aby odměna má na věčnosti nebyla až příliš nepatrná, by mi pak nebylo s hanbou patřiti na ony vznešené duše, kterým živu býti byl Kristus a umřítí zisk.¹⁾

Ó kéž smýšlím též tak hrdinně, jako Svatí! Svatý mučedník Ignác, vida divokou zvěř, která ho měla roztrhati, zvolal: Kristova jsem pšenice; ať mě rozemelou zuby lvů, abych byl nalezen chlebem bílým! A již dříve psal takto: Nyní začínám býti učedníkem Kristovým. Ať mě čeká oheň, kříž, divoká zvířata; ať mi zpřerážejí kosti mé, ať mi vytrhají údy, ať rozemelou tělo mé; ať mě stihnou všechny muky, jaké jen ďábel vymysliti může: jen když s Kristem podíl míti budu! Ó kéž se mi dostane štěstí, býti opravdu roztrhánu od šelem, kterým mě chtějí předhoditi!

Ó Bože, jak velice sílíš duše upřímně tě milující! Jak veliké je množství sladkosti tvé, kterou jsi schoval bojícím se tebe a způsobil těm, kteří doufají v tebe!)

Rozkoší oplývá spravedlivý i v soužení,²⁾ plesá a raduje se a nezměnil by stavu svého se žádným miláčkem Štěstěny!

¹⁾ K Filip. 1, 21. — ²⁾ Žl. 30, 20. — ³⁾ Kor. 7, 4.

Záhadná to protiva: kapka rozkoše svět-
ské ztrpčí často jako slaná voda mořská ve-
škerou radost duše právě ještě tak světsky ple-
sající; kapka lásky božské promění na-
opak celé moře hořkých utrpení ve sladkost a
příjemnost!

Jinochu křesfanský, přemýšlej o této zá-
hadě a rozlušti ji.

A pochopil-li jsi t u t o tajemncu záhadu,
pak se ti otevřely poklady moudrosti a ty za-
čínáš býti učedníkem Kristovým a nositi jizvy
U k ř i ž o v a n é h o na těle svém,¹⁾ to jest,
začínáš se podobati trpícímu Spasiteli.

23. Zříkejme se věcí stvořených.

Marní zajisté jsou všichni lidé,
v nichžto není známosti Boha.
Moudr. 13, 1.

Marní jsou všichni lidé, v nichžto není
z n á m o s t i B o h a, kteří nedovedou z vi-
ditelných věcí poznati toho, jenž jest, kteří
patříce na velkolepá díla, nedovedou poznati
jejich t v ů r c e.)

Nabyl jsi již ty, ó jinochu, této známosti
Boha? Víš, z jakého p r a m e n e vyplývá ve-
škerá krása a dobrota pozemská a všeliké
přednosti a dokonalosti věcí stvořených?

1) Gal. 6. 17. — 2) Moudr. 13, 1.

Všechny paprsky sluneční, nejjasnější i méně jasné, nejteplejší i méně teplé, mají jediné společné ohnisko. A tak vycházejí i od Boha, Nejvyššího, Nejlepšího, pramene všeho dobra, veškeré paprsky dobroty a dokonalosti, jež září a stkvějí se na rozmanitých tvorech hned jasněji, hned zase méně jasně, hned tak, hned jinak zbarveny.

Před okem tvým rozvinuje se velebnost pozemská, slabounký to stín oné nevýslovné slávy, kterou se odívá ten, jenž přebývá ve světle nepřístupném,¹⁾ jenž činí oblak stupněm svým, jenž chodí na křídlech větrů, jenž činí anděly své duchy a služebníky své oheň zhoucí!²⁾

Často tě oslepuje velikost pozemská. Co jest její zřídlem? Pochází s hůry, slabým jsouc odleskem oné velikosti a vznešenosti, kterou má ze sebe Bůh, jehož jméno jest: kterýž jest.³⁾

Nezřídka podivuješ se moci lidské a zdá se ti, jakoby mocným pánům tohoto světa nic nemohlo odporovati. A přece — není moci, leč od Boha všemocného.⁴⁾ Všemohoucí je tedy Bůh a co chce, to také může vykonati, neznaje žádné překážky a lámaje

¹⁾ 1. Tim. 6, 16. — ²⁾ Žl. 103, 3. 4. — ³⁾ 2. Mojš. 3, 14. — ⁴⁾ Řím. 13, 1.

i mocné cedry na Libánu¹⁾ jako slabounké třtiny. Ty hrozný jsi, ó Pane, a kdo se zprotiví tobě?²⁾

Mnohdy jsi svědkem s p r a v e d l n o s t i pozemské. Kdo jiný však jest jejím původcem než ten, o němž se praví, že spravedlnost jest pasem beder jeho³⁾ a spravedlivý jest a všichni soudcové jeho spravedliví jsou a všechny cesty jeho milosrdenství a pravda i soud.⁴⁾

Laskavost a dobrota, kterou ti lidé prokazují, mile jímá srdce tvé. Ale jak dobrý a líbezný jest tvůj duch, ó Pane, ve všech věcech!⁵⁾ S jak velikou zdrželivostí nás soudíš,⁶⁾ jak šetrně zacházíš s námi, ačkoliv jsi Pánem všehomíra! Ó vpravdě líbezný a tichý jsi, ó Pane a Bože náš!⁷⁾

Velikou zdá se ti věda lidská a nemálo se divíš zručnosti dítek pozemských. A všechna ta věda lidská není než dětinským žvatláním, srovnána se slovy a myšlenkami Hospodinovými. Jediné Bůh jest příčinou, že duch lidský poznává a všechny věci, jež poznává, od Boha jsou; mysl lidská nemůže ničeho pochopiti, co by aebylo nahé a odkryté od věčnosti očím Hospo-

1) Žl. 28, 5. — 2) Žl. 75, 8. — 3) Is. 11, 5. —
4) Tob. 3, 2. — 5) Moudr. 12, 1. — 6) Moudr. 12, 10.
— 7) Žl. 85, 5.

dinovým.¹⁾ Odkud tedy přichází moudrost a které jest místo rozumnosti?²⁾ Bůh jediné má cestu k ní a on toliko ví o místě jejím; neboť on spatruje končiny světa a vidí všechno, což jest pod nebem. Kterýžto učinil větrům váhu a vody zavěsil u míře. Když ukládal deštům právo a cestu bouřkám zvučným, tehdáž viděl ji a zjevil a vystihl.³⁾

Pozoruješ c t n o s t a velikost mravní; Bůh jest svatost sama. Tato jest píseň, kterou mu nebeštané pějí ve dne v noci bez přestání: Svátý, svátý, svátý Pán Bůh všemohoucí, kterýž byl a kterýž jest a bude.⁴⁾ O něm se praví, že věrný jest ve všech slovech svých a svatý ve všech skutcích svých.⁵⁾ Hle, z tohoto pramene prýští všeliká čistota a mravní dobrota lidská.

Na lících vrstevníků svých vidíš rozvité růže čilého ž i v o t a a ve veškerém jejich jednání jeví se bujarost a síla mladých let. Avšak Hospodin jest život nepomíjející,⁶⁾ protože má život ze sebe; všechno, co žije, žije pouze skrze něho a proto, že on žije. Hospodin se nemění na věky. Nebe a země pominou.

-) Žid. 4, 13. -- -) Job. 28, 20. --- -) Job. 28, 23—27. -- -) Zjev. 4, 8. --- -) Žl. 144, 13. -- -) 1. Tim. 6, 16.

ty pak zůstaneš; všecka jako roucho zvetšejí a jako oděv změníš je a změněna budou; ty pak tentýž jsi a léta tvá nepřestanou.¹⁾

S rozkoší spočívá oko tvé na zemské kráse: ale jak krásný jest asi ten, v němž není a nemůže býti chyby, jenž všecek jest světlo a temnosti v něm žádré není?²⁾

Zde tedy dosahuje láska vrcholu. Touží jedině po Bohu, chce Boha ve všem, Boha nade všecko, tvory pak jen potud, pokud se vztahují na Boha Tvůrce. Všechny věci ozářené vidí jen zároveň s paprskem a ohniskem všeho světla.

A pohlížím-li tímto způsobem na věci stvořené, stanou se mi všechny tvory okolo mne, slunce, měsíc a hvězdy, země, voda a vzduch, hory a údolí, luhy a háje, ovoce, květiny, zvířata, lidé i jejich díla obrovským památkem, v němžto se stkvějí zlatými písmenami dokonalosti mého Boha, ve své jednotě i rozmanitosti.

Tím způsobem vidím všechny věci klem jediného středu a vesmír promění se mi ve mnohostrunnou lyru, z níž mi zaznívají nejrozmanitější tony, jež se však všechny spojují v jediný nekonečně libý akkord.

¹⁾ Žid. 1, 11. 12. — ²⁾ 1. Jan 1, 5.

A ty blahodárné následky takového pozí-
tání na věci stvořené? Všelická nezřízená a pří-
lišná náklonnost k věcem pozemským byla by
vyhostěna ze srdce našeho; pak bychom již
nepřeceňovali tvorův a nezneužívali jich. Krása
pozemská by v nás již neroznítla plamen
hříšné lásky, statky pozemské by nás ne-
svedly ke zvířecímu požitku; vzhůru bychom
se povznesli, ke Tvůrci nejkrásnějšímu, nej-
lepšímu. Odstranivše takořka ze tvorů vše, co
na nich pozemského, milovali bychom jen to,
co na nich nadpozemského; a taková láska
nebyla by nezřízená, nýbrž řádná, nebyla by
hříšná, nýbrž ctnostná, nezasloužila by trestu,
nýbrž odměny. Ve všech věcech hledali a na-
lezli bychom jen Boha, bytost nejlepší — a
jeho se přidržeti jest dobré.¹⁾

Ó jak by se pak zjinačil niterný život
tvůj, jinochu drahý! Jak bys pak se díval
na svět, jak bys patřil na sebe sama!
Pak bys smýšlel zcela jinak o strastech a pro-
tivenstvích tohoto života; trpkost proměnila
by se ti ve sladkost, těžké svízele staly by
se ti zdrojem útěchy.

Utrpení, pohlížíš-li na ně v jeho podstatě,
beze všech vyšších pohnutek a vztahů, ne-
bude se ti ovšem nikdy zdáti líbezným a žá-

¹⁾ Žl. 72. 28.

doucím, protože přirozenosti lidské se přičí býti nešťastnu; avšak tam, kde vůle jest nakloněna utrpení snášeti, přestává všeliké neštěstí. Pak bychom při utrpení oddělili všechno, co v něm trpkého, pozemského, a k vůli tomuto bychom je milovali. A co jest v utrpení dobrého? To, že pochází od Boha, že je svatou vůlí jeho, abychom trpěli, že Bůh, navštěvuje nás jím, má jen naše dobro na zřeteli, a že nám z toho vzejde věčný užitek.

Tož tedy miluj utrpení — a to, co se ti právě ještě zdálo trpkým, o čem jsi se domníval, že se protiví tvému štěstí, stane se ti pramenem neporušitelné duševní rovnováhy. naplní tě duševní útěchou a zvětší vděčnost tvou k Bohu.

To jsou tajemství, ó jinochu; ale chceš-li je vystihnouti, nepotřebuješ nic více než světlo víry; a pochopil-li jsi je, jsi vpravdě moudrým.

Ó kéž rozluštíš tyto hádanky! Ještě mnoho utrpení stihne tě na tvé pouti životem; mnohý trn poraní ještě nohu tvou; mnohá mračna skupí se ti ještě nad hlavou! Ó jaké to štěstí pro tebe, umíš-li temnoty tohoto bídného života láskou k Bohu proměnit v jasné

světlo denní, rajdeš-li stanovisko, na kterém ti bude lze snášeti, ano milovati všeliké svízele a protivenství!

24. Sebezapírání.

Kdo stratí život svůj pro mne.
nalezne jej. Mat. 10, 39.

Z toho, že všechno dobré ve světě pochází, Pane, od tebe, že Ty jsi jeho původcem, následuje nezbytně, že jest mi se zapírati, že jest mi odumírati sobě samému.

I já jsem tvorem tvým. I já mám všechno od tebe. Všechno, co ve mně dobrého, chvalitebného, líbezného, vyprýštilo z nevyčerpatelné studnice tvé nekonečné dokonalosti.

V tobě tedy, jedině v tobě jest mi hledati původ svůj.

Milovati bych měl na sobě jen tebe, milovati se jen v tobě. Kdykoliv láskou k sobě samému zmenším lásku k tobě, začíná býti tato má sebeláska nezřízenou, nesvatou, zavržení hodnou.

Proč se milujeme? Protože jsme, nebo mníváme se, že jsme dobřími. Ale kdo nás učinil dobrými? Kdo jest vzorem, podle něhož se utváří naše dobrota? Jedině ty, ó Bože, nejvyšší, nejlepší dobro!

Že sebe samy přec ţ ň u j e m e, stává se jediné proto, že nejsme pamětlivi n e k o n e č n é h o dobra, jež jest Bůh, a proto též nepozorujeme onoho n e k o n e č n é h o r o z d í l u mezi svými skutečnými, nebo domně lými dobrými vlastnostmi a mezi dokonalostmi nejsvětějšího a nejlibeznějšího Boha.

Ó jaký to zisk, n a l é z t i s e v B o h u ! Jaká to záruka budoucího věčného života, můžeme-li říci: Živ jsem ovšem, avšak již nejsem živ j á, nýbrž žije ve mně K r i s t u s !¹⁾

Hle, to jest n a l é z t i život svůj, který jsme dali pro Boha.²⁾

Jest ovšem pravda, že jest člověku velmi těžko o b ě t o v a t i s e, tasiti meč proti sobě samému a zničiti na sobě všechno, co není nadpřirozené a svaté, nebo dokonce souvisí nějak se hříchem ! A jak těžko je to zvláště v m l á d í, v době, o které myslíme, že jest úplně n a š e, že je pouze k tomu, abychom užívali a hověli svému tělu!

Avšak — uvaž ještě jednou, že dobré jest ti, odumíratí sobě samému ! Kdo chce n a j í t i život svůj, tomu jest jej tímto svatým způsobem ztratiti. Zrno pšeničné, padnuvši v zem, neumře-li, samotné zůstane, pak-li umře, mno ho užitku přinese.³⁾

¹⁾ Gal. 2, 20. — ²⁾ Mat. 10, 39. — ³⁾ Jan 12, 24.

Proč bych tedy váhal úplně se obětovati?
Ať zhyne ve mně všechno, co není božské.
Ať umře starý člověk se svou žádostivostí a zlobou; pryč s ním, ukřižován buď!)

Ātĕlo budiř poddáno duchu, duch pak Bohu.

Budiř, pokud možná, obnoven ve mnĕ onen prvotní obraz boří, který byl kdysi človĕku vtisknut, avřak od něho lehkovářně poskvrněn.

Nechat oparuje opĕt Tvůrce svého tvora, dílo rukou svých. Ať se očiřtuje víc a více srdce mé, ať se vzdaluje mysl má od věcí pozemských, ať se naplňuje duře má věcmi nebeskými; mysl i vůle má ať smĕřují neustále vzhůru, k rajským končinám.

Zrak můj spočivej ustavičně na oné nestvořené kráse, na onom nejvyšším věčném dobru, které jedinĕ jest hodno, abyeh po něm toužil a jeho dosíci hledĕl.

Ó jaká to radost, jaká to útĕcha, jaká to blaženost, mohu-li zvolati: Bůh jest můj a já jsem konečně jeho!

Pro Boha říti, to jest řivot pravý, to jest příprava na blaženou vdĕčnost, jeř záleří v ustavičném patření na tvář boří!

1) Jan 19, 15.

Kráčej si svou cestou, světe marný; já nechci putovati drahou tvou. Pozdě sice jsem poznal, avšak poznal jsem přece, že Bůh mi nekonečně nahradí všechno to, co ty mi nabízíš, že Bůh mě obdaří přebohatě za vše, co ty mi slibuješ.

25. Bůh nade všecko.

Mně pak přidržeti se Boha dobře
jest. Žl. 72, 28.

Ó Bože můj, kdy tě konečně budu milovati dokonale? Kdy se odřeknu tvou tak, abys jedině ty v srdci mém žil a vládl?

Kdy u mrtvím v sobě člověka pozemského, kdy odstráním ze srdce svého všechnu nezřízenou náklonnost k sobě samému tak, abys ty sám v něm mohl bydleti?

Ó nejdobrotivější Bože, jenž dáváš ducha dobrého všem, kteříž o něj prosí:¹⁾ dovrš všechna svá dobrodiní, jimiž jsi mě obdařil, a propůjč laskavě, abych tě miloval nade všecko!

Ó kéž tě miluji více než všechno, co má drahého, více než rodiče, bratry, sestry, dobrodince, přátele, více než lidi, které ctím pro jejich dobré a líbezné vlastnosti!

¹⁾ Luk. 11, 13.

Kéž tě miluji více než peníze a majetek,
více než drahokamy a poklady, slávu a chválu
lidskou, pohodlí a požitek pozemský!

Kéž tě miluji více než sebe samého,
více než rozum a svobodu svou, přednosti du-
ševní, vlohy, smysly své, blahobyť a rozkoše,
život a zdraví!

Ó té zaslíbenosti a chladnosti
mé!

Podivná to protiva: mladé srdce mé je
tak citlivé, dá se tak snadno získati a
upoutati — a hle: tak mnoho dobrého jsi mi
již učinil a přece se tě ještě věrně nedržím;
miluješ mě láskou, která se nedá vysloviti
žádnou řečí a změřiti žádnou měrou: a přece
ještě nejsem přemožen, ještě pořád je v nitru
mém nepořádek, ještě pořád vládne tam so-
beckost a nísto abych ti byl vděčen za toli-
kerá dobrodíní, chovám se k tobě zdrženlivě
a chladně.

Ó Pane, dej mi srdce jiné za ono
srdce, jež milujíc svět a sebe samo, nedovede
se rozplameniti láskou k tobě; dej mi srdce,
jež by tlouklo jediné pro tebe, srdce, jež by
se uzavřelo každému stvoření a jen Tobě se
otevíralo, srdce, jež by vědělo jen o lásce
k tobě a touto láskou každou jinou lásku by
posvětilo a záslužnou učinilo!

Čeho hledám a nač čekám?

Bude kdy z e m s k á krása s to, aby mě trvale upoutala?

Ó jak p r o m ě n l i v y jsou všechny věci stvořené! Co dnes ještě lepým bujelo květem, snad již zítra zvadne! Ty však, ó Pane, jsi krása nezměnitelná, která byla v tobě od počátku a trvati bude na věky.

Ó jak n e d o s t a t e č n á je všechna ta krása, kterou spatřujeme okem smyslným! V Bohu však je všechna krása, jakou si jen mysliti možno, a cokoliv krásného vidíme po různu na jednotlivých tvorech, to v š e c h n o spojeno jest v bytosti boží, a ponořiti se do této hlubiny krásy a líbeznoti bude v blažené vděčnosti naší největší slastí a rozkoší.

Ó Bože, t ě b e se přidržeti dobré jest!¹⁾

Ó přitáhni mě k s o b ě, nechej mě u s e b e a nedej se mi nikdy odloučiti o d T e b e — po věky věkův!

26. Blaženost v Bohu.

Okuste a vizte, jak libý jest Ho-
spodin. Žl. 33, 9.

Co je š t ě s t í ?

Štěstí jest blahobyť, štěstí jest s o u l a d ,
pokoj, mír.

¹⁾ Žl. 72, 28.

Čím čistější, čím vroucnější jest láska
ná k Bohu, tím šťastnější jsem v Bohu.

Zda-liž Bůh neuspokojuje úplně? Mohu
si ještě něco přát, maje Boha? To by bylo
jen tehdy možno, kdyby bylo mimo Boha ještě
nějaké jiné dobro, které by, nebylo od něho.

To však není možno, neboť Bůh jest
největší a proto též jediné dobro. Je-
diné on zasluhuje jména dobrý, neboť ni-
kdo není dobrý, leč Bůh.¹⁾ On jest dobrý sám
sebou a z nevyčerpatelné studnice dobroty své
uděluje více nebo méně všem stvořeným by-
tostem.

Ó dobrý Bože, jak velice plesá duše
ná od té doby, co našly tebe! V tobě jest
všchno, po čem jen toužiti může.

Štěstí mé bylo by však mnohem větší,
kdybych se ještě více pohroužil v tebe, ó
Bože můj! Čím více bych tě poznával, čím
více bych tě miloval, tím šťastnější bych byl,
protože by se duch můj i srdce mé víc a více
blížily k svému konečnému cíli a prože by
blahodárný vývoj schopností duševních ve-
škerou bytostí mou narejvýše oblažil. Pravdivá
věru jsou slova sv. Augustina: Nepokoj-
no jest srdce naše, dokud nenajde pokoje
v tobě, ó Bože!

) Mat. 19. 17.

Duch náš hledá — p r a v d y, srdce naše
touží — p o d o b r u.

Nejčistší p r a v d a jest Bůh, d o b r o
nejdokonalejší jest Bůh. A duch a srdce naše
dosáhnouce toho, po čem přirozeností svou
touží, najdou též pravé štěstí, jehož láska
boží poskytuje v hojnosti. Ó okuste tedy a
vizte, jak libý jest Hospodin!¹⁾ — Štěstí zá-
leží ve s v o b o d ě. Svět o ní až příliš často
mluví a zvláště mládež zvolila si ji za heslo své.

Miluješ opravdu svobodu? Miluj tedy
Boha a budeš s v o b o d e n — a tím svobod-
nější budeš, čím více budeš Boha milovati.

Čím více budeš milovati Boha, tím více
p o u t roztrháš, tím dále vzdálíš se od t v o r ů,
tím více zapřeš s e b e s a m a.

Čím více budeš milovati Boha, tím více
se k němu přiblížíš a vůle tvá sloučí se tím
těsněji s nejsvětější vůlí boží. Bůh pak je
bytost n e j s v o b o d n ě j š í a jeho svobody
budeš pak i ty účasten.

Čím více budeš milovati Boha, tím více
se vzdálíš ode všeho zlého; vrcholem pak svo-
body jest, n e m o c i se vzdáliti od d o b r a
a moci jen voliti mezi dobrem a dobrem.
Čím méně pánů má kdo nad sebou, tím je

¹⁾ Žl. 33. 9.

svobodnější. Kdo miluje Boha n a d e v š e c k o a kdo nemiluje nic leč k vůli Bohu a v Bohu, kdo ve všem Boha hledá a ve všem Boha vidí: ten uznává v skutku jen B o h a svým pánem a je tak n e z á v i s l ý m, jako žádný velikán na tomto světě.

Ó pohleď jen, jak svobodná jest duše Boha milující! Vidíš ji, jak bez překážky k Bohu spěchá, majíc před očima jen jediný cíl: č e s t a s l á v u s v é h o B o h a ?

Nic nedbá z daru ani nezdaru. Vykonavši úkol svůj, vykonavši jej pro Boha, je spokojena; naleznuvši Boha a došedši předního cíle svého, nestará se o to, jestli výsledek jejích prací přiměřen jejím námahám. Pečuje jediné o to, aby se líbila Bohu, — o konajíc, co Bůh od ní žádá, nalézá opravdu zalíbení před obličejem jeho; vše ostatní ponechává Bohu.

Ó t é s v a t é s v o b o d y dítek božích! Svět otrocký jí ovšem nikdy nepochopí, jemu zůstane na vždy hádankou, které nedovede rozluštit. Ó jak velkolepě září nám na čelech svatých mučedníků, jak vítězně stkví se na postavách svatých vyznavačů! Kdo se odváží, volají tito hrdinové, kdo nás bude moci o d l o u č i t i od lásky Kristovy? Zdali soužení? anebo úzkost? anebo hlad? zdali nahota?

čili nebezpečností? zdali protivenství? čili meč?) Ó nikoliv! — jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci odloučiti nás od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, Pánu našem.²⁾

27. Čistá láska k bližnímu.

Kdo miluje bratra svého, ve světle
zůstává. 1. Jan 2, 10.

Ku pravé lásce k bližnímu přiměšují se často všelijaké méně ušlechtilé živly, jež odstraniti jest duši opravdu po dokonalosti toužící.

Sebeláska, jež potlačuje a zmenšuje čistou lásku k Bohu, přiměšuje se též k lásce k bližnímu, zohyzďuje ji a snižuje cenu její.

Ó jak sobecká je často ta naše láska!

Milujeme bližního, poněvadž očekáváme, že nás bude navzájem milovati.

Milujeme bližního a chceme tím uspokojiti sebe.

Milujeme bližního, protože očekáváme, že budou lidé chváliti naši dobročinnost.

Naše láska řídí se až příliš ohledy pozemskými, hledíc více na tělo než na duši.

1) Řím 8, 45. — 2) Řím. 8, 38. 39.

Poddáváme se příliš svým r o z m a r ů m
láska vzplane v nás, jsme-li dobré myšli,
schladne, jsme-li rozmrzelí.

Naše láska neobstojí v zkoušce; každá maličkost je s to, aby srdce naše odcizila bližnímu. Skutečný nebo domnělý nevděk nás roztrpčuje; nepatrné nedorozumění je častou příčinou, že se začneme chovati chladně nebo se dokonce znesváříme; nejmenší urážka nás rozhněvává, rozněcuje v nás malichernou mstivost a roztrpčí nás na dlouhý čas. Jak rychle začínáme nedůvěřovati! Jak snadno začínáme žárliti!

B ů h nejedná tak s námi! Zасыpává nás dary, ačkoliv ho nemůžeme obohatiti; vylévá na nás požehnání své, z něhož nic pro něho nevyplývá; předchází nás svou dobrotou, my si ho vážíme méně než věci stvořené; prokazuje nám vše dobré, věda dobře, že s mu odplatíme zlým; my ho urážíme a on nám miluje tak něžně; my mu vzdorujeme, a on nás šetří.

Láska jest jako z l a t o. Zlato nepozbývá ceny, dokud je zlatem; i zaprášeno, zapomenuto, poskvrněno zůstává vždycky krásným královským kovem. Zlato dá se zpracovávat v překrásné tvary a rozšiřuje se skoro do ně

onečna. Čím čistější jest, tím je také draho-
ennější, tím umělejší možno z něho robiti
ředměty.

Ptej se sebe, jinochu: k o h o miluji?
r o č miluji? j a k miluji? kdy? jak dlouho?
k o poznáš-li odpovídaje na tyto otázky, že
l á s k a tvá k bližnímu není čistá, že je smíšena
s e b e l á s k o u, ať již vzhledem k o s o :
ě, kterou miluješ, anebo p o h n u t c e, proč
miluješ, anebo z p ů s o b u, jak miluješ, —
ak ji hled' očistiti ode všech skvrn, i kdyby
e to mělo státi ohněm.¹⁾

Ó nechtěj se štítiti námahy, které se ti
ř i tom podejmouti jest. Láska je k r á l o v n o u
t n o s t í. Kdo miluje, ve světle zůstává.²⁾

Milují-li též dospělejší osoby z pohnutek
ozemských, což teprve říci nám o jinochu?
toto se měj na pozoru a založ lásku svou
a základech vyšších, nadpozemských. Nenech
e zaslepiti postavou a zdáním, ale spatřuj
ždycky ve svém bližním obraz boží a osobu
řristovu.

28. Skutky křesťanského milosrdenství.

Kterak budeš moci, tak buď mlo-
srdným. Tob. 4, 8.

Víš dobře, jak snažně nám doporučuje
řesťanské náboženství, abychom si hleděli

¹⁾ 1. Petr. 1, 7. — ²⁾ 1. Jan 2, 10.

ú č i n n é lásky k bližnímu. Naše náboženství je náboženství l á s k y.

Kdo nemiluje skutky, ten vůbec nemiluje.

Kdo by měl statek tohoto světa a viděl by bratra svého a zavřel by vnitřnosti své před ním, kterak láska boží zůstává v něm?') To platí o almužně a o každém skutku m i l o s r d n é m, který můžeme vykonati.

Ty pak, jinochu křesťanský, neopomíjej vykonávati tyto skutky, jež jsou výmluvným důkazem, že snaha tvá po mravní dokonalosti jest opravdová, skutky, jež lásce tvé vždy nové, hojné potravu poskytují.

Možná ovšem, že se mladíku nenaskytuje tak často příležitost bližnímu pomoci, buď že dosud nemá vlastního jmění, nebo že dosud nezná dobře poměrů společenských; avšak jisto je též, že zrak lásky jest b y s t r ý a že rychle spatří, k d e a j a k pomoci jest. Protože pak Bůh lásky velí nám lidem jen to konati, co m ů ž e m e, a protože nám pomáhá konati dobré, jež konati c h c e m e: nebude zajisté ani j i n o c h u nesnadno takové skutky vykonávati, jen jestli živě proniknut myšlenkou, že též jemu dáno přikázání lásky k bližnímu.

') 1. Jan 3. 17.

Skutky křesťanského *m i l o s r d e n s t v í* jsou: lačné sytiti, žíznivé napájeti, nahé odřívati, pocestné přijímati, zajaté vykupovati, nemocné navštěvovati, mrtvé pochovávatí.

Vol si tedy. — Můžeš-li vykonávati více těchto skutků, konej více. Nejsi-li s to, abys konal onen, konej tento. Nejsnadnější, nej-příhodnější z nich je zajisté *almužna*. — Kdož by neměl aspoň nějakou *malíčkost*, kdož by neměl aspoň *čase* něco, co by mohl nuzným darovati?

Snad jsi obdržel něco k svému vyrazení, — nuže, *daruj* to chudým. Jak mnohému jinochu potřebnému mohl bys tím zmírniti jeho trpkou nouzi! Či neznáš nikoho, komu by byl vítán nějaký malý dárek? — Rozpomeň se.

Ó — *jak sladký* to pocit, že jsme oblažili nějakého člověka, že jsme mu prokázali nějaké dobrodiní, že jsme mu připravili několik radostných okamžení! Spasitel sám to pravil, že *blahoslavenější* je *dáti*, nežli *bráti*.¹⁾

A nevíš-li, že *almužna* osvobozuje od všelikého hříchu, i od smrti, a nedopouští duši jíti do temnosti?²⁾ *Almužna* čistí hříchy a činí, že nalézáme *milosrdenství* a *život věčný*.³⁾

1) Skutk. ap. 20, 35. — 2) Tob. 4, 11. — 3) Tob. 12, 9.

Oheň hořící uhašuje voda a almužna odpírá hříchům.¹⁾ Kterak budeš moci, tak buď milosrdným;²⁾ Kdo je štědrým k chudým, může s důvěrou předstoupiti před Nejvyššího.

Daniel pak radí pyšnému vládcí assurskému: Hřichy své almužnou vykupuj a nepravosti své milosrdenstvím nad chudými; snad odpustí Bůh hříchům tvým.³⁾

Uděluj tedy almužny podle sil svých; máš-li mnoho, dávej mnoho, máš-li málo, také i z mála rád udělovati hleď.⁴⁾

Snaž se býti dobročinným v tichosti a pro Boha: Jakmile jsi jednou zakusil, jak oblažuje srdce naše, dobrodiní a požehnání udělovati, neustaneš nikdy konati skutky milosrdné. Ty vléváš radost do srdce sklíčného bližního a Bůh vlévá radost do srdce tvého, — ano, Bůh naplní tě radostnou útechou a udělí ti hojných milostí, nenechávají bez odměny žádného skutku, který jsme k vůli němu vykonali.

A stojí-li tě nějakou obět, chceš-li dáti almužnu nuznému bratru, jest-li se tobě samému něčeho odříci, chceš-li milosrdným býti: pak nabude dar tvůj před Bohem ceny dvojnásobné a dvojnásobná odměna bude za to tvým údělem.

¹⁾ Sir. 3. 33. — ²⁾ Tob. 4. 4. 12. — ³⁾ Daniel 4. 24.
— ⁴⁾ Tob. 4. 9.

Almužna působí též velmi blahodárně na srdce naše.

Srdce útrpné poslouchá obyčejně ochotněji hlasu božího. Srdce, které k bližnímu je laskavé, může-liž býti tvrdé k Bohu a odepřítí mu, čeho od něho žádá?

Srdce útrpné jest obyčejně také šlechtné, je přístupné myšlenkám vznešeným, činí veliká předsevzetí a snadno je vykonává.

Srdce útrpné je velmi často bohaté — bohaté ctnostmi, vykvétajícími z ušlechtilé květiny dobročinnosti; bohaté dobrořečením oněch, jimžto bylo pomozeno; bohaté především zásluhami u Boha, budoucího soudce.

Ó budme tedy milosrdnými, jak jen můžeme!¹⁾

Spatřujme v osobě trpícího spolubratra Krista samého! Amen, pravím vám, dí Spasitel, pokud jste to učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste to učinili.²⁾

Čiňme si přátele z mamony země, aby, když bychom zahynuli, přijali nás do stanů věčných!³⁾

Ó choďme světem jako Spasitel náš, — dobře činíce,⁴⁾ a šlechětnými skutky svými zahladíme hrozné stopy, jež zanechaly na zemi lakomství, tvrdost, nelidskost.

¹⁾ Tob. 4. 8. — ²⁾ Mát. 25. 40. — ³⁾ Luk. 16. 19. — ⁴⁾ Sk. ap. 10. 38.

Ó usušme přece několik z nesčíslných těch slz, které v tomto žalostném údolí tekou z očí dítek Adamových!

Ó zmírněme, pokud možno, utrpení a bolest, svírající tak mnohá srdce!

Synu, v almužně chudého nezklamávej a očí svých neodvracuj od chudého!) Naopak, buď mi lo s r d n ý a budeš jako syn Nejvyššího poslušný a více smiluje se nad tebou nežli matka.²⁾

Blahoslavení mi lo s r d n í, neboť oni mi lo s r d e n s t v í dojdou!³⁾

29. Horlivost pro spásu duší.

Kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů. Jak. 5, 20.

Pro tu lásku, kterou miluješ v l a s t n í d u š i s v o u, — již milovati m u s í š, protože je nejdrahocennějším pokladem tvým, již milovati musíš, nepozbyl-li jsi docela rozumu a víry: — z a c h r a ň u j d u š e, čiň jim dobře, obracuj je, polepšuj je, veď je do nebe!

Či bys měl dosti na tom, že žádné duše n e z a h u b í š?

Myslíš, že získal jsi zásluh tím, že jsi ni-
koho úmyslně nebo nepozorně do moře nesvrhl
a nevydal ho vlnám na pospas?

¹⁾ Sir. 4. 1. — ²⁾ Sir. 4. 10. 11. — ³⁾ Mat. 5. 7.

Stojíš na břehu a bezprostředně před tebou zápasí nešťastní tonoucí s vlnami: nehodíš jim lana, kterou by se mohli zachrániti? Nepodáš jim ruky pomocné? Nevypluješ na moře, abys přijal do svého člunu všechny, kdož by se chtěli zachrániti? — Než, jaká jsou slova tvá? Co mi po jiných, diš, já se starám o sebe. Ó toho slova neutěšeného! To je řeč Kainova, jenž pravil: Zdaliž jsem já strážným bratra svého?) Ale jak to možno? Či může nám býti lhostejno, zdali duše, jež bychom zachrániti mohli, ve zlém setrvají čili nic? A kdyby byl Ježíš tak mluvil? A kdyby tak byli mluvili a p o š t o l o v é a ti mužové, které Ježíš v nekonečné lásce své vyvolil, aby nás vysvobodili z politování hodného a na nejvyšším nebezpečného stavu duševního?

Kdy však se mně naskytne příležitost, diš, duším bližních svých nějak pomoci? Co zmožu já mladík? Kdo si nechá ode mne něco říci?

Ale což nežiješ v nějakém kruhu, v němž bys mohl působiti? Nepřijde k tobě nikdo? Nemáš bratří a sester, přátel, spolužáků? Nesejdeš se též s jinými lidmi, kteří mají duše nesmrtelné?

) 1. Mojž. 4. 9.

Statný, činný, moudrý jinoch může působiti velmi mnoho dobrého. Právě proto, že v něm nikdo netuší apoštola, má všude volný přístup, může nepozorovaně zasévat dobré símě a povzbuzovati vydatněji ke ctnostnému životu.

Skutků pak duchovního milosrdenství jest velmi mnoho: chybuji opravovati, nevědomé poučovati, pochybujícím dobře raditi, zarmoucené těšiti, bezpráví trpělivě snášeti, těm, kdož nás urážejí, ze srdce odpouštěti, za živé i mrtvé se modliti. Vol si tedy!

Jest sice pravda, že i dobrý příklad účinně působí a mnoho přispívá ke spáse duší; ale dávati dobrý příklad je tvou povinností, — neboť kdybys jednal jinak, dopustil by ses hříchu. Dávaje pouze dobrý příklad nemůže ještě říci, že horlíš pro spáse duší, zvláště nekonáš-li více, než co ti ukládají povinnosti obyčejného křesťana. Žijeme mezi lidem a lidé nenásledují vždycky dobrého příkladu, který na jiných vidí.

Modliti se za jiné, prositi Pána, by se jiní polepšili, to jest již skutkem horlivosti pro spáse duší; ano modlitba nesmí chyběti při žádném skutku, který konáme, abychom duším pomohli, neboť jedině Bůh dává vzrůst semeni dobrému.¹⁾

¹⁾ 1. Kor. 3. 7.

Horlivým pro spásu duší ve vlastním slova smyslu jest však ten, kdo s rozvahou, úmyslně, vědomě mluví neb koná to, co může duši bližního prospěti.

Tato horlivost musí však míti jisté vlastnosti a zůstatí v patřičných mezích jako všechny jiné činnosti.

Kdo chce opravdu pro duše pracovati, tomu je dbáti pořádku. Nikdy nesmí vydávati v nebezpečení sebe samého. Kdo na sebe pozor nedá, kdo sobě samému nebeských statků nezjedná, jak bude moci pečovati o jiné? ¹⁾ Mimo to jest mu bedlivě dbáti též většího nebo menšího nebezpečení toho, jemuž pomoci hodlá, a podle toho zaříditi činy své.

Chceš-li duším bližních pomoci, budiž neohroženým a nelekej se překážek. Či myslíš, že vykonáš kdy něco dobrého, budeš-li se báti?

Budiž trpělivým a připrav se na protivenství. Nezoufej, nedobudeš-li bašty při prvním útoku. Často podařilo se vypočítavé vytrvalosti, co se nezdařilo bouřlivé zmužilosti.

Takovou horlivost si osvoj.

Nezahanbuje tě peklo, to neúnavne peklo, které se všemi silami namáhá, aby strhlo duše do svých propastí?

¹⁾ Sir. 14. 5.

Nezahanbují tě neúnavní vyslanci ďáblovi, kteří jako lvové řvoucí kolem lidí krouží, hledajíce, koho by pohltili?)

Modlíš se tak často: Přijď nám království tvé;) — ale myslíš to vážně? Co činíš, aby přišlo království boží? Připravuješ mu místo v srdcích lidských, upevňuješ je, rozšiřuješ je?

Nebuď sobeckým, jinochu. Neříkej: jen když já spasen budu! Nikoliv! Přiveď s sebou do nebe všechny, jež na své cestě potkáš. Ó jak ti budou někdy děkovati všichni ti zachránění, že jsi je vzal s sebou!

Hle, zde můžeš roztrhnouti záhubné přátelství svým rázným vystoupením; tam zase můžeš zjemniti násilnickou povahu svým něžným chováním; nyní můžeš opravit nebezpečné rozumy, jindy zase odstraniti škodlivé předsudky, jindy pokárati neslušnou řeč. Zde můžeš promluvit dobré slovo ve vhodné době, tam zase prospěti někomu spasitelnou knihou. Nyní přemluvíš někoho, aby necho dil do té neb oné špatné společnosti, jindy seznámíš jiného s dobrými lidmi. Dnes pozvi některého soudruha, by s tebou šel ke stolu Páně, zítra požádej přítele, aby s tebou vykonal nějaký milosrdný skutek.

1) 1. Petr 5. 8. — 2) Mat. 6. 10.

To jsou některé prostředky, jak bys mohl pracovati o spáse bližního; láska k duším nesmrtelným poví ti však o nesčíslných jiných způsobech, jak bys jim mohl prospěti.

A jaké se ti dostane odplaty za tato namáhání? Ó bratří moji, pobloudil-li by kdo z vás od pravdy a někdo by jej obrátil: máš vědět, že kdo odvrátí hříšníka od bludu cesty jeho, v y s v o b o d í d u š i j e h o o d s m r t i a přikryje množství hříchů.¹⁾

30. Odchod spravedlivého do vlasti.

Rcete spravedlivému, že dobře bude. Is. 3, 10.

Běda mně, že tak dlouho pohostinnu jsem zde na zemi!) Ó Bože můj, jak touží duše má po svatých síních tvých! Jak plesá a omdlévá srdce mé po oltářích tvých!²⁾

Žádost mám r o z d ě l e n b ý t i a býti s Kristem!³⁾ Kdo mi dá křídla jako holubice, abych letěl a dospěl na místo svého odpočinku?⁴⁾

Kolem dokola nic než bída a strasti a svízele bez míry a konce; všude jen nebezpečnoství a boje a soužení. Nikde útěchy, nikde trvalého pokoje. Všude jen zlí lidé, záhubná

1) Jak. 5, 19. 20. — 2) Žl. 119, 5. — 3) Žl. 83, 3. 4. — 4) Filip. 1, 23. — 5) Žl. 54, 7.

lákadla, zkažený svět. Nikde není jistoty leč v zemi stálé, nikde míru leč v zemi vítězné. nikde radosti leč v zemi věčného plesu. Měj tedy strpení, ubohé srdce — bojuj a čekej! Očekávej Hospodina zmužile,¹⁾ On pak tě vysvobodí z pout smrtelného těla.²⁾

Cítíš-li v nitru svém touhu po těchto svatých výšinách, pudí-li tě to, toužiti z tohoto slzavého údolí vzhůru, po místě, jež ti ustanoveno jest:³⁾ těš se z této touhy, podporuj a rozněcuj ji — ne snad proto, že jsi zbabělým a bojíš se boje, nýbrž proto, že miluješ Boha a toužíš spojití se na věky s ním, nejvyšším dobrem.

Ale ach, než dojdu tohoto cíle, čeká mě ještě nesnadná cesta! Jest mi putovati stezkou temnou, hroznou, nebezpečnou! Smrt, — ó té smrti s její hrůzami, — jak stydne mi krev v žilách, jen když na to pomyslím!

Nemluv tak, ó křesťanská, Boha milující duše! Či neputoval i Ježíš touto temnou stezkou? Ano, i on po ní kráčel a zanechal na ní jasné, zářící stopy, abychom s důvěrou kráčeli za ním, přemohli hrůzy smrti a vešli vítězně do jasného života — k němu oslavenému.

1) Žl. 26 14. — 2) Pšisl. 20. 22. 3) Žl 83. 7.

I spravedlivý jest ovšem podroben lidským slabostem. I jeho zastihne smrt, i jeho navštíví nemoc, bolest, nouze; prudce dorážejí na něho; tělo se vzpírá rozloučiti se s duší, duch vychází z těla s námahou: avšak — je-li hrozná smrt hříšníků,¹⁾ je smrt spravedlivého drahá před očima Hospodinovýmá,²⁾ plná útěchy, líbezná, žádoucí.

Tu leží spravedlivý, klidně, odhodlaně čekaje okamžení, ve kterém mu odejítí jest s místa jeho putování. Na tváři září mu svaté veselí, oči zdvihají se důvěrně k nebesům. Netísni ho starosti o věci pozemské; již dávno odevzdal se všecek Hospodinu. Srdce je plno útěchy; doufá, že najde milost u Boha. S myšlenkou na smrt se již dávno spřátelil; zná smrt dobře, — díval se jí často do temných očí. V rukou jeho jest požehnané znamení vykoupení; ó jak vroucně tiskne je na blednoucí rty! Od Ježíše učí se umírat, jako se od něho učil žít.

Tu leží mladík nevinný; za ním dráha neposkvrněná, před ním jasně zářící cesta do říše čistých, jemu přirozeností spřízněných duchů, k nimžto nedočkavě touží se dostat. Přijď, Pane Ježíši, přijď,³⁾ vzdychá toužebně.

¹⁾ Žl. 33, 22. — ²⁾ Žl. 115, 15. — ³⁾ Zjev. sv. Jana 22, 20.

A Ježíš přichází. Hle, duše se oddělila od těla; již se vznáší, obklopena světlymi kůry andělskými, vzhůru k říši živých. Tam ji čeká Ježíš: z úst jeho zaznívají slova: Dobře, služebníče dobrý a věrný!¹⁾ Pojď, požehnaný Otce mého!²⁾ — a hle, dokořán otevírají se brány nebeské a do nezměrných prostor přibyl zase nový, blažený obyvatel a zářící řady pluků nebeských rozmnoženy opět o jednoho oslaveného poutníka pozemského.

Tak umírá nevinný, tak bývá odměněn, korunován, oslaven na věky. Rád opouští tuto nečistou zemi, aby v neposkvřněném oděvu svatebním s plesáním vkročil do nebeské dvorany.

Ale též kající, opravdu, vytrvale se kající, dokonává podobně namahavou pout a vchází do říše pokoje.

Ó — nechať umře duše má smrtí spravedlivých!³⁾ Či je taková smrt hrozná?

Ach, jen hříchy naše činí nám smrt hroznou! Pro hříchy svoje třese se před ní jako před strašidlem. A přece není smrt nic než průchod červeným mořem do země zaslíbené, oplývající mlékem a medem.⁴⁾ A neprovází nás anděl Hospodinův? Nepředchází nás ohnivý sloup?

¹⁾ Mat. 25, 23. — ²⁾ Mat. 25, 34. — ³⁾ 4. Mojž. 23, 10. — ⁴⁾ 2. Mojž. 3, 8.

Ó rcete spravedlivému, že dobře mu bude¹⁾ v onom okamžení posledním, kterém se hříšník tak velice hrozí! Jeho netrápí svědomí vinami stížené, jeho nemučí neutěšené vzpomínky, jeho neleká blížící se soudce.

Ó rcete spravedlivému, že se mu dobře povede na sklonku jeho pozemského dne: dílo denní je dokonáno, odpočinek se blíží, hodina odplaty již udeřila.

Ó rcete spravedlivému, že jeho osud je šťastný: — tatam jest nejistota a bázeň; přestalo již putování a bloudění, spravedlivý došel cíle, pojistil si blaho věčné, zachránil duši, dobyl nebe.

Ó rcete spravedlivému, že se mu nyní dobře povede; čekáť ho překvapení, o kterém se mu nikdy nezdálo, kterého nikdy netušil: — otvírá se mu nový svět a v něm září slunce, proti němuž největší jasnota na této zemi temným je stínem.

Ó rcete spravedlivému, že dobře mu je nyní: roztrhána jsou všechna pouta, on je svoboden a bez obtíže může spěchat k Bohu; nepřekáží mu žádný tvor a děci pozemské ho neodvrátí od cesty jeho.

Ó rcete spravedlivému, že jeho štěstí je nevýslovné; ruka, která zdánlivě loupila, roz

¹⁾ Is. 3, 10.

dává poklady nebeské. Vždyť smrt otevírá ony přeplněné klenotnice, proti nimž bohatství pozemské jeví se býti nuzotou a bídou.

Ó rcete spravedlivému, že je nyní šťasten: květiny z této země vyrostlé ovšem zvadly, nyní však kvetou věnce krásy ne pomíjející a zdobí vítězné čelo vytrvalého bojovníka.

Ó rcete spravedlivému, že dobře jest mu nyní: všechno je dokonáno; smrt již zrodila život a spravedlivý povstává opět — jako slunce, jež se ponořilo na chvíli do temných hlubin, — povstává opět omlazen, oslaven, v nepomíjející kráse a velebnosti.

Ano, rcete spravedlivému, že dobře mu je nyní — navěky. Nyní jí ovoce skutků svých,¹⁾ — má slávu nebeskou, věčnou.

31. Odplata.

Aj přijdu brzo a odplata má se mnou
jest. Zjev. sv. Jana 22, 12.

Hospodin neodepře vítěznému bojovníku odměny, kterou mu tak často a slavně slíbil; jesti věrný, spravedlivý a přísný.²⁾

A co slíbil Bůh?

¹⁾ Is. 3, 10. — ²⁾ 5. Mojž. 32, 4.

Ó jak štědrý jest Hospodin! Jak velkomyšlně odměňuje Bůh náš! Člověk činí jen co jest povinen, a Bůh odměňuje ho tak štědre! Ve všem štědrý je Bůh, — štědrý v darech, štědrý ve způsobu, jak daruje, štědrý v době, na jak dlouho daruje, štědrý nade všechno pomýšlení a očekávání!

Tomu, kdo zvítězí, dám jísti se s t r o m u ž i v o t a, který jest v ráji Boha samého!¹⁾ Ó té slavné nesmrtelnosti!

Tomu, který zvítězí, dám m a n n u skrytou; a dám jemu kamének bílý a na kaménku napsané j m é n o n o v é, jehož nikdo neví, leč kdo je přijímá.²⁾

Kdo zvítězí a bude ostříhati skutků svých až do konce, tomu dám m o c a bude vládnouti.³⁾

Kdo zvítězí, bude oblečen v r o u c h o b í l é a vyznám jméno jeho před Otcem svým i před anděly jeho.⁴⁾

Kdo zvítězí, učiním jej s l o u p e m ve chrámě Boha svého a nevyjde již ven a napíše na něm jméno nového Jerusaléma...⁵⁾

Kdo zvítězí, dám jemu seděti s sebou n a t r ů n u s v é m, jako jsem i já zvítězil a sedím s Otcem svým na trůnu jeho.⁶⁾

¹⁾ Zjev. sv. Jana 2, 7. — ²⁾ Zjev. 2, 17. — ³⁾ Zjev. 2, 26. 27. — ⁴⁾ Zjev. 3, 5. — ⁵⁾ Zjev. 3, 12. — ⁶⁾ Zjev. 3, 21.

Stk v í t i se budou spravedliví a jako jiskry ve třetí probíhati se budou. Souditi budou národy a panovati nad nimi a kralovati bude Pán jejich na věky.¹⁾

N'a věky živi budou a u Pána jest odplata jejich a myšlení na ně u Nejvyššího; protož přijmou království slavné a korunu ozdobnou z ruky Páně, neboť pravicí svou zastře je a ramenem svatým svým bude jich chrániti.)

Já sám, praví pravdomluvný Bůh, jsem odplata tvá velká na věky.³⁾ Budu jemu Bohem a on mi bude synem.)

T y s á m, ó Bože můj, — ty veliký, nekonečně dokonalý, ty svatý, milování nejhodnější Bože! Ó jak přehojně splněny všeliké naděje! Jaké to bohatství, jaká sláva a sladkost! A — na věky; nikdy nebude mi zmenšen anebo dokonce odňat podíl můj.)

Nebe není pouze místem, ve kterém není strasti, nýbrž je sídlem ustavičné radosti, nebo jest Bůh sám.

Již to, že tam není strasti, mělo by ovšem velikou cenu; již to, že bychom tam mohli požívatí bez přestání všeho, po čem jen smysly zušlechtěné mohou toužiti, oblažilo by nás

¹⁾ Moudr. 3, 7. 6. — ²⁾ Moudr. 5, 16. 17. — ³⁾ 1. Mojš. 15, 1. — ⁴⁾ Zjev. 21, 7. — ⁵⁾ Luk. 10, 42.

velice; ale jako muky zatracenců nezáleží pouze v pouhé trýzni smyslů, nýbrž i především v tom, že jim nikdy nebude možná patřiti na Boha a býti s ním spojenu, — tak též vicholem blaženosti nebeské je patřiti na Boha, být i s ním spojenu.

Hospodine, až k nebi je milosrdenství tvé a pravda tvá až k oblakům!¹⁾ Ano, ty jsi rozmnožil milosrdenství své; my pak opo-
jeni budeme z hojnosti domu tvého a proudem rozkoše své budeš nás napájeti; u tebe je studnice života a ve světlem tvém uzříme světlo!²⁾

Bůh tedy učiniv duši zesnulého spravedlivého schopnou na něho patřiti; ponořiv ji takořka do onoho světla slávy, zabraňující, aby ta ubohá duše lidská nebyla zachváčena a potlačena velebností Nejvyššího:³⁾ odevzdává se pak duši, aby ho poznala, milovala, viděla, — již ne jako v zrcadle a podobenství, nýbrž bez roušky, tak, jak jest, tváří v tvář,⁴⁾ a sama v týž obraz se proměnila od světlosti ve světlost, jakožto od Ducha Páně.⁵⁾

A jak by také jinak omezené naše oko duchovní bylo s to, aby pojalo v sebe nekonečnou velebnost boží, kdyby schopným ne-

1) Žl. 35, 6. — 2) Žl. 35, 8—11. — 3) Přísl. 25, 27. —
4) 1. Kor. 13, 12. — 5) 1. Jan 3, 2. — 6) 2. Kor. 3, 18.

učinilo zvláštní nadpřirozené světlo, světlo, podobné onomu nestvořenému světlu, v němžto Bůh sám přebývá,¹⁾ v němžto sebe sama vidí a poznává? — Ve světle tvém ujríme světlo.²⁾

Ó toho nepochopitelného divu, jež působí všemohoucnost, láska a štědrost boží! Patřiti na Boha! — zde je hranice veškerého myšlení lidského. Patřiti na Neviditelného, poznávati Nepochopitelného, míti Nekonečného! A přece — vidíme ho, poznáváme ho, máme ho!

Tohoto štěstí jsou účastny všechny schopnosti duševní a zvláště hlavní z nich, vůle.

Ó světe marný, výhost ti dávám! Nikdy již nezatouží po tobě ten, kdo jednou vážně přemýšlel, co znamená slovo: nebe.

Ó nebe, rozněť srdce mé horoucí touhou po tobě, aby se nepřipoutalo k hroudě zemské a neztrávil sil svých touhami pozemskými!

Ó ty službo boží, hodná tak veliké odplaty, proč se ti neposvětím horlivěji, úplněji, vytrvaleji?

¹⁾ 1. Tim. 6, 16. — ²⁾ Žl. 35, 10.

32. Nebeský Jerusalém.

Blahoslavení, kteří přebývají v domě
tvém, Hospodine, na věky chválit
budou tebe. Žl. 88, 5.

A já viděl jsem město svaté Jerusalém nový, sestupující s nebe od Boha, připravený jako nevěstu okrášlenou muži svému.

Aj, stánek boží s lidmi a přebývati bude s nimi. A oni budou jeho lidem a sám Bůh bude s nimi jejich Bohem.¹⁾

Ó město boží, jak slavné věci praveny jsou o tobě!-)

Světlem jasným stkvíti se budeš, Jerusalémě nový, a všechny končiny země klaněti se budou tobě.²⁾ Brány jerusalémské vzdělány budou ze safíru a smaragdu a všechny zdi jeho vůkol z kamení skvostného. Ulice jeho podlážděny budou kamením bílým a čistým a po ulicích jeho alleluja zpívati budou.³⁾ A radovati se bude Jerusalém v synech svých, neboť všichni požehnáni jsou a shromáždění jsou nyní ku Pánu.⁴⁾

Tu již nebudou slzy smáčeti očí, tu nebude již smrti, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude, — nebo první věci pomínuly.⁵⁾

¹⁾ Zjev. sv. Jana 21, 2. 3. 4. — ²⁾ Žl. 86, 3. —
³⁾ Tob. 13, 13. — ⁴⁾ Tob. 13, 21. 22. — ⁵⁾ Job. 13, 17.
— ⁶⁾ Zjev. sv. Jana 21, 4.

Samo pak město bude zlato čisté, podobné čistému sklu.¹⁾ A chrámu v něm nebude, neboť Pán Bůh všemohoucí chrám jeho jest a Beránek.²⁾ Prouditi tam bude potok vody života, světlý jako křišťál, a uprostřed bude zářiti strom života) s podivuhodným ovocem.

A brány jeho nebudou zavírány; noci zajisté tam nebude, ani bázně nepřátel.³⁾

Město nepotřebuje slunce ani měsíce, aby svítily v něm; nebo jasnost boží osvětlila je a svíce jeho jest Beránek.⁴⁾ Pán Bůh osvětlí je, a kralovati budou na věky věkův.⁵⁾

Ó blahoslavený lid, který má všechny tyto věci, jehož Bohem jest Hospodin!)

Blahoslavený lid, který zná plesání! Ti, Hospodine, ve světle obličeje tvého chodí a ve jménu tvém plesají celý den a ve spravedlnosti tvé vyvýšení jsou!)

Blahoslavení, kteří přebývají v domě tvém, Hospodine, kterým dopřáno chváliti tě bez přestání na věky věkův!⁶⁾

Jak milí jsou stánové tvoji, Hospodine mocností,¹⁰⁾ a jak veliké je množství

1) Zjev. 21, 18. — 2) Zjev. 21, 22. — 3) Zjev. 22, 1. 2. — 4) Zjev. 21, 25. — 5) Zjev. 21, 23. — 6) Zjev. 22, 5. — 7) Žl. 143, 15. — 8) Žl. 88, 16, 17. — 9) Žl. 83, 5. — 10) Žl. 83, 1.

sladkosti, kterou jsi jchoval bojujícím se tebe a způsobil těm, kteří doufají v tebe.¹⁾

V pravdě! ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují!·)

Hle, tak bude požehnán člověk, který se bojí Hospodina!·)

Ó jinochu drahý, jenž jsi též povolán k takové slávě, proč se dáš s t r h n o u t i do nížin této země, hříchy poskvrněné?

Proč zmohou nad tebou prázdná lákadla bídného světa více, než neklamná příslibení všemohoucího Boha, u něhož jediné je bohatství a sláva i rozkoš?

Proč jsi, vzhledem k takové odměně, tak skoupý k Bohu tak štědrému, proč jsi tak zdrženlivý k němu tak sdílnému, proč jsi tak úzkoprsý k Bohu tak velkodušnému? Proč tě neroznítí jeho velkomyslnost? Proč tě nepřiměje k činům a obětem? Ó d e j a b u d e t i d á n o, — míru dobrou a natlačenou a natřesenou a osutou dají jednou v lůno tvé.⁴⁾

Jak s v ě t l e a c t n o s t n ě by se utvářil tvůj život, kdybys zaletěl myšlenkami svými častěji do onoho nebeského Jerusaléma, své

¹⁾ Žl. 30, 20. — ²⁾ I. Kor. 2, 9. — ³⁾ Žl. 127, 4. — ⁴⁾ Luk. 6, 38.

pravé otčiny, — kdybys dovolil, aby jasnost tohoto města božího vnikla do srdce tvého, zastřeného mlhou zemskou!

Ó mějtež si vy hříšníci tuto zemi, přimkněte se k ní, mějte si ji za svou otčinu, dejte se zaslepiti prachem, který tu zdviháte: — já zanotím v srdci svém písně touhy, budu oplakávati bídné svoji pouti a pozdvihnu duchovních zraků svých k onomu zářícímu, vroucně milovanému Jerusalému, ze kterého pocházím a který bude jednou místem mého odpočinku.

Př i ř e k á c h b a b y l o n s k ý c h — tu sedím a pláču a vzpomínám na tebe, Jerusaléme! Zanikly veselé písně a na vrbách visí truchle harfy kdysi tak plesající! Ovšem přichází svět a pozývá k radosti; chce slyšeti písně, on, jenž mě drží v zajetí, a praví pánovitě: vesel se a zpívej písně z písní sionských. Ale kterak zpívati budu písně sionské o Babyloně, zemi cizí?

Zrádný Babylone, ty chceš, abych zapomněl na Jerusalém? Ne, v zemi cizí nebudu zpívati písně Hospodinovy; v Babyloně — tam nikdy nezdomácním, tam mě nenadchne nepravá radost. Zapomenu-li na tebe, Jerusaléme, zapomeň pravice má hráti na harfu, zapomeň dotýkati se strun; jazyk můj přilní

k dásním mým a nebudiž mocen zpívati, nebudu-li pamatovati na tebe, nebude-li Jerusalém slastí a rozkoší mou!¹⁾

33. Nebe a země.

Lepší jest jeden den v slních tvých nad tisíce. Žl. 83, 11.

Proč visí tak mnozí lidé na tomto bídném světě? K vůli nepatrným, y r á t k ý m r a d o s t e m, kterých tu užívají, a kterých od něho ještě očekávají.

Ale právě tyto radosti měly by nás připamatovati na ony, jež nás tam n a h o ř e očekávají, jež nás tam jednou nasytiti mají, — nasytiti hojně a příjemně.

Radosti p o z e m s k é dovedou rozplameniti naši žádostivost a radosti n e b e s k é nevzbudí v nás žádné touhy?

Hle, všechno, cokoliv jen na zemi radostí sluje, společno je hříšníkům i spravedlivým; a chutnají-li již takové radosti sladce, jaké teprve budou ony radosti, jež připravil Bůh svým m i l á č k ů m, svým vyvoleným, společníkům slávy své?

Země dává plody své, slunce září, hvězdy se třpytí, modré nebe usmívá se tak vesele, květiny voní tak líbezně, údolí a hory vinou

¹⁾ Žl. 136, 1—7.

se tak rozkošně, moře a řeky, vzduch, doubravy a luhy hostí tak mnoho zvířat, lidem k užítku a pohodlí, je tu bohatství, sláva, vyražení; — a všechny tyto statky mohou míti hříšníci, lidé bezbožní a rouhači; co myslíš, že poskytne nebe těm, kdož Hospodinu věrně sloužili, příkazání jeho zachovávali, vůli jeho ve všem konali? Ne přátelům svým dává Bůh tak mnoho a přátelé jeho by nedostali věci nekonečně více, nekonečně krásnějších?

Ó jaký to rozdíl mezi nebem a zemí, mezi radostmi rajskými a radostmi světskými! Zde není čisté radosti, neboť všeliká radost pozemská je smíšena s trpkostí. Jak zřídka jest začátek, prostředek a konec radosti stejně líbezný! Jednou je pracno dobýti něčeho, jindy jsou trpké následky a často ztrpčí nám nenadále kapka pelyňku sladký pohár, který právě pijeme s největší rozkoší.

Tam jsou radosti čisté, protože jediné v Bohu je dobrota bez příměsku zla. Žádný není dobrý, jediné Bůh.¹⁾

Zde je radost tak krátká; sotva začneš píti a již ti odňat sladký pohár od úst.²⁾ A kdybys i staletí užíval — přijde smrt a ty zvoláš zklamán: Ach, okusil jsem maličko medu a hle, již mám umříti!³⁾

¹⁾ Luk. 18, 19. — ²⁾ Joel 1, 5. — ³⁾ 1. Král. 14, 43.

Tam je radost stálá a věčně trvající, protože Bůh zůstává týž, — dnes jako včera a na věky.¹⁾

Zde není radosti úplné, neboť tu chybí to, co radost zdokonaluje, pramen a původ vši radosti, s nímžto budeš úplně spojen teprve po tomto životě; zde máš kapky, zde máš potůčky, ale ne pramen.

Tam je radost dokonalá;²⁾ nic tam nechybí, protože jen tam Bůh sám, Nejvyšší, Nejlepší, pramen vši krásy, pravdy a dobra.

Zde jsou radosti často velmi nebezpečny; hned v nich zapomínáme na Tvůrce, hned zase, jimi svedeni, přeceňujeme tvory, jdeme od věcí dovolených k zapovězeným, stáváme se odpadlíky, modloslužebníky a býváme zavrženi.

Tam není ani stínu nebezpečnosti; neboť Bůh sám je ta radost nebeská a oddávající se radosti, oddáváme se Bohu.

Ó — oč lepší jest jediný den v síních nebeských, než tisíce ve všech radostech pozemských!³⁾

Chceš užívat i, jinochu? Měj strpení. Ještě jsi na pouť k cíli; poutník však ne-

1) Žid. 13, 8. — 2) Jan 16, 24. — 3) Žl. 83, 11.

maří času, spěchá, nechává si požitek na dny budoucí, jež stráviti hodlá na místě, kam šťastně chce dojíti.

Jak mnohý člověk, zapomínaje na svůj nebeský původ, neprozřetelně se usadí zde na zemi, jakoby tu zůstal na věky; ale ne, místa zůstávajícího¹⁾ nemáme zde, nýbrž někde jinde, na onom světě, u Boha, v nebeském Jerusalémě.

Jak si počínali Svati? Rozbýjeli zde jen stánky, povždy jsouce připraveni je složití a zaměnití je za nádherné příbytky města božího.)

Vzhůru tedy srdce, jinochu! Hledej těch věcí, které jsou svrchu, kde Kristus jest sedě na pravici boží; pečuj o věci, které svrchu jsou, ne o ty, které jsou na zemi!²⁾

Rci, co je zlato a stříbro? Co je sláva? Co jsou rozkoše smyslné? Co je moc a panství? Co je blahobyť a bohatství a přízeň lidská? Zůstane z toho něco? Nasycuje to? Ó čekej, těš se, jsou ti přichystány věci lepší, ušlechtilejší, žádoucnější; uhněj se jen nyní od říkati, uměj se přemáhati, uměj nyní putovati úzkou stezkou!

¹⁾ Žid. 13, 14. — ²⁾ 2. Petr 1, 14. — ³⁾ Kol. 3, 1. 2.

Úzká slezka¹⁾ — ústí v nebi; široká pak — ach — ty víš, kde . . . !

Ó otčino, ó krásná, drahá vlasti — ó nebe, příbytku Boha mého a jednou příbytku můj, přitáhni mne k sobě páskou neúnavné touhy! Ať si nepřeju pokoje zde na zemi — ať naložím veškerý život svůj, abych si zasloužil tebe! Ne — zde není odpočinku; naopak, chci zrychlit kroky své, abych vešel do pokoje věčného.²⁾

34. Blažená věčnost.

My choditi budeme ve jménu Hospodina Boha našeho na věky a dále.
Mích. 4, 5.

Pravé, úplné štěstí nesmí nikdy přestatí. Co činí peklo peklem? Věčnost. A co činí nebe nebem? Věčnost.

Dej vniknouti do pekla paprsku naděje a muky zatracenců pozбудou své největší hrůzy; vpusť do nebe stín bázně a zkalena je rozkoš nebešfanů, již není čistá, dokonalá.

Ale nikoliv, neboj se, blažená duše, — nebe trvá věčně!

A půjdou spravedliví do života věčného.³⁾

¹⁾ Mat. 7, 14. — ²⁾ Žid. 4, 11. — ³⁾ Mat. 25, 46.
Myšlenky a rady.

Dědictví blažených v nebesích je neporušitelné;¹⁾ koruna nevadnoucí jest jim připravena.

Radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádňý neodejme od vás.²⁾

Dokud Bůh bude Bohem, budou blažení v nebesích blaženi; vždyť jejich blaženost je Bůh sám, na něhož patří, v němžto se těší a odpočívají. A tento Bůh je věčný, nesmrtelný,³⁾ nezměnitelný.

Tedy věčně žádné strasti, žádného zármutku, žádné bolesti, žádné bázně.

Tedy věčně jen radost, jen útěcha, jen plesání, jen blaženost.

Může těmto šťastným obyvatelům jejich nebe býti vyrváno? Nikdy.

Mohou-liž býti od Boha odděleni a ztratiti svou rozkoš? Nikdy.

Hospodin kralovati bude na věky i více⁴⁾ a my choditi budeme ve jménu Hospodina Boha našeho na věky a dále.⁵⁾

Toť je blaženost nade vši blaženost: upevněnu býti v blaženosti!

Věčnost nekonečného štěstí předemnou, a to se nikdy nezmenší, nikdy nepřestane!

¹⁾ 1. Petr 1, 4. — ²⁾ Jan 16, 22. — ³⁾ 1. Tim. 1, 17. — ⁴⁾ 2. Mojž. 15, 18. — ⁵⁾ Mich. 4, 5.

Zbledl všeliký lesk na zemi a má sláva dosud trvá.

Na prach rozmeteny všechny věci drahoceenné na tomto světě, zlato, stříbro, drahé kamení — a mé bohatství dosud trvá.

Rozplynula se všechna rozkoš pozemská a má radost trvá dosud a věčně.

Jediný den zde na zemi, den bez namáhání, bez starosti, bez mrzutosti, den opravdovou radostný, ve kterém není trpkost, — jaká to vzácnost! A tam nahoře miliony a miliony let v radosti nezkalené, v nerušeném pokoji, v nepřetržitém plesu!

Mysli si, že by celá zeměkoule, — zrnko po zrnku, každé vždy po tisíci letech, — měla býti rozmetána, — jaká to doba! Ó plesej, duše má, tvé štěstí bude trvati déle!

Mysli si, že oceán, všechna moře, jezera řeky, potoky a prameny, měly by býti vyčerpany — kapka po kapce, každá po tisíci letech, — jaká to doba! Ó plesej, duše má, tvé štěstí bude trvati déle!

Mysli si, že každá hvězda na obloze nebeské, každý prásek, každá perla rosná, každý list stromový, každý klas, každá tráva

představuje lhůtu tisíce let, — jaká to doba!
Ó plesej, duše má, štěstí tvé bude trvati déle!

Ó dobrý, ó štědrý Bože! Za tak krátkou službu odměníš nás tak dlouhou blažeností! Co jsme my lidé, že jsi nás tak pamětliv¹⁾ a činiš nás tak účastny vlastní své slávy?

Ó příliš jsou ctěni přátelé tvoji, Bože, příliš posilněno je knížectví jejich!²⁾

Nebudu-liž se tedy všemožně namáhat i, abych si zasloužil tak veliké odměny? Odstupte ode mne, vy krátké radosti pozemské, — a ty, mrzký, bídný, pomíjející světe, vzdal se ode mne! Až příliš rychle zanikají lákavé zpěvy tvé a pohár rozkoše, který mi podáváš, brzy jest vyprázdněn. Ne tak plesné písňe nebeské; ne tak čisté radosti nebeské. Přestaň, svůdníku, lstně a násilně úklady činiti mladosti mé! Nyní vím, kde štěstí trvalé, opravdové.

Věčnost, blažená věčnost, — ta budiž cílem, po kterém budu toužiti. Myšlenka na ni dodávej mi zmužilosti, abych statně bojoval, nadchni mě, abych se obětoval, posilni mě, abych vytrval!

1) Žl. 8, 5. — 2) Žl. 138, 17.

35. Bůh dokonávatel.

Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec. Zjev. sv. Jana 1, 8.

Přede všemi bytostmi byl jsi ty, ó Pane, a když se veškeren čas a všechny časné věci skončí, budeš trvat i dále, — nezměněn, na věky věkův.

Já jsem Alfa i Omega, počátek i konec, praví Pán Bůh, kterýž jest a kterýž byl a kterýž přijíti má, všemohoucí.¹⁾

Od tebe, ó Pane, všechno vyšlo, a v tobě zase všechno se najde. Tak i všechny řeky vcházejí do moře a moře se nepřepřlňuje.²⁾

Všechny věci skrze tebe učiněny jsou, ó Pane, a bez tebe nic není učiněno, co učiněno jest.³⁾

Ty jsi příčina účinná všech věcí; ty však jsi též příčina účelná, cíl všech věcí. Skrze tebe a pro tebe stalo se všechno; skrze tebe a v tobě se však též všechno dokonává.

Ty jsi stvořil člověka, by tě poznal, chválil, miloval, tobě sloužil, tvou svatou vůli zde na zemi konal; a po krátké zkoušce vezmeš ho nahoru k sobě a dokonáš velkomyslně to, co jeho svobodná vůle zde začala. Věrná duše spojená je s tebou, poznává tě a žije nyní jen

¹⁾ Zjev. sv. Jana 1, 8. — ²⁾ Kaz. 9, 7. — ³⁾ Jan 1, 3.

v tobě a od tebe. — Od tebe jsou ona d o b r a, po kterých srdce lidské touží; ty však jsi též posledním cílem všech tvorů, ty jsi nejvyšší dobro a mimo tebe nežádá si duše ničeho.

V nebi dáváš se všecek duši, miluješ a dáváš se milovati a nasycuješ přeblažené srdce novými slastmi. Tu je duše u cíle a v cíli; tu odpočívá, netouží po ničem jiném a její štěstí je dokonalé, b e z m ě r n é, protože nic jiného nechce než Boha, — ty pak, ó Bože, nekonečně líbezná dobro, nemáš a nemůžeš míti míry.

Čím mocněji působí nějaké těleso na jiné, tím rychleji sděluje mu své vlastnosti. Tak na příklad dřevo zasaženo byvši ohněm, slučuje se s jeho žářem a zdá se býti samo ohněm.

Již tu na zemi, dlouho a důvěrně obcujíc s některými osobami, připodobňujeme se jim a to tím více, čím větší je vliv těch kterých osob.

A duše naše, mladíku, — obcujíc na věčnosti bez přestání s Bohem, nejdokonalejším, největším dobrem, patříc na něho, osvětlována jím, odpovídajíc a žijíc v něm?

Ó jak se zjasní duch náš! Jak se roznítí srdce naše! Jaké to světlo,

jaká teplota! Jaké to poznání, jaká láska! Vody mnohé nemohou uhasiti této lásky a řeky nemohou jí zatopiti.¹⁾ Tato láska nás úplně zjinačuje; jest počtím na srdci našem²⁾ a to srdce přijímá do sebe ráz miláčkův a zobrazuje v sobě zřetelně jeho podobu.

Ano, duše světlem slávy osvětlená připodobňuje se Bohu tak, jak jen stvořenému duchu možno. Duše vniká v Boha a Bůh přebývá nyní v duši mnohem dokonaleji než dříve. Sděluje se jí, dáváje jí v osobě všechno, co v něm vznešeného, krásného, líbezného. A na toto nejvyšší dobro vrhá se v úle s veškerou tou nedočkavostí roznicené touhy a protože nyní duši již nic nepřekáží, spojuje se páskou lásky co možná nejdokonaleji s Bohem, pramenem všeho dobra a krásy.

A tímto způsobem proniká a proměňuje Bůh světlem slávy své duši lidskou, již nyní nastává nový, takorčka božský život. Jaký to slastiplný život! Jaká spokojenost, jaká radost pronikne duši naší, když jí bude dopřáno spojití se s Bohem tak dokonale, jak po tom její přirozenost touží!

Když již nyní v nás rozproudí nový život, když již nyní jsme opojeni rozkoší, mohou-li se smysly naše spojití s předmětem,

1) Pís. Šal. 8, 7. — 2) Pís. Šal. 8, 6.

shodujícím se s jejich přirozeností, — uvidí-li na příklad oko naše velkolepou scénu přírodní, zaslechne-li ucho naše líbeznou harmonii: jakou slastí oplývati bude teprve duše naše, až se spojí s Bohem, po němžto tak horoucně touží, až se s ním spojí dokonale, trvale, nerozlučně, — na věky!

Pochopuješ nyní, proč S v a t í tak mnoho obětovali? Pochopuješ, proč je to tak mocně t á h l o v z h ũ r u k nebesům? Pochopuješ, proč se na své pouti pozemské těšili jediné myšlenkou, že konají vůli toho, jenž bude jednou oblažovati vůli jejich po celou věčnost?

Ó drahý jinochu, zjinač konečně srdce své, až příliš pozemské! Z u š l e c h t i je, pracuj, bojuj, neštif se žádné námahy. Pro budoucí blaženost svou, již chceš míti co možná největší, — vzdělávej se pro n e b e a buď neúnavně trůn, na který máš tam nahoře jednou vystoupiti!

Věz, že dokonalost tvá t a m n a h o ř e bude se řídití tou dokonalostí, jaké jsi t u n a z e m i hleděl dosíci. Jakou měrou n y n í měříš, takovou bude ti p a k odměřeno.¹⁾

Dáváš-li si velmi málo na práci, aby ses t u n a z e m i v Boha přetvořil; jsi-li lenivý,

¹⁾ Mat. 7, 2.

lhostejný, spokojuješ-li se až příliš málem: — nuže, stupně tvého budoucího patření, poznání a milování budou nízké, — ty sám jsi je postavil tak nízko.

Miluješ-li m n o h o, toužíš-li vážně poznávati víc a více Bcha;¹⁾ hledíš-li zobraziti v sobě Krista — dokonalého; a rosteš-li, pravdu čině, v lásce všelikterak v tom, který je hlava, Kristus:²⁾ — nuže, tvá láska, tvé poznání tam nahore bude se řídití svou nynější snahou; stupně se z d v i h a jí, tvůj trůn se zvyšuje a přibližuje se více ke trůnu Boha samého.

Ó Bože, dokonávatelemi spravedlivých svých, v němžto veškerá dokonalost počíná, daří se a dokonává: žehnej upřímné vůli, slabé snaze mladíkově, jenž by rád chtěl býti všecek tvůj a jednou v nebi co možná blízko tebe! Vnukni mi svatá předsevzetí, hodná takového cíle; dej mi mužnou mysl, abych je vykonal; dej mi vytrvalost, ničeho se nelekající, abych dokonal až na konec, co spasitelného jsem podnikl.

Ó jak velebiti slavné t o p o v s t á n í ze smrtelné dřímoty, nečinnosti, zbabělosti, vlažnosti? Jak oslavovati o s v ě t l e n í temnoty hrobové, v níž mě až dosud udržovala krátkozrakost, slepota, úzkoprsost!

1) Efes. 4, 13. — 2) Efes, 4, 15.

Vzhůru ke světlu! Vzhůru ku pravé velikosti, vzhůru k svatosti, vzhůru k nebeské dokonalosti!

Bůh věčný jest Hospodin,¹⁾ který stvořil končiny země; nezemdlí, aniž unaven bude, aniž jest vystižení moudrosti jeho. Kterýž dává ustálému moc a těm, kteří nejsou, sílu a mocnost rozmnožuje. Ustanou pacholíci a unaveni budou a mládenci v nemoci padnou; ale ti, kteří doufají v hospodina, síly nabudou, dostanou peruti jak orlice, poběhnou a nebudou umdlévati, — půjdou a neustanou; v běhu obrovském dojdou nejvyššího cíle; a tu, — ó jaká rozkoš, tu je pozývají k odpočinku trůny nádherné a příchozí zvolají v blaženosti své: Toť jest odpočívání mé na věky věků, tu přebývat! budu vždycky, neboť tento příbytek jsem zvolil!²⁾

¹⁾ Is. 40, 28—31. — ²⁾ Žl. 131, 14.

Doslov.

Záhubné myšlenky hlásají se hojně mládeži — slovem i písmem, v knihách a denních listech, ve společnosti i a se stolic učitelských, myšlenky světské, pozemské, myšlenky prázdné, bez obsahu, myšlenky mylné, zlé, ohavné, myšlenky bezbožné; rady udílejí se mládeži, kterými ji hledí zahubiti; radí se jí, aby se oddala hříšným rozkošem a požitkům, aby zanedbávala své povinnosti, aby byla nepořádná, aby se bouřila, by se pošetile a nedovoleně mstila; aby pohrdala Bohem, samé to rady hubící duši, rady pekelné.

Kdož by tedy zazlil pravému příteli mládeže, cítili se pužena, hlásati též jinochům „myšlenky“, myšlenky spasitelné; cítili se pužena, udíleti jim „rady“, rady, které podporují pouze jejich všemožné dobro, blaho nesmrtelné duše, duchovní pokrok, pravé štěstí, zde na zemi, blaženost na věčnosti?

Či má jediné peklo neomezené právo jinochy loviti a táhnouti je do svého spolku?

A není to ukrutné, neuchráníme-li jinochy mnohých poblouzení, kterých bychom je snad uchránili mohli, kdybychom je seznámili s myšlenkami spasitelnými, kdybychom jim prospěti hleděli dobrými radami?

Říkej si, co chceš, mladé srdce je přec jen srdce mladé, je měkké, je přístupné, netřeba nad ním hned zoufati, nýbrž možno je bez obtíží získati dobrou účastenstvím a láskou.

Ó zachraňuj, kdo jen můžeš! Mnohý vrátí se ovšem ve starším věku na cestu dobrou, ale kdo nahradí muži ztracený čas? Kdo mu napraví škodu, kterou utrpěl na unavujících oklikách a zacházkách? Kdo mu vrátí jeho bujaré mládí?

Jest ovšem snadno možno, že jen málo mladíků, kteří by velmi potřebovali dobrých „myšlenek“ a spasitelných „rad“, o pravdách zde obsažených se doví a k srdci si je připustí: i jediná jen duše, zachráněná voláním: „Mládenče, tobě pravím, vstaň!“ byla by hojnou odměnou za všechna namáhání a za čas naložený. A snad najdou mladíci dobří, kteří poznali tuto knížku, prostředky a cesty, jak by se mohla dostat i do rukou přátel pomoci potřebujících.

„Myšlenky a rady“ psány jsou ovšem pro čtenáře, kteří dosud mají mysl věřící, to jest psány jsou pro mladíky, v nichžto je dosud

aspoň seménko víry. Kde již všechno náboženství zmizelo, tam by bylo třeba počínati si jinak, tam je třeba základu odjinud.

Vývoj duchovního probuzení je však tento:

Mladík se uchýlil od cesty pravé; oddal se zlému, jeho duše je mrtva, on je pochován ve hříších. Hle, tu zazní najednou zvuky pravd věčných! Jinoch se upamatuje na svůj poslední cíl, na drahocennost své duše, na cenu mládí; ukazuje se mu zloba těžkého hříchu, jeho hrozné následky, ukazuje se mu, jak pošetile si počíná, kdo opovážlivě spoléhá na nejistou budoucnost. Dodává se mu myslí, aby přinesl oběti, jejichž ovoce je tak sladké, aby se připravoval ke smíření, po kterém zmučené srdce již tak dlouho touží. Ukazuje se mu ústav léčebný, božský svým původem, nebeský ve svých požehnáních; oznamuje se mu, co mu činiti jest, aby v něm našel spasitelné ovoce. A hle, jinoch žije, mocný, přelaskavý křísitel mrtvých, Ježíš Kristus, podal mu u brány Naimské, když ho již ke hrobu nesli, oživující ruku. Jinoch vzkříšený, obrácený raduje se ze svého povstání a první jeho výkon životní jest, že se odměňuje Hospodinu za prokázanou přízeň opravdovým pokáním.

Ale, kdo žije, hleď, aby opět neumřel. Největší nebezpečství hrozí nám od tvorů,

jež velmi snadno přeceňujeme a tak opět duševně umíráme. Co jsou tvory? Co je svět? Všechno je marnost, nicota, lež, klam! Neméně hrozí životu sotva obnovenému nepřítelé v nitru našem : slepota, slabost, lehkomyšlnost, vášně s nesčíslnými, hroznými výplody. Je velmi důležité, abychom lépe poznali tyto ohavné postavy; pohlédnouce důkladněji na jejich ohyzdnost, jistě si je zošklivíme a prchneme. Ve hrobě hříchů mohli bychom se též snadno octnouti, kdybychom se nezbavili pošetilé bázně lidské, kdybychom se bedlivě nevarovali zlých příležitostí, kdybychom podceňovali pokušení a nedobře si počínali v čas pokušení, kdybychom nedbali menších poklesků, které nás tak snadno vedou k proviněním těžkým, kdybychom užívali nedbale nejosvědčenějších prostředků: modlitby, svátosti pokání a nejsv. Svátosti oltářní.

Ale který mladík, okusiv jednou, jak sladké je přátelství boží, byl by spokojen tak málem, že by se zastavil na prvním stupni života duševního, podobajícím se velice prvním začátkům uzdravení? Ne, duše chce do předu, chce míti více života, chce sesílití, prospívati, působiti, pracovati. Spasitel ji zve k věcem vyšším. Ano, před duší po skutcích prahnoucí tane obraz Ježíše Krista; zjevuje se jí, ten

věčný král, ozbrojen, obrněn, připraven k boji. Následuj mne, praví jí, táhni se mnou a dobuď říše ctností. A ctností, těch je tak mnoho! Jsou ctnosti, jejichžto předmětem je Bůh, jiné zase, jejichžto předmětem je bližní, výše a stejně postavení, ctnosti, jejichžto předmětem jsme my sami, povinnosti našeho stavu, naše rozmanité poměry. Všechny jest jinochu poznati, zamilovati si je a učiti se je vykonávati. Na tom však není dosti; ctnost všech ctností jest, posvětití dílo denní, jednotlivé výkony, vyplňující naše hodiny, dny, týdny, roky a spořádati bohulibě výkony zevnější bohoslužby a zvláštních povinností svého povolání. A jak mnoho věcí je tu pořádati! A což teprve budoucnost, jež příliš vážně nás očekává a jejížto začátek závisí na našem nynějším životě! Otázka, jaký stav zvoliti, je zajisté nejdůležitější ze všech, na něž jinochu jest odpověděti.

Rozsáhlá věda ascetická není pouze vědou řeholníků. Jak mnoho je ctností mravně velikých, jež zasluhují, aby o nich věděli též údové stavu světského, též mladíci, ctností, které i od nich mohou býti vykonávány! A konáme-li dobré, nebo spíše nejlepší skutky, dokonává se tím ono dvojí veliké dílo, které vzájemně souvisí a vzájemně se podmiňuje: zdokonaluje a dokonává se člověk zde na této

zemi, připodobňuje se co možná nejvíce Bohu a dokonává se též v onom životě, dostáváje přiměřený stupeň slávy, poznání a milování bytosti nekonečně dokonalé, Boha. I ctnosti mají rozličné stupně: není každá stejně drahocenná. A též v oboru jednotlivých ctností jsou opět nižší a vyšší stupně. Úlohou pak křesťanské ascese, to jest vědy praktické svatosti, jest, aby nás zsvětla v ony čisté ctnosti a přivedla nás na ony vznešené stupně. Láska je základem, je duší, korunou všech ctností. Avšak i láska má rozličné stupně. Čím více se blíží lásce boží, tím čistější je to zlato. Bůh je všecek láska. Jak miluje nás? Tak, že nám dává sebe sama a všechno, co má. Prokazuje nám dobrodiní bezměrná, nesčíslná; a tato dobrodiní prokazuje nám sám, svou rukou nám je daruje; tato dobrodiní prokazuje nám s takovou láskou, že se skoro zdá, jakoby se namáhal, jen aby nám udělití mohl víc a více darův; a nepřestáváje na tom, sděluje tvorům své dokonalosti, abychom ho všude našli — zevně, uvnitř, ve tvorech, ve vlastním srdci svém a abychom s tím větší ochotou a láskou k vůli němu sebe zapírali. A to jest ono duchovní, dobrovolné umírání člověka spravedlivého, které však je nejdokonalejším mravním povstáním, předcházejím ono blažené

zmrtvýchvstání, které očekává spravedlivého při odchodu z tohoto života. A tak se ukazuje mladíku též dokončení jeho běhu. Dokončení v onom životě korunuje dokončení na tomto světě. Ten, jenž dokončil běh svůj, zapěl již alleluja věčného dne velikonočního, alleluja, které nikdy nezanikne. Jaká to protiva: tento oslavený život a ona někdejší noc smrti!

Tak tedy vede nás víra po stupních nahoru, vždy blíže ke trůnu třikrát svatého Boha. Tak se uzavírá ten okružní běh: od Boha k Bohu.

„Myšlenky a rady“, jak z tohoto krátkého rozboru vidno, poskytují tedy jinochům nejrozmanitější mravní způsobnosti hojnost nauk a látky na uvážení.

Četné ty citáty z Písma svatého, které jsou tu uvedeny doslovně, mají dáti ubohému dílu lidskému vyšší posvěcení a učiniti působnějšími slova pozemská moudrostí Ducha svatého.

Každá hlava je psána tak, že tvoří skoro celek o sobě; všechny však souvisejí pospolu způsobem svrchu naznačeným.

Čtenář nečti knihy této zběžně, nýbrž tak, jak psáno ve 30. hlavě třetí knihy; čti málo najednou, ale s rozvahou, a rozjímej při tom o svém stavu duševním.

Žij blaze, jinochu drahý! Dbej o své spa-
sení! Pracuj, dokud je den, pracuj záhy, na
úsvitě svého života. Noc přijde snad rychleji,
než se nadáš. Hospodin dodej ti myslí a vy-
trvalosti, abys posvětil své mládí, aby tvé
svaté mládí korunovalo stáří ještě světější!
Maria, něžná matka tvá, tvůj svatý anděl
strážný, Alois, líbezný patron mládeže, stůjtež
při tobě!

O B S A H.

	Strana
Svaté mládí	5
Svatost	8
Snaha po svatosti	13
Božská vnuknutí	17
Poučení a návod	20
Láska k Bohu	26
Rozsah lásky k Bohu	29
Dobrodiní Boží	32
Láska vděčná	38
Láska stejnotvárná	42
Láska velkomyslná	45
Putování před Bohem	50
Ustavičná modlitba	53
Niterný život	58
Překážky spojení s Bohem	63
Obcování s Ježíšem a nejsvětější Svátosti	67
Božské srdce Ježíšovo	72
Láska činná	79
Láska trpící	83
Umrtvování	86
Láska ke kříži	92
Ještě více Pane	96
Zříkejme se věci stvořených	99
Sebezapírání	106
Bůh nade všechno	109
Blaženost v Bohu	111

	Strana
Čistá láska k bližnímu	115
Skutky křesťanského milosrdenství	117
Horlivost pro spásu duší	122
Odchod spravedlivého do vlasti	127
Odplata	132
Nebeský Jerusalém	137
Nebe a země	141
Blažená věčnost	145
Bůh dokonávatel	149
Doslov	155

